י״ח באלול תשמ״ח, 31.8.1988 | מיספר 2661 | שנה 52 | המחיר: 5.00 שקלים (כולל מע״מ), באילת: 4.35 שקלים

העולם הזה

הרצל אביטן (בגופיה לבנה) בין השוטרים שלכדו אותו

הרצל אביט

האם הוא צדק בדרישותיו?

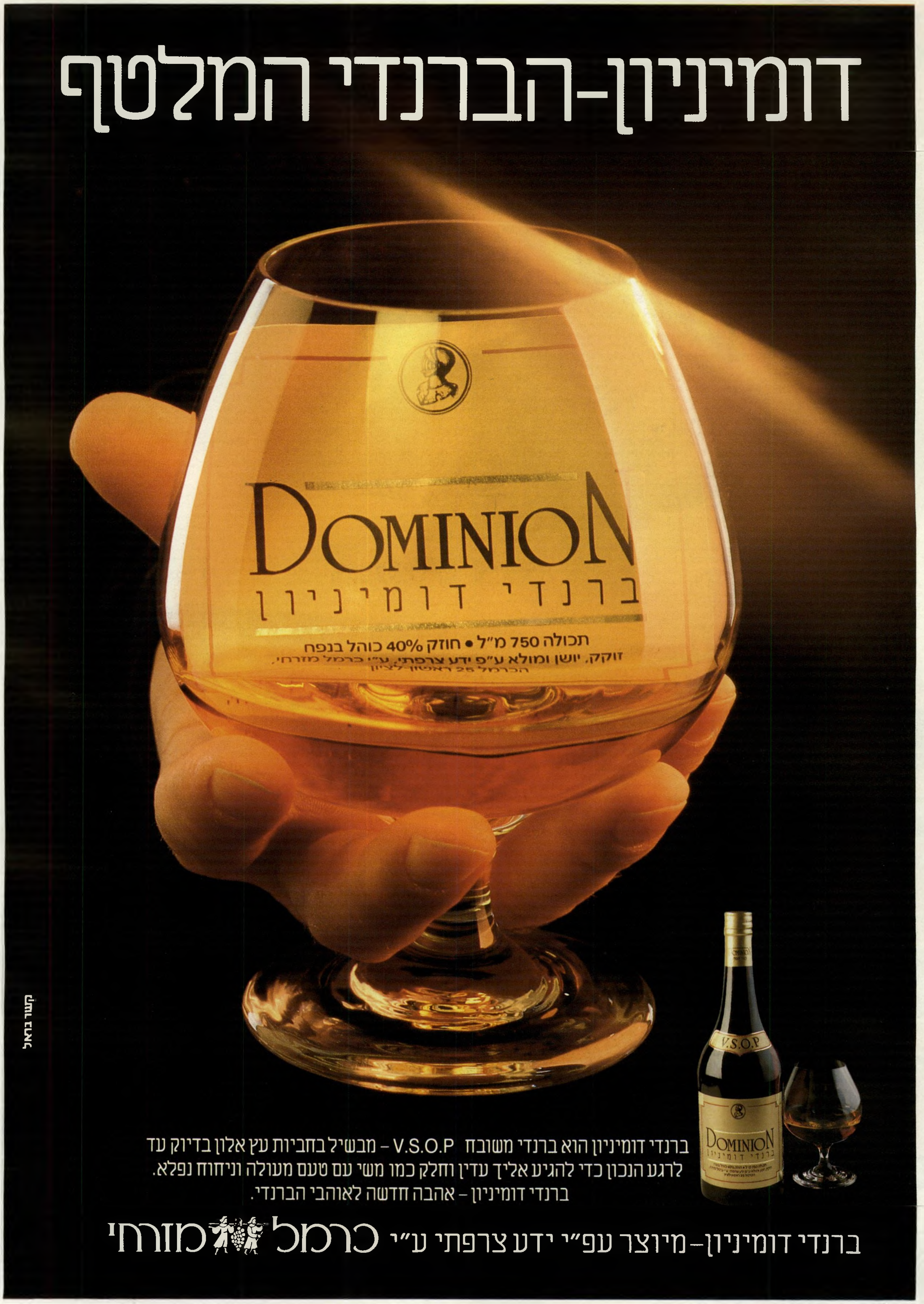

דומיניון-הברנדי המלטף
DOMINION
ברנדי דומיניון
תכולה 750 מ"ל • חוזק 40% כוהל בנפח
V.S.O.P
ברנדי דומיניון הוא ברנדי משובח V.S.O.P - מבשיל בחביות עץ אלון בדיוק עד
לרגע הנכון כדי להגיע אליך עדין וחלק כמו משי עם טעם מעולה וניחוח נפלא.
ברנדי דומיניון - אהבה חדשה לאוהבי הברנדי.
ברנדי דומיניון-מיוצר עפ"י ידע צרפתי ע"י כרמל מזרחי

מיכתבים

איש־השנה תשמ״ח

עוד על איש־השנה, שיופיע בשבוע הבא על שער גליון ראש־השנה תש־מ״ט של העולם הזה.

משה ניסים? בני גאון? יצחק רבין? דן שומרון? חוסיין בן־טלאל? המתקומם (המתנער) הפלסטיני?

אחר מהם הוא לבטח איש־השנה תשמ״ח. למעשה כל אחד מהם הוא איש־השנה תשמ״ח. אבל את הבחירה הסופית אני משאיר לעורכי העולם הזה. אני סומך עליהם שהם יודעים לבחור באיש הנכון.

משה ששון, תל־אביב

● ● ●

הרוח הטובה

על טיב הפירסומים אודות יו״ר כימיקלים לישראל („אתה והשקל", העולם הזה 10.8.88).

ציון צפריר, העולם הזה

איתן

לידיעה „פיקרינג סירב לראות את רפי איתן": לא היו רברים מעולם!

במשך השנים למדתי לספוג את פירסומי־השווא בעיתונים, כך שאיני מבקש מאומה.

אציין רק שבהעולם הזה הופעתי לערך 20 פעם ולפחות בשליש מהפעמים היו הדברים רחוקים מהאמת.

שני השלישים האחרים היו נכונים וכתובים ברוח טובה.

רפי איתן, רמת־השרון

● ● ●

אין העדפה גזענית

על נערות העיניים הגדולות והבהירות („עיניים שלה", העולם הזה 17.8.88).

מישרדנו פירסם שתי מודעות קטנות, הפונות לבעלות עיניים גדולות ובהירות. היו עשרות קריאות־טלפון של מועמדות, אשר לא ראו את המודעות במועד, ולמעשה, עד עכשיו ממשיכות נערות לצלצל למישרדנו.

ביום הצילומים הופיעו 25 נערות, ולא 10, כפי שציין העולם הזה, וההיענות למודעה ושביעות־רצונו של פירסום אדי מור מהתלהבות הנערות הודגשו לפני כתב העולם הזה, אך הוא התעלם מכך וציין עובדות ומיספרים אחרים.

גם קשה לנו להבין כיצד הגיע העולם הזה למסקנה שחיפוש אחרי עיניים בהירות לפירסומת, יש בו משום העדפה גזענית כלשהי.

אדמונד מור, תל־אביב

● ● ●

לא מילת־קסם

על הסיבות להחלטות ראש־עיריית תל־אביב („ההטעייה של צ׳יץ׳ בנושאי מיכרזי באזל וגן־העיר", העולם הזה 17.8.88).

יגאל לביב מאשים את ראש עיריית תל־אביב־יפו ב„הטעייה", מאחר ומר להט לא בחר בעיסקת־אחוזים במכירת קרקעות העירייה.

נושא עיסקת־אחוזים עלה בהנהלת העירייה מיספר פעמים, והוחלט שלא לנקוט בדרך זו מהנימוקים הבאים:

להט

● עירייה אינה יכולה להיות שותפה לקבלן פרטי בעסקיו.

● עיסקת־אחוזים מסוכנת, מאחר והקבלן עלול לפשוט את הרגל.

● עיסקת־אחוזים מעבירה את הסיכון של העירייה לשעת מכירת־הנכסים, בסוף הבנייה, ומכניסה מקדם־סיכון (וסיכוי) גבוה יותר לעיסקה. עירייה אינה יכולה לקחת על עצמה מקדם־סיכון כזה.

● עירייה אינה יכולה לשווק אחר־כך את הנכסים, ולהתעסק עם רוכשים שונים.

● העירייה זקוקה לכסף בתחילת הפרוייקט. במיקרה גן־העיר — לצורך פינוי גן־החיות שהיה במקום, ובמיקרה באזל לצורך הקמת תחנת כיבוי־אש חדשה.

העירייה לא הפסידה ולו אגורה אחת בפרוייקט באזל.

עיסקת־אחוזים אינה מילת־קסם לרווחים גדולים.

בני כהן, דובר העירייה, תל־אביב

נדוניה ליברלית

הליברלים, שהמיתוס מספר עליהם שהיו בעלי נכסים רבים, יבואו כנראה בידיים ריקות לאיחוד עם הליכוד. להיכן נעלמה הנדוניה של המיפלגה הליברלית? ואיך הצליחה המיפלגה להיפרד מכל נכסיה?

8

תורת אי־אי־האלימות

אסור להתעלם מהתפקיד החיובי שממלא רחבעם („גנדי") זאבי. הוא קורע את מסך השאננות והאדישות שמאחוריו מנסות להסתתר כל המיפלגות. הוא מחדד את הוויכוח ועוזר לציבור הישראלי להבין שהמצב אי־ו יכול להימשך כך לאורך זמן.

7

כתבת השער הקדמי:

מאחורי הסורגים

הרצל אביטן בוודאי לא התכוון לכך, אבל הוא עשה טובה גדולה למדינה. הוא הצביע על המצב בשרות בתי־הסוהר ועל התנאים הקשים השוררים בהם. לאביטן יש תלונות רבות לתנאי־המאסר. אפשר להבין אותו. לפניו עוד שנים רבות מאחורי הסורגים.

39

כתבת השער האחורי:

הזוהר של הליווי

אורלה זוהר, 21 (בתמונה), לא רוצה להיות נערת־ליווי. היא מעדיפה לעשות כסף כבוסית של מישרד־ליווי. באחרונה היא פתחה מישרד־ליווי חדש.

32

דף חדש

עגנון, הרכס וחניבעל

מש"י עגנון ועד לפרנץ קאפקא דרך הנרי פרסל וורגיליוס. הרכס המחוספס של תל־חי והפולשים הזרים שניסו ויכלו לו. וצבי הרמן, מומחה לספנות עתיקה מציג בסיפורו החדש פן שונה של המצביא חניבעל.

26

מיכתב גלוי

אורי אבנרי פונה לחברי הוועד הפועל של אש"ף במיכתב גלוי ומבקש מהם לא להחמיץ את ההזדמנות לשלום, ולפתוח דף חדש בתולדות העמים הישראלי והפלסטיני.

9

גבייה קוראת לגנב

ענף הגבייה בארץ הוא בבחינת פירצה קוראת לגנב: איומים, סחיטות, הפעלת לחץ פיסי ונפשי והשתלטות של העולם התחתון. הרשויות המישפטיות טומנות את הראש בחול ומעבירות את הטיפול בנושא ממישרד למישרד. על גבייה שחורה וגבייה אישית.

36

העולם הבא

על ילדה מכוערת שנעלמה בלונדון. חלקו של צה"ל בשריפות האינתיפאדה. על הסכם־שלום עם סוריה ועל השומר האחרון.

34

הגליון הבא של

העולם הזה

גליון ראש־השנה תשמ"ט יופיע כרגיל ביום ד', ה־7 בספטמבר ויהיה מצוי במקומות־המכירה בתל־אביב ביום ג' לפנות־ערב.

על שער הגליון יופיע דיוקנו של

איש השנה תשמ"ח

המשמש מוקד לכתבה השנתית הממצה של אורי אבנרי, שבה יגבש את תמונת תשמ"ח על כל היבטיה, ינתח את האירועים שהעניקו לשנה זו את דמותה המיוחדת, יקבע מי לא זכה בתואר ומדוע.

זוהי הפעם ה־38

שבה בוחר „העולם הזה" באיש השנה — בחירה שנתית הזוכה בתשומת־לב לא רק בארץ, אלא גם בעולם.

רכוש את הגליון בהקדם!

חושך ואור

לפני חודש יצא לאור סיפרו של סולימאן חירבאווי, החבלן הדרוזי שהתעוור ממיטען שהטמינו אנשי המחתרת היהודית לראש עיריית אל־בירה. הוא מספר על הדקות שלפני הפיצוץ ולאחריו, על החשיכה שעטפה אותו מאז והאור שמצא בשיבה מחודשת לדת, ועל זעמו על שלא מוצה הדין עם מי שהוא רואה כאחראי לפציעתו.

30

אתה והשקל

מי יחטוף את יורם גיל?

רוני פורר ימכור את הווילה ● חבורת קשוחים תנסה לחטוף את **יורם גיל** ● קנון מפיקה סרטים בדרום־אפריקה ● מה מסתתר מאחורי המיכרזים במס־ההכנסה והצפיפות ברמת־רחל? ● מוסיקת־הרקע של המרכזיות ● ושנה קשה לכלל.

16

רחל המרחלת מדווחת:

החיים הטובים של המזכירות האישיות ● **מאיר משל,** הבן של, מתחתן עם **רינה שוהם,** שופטת־שלום ● **עדי שטראוס** – גבוה, חתיך ובן למישפחה מיוחסת – אבל יש לו חברה ● להיכן מובילות הקריצות של **דן כנר?** ● ומעשה באלופת־אירופה באיגרוף תאילנדי, החבר והחבר של ● **רות חוצ'נר,** אולי רשף והאלמנות.

24

משלם המיסים והבנקאיות

במחצית סכום פידיון המניות הבנקאיות ניתן היה להציל את החקלאות והתעשיה. אלמלא היה צורך במימון היה אפשר להפחית את הריבית. מי מרוויח מחורבן המשק? ומדוע מוטל על משלם־המיסים לממן את ההפסדים של בעלי הבנקאיות?

17

מנות כפולות לנידון למוות

ב־5 בדצמבר יישמע עירעורו של ג'ון איוואן דמיאניוק. בינתיים מבלה דמיאניוק את זמנו באכילת מנות כפולות, בביצוע תרגילי־התעמלות ובקריאת המיכתבים המגיעים אליו. את גזר־הדין אין הוא מזכיר כלל.

11

„אל תתקשר אלינו, אנחנו נתקשר אליך!"

זה מה שאמרו לכתבת העולם הזה שניסתה (וכמעט לא הצליחה) להצטרף למטה־המתנדבים של מיפלגת־העבודה. היא מספרת על המטה מבפנים. על כנסים סודיים, על גימיקים ובעיקר על הרבה ביטחון עצמי.

14

המדורים הקבועים:

מיכתבים — לא מילת־קסם	3
איגרת העורך — האיש ה־38?	4
במדינה — יהודי לא מסוגל	6
הנדון — תורת גנדי	7
תשקיף — לנדסברגר מכחיש	10
תמרורים — לשון בת 100	11
אנשים — דימיון לאלבין	12
מה הם אומרים — מוסקו אלקלעי, אורי רווה, אהרון („דקס") דקל	18
אתה והשקל — חבורת קשוחים	16
יומן אישי — ילד בן 80	19
זה וגם זה — בשבוע הבא	21
לילות ישראל — מיטח כושר	22
רחל מרחלת — על כל העולם	24
קולנוע — מיזוודה אבודה	25
דף חדש — עגנונידע	26
תשבץ	28
הורוסקופ — הבתולה והביקורת	29
העולם הבא	34

איש השנה תשי"א
העולה החדש האלמוני

איש השנה תשי"ב
מבקר־הסוכנות שמוראק

איש השנה תשי"ג
יועץ־מישפטי כהן

איש השנה תשי"ד
עסקן־שואה קסטנר

אשת השנה תשי"ט
סופרת דיין

קורא יקר,

שלושים ושבע פעמים בחר העולם הזה באיש (או באשת) השנה. כשאתה רואה את תמונותיהם בעמודים אלה, פרושה לפניך פאנורמה של תולדות ישראל, מימיה הראשונים ועד סוף השנה שעברה.

בשבוע הבא יצטרף לפאנורמה זאת האיש (או האשה) ה־38, ותתווסף חוליה חדשה להיסטוריה הססגונית של מדינה רבגונית, מרעישה ומרגשת זו.

מי הוא (או היא)? נותר לך עוד שבוע ימים, שאותו אתה יכול לנצל למישחק השנתי המקובל של השבוע האחרון. בליל־שבת הקרוב או בכל יום אחר תוכל לבחור, יחד עם חבריך, באיש־השנה הנראה לכם — האיש (או האשה) המסמל, לטוב או לרע, את המאורע החשוב ביותר של השנה, ושהשפיע על חיי־הארץ יותר מכל אדם אחר. בשבוע הבא תוכלו להשוות את בחירתכם לבחירת המערכת. ואם התערבתם, יהיה מי שישלם ומי שיקבל.

מי היו האנשים שעד־כה?

בין 37 אנשי־השנה היו אחרים שהופיעו יותר מפעם אחת. דויד בן־גוריון, משה דיין ומנחם בגין הופיעו פעמיים, ואריאל שרון אף שלוש פעמים. הוא גם היה היחיד שהופיע בשתי שנים רצופות. מסתבר, איפוא, שהיו למעשה רק 33 איש שאיישו את 37 השנים.

מבין אלה, חמישה היו זרים. שאר ה־28 היו ישראלים.

מבין 33 האנשים, 13 אינם עוד בחיים. אחד נתלה (ארולף אייכמן), אחד התאבד (רוברט סובלן), אחד נפל בקרב (אריאל רגב). גורלו של איש־השנה אחד, העולה החדש האלמוני (כלומר, האלמוני שהופיע בשער) אינו ידוע. מעולם לא ידענו מי הוא.

מבין 28 הישראלים, 11 הם אנשי־מערך בגילגוליו השונים (ממפא"י ועד למיפלגת־העבודה) ורק חמישה אנשי־הליכוד. שישה היו אנשי־צבא בכירים, מהם שלושה רבי־אלופים (דיין, רבין ובר־לב) ושני אלופים (וייצמן ושרון).

שיבעה היו ראשי־ממשלה (בן־גוריון, אשכול, גולדה, רבין, בגין, פרס, שמיר). למעשה, רק ראש־ממשלה אחד (שרת) לא היה לאיש־השנה.

האם יהיה איש־השנה תשמ"ח גבר או אשה, ישראלי או זר, אזרח או חייל, פוליטיקאי או אחר?

איש השנה תשכ"ד
רכז־שואה אייכמן

איש השנה תשכ"א
מורח לבון

איש השנה תשכ"ז
כלכלן ספיר

איש השנה תשכ"ז
שר־ביטחון דיין

איש השנה תשכ"ח
לוחם־בפידאיון רגב

איש השנה תשל"ג
מקים־ליכוד שרון

איש השנה תשל"ד
מסדיר־ביניים קיסינג'ר

איש השנה תשל"ה
ראש־ממשלה רבין

איש השנה תשל"ו
מנהיג „גוש אמונים" לווינגר

איש השנה תשט״ו
פרקליט תמיר

איש השנה תשט״ז
נשיא־מצרים עבד־אל־נאצר

איש השנה תשי״ז
מצביא־סיני דיין

איש השנה תשי״ח
חתן־תנ״ך חכם

איש השנה תשכ״ב
קורבן סובלן

איש השנה תשכ״ג
מתפטר בן־גוריון

איש השנה תשכ״ד
יורש אשכול

איש השנה תשכ״ה
מפלג־מפא״י בן־גוריון

איש השנה תשכ״ט
מפקד מיבצר־ישראל בר־לב

איש השנה תש״ל
לוחם־שלום דיין

איש השנה תשל״א
מזכיר־ההסתדרות בן־אהרון

אשת השנה תשל״ב
גולדה המלכה

איש השנה תשל״ז
ראש־ממשלה בגין

איש השנה תשל״ח
שר־ביטחון וייצמן

איש השנה תשל״ט
מהפכן חומייני

אשת השנה תש״ם
קנאית כהן

איש השנה תשמ"א
שר־ביטחון שרון

איש השנה תשמ"ב
פולש־ללבנון שרון

איש השנה תשמ"ג
פורש בגין

איש השנה תשמ"ד
פאשיסט כהנא

איש השנה תשמ"ה
ראש־ממשלה פרס

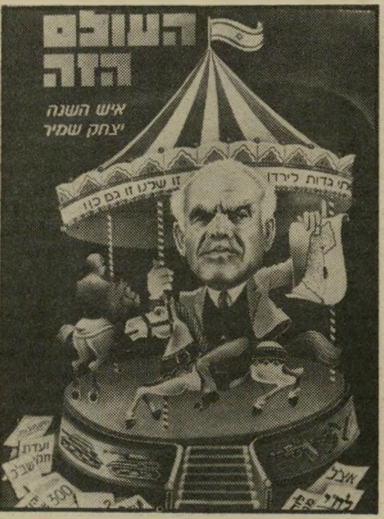

איש השנה תשמ"ו
ראש־ממשלה שמיר

איש השנה תשמ"ז
יועץ ניר

איש השנה תשמ"ח
???

העם

דה־סאד בקיבוץ

סיפור מושלם: מין, אונס, קיבוץ. אך האם הוא היה גם נכון?

עונת־המלפפונים של סוף ירח אוגוסט יוצרת תופעות מוזרות.

זוהי העונה שבה שובתת הפוליטיקה„ ישראלים רבים שוהים בחו"ל, הכל מתכוננים לחגים ושום דבר אינו קורה. עורכי־העיתונים תולשים את שערותיהם, וכתבים לוקים במרה שחורה.

זוהי גם העונה שבה הזבובים הופכים לפילים, וידיעות קטנות ומפוקפקות הופכות לסנסציות לאומיות.

ידיעה מחרידה. הפעם הצילה את העיתונות נערה קטנה מקיבוץ שומרת בגליל.

לפתע הובהלה המדינה על־ידי ידיעה מחרידה: אונס קבוצתי בקיבוץ. נערה בת 14 נאנסה על־ידי בני־קיבוץ וחבריהם.

מבחינה עיתונאית היה בידיעה זו הכל: מין, אונס קבוצתי, קטינה, קיבוץ.

המישטרה נגרפה לתוך המעגל הסנסציוני. הידיעה גדלה מיום ליום, עד שהפכה לתופעה לאומית, שהתחרתה בהצלחה באינתיפאדה.

הרדיו והטלוויזיה הודיעו בחוסר־נשימה על מצוד ארצי אחר חשודים, העיתונאים הסתערו על הקיבוץ כדי לקבל חומר־רקע וראיונות, הארץ כולה רעשה.

סיפורה של או. היו שפיקפקו בסיפור כולו.

יש הבדל עצום בין הסיפור המקורי ובין התמונה שהצטיירה כעבור כמה ימים.

לפי הסיפור המקורי הוחזקה הנערה במצב של טרור ואיומים במשך ימים רבים, כאשר בכל לילה הצטרפו למעגל האונסים צעירים נוספים, בני־קיבוצים וחבריהם. סיפור של סאדיזם מתמשך, שיכול היה לשמש נושא לסרט פורנוגראפי או לרומאן סאדיסטי, נוסח המרקיז דה־סאד המקורי או הרומאן הפורנוגראפי הצרפתי המפורסם, סיפורה של או.

כעבור כמה ימים הצטיירה תמונה שונה במיקצת. לא היה ברור כלל אם בוצע אונס. יתכן שזהו מיקרה שיגרתי־למדי של בעילת־קטינה על־ידי צעירים, שניצלו את תמימותה של נערה ואת רצונה להשתייך לחבר'ה. לפי הבדיחה המפורסמת, די בכך שצעיר אחד יקיים מגע מיני עם קטינה וירוץ לספר לחבר'ה, כדי שהשמועה תתפשט ותמשוך למקום מועמדים נוספים.

גם במיקרה כזה יש עבירה חמורה (בעילת קטינה), אבל זה רחוק מאוד מן התמונה הסנסציונית שכילכלה את העיתונים במשך כמה ימים. מיקרה כזה הוא כמעט שיגרתי, אם כי לרוב אין סיפורים כאלה מתפרסמים ברבים — לא בעיר, ועל אחת כמה וכמה לא בקיבוץ.

הרצל הרשיע. אין לדעת כמה זמן היה הסיפור הזה צובר תאוצה תיקשורתית, אלמלא ברח הרצל אביטן מן הכלא (ראה עמודים 42־40).

בלי כל כוונה, עשה אביטן טובה לעיתונות. הוא שיחרר אותה מן הצורך לנפח עוד יותר את סיפור „האונס הקבוצתי". הוא סיפק לה סנסציה טובה יותר.

פשעים

יהודי לא מסוגל

ילד שנרצח. בקבוק־תבערה. גופה של צעירה – כל מיקרה הופך לתבערה. האמת אינה חשובה.

נער נרצח בטיבעון. הוא היה בדרכו לבית־הכנסת.

לא היו במקום שום עקבות. שום ראייה לא הצביעה על שום כיוון. החקירה המישטרתית גיששה באפלה.

אבל זה לא הרתיע את חבר־הכנסת (עדיין) אמנון לין, איש מיפלגת־העבודה. הח"כ האנטי־ערבי, שהתנדנד במשך השנים בין מיפלגת־העבודה והליכוד, הודח לא־מכבר סופית מן הרשימה לכנסת. אולי זה השפיע עליו.

על הקבר הפתוח, באוזני המיקרופונים של הרדיו והטלוויזיה, צעק: „לא יתכן שיהודי עשה את המעשה הזה! אפילו חולה־רוח יהודי לא היה מסוגל לעשות את זה!"

המסקנה: עשה את זה ערבי.

באותה השעה עשו המוסדות המקומיים מאמץ קדחתני להרגיע את הרוחות, למנוע הסתה גזענית בהלווייה, להקים תריס לפני אפשרות של פוגרום אנטי־ערבי. זה לא הפריע ללין.

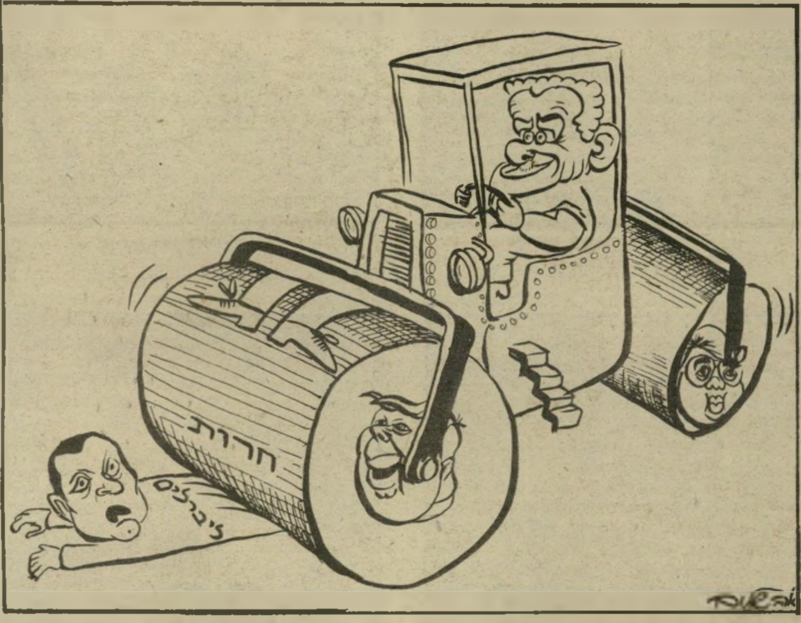

חטא על פשע. עד כמה קל להסית המונים, במצב הנוכחי במדינה, הוכח כמה ימים לפני כן באור־יהודה.

במקום נשרפו חיים שלושה פועלים ערביים מרצועת־עזה, על־ידי יהודים שנעלו אותם בתוך הצריף ואחר־כך הציתו אותו. כמה ימים אחרי פשע מחריד זה נזרקו במקום בקבוקי־תבערה ורימון בחצר של שכונה יהודית. היה ברור לכל, אוטומטית, שזהו מעשה־נקם של פועלים ערביים, וכבר החלו נשמעות הקריאות הרגילות לגירוש הערבים.

כעבור כמה ימים התברר שזאת היתה פרובוקציה. את הבקבוקים זרקו יהודים, כדי להסית נגד הערבים.

עברו עוד כמה ימים, ואז התברר שהאמת מחפירה עוד יותר: קבוצה של יהודים התכוונה לרצוח עוד כמה פועלים ערביים על־ידי הצתת הצריף שבו ישנו אחרי יום־עמל. אולם האיש שהמשימה הוטלה עליו נתקף ברגע האחרון על־ידי פחד או חרטה, וזרק את החומר ליד ביתו. כך נוצרה הפרובוקציה.

גופה של צעירה. סיפור מיסתורי עוד יותר נגע לפעילת־שלום ישראלית, שגופתה השרופה נמצאה ליד רמאללה.

המישטרה עצרה את חברה הערבי וכמה מחבריו. נפוצה הגירסה שידידיה הערביים של הצעירה רצחו אותה, על רקע לאומני. המסקנה המתבקשת: „מגיע לה, היא התרועעה עם ערבים."

אולם ככל שהתגלו יותר פרטים על המיקרה, כן התערערה גירסה זו. התברר כי ידידה הערבי של הצעירה, בן חברון, רחוק מרקע „לאומני". אביו הוא .
עצמו עבריין פלילי מועד, המתרועע עם

(המשך בעמוד 8)

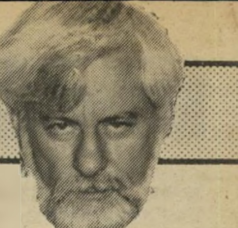

הנדון:

לאסור עליו לדבר? להיפך! שידבר כמה שיותר

תורת גנדי

המהאטמה מוהנדס גנדי, מנהיג מילחמת־השיחרור של הודו ונביא אי־האלימות, היה מתהפך בקיברו אילו ידע מי נושא את שמו בישראל.

כי רחבעם זאבי, המכונה גנדי, הוא סמל אי־אי־האלימות. הוא הפך את האי־לימות כמעט לדת, מוקד של פולחן.

והנה פאראדוכס:

גנדי ההודי, המטיף הגדול לחיים־בצוותא של הינדואים ומוסלמים, גרם לטראנספר הגדול והנורא ביותר של המאה ה־20.

גנדי הישראלי, נביא הטראנספר, יביא לכך שתושבי הגדה והרצועה יישארו על כנם, ויקימו שם מדינה פלסטינית.

■ ■ ■

אין ספק: גנדי (הישראלי) הוא טיפוס. אילו היו עושים סרטים עליו, כמו על גנדי ההוא, הם לא היו מרוממים את הלב, כמו הסרטים ההם, אבל לא היו חסרות בהם סצינות ססגוניות.

למשל: ב־1954 נפל בשבי חייל צעיר בשם יצחק ג'יבלי („ג'יבלי הקטן". להבדיל מבנימין ג'יבלי, מפקד העסק־ביש, שהוא „ג'יבלי הגדול", גם בדרגה וגם בקומה). זה היה בפעולה של יחידה 101 של אריאל שרון מעבר לגבול הירדני. גנדי החליט לשחרר אותו.

באחד הימים הופיעה בנקודת־גבול מכונית לבנה של האו"ם. בתוכה ישבו גנדי וכמה מאנשיו. הם התכוונו לחדור לשטח הירדני, לחטוף כמה קצינים, להביאם לישראל כבני־ערובה ואחר־כך להציע לירדנים עיסקת־מיקוח.

בנקודת־הגבול התעורר החשד של אחד המפקדים במקום. הוא התקשר עם מישרד־הביטחון כדי לברר מה העניין. כך נודע הדבר לשר־הביטחון פינחס לבון.

לבון ציווה לסלק את גנדי מייד מצה"ל. הרמטכ"ל, משה דיין, הגן איכ־שהו על הקצין הפיראטי.

נמצאה פשרה: גנדי סולק מתפקידו ונשלח ללימודים, אך לא הודח מצה"ל. ברבות הימים היה שלישו של דיין.

יש עוד סצינות. באחת מהן מכבב אריה, שהוחזק כסמל חי במיפקדתו של גנדי, אז אלוף פיקוד־המרכז. באותה התקופה השתתף גנדי אישית בציד־אדם בגדה המערבית, כדי לתפוס חוליות שחצו את הנהר. לרוב לא הגיעו המס־תננים האלה חיים לשבי.

במסעי־סאפארי אלה לקח איתו אורחים שונים, בדרנים ופיזמונאים, כמו ידידו חיים חפר.

סצינה אחרת, כבר אחרי הצבא, בבית־המיש־פט. גנדי כידידו־בנפש של בצלאל מיזרחי. שיחת־טלפון לילית. הזמנה לגנדי לבוא מייד. הסתבכות בפרשה של הרצח הכפול.

בקיצור, חיים רבגוניים, רצופים בפ־רשות.

לא אדם פשוט, לא הולך בתלם, לא אדם הרגיל לסתום את פיו ולהסתיר את מחשבותיו.

■ ■ ■

עכשיו משמיע גנדי את מחשבותיו ברמ־קולים גדולים, ואף מתכוון להציגן מעל דוכן הכנסת.

הערבים ביהודה, בשומרון ובחבל־עזה הם מורסה מוגלתית, הוא אומר. את המורסה צריכים לסלק.

הימין מגמגם. הליכוד מתעלם מן המציאות. התחייה מדברת בחצי־פה. כך גם רפול.

צריכים להגיד את האמת: המצב הנוכחי יביא לפיצוץ ישראל מבפנים. מתקתקת בו פצצת־הזמן הדמוגראפית. ישראל אינה יכולה להתקיים כמ־דינה יהודית כשיש בה אוכלוסייה של מיליוני ערבים.

הפיתרון הוא טראנספר. מילה לוע־זית יפה, שפירושה הפשוט הוא גירוש המוני וטוטאלי.

גנדי טורח להביא ציטוטים מדיברי ברל כצנלסון ודויד בן־גוריון, מיסמכים לאומיים ובינלאומיים. אנשים מלומדים תקפו אותו על כך, וניסו להפריך את תקפות הציטוטים האלה. כאילו שזה חשוב.

חשובה אך ורק ההצעה עצמה: לע־קור לפחות מיליון וחצי בני־אדם ממ־אות ערים וכפרים, היושבים על אדמתם זה דורי־דורות, ולגרש אותם לארץ אחרת.

■ ■ ■

יש אומרים שעצם העלאת ההצעה הזאת בפומבי היא פשע, עבירה על החוק הקיים נגד הסתה גזענית.

הטוענים כך מאמינים שאסור בכלל לדבר על ההצעה הזאת. שעצם הוויכוח הציבורי עליה מעניק לה הכשר ומכו־בדות, ועל כן עוזר לעשות לה נפשות.

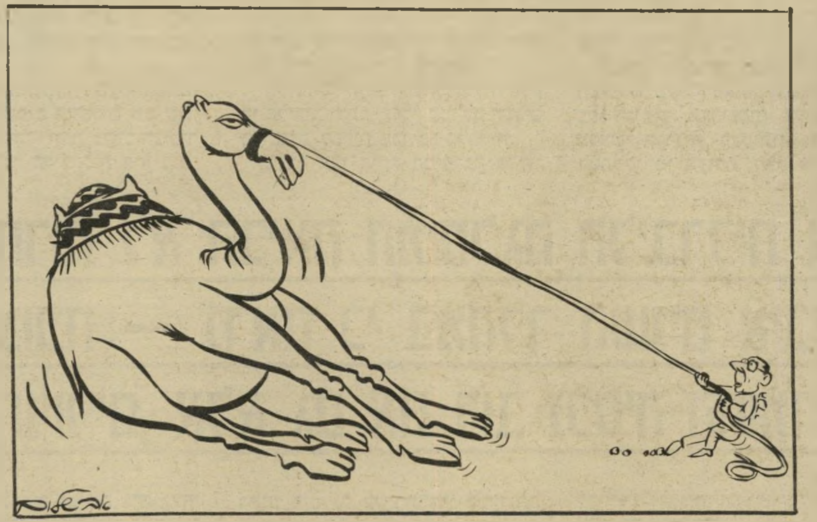

איך עושים את זה?

מה היינו אומרים אילו היה מתפתח בר־פובליקה של ויימאר ויכוח מכובד, בעיתונות וברדיו, על ההצעה להשמיד שישה מיליון יהודים, תוך השמעת נימוקים הגיוניים בעד ונגד? או ויכוח כזה על ההצעה לגרש את כל היהודים מתחומי גרמניה?

שאלות טובות. אין עליהן תשובות חד־משמ־עיות.

האם יש גבול לדמוקרטיה? אם כן, היכן הגבול? האם יש נושא שאסור להתווכח עליו?

אלה הן שאלות תיאורטיות. השאלה הפראק־טית פשוטה יותר, וניתן להשיב עליה.

אי־אפשר למנוע את הוויכוח הזה.

רעיון הטראנספר מרחף באוויר. אין צורך בהוגה־דיעות כמו גנדי כדי להעלותו. כל אדם בשוק מסוגל לכך.

עומדת לפנינו בעייה. אנחנו מחזיקים בשטחים כבושים, שבהם חיים מיליון וחצי בני־אדם, ערבים המגדירים את עצמם כעם הפלסטיני.

מי שרוצה להחזיק בשטחים האלה, ולשמור על מדינת־ישראל כבעל מדינה יהודית, מגיע אוטומטית לרעיון הגי־רוש.

■ ■ ■

אין כל טעם בניסיון למנוע את הוויכוח הזה. נכון, זהו רעיון בלתי־מוסרי. אפשר להגדירו כניאו־פאשיסטי, ואולי אף כניאו־נאצי.

אך דווקא משום־כך צריכים להפנות אליו את מלוא האלומות של הזרקורים. צריכים להאיר את ה„פיתרון" הזה, כדי שהכל יבינו במה המדובר.

כל עוד מדברים עליו בצורה מופשטת, בתו־ספת ציטוטים מפי אנשים שהם כיום שמות־רחובות, זה יכול לעורר תמיכה. מה גם ששומעים רק צד אחד.

יש להסביר מה פירושו של טראנספר זה, ובאילו תנאים — ובהם בלבד — ניתן להגשימו.

גירוש כזה ייתקל בהתנגדות הנזעמת של העולם כולו, ויביא לבידוד מוחלט של ישראל. להפסקת כל סיוע כלכלי וצבאי למדינה. לעי־צומים בינלאומיים מכל הסוגים. קרוב לוודאי שזה יסכן גם את שלומם וקיומם של מיליוני יהודים בעולם. (חסידי הציונות האכזרית יקבלו זאת בברכה.)

בתוך המדינה, זה יחייב מישטר דיקטטורי. מישטר דמוקרטי פשוט אינו מסוגל לבצע מיבצע כזה, מבחינה פוליטית ונפשית.

ובעיקר: הדבר יתכן רק במצב של מילחמה, בסערה של קרבות. ולא במיל־חמה של שבוע, כמו רוב מילחמות־ישראל, אלא במילחמה שתימשך חוד־שים, כמו מילחמת־העצמאות. הפעם תהיה זאת מילחמה בין ישראל וכל העולם הערבי, שיופעלו בה טילים מט־ווח ארוך ונשק של השמדה המונית, כגון גאז רעיל.

כאשר יתברר, תוך ויכוח נוקב, כי אין זו פעולה קטנה ואלגנטית — העמסת הערבים על משאיות ושפיכתם אי־שם באיזשהו מידבר — אלא במילחמת גוג־ומגוג, שבה ייהרס כל סיכוי של ישראל לחיות אי־פעם בשלום כחברה במישפחת־העמים — כמה ישראלים ימשיכו לדגול בה?

הדמוקרטיה מבוססת על האמונה שרוב בני־אדם הם אנשים סבירים, שיבחרו אינסטינקטיבית בפיתרונות סבירים, אם יניחו לפניהם את כל האופציות.

מי שמאמין כי עם־ישראל הוא ביסודו עם סביר — ואני מאמין בזה! — אינו צריך להירתע מפני ויכוח גלוי על רעיון הטראנספר.

■ ■ ■

יש לוויכוח הזה צד אחר, ודווקא הוא החשוב בעיניי.

אחרי שמתו כל האופציות־שמופציות, נותרו רק שני פיתרונות תיאורטיים: מסירת השטחים לפלסטינים או גירוש הפלסטינים מן השטחים.

לשון אחר: משא־ומתן עם אש"ף או טראנספר.

לשני הפיתרונות האלה, המנוגדים זה לזה באופן הקיצוני ביותר, יש מכנה אחד משותף:

שניהם מבוססים על ההנחה שמדי־נת־ישראל, כמדינה יהודית, אינה יכו־לה להתקיים תוך שליטה על עם אחר, שאינו רוצה בה.

מול ההנחה הזאת מתייצבים כל הדוגלים בהמשך המצב הקיים, בצורה זו או אחרת, בגלוי או בסתר, בפה מלא או בחצי־פה.

הליכוד מעמיד פנים כאילו הבעייה אינה קיימת כלל. כאילו האינתיפאדה אינה אלא מהומה קטנה וחולפת. כאילו יכולה ישראל להמשיך ולקיים מימשל צבאי ניצחי. כאילו קיים פיתרון ששמו אוטונומיה. כאילו יש עם מי לדבר על כך.

התחייה טוענת שדי בסיפוח השטחים „המשוח־ררים" למדינת־ישראל, תוך גירוש הפליטים, כדי לפתור את הבעייה. כאילו די בכמה מילים כדי לשנות את המציאות.

המערך ממשיך לחלום על אופציה ירדנית. הוא מדבר על „פשרה טריטוריאלית" ועל תוכנית־אלון. כאילו היה בנמצא ערבי אחד, או פלסטיני אחד, המוכן לדבר על כך. ומכיוון שאין כזה, פירוש הדבר למעשה המשך המצב הקיים.

זהו המכנה המשותף של המערך והליכוד.

הוויכוח האמיתי, בשעה זו, הוא על כן בין שתי תפיסות:

מהצד האחד — זו המאמינה כי ישראל יכולה להמשיך ולהחזיק בשטחים הכבושים, ובהם מח־צית העם הפלסטיני, ולהישאר מדינה יהודית ודמוקרטית.

מהצד האחר — זו המאמינה כי המשך המצב הקיים יהרוס את המדינה, מפני שאי־אפשר להחזיק בשטחים שב־הם חי עם אחר.

■ ■ ■

גנדי וחבריו עוזרים לחדד את הוויכוח. הם מכריזים השכם והערב כי המצב הקיים אינו יכול להימשך. שדרוש פיתרון רדיקלי. שהפצצה הדמוגראפית עומדת להתפוצץ. שיש להחליט.

עד כאן הוא ממלא תפקיד חיובי.

הוא עוזר לקרוע את מסך השאננות, האדישות והציניות, שמאחוריו מנסות שתי המיפלגות הגדולות להסתיר את ערוותן.

הוא עוזר להביא את הציבור היש־ראלי להכרה שהמצב אינו יכול להי־משך, שצריכים להישיר מבט אל המצי־אות ולקבל החלטות.

כאשר הציבור אכן יחליט שהאינתיפארה יצרה מצב חדש, שהכיבוש חייב להסתיים, שצריכים להחליט על עתיד המדינה לכאן או לכאן — כי אז יתחיל הוויכוח השני, האמיתי.

בוויכוח הזה יעמדו זה מול זה שני הפיתרונות: שלום עם הפלסטינים, תוך מסירת השטחים הכבושים לידיהם, או גירוש הפלסטינים, תוך החזקת השט־חים האלה בידי ישראל.

ברגע שיתחיל ויכוח זה ברצינות, יתברר שאחד משני הפיתרונות האלה קיים רק בתי־אוריה, ואינו מעשי.

הטראנספר של גנדי פשוט אינו אפשרי.

לא זה בלבד שאינו מוסרי, אלא שאינו ניתן גם לביצוע אלא במחיר כל־כך נורא, עד כי לא יעלה על דעת איש סביר לבחור בו.

ואז יישאר רק פיתרון אחד. גם מי שאינו רואה אותו בעין טובה, גם מי ששונא כיום אותו ואת מציעיו, יצטרך לקבל אותו, כי אין זולתו.

■ ■ ■

בסרט „מפיסטו", שהוקרן לא מכבר בטל־וויזיה הישראלית, הובא פסוקו של השטן במחזה פאוסט: „אני חלק מאותו הכוח הרוצה תמיד ברע, והיוצר תמיד את הטוב."

גנדי ההודי רצה בכל הטוב שבעולם, אך ברגע שהשיג את עצמאות הודו, ירד על הארץ אסון נורא. מיליונים נרצחו במאבק בין ההינדואים והמוסלמים, עשרות מיליונים נעקרו וגורשו מבתיהם. טראנספר.

גנדי הישראלי רוצה בכל הרע שב־עולם. גירוש. עקירה המונית. טראגדיה אנושית נוראה. אך בסופו של דבר ישיג את ההיפך: הינתקות ישראל מהשטחים הכבושים.

מאת אורי אבנרי

איפה הכסף

לאיחוד עם תנועת־החרות לא הביאה המיפלגה הליברלית את הנדוניה הכספית המצופה — נראה כי במהלך השנים איבדה לא רק את נכסיה הרעיוניים, אלא גם את רוב נכסיה החומריים

מאז היום הראשון בבוקר, עונה המרכזנית בבית המיפלגה הליברלית (לשעבר) בתל־אביב: „הליכוד שלום.” זוהי, כרגע, אחת התוצאות היותר־מעשיות של האיחוד בין המיפלגה הליברלית לבין תנועת־החרות, שנחגג ברוב עם והדר ביום החמישי שעבר באולם הקונגרסים הענק.

החגיגה, שקושטה בדגלים, בפרחים ובאנשי־שמירה לרוב, שלפה אפילו את ברכתו של מנחם בגין („בגין! בגין!”) למיפלגה המאוחדת החדשה. בגין אף היה ראשון החותמים (בביתו, כמובן, רחוק מכל עין) על אמנת האיחוד.

אך האיחוד המעשי רחוק, כנראה, ממימוש.

בינתיים, בכל אופן, הצליחו הליברלים לשריין לעצמם לפחות 12 מקומות ריאליים ברשימה המשותפת לכנסת, הישג בלתי־מבוטל למיפלגה שכבר שנים רבות לא עמדה לבחירה עצמאית ושלא הוכיחה את כוחה הריאלי בקרב ציבור הבוחרים.

חגיגת האיחוד היתה מכוונת בעיקר לבוחר הפוטנציאלי ולתיקשורת. היא נועדה להציג לציבור תנועה מלוכדת ומגובשת שצועדת יד ביד לקראת מערכת־הבחירות. אבל למעשה נשארו העניינים המישפטיים, וחלק גדול מן העניינים המעשיים הקשורים באיחוד, פתוחים לדיונים.

הדיונים יתבססו על הסכם לוי־ניסים, שנחתם ב־1986 ושאושר על־ידי ועידת־חרות במרס 1987 ובמקביל, על־ידי מועצת־הליברלים.

למעשה יבוא ההסכם לידי מימוש רק בעוד שנתיים, וגם אז רק אם יסתיימו דיוני הוועדות שיוקמו ושתפקידן יהיה ללבן את הפרטים האופרטיביים של האיחוד.

חלק מן הסעיפים בהסכם מדברים על אידיאולוגיה משותפת של המיפלגה החדשה — תנועת־הליכוד, תנועה לאומית ליברלית.

חלק אחר מן הסעיפים מדבר על בחירת המוסדות המשותפים ועל בחירת מועמדי המיפלגה המאוחדת לכנסת, לממשלה, להסתדרות ולרשויות המקומיות.

סקרנות רבה מעורר הסעיף המדבר על איחוד הכספים והנכסים של שתי המיפלגות. אגדה רווחת בקרב הציבור היא שהמיפלגה הליברלית היא מיפלגה עתירת־נכסים וכי זה היה קלף־המיקוח העיקרי שלהם ושבזכותו זכו חברי מיפלגה זו לייצוג כל־כך משמעותי ברשימות לכנסת עד היום הזה.

„אבל,” כמו שאמר אחד ממועמדי תנועת־החרות לכנסת הבאה, „סיפור הנכסים גובל במיתוס. הליברלים לא עשירים יותר ממיפלגה אחרת, וחוץ מזה, לחרות יש יותר נכסים.”

היותה של המיפלגה הליברלית חלק מן הליכוד היתה, אולי, במהלך השנים בעוכריה, לפחות מבחינה כלכלית.

בעבר אכן היתה המיפלגה הליברלית מיפלגה עשירה. היו בבעלותה מיגרשים רבים יקרי־ערך, בניינים, מועדונים וסניפים שהיו שייכים למיפלגה, מרכז מכבי, שהיה שייך למיפלגה, כפר המכביה, אגודות ספורט זבולון, ועוד נכסים אחרים. רוב הנכסים היו שייכים לקרנות שונות, שבראשיהן עמדו אנשי המיפלגה.

במהלך השנים, שבהן לא היתה המיפלגה פעילה באופן עצמאי, הוזנחו כל הגופים המסופחים אליה. חלק מראשי הקרנות, העמותות והאגודות הסתלקו מן העולם, חלק אחר פרש לכיוונים שונים ובאופן מעשי לקח איתו גם את הרכוש.

כך, מתוך הזנחה של שנים, הצליחה המיפלגה „להיפרד” מרוב נכסיה והם נותרו בבעלות פרטית או בבעלות אחרת שאין כל קשר בינה לבין הליברלים.

כל הנכסים האלה, אילו היו שייכים בפועל למיפלגה, היו שווים מיליונים רבים של דולארים והיו מהווים, ללא ספק, נדוניה נאה לשידוך עם תנועת־החרות. אך בפועל רק חלק קטן מן הנכסים שייך היום באופן ישיר או עקיף למיפלגה והיא נותרה ריקה מנכסים.

במהלך השנה וחצי האחרונה נעשה ניסיון מישפטי כמעט נואש מצד אנשי המיפלגה להחזיר לעצמם חלק מן הנכסים האבודים. בחלקם נושאים מאמצים אלה פרי, חלק מן הדברים נמצאים בדיונים וחלק מן הנכסים אבדו לבלי שוב.

הדברים נעשים עד כה בפרופיל נמוך כדי לא לטרפד את המהלכים באיבם.

ועדת שרים משותפת לחרות ולליברלים, שהתכנסה באמצע חודש אוגוסט השנה, קבעה שהמזכירות המשותפת (המורכבת מ־20 חברי מזכירות חרות ו־10 חברים ליברליים) תבחר ועדות שידונו בשלבים המיבצעיים־מעשיים של האיחוד. חלק מן הוועדות יוקמו כדי לטפל בכל נושא הנכסים והכספים של המיפלגה המאוחדת והן שיצטרכו לבדוק את הנכסים החוקיים של שני הצדדים שיהיו, לבסוף, נכסים של המיפלגה המאוחדת. עד אז צפויים, ללא ספק, עוד מיכשולים רבים, והם רק חלק מן המיכשולים הצפויים לאיחוד ממשי.

■ **ענת סרגוסטי**

ענת סרגוסטי, העולם הזה

מודעי ושמיר בכנס־האיחוד

„לחרות יש יותר נכסים!”

ענת סרגוסטי, העולם הזה

ניסים בין דויד לוי וגידעון פת בכנס־האיחוד

„סיפור הנכסים גובל במיתוס!”

(המשך מעמוד 6)

עבריינים אחרים. הצעירה הופיעה בחייו כמלאך מושיע, והחזירה אותו למוטב. היא גרה תכופות בבית הוריו בחברון, הסתובבה בחברון בלבוש ערבי צנוע, פעלה למען הערבים. לשום ערבי לא היה מניע כלשהו לרצוח אותה.

אולם באווירה הקיימת בארץ, די בניצוץ קטן כדי להדליק תבערה גזענית גדולה. כל מיקרה הנוגע ליהודים ולערבים הופך מייד לבעייה לאומית. רצח בלתי־מפוענח של נער, זריקת בקבוק־תבערה על־ידי יהודי בשכונה יהודית, מציאת גופתה של צעירה יהודית בסביבה ערבית — כל מיקרה כזה הופך מייד לתקרית בין־גזעית הרת־אסון.

ההתקוממות
„מלון שלושה כוכבים”

„יותר מכל פחדנו מחדר הסיד. תפילה בציבור נחשבה הפגנה.”

■ **יוסי עיר־דור**

בלב הנגב השומם, במקום צחיח ויבש, שוכנת קציעות. שם גם שוכן מתנה־המעצר המכונה אנצאר 3, שבו כלואים 2400 עצורים פלסטיניים. חלקם עצורים במעצר מינהלי, ללא מישפט, בתנאים שהם גרועים בהרבה מתנאי אסירים פליליים.

וכך נראה עולמו של העציר במחנה: השכמה ב־5:30 בבוקר, מלווה בצעקות־זירוז ובמהלומות. אחרי חמש דקות האוהלים כבר צריכים להיות מקופלים. ארוחת־הבוקר מורכבת מלחם, ריבה, מרגרינה ומרק פול.

ואז באה הספירה הראשונה. העצירים ישובים על החול, ידיהם מאחור, ישובים ישר ללא תנועה, לבל ייענשו. בטווח תמיד נמצא חדר־הסיד הידוע־לשימצה. והיה אם יעיזו לומר דבר־מה, או לזוז ממקומם, סופם להענש בחדר־הסיד, מקום קטן ומתניק, רחוק מעין רואה.

שלוש ארוחות דלילות, שלוש ספירות ממושכות והרבה שיעמום. אין ספרים, אין כמעט עיתונים, אין כלל ביקורי־מישפחות, גם אין חקירות. לא תמיד יש מה לחקור. שלוש פעמים במשך שלושה חודשים שמורה לעצירים הזכות להתקלח — „מלון שלושה כוכבים”.

דברים אלה ואחרים סופרו השבוע מפי ארבעה פלסטינים שהיו עצירים במחנה, ובאו לספר את הקורות אותם בתיאטרון נווה־צדק.

כשם שלא היתה סיבה למעצרם הקודם, כך יכול הדבר לחזור על עצמו גם הפעם. והרי נאמר כבר לאחר מהם, הסופר ע'אסם עבדאללה, כי נעצר מפני שקשר קשרים עם סופרים ישראלים. וגם הוא לא היה מחוסן, למרות שהוא נושא תעודת־זהות ישראלית.

ארבעת הפלסטינים היו עצורים למעלה משלושה חודשים כל אחד. את ימיהם הראשונים בילו בכלא רמאללה ובכלא דהריה. המצב שם היה גרוע הרבה יותר מהמצב באנצאר 3.

85 עצירים בחדר אחד, 18 שמיכות לכולם. כבולים בידיהם כל שעות היום והלילה. כדי לעשות את צרכיהם היה „השוויש”, הוא החניך תורן, פותח את הרוכסן במיכנסיהם ו„תיסלחו לי על הביטוי” הוא אומר, „הייתי צריך להוציא להם את הבולבול.”

כל חייל טירון זוכה לכינוי רם־המעלה „קפטן”, ואוי לו למי שישכח מי השולט במצב.

10 ימים שם שקולים כנגד 100 ימים באנצאר 3.

רמאל עבד רפעתי, ג'אמיל אבו־רביע, איברהים אל־ג'ולני וע'אסם עבדאללה באו להעיד.

הם הצליחו להזיז מכסאותיהם את הקהל הרב שישב באולם.

מיכתב גלוי לאש"ף

לכבוד
חברי הוועד הפועל של
אירגון השיחרור הפלסטיני.

שלום,
אני פונה אליכם בדרך זו, מפני שזוהי השיטה המהירה ביותר להביא את הדברים לידיעתכם.
אני מקווה כי ידידי אחמד שקור יתרגם את המיכתב בהקדם האפשרי, ויפיץ אותו ביניכם.

אני כותב את הדברים בתחושה עמוקה שאנחנו כולנו, בני שני העמים בארץ הזאת, עומדים לפני פרשת־דרכים היסטורית, וכי על כן חשוב שכל אחד מאיתנו יידע את המתרחש בלב העם השני.

● ההיבט הישראלי

אתם, שנפל בחלקכם להיות חברי המוסד הביצועי העליון של העם הפלסטיני בשעה הרת־גורל זו, חייבים לקבל החלטה בעלת משמעות עצומה.

זוהי חובתכם. האחריות המוטלת עליכם היא כלפי העם הפלסטיני. רק הפלסטינים עצמם יכולים לתת לכם עצות ולהציג לכם דרישות.

לא אתיימר לעשות כן. אני ישראלי, בן העם היריב, ואיני רואה עצמי זכאי לתת עצות למישהו שאינו ישראלי.

אולם נדמה לי שחובתי היא להביא לידיעתכם את ההיבט הישראלי של הסוגיה העומדת לפניכם.

בבואכם לשקול את הנימוקים בעד ונגד כל אחת מן האופציות שלפניכם, חשוב שתדעו איך ישפיעו הדברים על הציבור הישראלי.

כמי שמטיף מזה 40 שנה לדיעה שעל מדינת־ישראל לעזור לעם הפלסטיני להקים את מדינתו בגדה המערבית וברצועת־עזה, כדרך היחידה להשגת השלום והביטחון לנו ולכם, חש אני בצורך לבטא את הדברים בכל הבהירות.

● איש לא ייכנע

התקוממות הגדולה של העם הפלסטיני בתישעת החודשים האחרונים יצרה מצב חדש. היא ניפצה אשליות רבות שריחפו בחלל. היא שיכנעה גם את המהססים כי העם הפלסטיני חי וקיים, שמנוי וגמור עימו להיות אדון לגורלו, שהוא תובע את הזכות שיש לכל עם בעולם, וגם לעמי הישראלי: הזכות להגדרה עצמית, לחרות ולעצמאות.

זכות זו אינה תלוייה בהסכמת איש. אולם ברור כי היא יכולה להתגשם במציאות, בנסיבות הקיימות בארצנו, רק תוך הסכמה בין שני העמים, שלכם ושלנו.

לכן יש חשיבות רבה לדעת־הקהל בישראל. אם הרוב הגדול של הישראלים ישתכנע כי אכן ניתן עתה להשיג שלום־אמת, שיתבסס על קיומן של מדינת־ישראל ומדינה פלסטינית זו לצד זו, תוך ביטחון ושכנות טובה, תהיה מלאכתכם קלה הרבה יותר. אם, לעומת זאת, הרוב הגדול בישראל ימשיך להיות משוכנע כי השלום בין שני עמינו כלל לא יתכן, או שלא יבטיח את קיומנו וביטחוננו לאורך ימים, או שלא יהיה אלא הכנה להשמדתנו „בשלבים", הרי תימשך המילחמה בינינו עוד שנים הרבה.

האינתיפאדה שיכנעה הרבה ישראלים כי יש צורך בפיתרון, וכי הפיתרון יכול להימצא רק בין שני עמינו. אולם האינתיפאדה אינה יכולה לכפות על הציבור הישראלי וממשלתו קו מדיני שהם רואים בו סכנה לקיום מדינתנו.

במונחים צבאיים: ישראל אינה מסוגלת לדכא את האינתיפאדה באמצעים צבאיים. זה כבר הוכח. אולם האינתיפאדה גם אינה יכולה להכניע את ישראל.

הבה ונכיר בעובדה: אף אחד משני עמינו אינו מסוגל בשעה זו לכפות כניעה על העם השני. שומה עלינו למצוא פיתרון. בהיעדר פיתרון, עלול המצב הנורא הנוכחי להימשך עוד זמן רב.

● הכדור אצלכם

ברגע זה נמצא הכדור בצד שלכם של המיגרש. זוהי התוצאה החשובה ביותר של האינתיפאדה.

מעולם לא נשאו אנשים כה רבים בעולם ובארץ את עיניהם אליכם, ראשי אש"ף, כמו בשעה זו. מעולם לא היה תלוי כה הרבה בהחלטה שלכם.

הכל מצפים מכם שתיתנו לאינתיפאדה את הכיוון הפוליטי החיובי, אשר ישנה את המצב מעיקרו ויביא לפיתרון.

מאז שהמלך חוסיין ניתק רישמית את הקשר של ממלכתו עם השטחים הפלסטיניים הכבושים, ברור לגמרי מהו הצעד הבא, שהכל מצפים לו.

אורי אבנרי, העולם הזה

במיסמכים ובהכרזות של כמה מראשי אש"ף, וביניהם אבו־איאד ובסאם אבו־שריף, וכן במיסמכים המיוחסים לפייצל אל־חוסייני, משתקפים בבירור הצעדים הדרושים.

הגיעה שעתו של העם הפלסטיני להכריז על הקמת מדינתו הלאומית.

הגיעה שעתו להכריז על הקמת ממשלתו הזמנית.

במיכתב זה אני מבקש להבהיר את ההיבט הישראלי של החלטות אלה. ברצוני לענות על השאלה המתבקשת: מה דרוש כדי לשכנע את דעת־הקהל הישראלית שצעדים אלה אכן סוללים את הדרך לשלום ולביטחון הדדי.

ברוח זו אני מבקש להניח לפניכם כמה רעיונות, כמזון למחשבה.

● סוף פסוק!

ההכרזה על מדינה פלסטינית ועל ממשלה פלסטינית זמנית יכולה להתקבל בישראל כבשורת־שלום — או כאיום. הדבר תלוי במיסגרת שתינתן להחלטות אלה.

כדי שהאזרח הישראלי מן השורה יראה בכך בסיס לשלום, צריכה ההחלטה לכלול את היסודות הבאים:

● **צריך להיות ברור לגמרי כי ההכרזה על הקמת מדינתכם כרוכה בהכרה בקיומה של מדינת־ישראל. כלומר, כי הסעיפים הרלוונטיים של האמנה הפלסטינית איבדו את תוקפם, סופית ורישמית, וכי נפתח פרק חדש בתולדות העם הפלסטיני.**

● צריך להיות ברור כי הגבול בין שתי המדינות יהיה הגבול של ה־4 ביוני 1967, מפני שזהו הגבול היחידי ששני העמים יכולים איכשהו להסכים עליו. אם הדבר לא ייאמר בפירוש במיסמך ההכרזה (כשם שגם במגילת־העצמאות שלנו לא נקבעו גבולות), צריך הנוסח לפחות לרמוז שזוהי הפשרה שחותרים אליה.

● צריך להיות ברור כי הנכם מוכנים למשא־ומתן ישיר עם ממשלת־ישראל, יהיה הרכבה אשר יהיה, אם במיסגרת בינלאומית, אם במיסגרת אחרת.

● **צריך להיות ברור כי עם התחלת המשא־ומתן מוכנים גם אתם להפסקה הדדית של כל מעשי־האלימות.**

● צריך להיות ברור כי הסכם־השלום הסופי יכלול סידורי־ביטחון אשר ירגיעו את הפחדים הלגיטימיים של שני העמים, שלכם ושלנו.

● צריך להיות ברור כי פיתרון בעיית הפליטים, על כל היבטיה הטראגיים, חייב לבוא בהסכם בין שני הצדדים, ובצורה שתאפשר לישראל לשמור על אופייה.

● **צריך להיות ברור כי פיתרון הסיכסוך בין שני עמינו, בצורה שתאפשר לכל אחד מהם לבנות את חייו במדינה לאומית משלו, הוא סוף־פסוק.**

הדיבורים הבטלים על „תיקוות" ו„מישאלות" להקמת מיסגרת אחרת בעתיד מהווים מיכשול חמור ביותר לשלום, מפני שהם מעוררים פחדים וספקות לגבי כנות הפיתרון שיושג. הבה נניח לדורות הבאים, שלכם ושלנו, לבנות את חייהם כאוות־נפשם.

● קריאה מהשטחים

מצאנו לנכון לפרט את הנקודות האלה, מפני שנדמה לי שיש להן השלכה לגבי הדיונים שלכם.

בוודאי עומדות לנגד עיניכן בעיות רבות וקשות. כאשר מוסד עליון של עם גדול נקרא לקבל באורח דמוקרטי הכרעה שתשפיע על גורלו לדורות, חזקה עליו שיאזין היטב לרחשי־הלב של בני עמו. חזקה עליו גם שיברר את גישתן של ממשלות העולם, ויקח אותה בחשבון.

כל אשר אני מבקש הוא שתיקחו בחשבון גם את רחשי־הלב של הציבור בישראל, מפני שתהיה לכך השלכה רבה על תוצאות הצעדים שתנקטו.

העם בתוך השטחים הכבושים מודע היטב לצד זה של הבעייה. ולראייה: הקטע בכרוז האחרון של מנהיגי האינתיפאדה, המהווה למעשה קריאה פומבית לכם, ראשי אש"ף, ליטול את היוזמה לידיכם ולהחליט החלטות היסטוריות, שיתקבלו על־ידי המדינות והעמים בעולם.

נדמה לי שראשי האינתיפאדה מבינים היטב שהקורבנות העצומים שהביא העם הפלסטיני בחודשים האחרונים, שעוררו תגובות של הערכה בעולם כולו, יכולים לשאת פרי מדיני לאלתר רק אם תקבלו תוכנית פוליטית שגם דעת־הקהל בישראל תוכל לקבלה.

● חד־משמעית!

כמי שמצוי בזירה המדינית בישראל, מעבר להכרזות ולהמולה של מערכת־הבחירות, אני בטוח לחלוטין בדברים הבאים:

אם תכריזו את ההכרזות ברוח הדברים שהעליתי, ואם ההכרזות יישאו את החותמת המוסמכת של המוסדות העליונים של אש"ף, ואם יהיו מנוסחות בצורה ברורה וחד־משמעית, כי אז הן יביאו למיפנה בדעת־הקהל הישראלית.

דעת־הקהל הישראלית מוכנה לכך מבחינה נפשית, אחרי תישעת חודשי האינתיפאדה. אבל אין היא מוכנה לפחות מזה.

הכרזות בלתי־מוסמכות, הכרזות בלתי־ברורות ודו־משמעיות, הכרזות המלוות בהכחשות חלקיות — כל אלה לא יועילו עוד בשעה זו, ורק יקלקלו.

אני מבטיח לכם נאמנה, כי הרושם שמתקבל בעולם, כאילו יש אצלנו „תזוזה ימינה", הקשחה והתרחקות מן השלום, אינו נובע מהבנת הדברים לעומקם. אם יש זרמים כאלה על פני השטח — והרי טיבעי שיהיו, בימים הסוערים של האינתיפאדה וספיחיה — אין הם חשובים. כי מתחתם יש זרמים הרבה יותר עמוקים, והם מובילים אל השלום.

לכן אני אומר, בביטחון גמור: אם תבוא הכרזה כזו מצידכם, היא תגרום לתהליך פוליטי ונפשי שלא יותיר לממשלת ישראל, תהיה אשר תהיה, ברירה אלא לעלות על דרך השלום. הציבור הישראלי על כל חלקיו, משמאל ומימין, פשוט יכריח אותה.

● אל נחמיץ!

הרבה הזדמנויות חשובות הוחמצו ב־40 השנים האחרונות. גרמו לכך האיוולת, קוצר־הראייה, הדיעות הקדומות של דור שלם.

אך נדמה לי שמעולם לא היתה הזדמנות כה ברורה וכה זמינה, כפי שהיא עומדת עתה לפני כולנו ברגע זה.

מעולם לא היה השלום קרוב כל־כך, בהישג־יד ממש.

אני מתפלל בליבי שתהיה לכולנו התבונה לדאוג לכך שהזדמנות זאת לא תוחמץ — שמא יבכו על־כך הדורות הבאים, שלנו ושלכם.

בבירכת שלום,

תשקיף

גנדי מנהל מגעים

רחבעם („גנדי") זאבי, המתכוון להקים רשימה לכנסת בשם „מולדת", מנהל בזמנית מגעים עם התחייה וצומת, כדי להצטרף לאחת מהמיפלגות.

לא ברור אם גנדי מתכוון להשיג בדרך זו מושב בכנסת, או להתנות את הצטרפותו לאחת הרשימות בכך שתקבל רישמית את תוכנית־הטראנספר שלו.

עדי אמוראי — יו"ר בל"ל?

עדי אמוראי, סגן שר־האוצר, שלא ירוץ בבחירות הקרובות מטעם המערך, מוזכר בימים האחרונים כמועמד לתפקיד יו"ר דירקטוריון „בנק לאומי", אם יתפטר היו"ר הנוכחי, הד"ר מאיר חת.

בעבר כבר הוזכר שמו של אמוראי כמועמד לתפקיד נגיד־בנק־ישראל, אולם הוא לא זכה לתפקיד.

בצמרת מיפלגת־העבודה הועלה בימים האחרונים שמו כמי שהומלץ על־ידי גורמי־משק בכירים לתפקיד יו"ד בל"ל.

ההערכה היא כי אם יפרוש הד"ר חת יוכל אמוראי לזכות בתמיכה רחבה לתפקיד, ויוכל לפעול לשיקום התדמית של הבנק שנפגעה באחרונה.

יפת מתפשט לדרום־אפריקה

הבנקאי ארנסט יפת, שעזב את הארץ לאחר חשיפת פרשות שכרו ותנאי הפנסיה שלו הרחיב את תחומי פעילותו גם לדרום־אפריקה.

יפת מקיים קשרים הדוקים עם גורמים פיננסיים בדרום־אפריקה, והוא מסייע להם בעיסוקים בנקאיים בינלאומיים שבהם התמחה.

פוגרום ערב הבחירות

המוסדות המוסמכים נערכים לקראת האפשרות שקבוצות של מתנחלים ואוהדיהם יערכו פוגרום מתוכנן בכמה כפרים בשטחים הכבושים. מדובר על פיצוץ בתים ופתיחה באש על התושבים, כדי ליצור פאניקה המונית ולהבריחם.

לפי הידיעות, נועדה פעולה זו להתבצע בשבועיים האחרונים לפני הבחירות לכנסת, כדי לחשמל את האווירה וליצור התרגשות שתעזור למיפלגות הימין הקיצוני.

אין הסדר בין „סולל־בונה" והבנקים

בניגוד להודעת יו"ר „שיכון עובדים", רפי אדרי, שהושג סיכום בין שני הבנקים הגדולים, „הפועלים" ו„לאומי", ובין „סולל־בונה", על מחיקת חלק מחובות החברה למערכת הבנקאית, עדיין לא נחתם שום הסדר.

יצויין כי המדובר בחובות בהיקף של 350 מיליון דולר, כאשר מדובר על מחיקה של 200 מיליון דולר. פירושו של דבר הפסד של 100 מיליון דולר לקופת נציבות־המס.

פרופיל 21!

חמישה מבוגרי כיתה אחת בבית־הספר „ויצ"ו" בחיפה שוחררו מצה"ל במשך השנתיים האחרונות בפרופיל 21.

בית־ספר ויצ"ו הוא בית־ספר לאומנויות — צילום, תיאטרון ותכשיטנות — ומהווה מקור־משיכה לבני־נוער בעלי רקע הומאני, ולילדי־פרחים מסוגים שונים.

מנהלת בית־הספר, יוכי גולדברגר, טענה שאין כל קשר בין המיקרה לבין העובדה שלמדו בוויצ"ו, אולם עובדה היא שכולם היו בני אותה הכיתה, ושפוחררו מהצבא בגלל הפרעות נפשיות.

המשוחררים טענו שלא התייחסו אליהם כפרטים, ולא התחשבו בייחודיות שבהם. הם הרגישו „לכודים במערכת קטנונית".

272

ביום השני, ה־29 באוגוסט, היום ה־266 של האינתיפאדה, מסר דובר צה"ל על 198 הרוגים פלסטיניים. מיספר זה אינו כולל את ההרוגים מירי מתנחלים ומסיבות אחרות.

לפי ספירת „העולם הזה" הגיע מיספר ההרוגים הפלסטיניים, מאז תחילת האינתיפאדה, ל־272.

לעומת זאת, מוסרים מקורות פלסטיניים על 354 הרוגים, לפי הפירוט הבא:

- **230 הרוגים מירי חיילי צה"ל ומתנחלים.**
- **62 הרוגים כתוצאה משאיפת גאז.**
- **30 הרוגים ממכות ומהתחשמלות.**
- **32 הרוגים מסיבות אחרות.**

„כלל" לא תקנה את „צור שמיר"

קונצרן „כלל" החליט, ככל הנראה, לא לבדוק אפשרות לרכישת חברת־הביטוח „צור שמיר" מקבוצת „הסנה".

במיסגרת תוכנית האירגון־מחדש של הסנה וצימצום פעילותה כדי להבטיח מאזן סביר ולא־גרעוני דובר בחברה העובדים על אפשרות מכירת צור שמיר לגורם ביטוחי אחר.

שני הגורמים שעמדו על הפרק היו חברת־הביטוח מיגדל וקונצרן כלל.

נראה כי הרעיון יישאר במגירה.

רואי־חשבון לוחצים

לחץ כבר מופעל באחרונה על לישכת רואי־החשבון, על־ידי חברים בלישכה העוסקים בפרקטיקה פרטית, בדרישה לפעול להקטנת מיספר הסטודנטים המקבלים הסמכה ורישיון לעסוק במיקצוע זה.

הלחצים באים בשל הגידול השנתי במיספר רואי־החשבון החדשים היוצאים לשוק הפרטי והמתחרים במישרדי רואי־החשבון הקיימים.

ההאטה בפעילות הכלכלית כבר הביאה להאטה גם במיקצוע זה, והתוצאה היא פגיעה במישרדים הקיימים. בשל המצב שנוצר דורשים רואי־חשבון פרטיים להקשות על מי שמבקש לקבל הסמכה לעסוק במיקצוע.

רואי־החשבון נמנעים מלהמליץ בגלוי על הכשלה מכוונת של סטודנטים מלקבל רישיון לראיית־חשבון, לאחר שלפני כמה שנים היה ניסיון דומה שהסתיים בפנייה לערכאות מישפטיות על־ידי ציבור הסטודנטים.

כתבים כלכליים לשליחות

נמשכת המסורת של שליחת כתבים כלכליים לחו"ל על־ידי הממשלה ומוסדותיה.

הכתב הכלכלי של הצהרון מעריב בירושלים, שרגא מקל, ייצא בשליחות אירגון הבונדס לניו־יורק לשרות של שלוש שנים.

מקל, שהוא אחיו של אריה מקל, יועצו המדיני של ראש־הממשלה יצחק שמיר, יעסוק במכירה של הבונדס לדור הצעיר של יהדות צפון־אמריקה.

המינהג של שליחת כתבים כלכליים לשליחות עורר ביקורת בחוגי העיתונות. טוענים שהדבר עלול להשפיע לרעה על דיווח אובייקטיבי על מדיניות האוצר.

קניון ענק על חורבות „אתא"

קניון ענק ומרכז־בילוי יוקמו על מה שנשאר מהמתפרות של מיפעלי „אתא" באזור כורדאני שבקריות.

לאחר שהוציאו מהמיפעל את כל תוכנו ומכרו את המכונות לסוחרי־גרוטאות קנו כמה יזמים את השטח והחלו לבנות על הקיים את מרכז־הקניות. הם לא הרסו את המיפעל, אלא תיכננו את הקניון בהתאם למיבנים הקיימים, תוך שינויים קטנים מאוד.

המקום יהיה הקניון הגדול ביותר בארץ ויכלול בין השאר גם שישה בתי־קולנוע.

צלמים שומרי־שבת

רשימה של צלמי־עיתונות שומרי־שבת, המקפידים על הצניעות, תתפרסם בקריב בעיתונות הדתית.

היוזמה לכך באה בעיקבות תלונות מצד הציבור הדתי על התנהגות שאינה עולה בקנה אחד עם כללי הצניעות.

הרשימה תורכב מצלמים שומרי־שבת והציבור הדתי יתבקש להשתמש בשרותיהם בלבד.

אבי מלאכי — למקום חמישי

אבי מלאכי מקריית־ים מונה למקום החמישי ברשימתו של הרב מאיר כהנא לכנסת.

לפני כשלושה חודשים הודח מלאכי מתפקיד יו"ר ועד ההורים הקהילתי בקריית־ים. מלאכי ניסה למנוע, בעזרת סמכויותיו, מיפגשים של נוער ערבי ויהודי.

לאחר ביקור של הרב כהנא בקרייה, סוכם בין השניים על הקמת סניף של כ"ך בקריות ובאחרונה נודע שמלאכי נבחר למקום החמישי.

גוררות עדיין מושבתות

גוררות חדשות, שנקנו על־ידי נמל־חיפה כדי לשפר את איכות העבודה, עדיין מושבתות, עקב סירוב העובדים לקצץ בכוח־האדם.

בימים אלה פגה תקופת האחריות של הספינות, מבלי שנעשה בהן ולו שימוש אחד לתועלת הנמל.

בגיבעתיים עובדים בשבת

עיריית גיבעתיים מעסיקה בשבתות פועלים ערביים בעבודות גינון, ניקיון והרכבת מידרכות.

הדבר לא מצא חן, כנראה, בעיני התושבים הדתיים של גיבעתיים, ואלה מקללים את הפועלים הערביים ומנסים להניא אותם מלעבוד.

חמ"ן מגביר מאמצים

מגמת המודיעין הניסויית בבית־הספר „אורט ביאליק" נכנסת לשנתה השניה.

כבר שנים רבות מורגש מחסור ניכר בדוברי־ערבית בצה"ל וחיל־המודיעין מחפש אמצעים לעניין את הנוער בשפה. במיסגרת זו הופעלה בשנה שעברה מגמת מודיעין בבית־הספר אורט ביאליק.

תלמידי המגמה לומדים את כל המיקצועות הרגילים ובנוסף להם לומדים כעשר שעות ערבית בשבוע, שמהן מוקדשות שתיים ללימוד היסטוריה של המיזרח התיכון. השיעורים מועברים על־ידי צה"ל והמגמה זוכה להצלחה ולעניין מצד התלמידים.

יורם לנדסברגר מכחיש

יורם לנדסברגר טוען שהמידע שפורסם בעיתוני סוף־השבוע לא היה מדוייק.

לטענתו הוא מעולם לא עזב את הארץ כתוצאה מעיסקה כלשהי, ומעולם לא שימש עד־מדינה. „המילה עד־מדינה היא המילה הכי מלוכלכת בלקסיקון שלי," הוא טוען, והמדינה בוודאי שלא מימנה את נסיעתו. „אפילו כרטיס־אוטובוס לא נתנו לי אף פעם."

עמדו נגדו ארבעה תיקים שהמישטרה לא הצליחה להוכיח, ומשה רום, עורך־הדין שייצג אותו, משך את המישפטים קרוב לארבע שנים. לשוטרים נמאס לטפל בו, ומשה רום עשה איתם עיסקה, לפיה ייצא מהארץ לשנתיים והם, מצידם, יסגרו את התיקים.

באותה תקופה היתה זו מדיניות מישטרתית כדי לסגור דברים לא־פתורים.

שמעיה אנג'ל וגד פלום, המכונה „שד", יצאו גם הם על סמך תקדים של לנדסברגר, וכמוהו נעזרו בעורך־הדין משה רום.

יום בחיין של נידון למוות

מדי יום מגיע הסוהר, ובידיו כלי בעל־קומות, לתאו המ־רווח של ג'ון איוואן דמיאניוק. במיכל נמצאת ארוחתו של הנידון־למוות.

דמיאניוק אוכל את המזון הרגיל של הכלא, ואינו מתלונן. להיפך, הוא מקבל מנה כפולה מכל דבר, כדי להשביע את רעבונו.

מצבו הגופני מצויין. אמנם, על פי התקנות שהותקנו אחרי שדנו את אדולף אייכמן למוות, נאמר כי על רופא־הכלא לבדוק את האסיר מדי יום, אבל אין צורך בבדיקה כזו לדמיאניוק. מצבו הגופני טוב עד כדי־כך שהוא מבצע בכל יום בין 75 ל־100 שכיבות־סמיכה, ומחיאות־כף ביניהן. גברים צעירים בהו־בה ממנו מתקשים בביצוע תרגיל כזה.

מדי פעם סובל דמיאניוק משתי הבעיות הגופניות שלו: כאבי־גב וטחורים, אבל אלה אינן בעיות קשות במיוחד.

סמוך לגזר־הדין עזבו בני־מישפחתו של דמיאניוק את הארץ וחזרו לארצות־הברית. בכל שבוע, ביום א', מותר לאסיר לטלפן למישפחתו בשיחת־גוביינא.

העירעור על פסק־הדין קבוע ל־5 בדצמבר, ובני־המישפחה יחזרו לישראל לפני־כן.

בינתיים מבקרים את האסיר בתאו רק שני אנשים.

סניגורו, עורך־הדין יורם שפטל, הבא פעם בשבועיים ומבלה כשעתיים עם הלקוח המפורסם שלו. השניים עוברים ביחד על מיכתבים שדמיאניוק מקבל, ומשוחחים שיחות־חולין. מכיוון שבני־המישפחה אינם בארץ, דואג עורך־הדין גם להעברת החליפות של דמיאניוק לניקוי יבש, כדי שיהיו מוכנות לעיר־עור.

ג'ון דמיאניוק מבלה את ימין באכילת מנות כפולות, ביצוע

המבקר הקבוע השני הוא כומר יווני־אורתודוכסי מירושלים המיזרחית. הוא יצר קשר עם דמיאניוק עוד לפני גזר־הדין, והאסיר ביקש כי יערוך לו קומיוניון. זהו טכס נוצרי דתי, שבו שם הכומר פת דקיקה, המסמלת את בשרו של ישוע, על לשונו של הנוצרי, ונותן לו לשתות טיפת־יין, המסמלת את דמו של ישוע.

כאשר רצה הכומר לבצע את הטכס בפעם הראשונה, חששו שילטונות הכלא כי מדובר בדרך מתוחכמת להחדיר סם־מוות לנידון. אולם בני־מישפחתו, שעוד היו בישראל, התנדבו לשמש שפני־ניסיון ולטעום מן הלחם והיין בעצמם, לפני דמיאניוק. מאז בא הכומר פעם בשבועיים, מבצע את הטכס הדתי, משוחח עם האסיר והולך לדרכו.

בתאו של דמיאניוק יש רדיו, והוא שומע את כל מהדורות־החדשות באנגלית וברוסית. הוא מגיב בעניין רב על כל מילה הנאמרת עליו, ולעיתים מאיים בתביעות ובמיכתבי־תגובה, כאשר מה שנאמר אינו מוצא חן בעיניו. בני־מישפחתו ביקשו להכניס לחדרו מכשיר־טלוויזיה, אך שילטונות־הכלא אסרו על־כך מסיבות ביטחוניות.

תרגילי־התעמלות

אחרי גזר־דין־המוות שהוטל עליו, אמורות היו לחול על דמיאניוק תקנות מיוחדות, העוסקות בנידונים־למוות. לפי תקנות אלה, יש לשים אזיקים על ידיו בכל פעם שהוא עוזב את תאו. אילו נהגו כך, לא היה הנידון־למוות יכול להמשיך בתרגילי־ההתעמלות שלו. לכן ניסה סניגורו לשכנע את שילטונות־הכלא כי אין זו חובה לשים ידיו של האסיר באזיקים, אלא רשות בלבד. נראה שהשילטונות השתכנעו, ודמיאניוק ממשיך בתרגילי־ההתעמלות.

בזמן המישפט הקפיד האסיר ללבוש חליפות כהות ואל־גנטיות. בתאו הוא לבוש בקיץ במיכנסיים קצרים ובגופיה. את הנעליים החצאיות שהוא נועל, חורר דמיאניוק, כדי שיהיו מאווררות יותר ודמויות־סנדלים.

את מרבית זמנו מבלה האסיר בקריאת המיכתבים הרבים המגיעים אליו מכל קצוות העולם. מאז תחילת המישפט מגיע זרם של עשרות מיכתבים לשבוע אל תאו של איוואן האיום. חלק מן המיכתבים מלאים במלל אנטישמי פרימיטיבי, אבל חלקם האחר מגיב בצורה עניינית על הליכי המישפט וגזר־הדין.

דמיאניוק קורא את המיכתבים הכתובים אנגלית ואוק־ראינית, ועונה רק לאנשים בעלי שם אוקראיני, בשפתם. אין הוא מסוגל לענות בכל שפה אחרת.

כאשר הגיע לכלא כתב־האישום האיטלקי, המאשים את דמיאניוק בביצוע מעשי־רצח רבים במילאנו בימי מילחמת־העולם, לא הבין האסיר בתחילה כלל במה מדובר. כאשר הסביר לו סניגורו כי זו אשמה נוספת, שמח דמיאניוק, ואמר

שכיבות־סמיכה וקריאת עיתונים ומיכתבים. על גזר־הדין הוא נמנע מלחשוב ולדבר

כי זה מוכיח שחומר הראיות שבידי התביעה הישראלית אינו מדוייק.

מלבד המיכתבים קורא דמיאניוק גם את ג'רוזלם פוסט והעיתונים בשפה הרוסית המופיעים בישראל. ספרים אינו קורא. הספרים היחידים בתאו הם התנ"ך באוקראינית ובאנגלית.

דמיאניוק משבח את מנהל־הכלא, הדואג שיקבל יחס הוגן ותנאים טובים, ושאף מבקר את דמיאניוק בתאו מדי־פעם, ומשוחח איתו.

עם הסוהרים נוצרה מערכת־יחסים ידידותית מלאת־הומור. ברוח טובה מקללים האסיר והסוהרים זה את זה בעברית ובערבית, בבדיחות־דעת. והסוהרים צוחקים למשמע המיבטא האוקראיני של הקללות הערביות העסיסיות, שלמד בכלא.

למרות שדמיאניוק טרוד מאוד בבעיות העירעור, ויש לו תיקוות רבות בתוצאותיו, אין הוא מזכיר אף במילה אחת את גזר־הדין שהוטל עליו. הוא מדבר על השופטים, מביע ביקורת על העדים או החוקרים ואומר שאין לו כל טענות כלפי צוות־התביעה, פרקליט־המדינה יונה בלטמן ומיכאל שקד. אבל הוא מתעלם לחלוטין מעונש־המוות.

הוא לא שאל אף ברמז על צורת ביצוע העונש בישראל, ונראה כי הדחיק את הנושא עמוק־עמוק, כדי שלא לחשוב עליו.

אילנה אלון ■

תמרורים

אשה בת 39

נחוג ◆ בבאדן־באדן, גרמניה, יום־הולדתו ה־80 של **מכס גרונדיג**, אחד מיצרני מקלטי־הרדיו, הטלוויזיה והווי־דיאו הגדולים בעולם (30 אלף עוב־דים). גרונדיג, שהחל לעשות חיל, אחרי מילחמת־העולם השנייה, כאשר יצא עם מקלטי־רדיו הרכב־אותם־בעצמך, נשוי עתה לצרפתיה בת 39, אם בתו בת השבע ועוסק, באחרונה, גם בהקמת רשת־מלונות־יוקרה.

● ● ●

לשון בת 100

נחוג ◆ בווינה, בירת אוסטריה, יום־הולדתה ה־100 שללשון **האספ־רנטו**, הידועה והנפוצה בין 800 הלשונות המלאכותיות בעולם (בנוסף ל־2800 הטיבעיות). אספרנטו („מלא־תיקווה") היה שם־העט של יוצר הלשון הזאת, רופא־העיניים היהודי יליד רו־סיה, הד"ר לודוויג לזר זמנהוף, שלשונו שגורה עתה בפיהם של יותר מ־20 מיליון איש ברחבי תבל, לרשותם עומד מיבחר של 100 אלף מילים בלשון אספרנטו.

● ● ●

בדרך ליבשת

נפטרה ◆ בקאלה, צרפת, בגיל 20, אחרי שהתמוטטה תוך כדי חצייה בשחייה של תעלת לה־מאנש, **רנאטה קאמארה אגונדי**, שחיינית בראזי־לית, שביקשה להיות האדם ה־298 שהצליח לחצות לרוחבה (34 קילומטר), את התעלה המפרידה בין אנגליה לי־בשת אירופה. מאז קיים רישום של צול־חים, זה 112 שנים, צלחו את התעלה בהצלחה 98 נשים ו־199 גברים.

● ● ●

יהלומן הכדורסל

נפטר ◆ במינכן, גרמניה, שבה שהה לרגל טיפול רפואי בבן־מישפחה, בגיל 66, **יעקב שאלתיאל**, מוותיקי הכדורסל בארץ. שאלתיאל, יליד סא־לוניקי היוונית ויהלומן לפי מיקצועו, היה בגיל 25 חבר נבחרת־הכדורסל ובגיל 30 מאמן־הנבחרת, שאותה הו־ביל לשורת הצלחות במימדים של או־תם ימים (מקום חמישי באליפות־אירו־פה, מוסקבה 1953; מקום שמיני באלי־פות־העולם, ריו־דה־ז'ניירו 1954). שאלתיאל, שנשאר עסקן־כדורסל עד יומו האחרון, היה בשנות ה־50גם המאמן הראשון של נבחרת צה"ל בכדורסל וגם שופט בינלאומי.

● ● ●

טרגדיה בגיל 22

נפטר ◆ בלונדון, בגיל 84, **סר פרדריק אשטון**, כוריאוגראף חדש־ני (הנערה שלא נשמרה היטב; ליבלו־בית) ומשך שנים מנהל הבאלט המלכו־תי היוקרתי. אשטון, שנולד בארגנטינה כבן למישפחת סוחרים אנגליים, גדל באנגליה, שבה זנח עד מהרה את מישרתו כפקיד זוטר בחברת־סחר וכבר בגיל 22 יצר את הבאלט הראשון שלו, טרגדיה של אופנה, ולאחר מכן גם הרבה לרקוד בעצמו, כשאחד מתפקי־דיו האהובים היה זה של אחת האחיות המרושעות של סינדרלה.

● ● ●

32 שנים כהות

נפטר ◆ במודנה, שבצפון איטליה, בגיל 90, **אנצו פרארי**, יצרן מכוניות המירוץ והספורט היוקרתיות הנושאות את שמו (שמחיר כמה מהן הוא יותר מרבע מיליון דולר המכונית). פרארי, בנו של נגר, החל את דרכו המוטורית כנהג־מירוץ. משהחל בייצור (שהיה מוגבל לכמה מאות מכוניות לשנה, להוציא את תקופת מילחמת־העולם, שבה יצר מנועים למטוסי־האימון של חיל־האוויר האיטלקי) לא חדל פרארי מעיסוק זה עד יומו האחרון, למרות שב־32 השנים האחרונות, מעת שבכור שני בניו נפטר מסרטן־הדם, ביקש להתרחק מן הבריות.

אנשים

מלחין רעב ואוכל של כלבים ★ הקהל הישראלי
וההומור הבריטי ★ פוליטיקאים, עיתונאיות וילדות

■ המלחין **נחצ'ה היימן**, המתגורר בכרמיאל, חזר לביתו בשעת־לילה מאוחרת ושאל את אשתו, **ליזט**, אם הכינה ארוחת־ערב. אשתו השיבה לו שבמקרר יש עוף עטוף בנייר־כסף. למחרת בבוקר, כשניגשה ליזט למקרר וראתה שהאוכל שהיא הכינה לכלב איננו, שאלה את בעלה אם הוא ראה את זה. היימן שאל אותה למה היא מתכוונת. בירור קצר העלה שהמלחין הרעב אכל ביחד עם העוף גם את מנת־המזון של הכלב.

■ תת־אלוף (מיל') **אפריים סנה** הציע להתעמת בבית־לסין עם כוכב־הליכוד **בנימין** („ביבי") **נתניהו**. ביבי השיב תחילה שסדר־יומו עמוס מדי, אולם שיחות־טלפון של עיתונאים גרמו לו למצוא, בכל זאת, „חור" לעימות בתחילת ספטמבר.

■ מי שלא התרשמה במיוחד מביקורו של האלוף (מיל') **אביגדור** („יאנוש") **בן־גל** עם **שימעון פרס** אצל השכינה, היתה חברת־הכנסת **נאווה ארד**. חברת־הכנסת־באדום (צבע לבושה הניצחי) פגשה בבן־גל בקפה־הבימה, למחרת הביקור. יאנוש היה אחוז התפעלות וחדור רוח־שליחות. הוא ניסה להסביר את החשיבות בקירוב־לבבות בין החילוניים והדתיים. ארד, בתוקפנות בולטת, קטעה אותו בחריפות: „למה אתה מומחה? לביטחון — אולי כן. לפוליטיקה — אתה מומחה קטן מאוד!" יאנוש נעלב: „איך את מתנהגת?"

■ הרבה ישראלים הגיעו ל־לונדון כדי להריע לשחקן **חיים טופול**. ביניהם היתה גם **אופירה נבון**. היא שהתה בלונדון עם בנה **ארז**, והעדיפה להסתלק עם תום ההצגה בשקט, ולא הצטרפה לקבלות־הפנים השונות.

■ מה עושה כיום **צביקה שפירא**, מי שהיה מפקד גלי־צה"ל בימים הזוהרים של התחנה? פרט לכך שהוא מגיש, מדי פעם, תוכניות אקטואליה בבקרים, לזכר הימים ההם, הוא הפך למפיק־סרטים.

■ והיכן נמצא הרב **אברהם שפירא**? מדוע נעדר קולו של חתן־השימחה, בעת הפירסומים השוטפים על מצבו הכלכלי? מסיבה פרוזאית ביותר: שפירא שוהה בחו"ל.

■ גם קולו של חבר־הכנסת (עדיין) **יורם ארידור**, מי שכיהן כיושב־ראש מזכירות חרות ושר־האוצר, נעדר בעת הדיונים על ליכוד־הליכוד ועל המצב הכלכלי החמור הממשמש ובא. גם הוא בחו"ל.

■ הבדרן **מוטי גילעדי** הלך לשחק כדורגל אצל ידידו, **יעקב גרונדמן**, מאמן נבחרת־ישראל, אחרי אחת מהופעותיו. היתה זאת שעת־לילה מאוחרת, ובלהט המישחק נחבל ונחתך. הוא הובהל לבית־החולים, שם נעשו לו כמה תפרים.

■ הקומיקאי **ג'וליאן שגרן** ואשתו **רולנדה** הופיעו ב־חמאם במסיבה לחברי איגוד־המפרסמים. הזוג הגיש קטעי פנטומימה והומור, אך מסתבר שחלק גדול מהנוכחים לא הבינו את מישחקי־המילים באנגלית, והרגישו מאוד לא בנוח, כי לקהל הישראלי קשה להסתגל להומור האנגלי של שגרן ואשתו.

■ פגישה שכזאת אירעה אי־שם בסקנדינביה: **אלישבע** ו־**בנימין ג'יבלי** טיילו בקרחונים, כשלפתע שמעה אלישבע אשה צועקת לעברה בעברית: „אלישבע, מה שלומך?" ג'יבלי הביטה וראתה אשה החובשת כובע ומישקפי־שמש ענקיים. לכן לא הצליחה לזהותה. רק השבוע, משש בו הכל ארצה, פתרה אותה ישראלית את התעלומה — היתה זאת **רחל קרמרמן**, שנפשה עם מישפחתה בסקנדינביה אחרי שכשלה (כמו שאר הנשים בליכוד) בניסיונה להיכנס לכנסת ה־12.

■ המוסיקאי **יצחק** („צ'רצ'יל") **קלפטר** שינה באחרונה תרמית: קלפטר, המוציא בימים אלה תקליט חדש, נראה רזה יותר, מקפיד בלבושו, מסופר ל־משעי, בקיצור — „אדם מהיישוב". השינוי החיצוני הדראסטי בהופעתו הוא תוצאה של 10 ביקורים אצל הרפלקסולוג **עמוס טייבר**. הביקורים כללו לחיצות בכף־הרגל, שהפחיתו את הרעב של המוסיקאי. הלחיצות, בצירוף שיחות ומסאג'ים, השילו מקלפטר 10 קילוגרמים. במקביל השתכנע לקצץ את הצמה שהיתה סימלו המיסחרי, התחיל להקפיד בלבושו, וכך יצא לכבוש את הקהל לקראת תקליטו החדש.

■ הזמר **אלי עידן**, שתקליטו השלישי יוצא לאור בימים אלה, מזים את כל השמועות עליו בנושא הסמים. אחד משיריו, תודה לאל, נגמלתי, הוצע על־ידו כהימנון לאגודת אל־סם. כעת הוא מוציא שיר חדש, זה מה שמחזיק אותי. כשנשאל הזמר, במסיבה שנערכה לכבודו, אם גם השיר השני קשור לעולם הסמים, השיב הזמר שמה שמחזיק אותו בחיים זה הדימיון וההשראה שיש

דניאל אורטגו נראה בהופעה נדירה ללא מדים. מנהיג ניקרגואה פשט את חולצתו הצבאית, ולבש טי־שירט, במהלך סיור מעייף שנערך לפני שבועיים. לסיור נלוותה חברת־הכנסת הישראלית נאווה ארד (משמאל לאורטגו) המשמשת גם כסגנית נשיאת האינטרנציונל הסוציאליסטי לנשים. המתולתלת האכזוטית ליד ארד היא מנהיגת הנשים בניקרגואה, ששמה לאה. ארד הסבירה ללאה, גרושה חייכנית, שסביר להניח שמוצאה יהודי. לאה לא הכחישה ולא אישרה.

ענת סרגוסטי, העולם הזה

ביבי נתניהו היה אחד האנשים הפופולריים ביותר בכינוס לאיחוד המיפלגה הליברלית עם תנועת־החרות. נתניהו, שהופיע בחולצה פתוחת־צווארון ששרווליה מופשלים, נאלץ לעצור בכל רגע בדרך לאולם הגדול, כדי ללחוץ את ידי המעריצים ולהתנשק עם המעריצות, כולם חברי תנועת־החרות. עם עלותו לבימה זכה נתניהו במחיאות־כפיים סוערות ורועמות.

אורן מיילי ילד הטלפאתיה בן ה־9 וחצי, הופיע בתוכנית האמנותית של ערב לכבוד הפצועים. אביו של אורן הקטן, רוני מיילי, המשתתף איתו במופע הזמין את אלוף פיקוד־הצפון, יוסי פלד, לעלות לבימה. אורן ביקש מפלד להוציא תעודה כלשהי מכיסו. האלוף עשה זאת ואורן אמר את כל המיספר של התעודה סיפרה אחרי סיפרה, ללא טעות. האלוף התפעל, ובסוף הערב הוא ניגש לאורן ושאל אותו אם הוא יכול גם לגלות את מקום הימצאו של הקולונל האמריקאי החטוף בדרום־לבנון.

דימיון מפתיע

גליה אלבין שהתה באחרונה בלונדון. קבוצת־ידידים שלה הזמינה אותה להצטרף איתם לערב חגיגי של התיזמורת הסימפונית המלכותית הבריטית. בקונצרט נכח הנסיך צ'ארלס. בתום הערב הוזמנה קבוצה של כ־100 איש לקבלת־פנים בבית המלכה־האם. גליה אלבין, כמו האחרים, הוצגה לפני הנסיך. „הסתכלתי עליו ופשוט נכנסתי להלם!" סיפרה. „הוא הזכיר לי מאוד את מיקי (אלבין, בעלה המנוח.) הם ממש דומים באוזניים הגדולות, באף, במבט החולמני וברזון. חייכתי אליו, הוא חייך אלי בחזרה. הייתי מאוד נרגשת מזה, ולמחרת קניתי בגלריה ציור־פורטרט של הנסיך צ'ארלס, כפי שצוייר על־ידי צייר אנגלי, ותליתי את התמונה אצלי בבית."

הנסיך צ'ארלס

מיקי אלבין

„פשוט נכנסתי להלם"

לו, ומלבד זאת אין לו קשר כלשהו לעולם הסמים.

■ בארץ היא מוכרת ואף זכתה בהצלחה, אך בחו"ל נחשבת האסטרולוגית **טלילה סטן** ללהיט. סטן פירסמה ספר־אסטרולוגיה חדש, שזכה בהצלחה גדולה בבריטניה, ושנמכר ב־25 אלף עותקים. המוציאים־לאור, שקלטו את הפוטנציאל הטמון בספריה, הזמינו אותה למסע יחסי־ציבור בארצות־הברית, שם הם מצפים להצלחה גדולה עוד יותר. בתור התחלה מתכננים הוצאת מהדורה של 250 אלף עותקים.

■ **גברי מזור**, האיש שעשה את **ירדנה ארזי** והביא לפירסומה ולהצלחתה, עבר בשבוע שעבר ניתוח־גב, וכעת הוא מחלים בבית הוריו בראשון־לציון.

■ **רחל פדרמן**, אשתו של מנהל רשת מלונות דן, **עמי פדרמן**, ידועה באומץ־ליבה וברוח הספורטיבית שלה. בחופשה האחרונה שבילתה ביאכטה, בשיט לאורך חופי תורכיה, היא החליטה לעשות סקי־מים לילי בים הפתוח. הכל עבר בשלום, עד שפדרמן נפלה למים. במשך כמה דקות שהתה במים עד שנאספה על־ידי סירת־המירוץ שליוותה אותה. באותן הדקות, היא מספרת, חשה בראשונה בחייה בתחושת־אימה אמיתית, וחששה מפני כרישים שיתקפו אותה. פדרמן טוענת שהאיזור שבו שייטה היאכטה, שורץ כרישים, שחלקם טורפי־אדם.

■ יום־הולדת שמח חגג הגרפיקאי **יוסף ג'יקסון** ביום השבת בלילה, על גג ביתו בתל־אביב. הוא החליט להזמין רק חברים קרובים, כמו סגן־מפכ"ל המישטרה **גבי עמיר**, חבר־הכנסת **בנימין** („פואד") **בן־אליעזר** ואשתו **דלי**, אנשי־עסקים ועיתונאים.

■ טכס בת־המיצווה של **שרון כהן**, בתו של אחד מעסקני־המערך וחבר מרכז־המיפלגה, היה משעשע הודות לנוכחותם של כמה שרים וחברי־כנסת ממיפלגת־העבודה ששפעו הומור. האב **דויד כהן**, שהיה חרותניק, הוא בן למישפחה של אנשי־אצ"ל. אחד מבניו נקרא **אריק**, על שמו של **אריאל שרון**, ובתו שרון נקראת אף היא על שמו של השר. האב עצמו נקרא על שמו של **דויד רזיאל**, מפקד אצ"ל. אחד השרים אמר שהבת תשנה כעת את שמה משרון לשימעונה, על שמו של **שימעון פרס**, המקורב מאוד לדויד כהן.

■ חבר־הכנסת **בנימין בן־אליעזר** פנה לעיתונאית **אירית רותם** ושאל אותה בהתברחות אם היא לפני או אחרי השרות הצבאי שלה. העיתונאית **שלי גולדמן**, שישבה בסמוך אליו, אמרה לו שמקובל בימים שלפני הבחירות שהפוליטיקאים מנשקים לילדות קטנות, ולא מתחנפים לנשים בנות 38, כמו רותם. פואד חייך ואמר לה: „כן, זה נכון, ויש לי עוד משהו להוסיף למערכת־הבחירות. יש פוליטיקאים המבטיחים רבות, כמו שאומרת האימרה המפורסמת, ׳אחינו לנשק, אחיותינו לחשק׳, ולמחרת הם נעלמים כלא־היו."

■ השר **גד יעקובי**, שהיה במצב־רוח מרומם ביותר, אמר בהומור שעוד לא החליטו על הפעלת **אילנה שושן** בשידורי מיפלגת־העבודה, כי כולם רוצים לבדוק אותה.

■ שחקנית־הקולנוע השוודית **ליב אולמן**, הנשואה לסנטור אמריקאי, היתה בין נוסעי הטיסה המיוחדת שאירגנה המגבית המאוחדת לוורשה. עם סיום הטיסה ניגש **ז'יל תמיר**, ראש צוות־ההדרכה של אל על, לליב והגיש לה זר־פרחים, שהכיל 130 ציפורנים, כמיספר נוסעי־המטוס, שאותם כרך בצעיף של אחת הדיילות. הוא ביקש אותה, בשם צוות־המטוס, להניח את הזר בטכס־הזיכרון בגיטו ורשה. השחקנית כל־כך התרגשה מהמחווה עד שהזילה דמעות, והבטיחה למלא את הבקשה.

■ **הלית קטמור**, עורכת ירחון לשירה ולספרות חדרים, התחילה לקחת שיעורי שחייה בסיגנון־חתירה בבריכת גורדון.

■ **נחי לאור**, בעל מיסעדה, הוא היבואן של מיטות ההתעמלות והכושר, המציפות את הארץ. מיטות אלה, שנועדו לשיקום נכים במקורן, הפכו בארצות־הברית ללהיט־ענק, למרות חילוקי־הדיעות על השפעתן האמיתית. אך לאור לא יהיה הראשון. למרות הפירסומים המאסיביים שלו בעיתונות, יקדים אותו עורך־הדין **איציק רואנים**, בעל דיסקוטק, שיפתח בעוד פחות משבועיים מכון דומה בלב תל־אביב.

■ הזמר **שימי תבורי** אולי נכשל בהופעתו האחרונה בפאריס, אך הוא עושה חיל במועדונו שבאילת. בהצלחה גדולה זכה לפני כמה ימים, כשבמהלך ההופעתו ניגשו אליו כמה תיירות צרפתיות והצמידו לגופו שטרי־כסף. אחת מהן רוקפה לכיס־מכנסיו מיכתב־אהבה, שלא השאיר מקום רב לדימיון.

דפנה ברק, זוהר אהליאב ונעמי רון ■

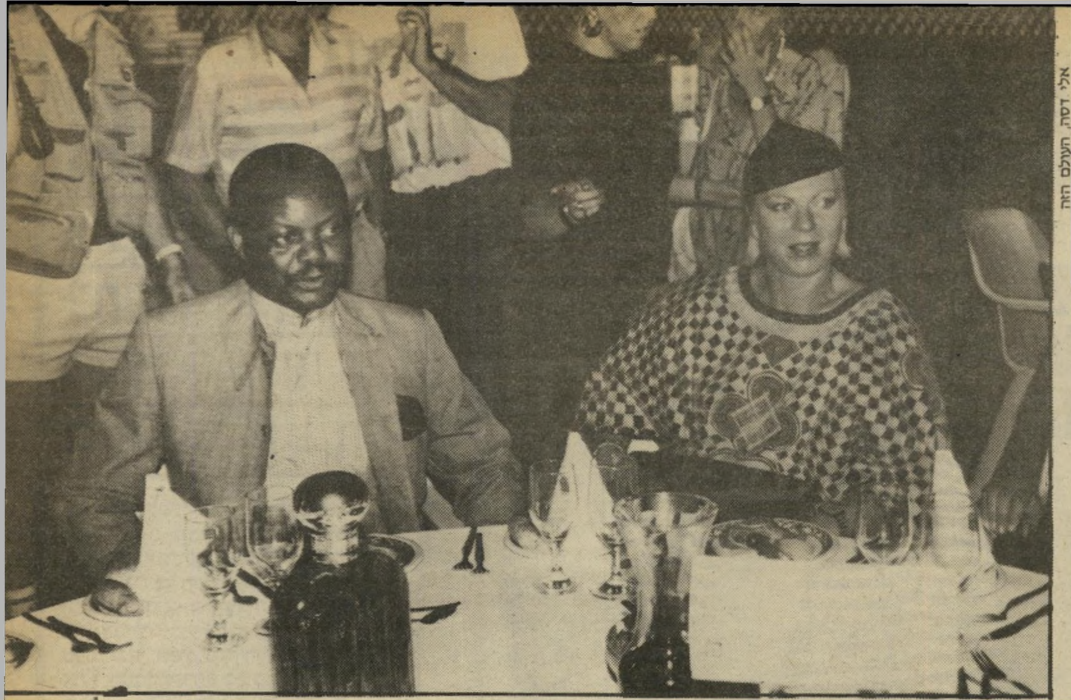

אלי דסה, העולם הזה

אאונדו מונגה אלוקי

השגריר החדש של זאיר בישראל, מי שהיה הרמטכ"ל בצבאו של השליט יוזף מובוטו, הגיע למסיבה רבת־משתתפים בחברת אשתו האוסטרית אליזבט. אך במסיבה הושיבו אותו לצידה של פרדריקה ליולו (בתמונה למעלה), אשתו של מפואנגה (בתמונה למטה מימין) מנהל בית־הספר לאומנויות בקינשאסה, וזה ישב לצידה של אליזבט (למטה משמאל), אשת השגריר. שתי הנשים, ממוצא אוסטרי, הכירו את בעליהן בזמן שליחותם בווינה.

ג'ודי ניר

אשתו של עמירם ניר ואחת היורשות לבית „ידיעות אחרונות", חגגה את יום הולדתה ה־30 במסיבת־ענק בחוף־הרצליה. מאות חברים, ביניהם חברי־כנסת, עורכי־דין, דוגמניות ואנשי־עסקים, הגיעו לאירוע והציפו את ניר במתנות שהושמו בארגזים. גם איש־החברה אילן אכסלרוד (לצידה) חגג את יום־הולדתו. במהלך המסיבה נכנסו כמה מהאורחים לטבילה בים. לאחר מכן טסו 30 מהאורחים לאילת, להמשך החגיגה.

שרה גורן

מי שהיתה סגנית מלכת־המים ב־1968, הגיעה לארץ לביקור־מולדת בחברת בעלה ושתי בנותיה. גורן מתגוררת זה שנים רבות בבלגיה שם עובד בעלה בעיסקי־היהלומים. עם בואה לארץ דאגו חברותיה לקחתה למקומות־הבילוי. מימין: גורן בתחרות לפני 20 שנה.

הייתי מתנדבת של המערך

שרה ליבוביץ הלכה לבדוק את מערכת־הבחירות של המערך — מבפנים. היא התנדבה לעבודת המטה ברחוב הירקון (מימין), ויצאה להפגנה, השתתפה בכנס סגור ושוחחה עם עסקנים ופעילים

אלי דסה, העולם הזה

מטה המערך דומה לעב"ם — עצם מרחף בחלל. אין לו קשר עם המציאות

בדיוק לפני שנה ראו כמה חיפאים עב"מים בוהקים, טסים במהירות אימתנית ובתוכם יושבים החוצנים, אנשים מהחלל החיצון. הדסה ארבל, מי שהתפרסמה אז כחוקרת עב"מים חובבת, הגדירה כך את החוצנים: חובבי טכנולוגיה, טסים במהירות מבלי לתת את דעתם למתרחש סביבם וכלי־הטיס שלהם, העב"ם, צבוע בצבע כסף.

השנה הם שוב כאן. אלא שצורתם אחרת. השנה הם פזורים בכל הארץ, לא רק בשמי חיפה, זוהרים באור יקרות. צורתם צורת אדם. רגילים. נראים כמו כל אחד. אלה הם פעילי מיפלגת־העבודה, הטורחים על מערכת־הבחירות.

במשך שבוע ימים שוטטתי במיפלגת־העבודה בתחפושת של מתנדבת פעילה המושיטה יד לעזרת מערכת־הבחירות.

גיליתי אנשים מנותקים, שכל קשר בינם לבין המציאות מזערי לגמרי. כמו אותם חוצנים, גם הפעיל הממוצע חובב טכנולוגיה. מחשב, קלטת־וידיאו ומכשיר־טלפון, רצוי משוכלל, הם ידידיו החביבים. אף הוא צבוע בכסף רב, שטוף בנהרות של שפע, טס במהירות אל מטרה מוגדרת מבלי להתייחס לסביבתו המיידית.

את שבוע־העבודה התחלתי במטה־המתנדבים של המיפלגה. זו האפשרות היחידה לאדם מן הישוב, המבקש לסייע למיפלגה במערכת־הבחירות.

ציון ספריר, העולם הזה

המטה שוכן בבית אל־על ברחוב בן־יהודה בתל־אביב. התקשרתי אל מיספר־הטלפון שקיבלתי בבית־המיפלגה. המזכירה, בתזזית מוזרה שהתגלתה מאוחר יותר כמאפיינת את כל מי שקשור למערך, מבקשת קודם כל את פרטי האישיים. שמי, כתובתי ומיספר־הטלפון שלי. וזה עוד לפני שהיא שואלת מדוע אני מתקשרת.

אחרי שמסרתי את פרטי, פעם ראשונה בסידרה ארוכה של מסירת פרטים אלה, היא מודיעה לי שאין בי צורך כעת. אל תתקשרי אלינו, אנחנו נתקשר אליך מאוחר יותר במשך השבוע, היא אומרת.

אני מתעקשת. חשוב לי להתנדב דווקא השבוע, אני אומרת, ומספרת סיפור בדיוני הממחיש את מצוקת ההתנדבות שלי.

המזכירה, אולי מתוך רחמים, אולי מתוך מחשבה שניה שמטה־המתנדבים זקוק בכל זאת למתנדבים, מתפייסת ומבטיחה שיתקשרו אלי בערב. היא מוסיפה: בעצם, אשה תמיד יכולה להיות כאן מזכירה או מארגנת חוגי־בית.

בערב הם לא מתקשרים. אני מתקשרת. שוב שואלים לפרטי האישיים. שוב מניחים לי להבין שבעצם אין להם צורך דחוף במתנדבים והם אינם יודעים מה לעשות בי. שוב אני מספרת את סיפורי הבדיוני, שהשתכלל מעט מאז הבוקר, ואז נעתרים לי ומודיעים שאני יכולה לבוא למחרת בערב.

מטרידים ליכודניקים

למחרת בערב: שני חדרים קטנים בקומה ה־12 בבית אל־על. הקידמי, כוך קטנטן ובו מחשב ותמונת מועמדי המיפלגה לכנסת, מהורהרים, נוגים משהו. ארשת של חשיבות על פניהם. בחדר זה יושבת מזכירת־המטה, שרה מידר.

בחדר הפנימי משוחחים שני מתנדבים בטלפון. יש שם גם מקרר גרוש בכמות גדולה של בקבוקי־משקה, שלושה ארגזים מלאים בבקבוקים נוספים וארגז מלא בעוגיות. ניכר שהכסף כאן רב, שאיש אינו חוסך לעת צרה.

שרה שואלת אותי, אחרי שביררה

שרה ליבוביין בהפגנה מול מישרד ראש־הממשלה בירושלים
לטכס הורדת דגל הליכוד עמוד נוח

את פרטי האישיים, אם אני מוכנה להתקשר לאנשים ולבקש מהם שית־נרבו לעזרת מטה־המתנדבים.

תמיהה: אם הם זקוקים למתנדבים מדוע לא שמחו לקראתי ודחו אותי בלך ושוב?

אני מקבלת רשימה של 60 אנשים, בכל רחבי הארץ, ומתבקשת לפנות אליהם בנוסח אחיד:

(1) שלום, שמי שרה, אני מדברת ממטה־המתנדבים של המערך.

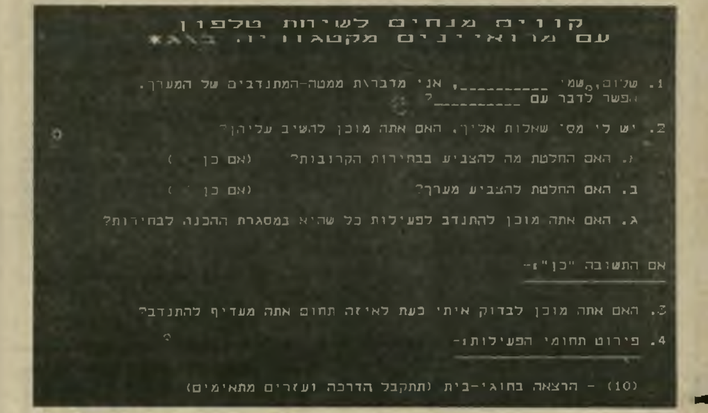
קווים מנחים לשיחות טלפון
עם מרואיינים מקטגוריה: באא*

1. שלום, שמי __________, אני מדברת ממטה-המתנדבים של המערך.
אפשר לדבר עם __________?

2. יש לי מס' שאלות אליך. האם אתה מוכן להשיב עליהן?

א. האם החלטת מה להצביע בבחירות הקרובות? (אם כן)

ב. האם החלטת להצביע מערך? (אם כן)

ג. האם אתה מוכן להתנדב לפעילות כל שהיא במסגרת ההכנה לבחירות?

אם התשובה "כן":-

3. האם אתה מוכן לבדוק איתי כעת לאיזה תחום אתה מעדיף להתנדב?

4. פירוט תחומי הפעילות:-

(10) - הרצאה בחוגי-בית (תתקבל הדרכה ועזרים מתאימים)

דף ההוראות
הוראות לגברים בלבד

(2) יש לי מיספר שאלות אליך. האם אתה מוכן להשיב עליהן?

א. האם החלטת מה להצביע בבחי־רות הקרובות?

ב. האם החלטת להצביע מערך?

ג. האם אתה מוכן להתנדב לפעילות כלשהי במיסגרת ההכנה לבחירות?

אם התשובה כן:

(ד) האם אתה מוכן לבדוק איתי לאי־זה תחום אתה מעדיף להתנדב?

(3) פירוט תחומי הפעילות: הרצאה בחוגי־בית, הרצאה לפני קהל רחב, אירוח חוגי־בית, עזרה לסניפים, שיכ־נוע מתלבט בטלפון, שיכנוע מתלבט בבית המתלבט, סיוע ביום־הבחירות.

הוראות הפנייה, כפי שמתברר מדף ההוראות, מכוונות לגברים בלבד.

אני שואלת את שרה מהיכן הגיעו לידיה הרשימות. פניה עוטות סוד. אחד המתנדבים, בחור צעיר, שוטר בדימוס, אומר: אלה הן רשימות של יוצאי־צבא, מי שפרשו מהצבא בשנים האחרונות. כנראה שהגיעו מהמחשב של צה"ל או מהאגף להכוונת חיילים משוחררים במישרד־הביטחון.

שרה מביטה בו בכעס. „ואם ישאל אותי מישהו איך הגעתי דווקא אליו?" אני שואלת. שרה מושכת בכתפיה. אמרי לו שאינך יודעת. נתנו לך השי־מה ואת מתקשרת.

אני מובלת לחדר הקטן ומתחילה בעבודה, בפיקוחה של שרה. אחרי שהיא מאזינה לכמה משיחותי, יש לה הערה חשובה: אל תשאלי אותם אם הם מוכנים להתנדב למען המערך. אנחנו מטה־המתנדבים. שאלי אם הם מוכנים להתנדב למטה־המתנדבים.

והרי זה אותו דבר.

„לא," כך שרה. „המערך זה הסני־פים."

ביורוקרטיה משוכללת, עתירת־שנים, שמותירה את עיקבותיה גם בא־חרונת העסקניות.

בעוד אני מתקשרת (30 שיחות, רובם גברים, יצביעו למערך, כך הם אומרים, הרוב חביבים ומשתפי־פעולה, רק אחד מוכן גם להתנדב, קשיש בן 70, נלהב מאוד), מתנהלת בחדר הסמוך שיחה מעניינת.

מתנדב לשרה: הרשימות שנתת לי מבולבלות לגמרי. מדוע שלא תיגשי לבית־המיפלגה ותיקחי את הרשימות העדכניות שנערכו על־פי שיחות־הט־לפון המתנהלות שם? אני מוכן להת־נדב, אבל אני מרגיש קצת מטופש, כך, כשאני מתקשר לאנשים מיקריים. הרי במיבצע־הטלפונים איתרו גם את מי שמוכנים להתנדב.

שרה אינה משיבה.

מתנדב אחר: אנשים רבים אומרים לי שזו שיחת־הטלפון השלישית שהם מקבלים ממיפלגת־העבודה. וחלקם ממש כועסים מפני שהם בכלל ליכודניקים. תארי לך שזה ידלוף החוצה שאנחנו מטרידים ליכודניקים. תהיה לנו בושה גדולה.

שרה עדיין אינה עונה.

מטה הגימיקים

אחרי ששני המתנדבים הולכים אני מבקשת משרה לשבץ אותי בעבודות אחרות. בינתיים אין עבודות אחרות, בוודאי לא בסניף תל־אביב.

„אליהו שפייזר, ראש הסניף, לא אוהב אותנו ולא מניח לנו להיכנס לסניף שלו," היא אומרת.

כבדרך־אגב היא מספרת על כנס של רכזי־סניפים שייערך בעוד יומיים. אני מבקשת להשתתף.

„אני ראש קטן," אומרת שרה. „תת־קשרי ליובל ותבקשי את רשותו. דרך אגב, את יודעת מי זה יובל?" והיא מתמלאת ביראת־כבוד עצומה. „הוא העוזר של מיכה חריש. סתם שתדעי. אמנם אצלנו במטה כולם שווים, אבל במיפלגה זה אחרת. שם מסתכלים על התואר של הבן־אדם."

יום המחרת מוקדש לשיחות־טלפון. יובל פרנקל מאשר את השתתפותי בכנס, אחרי שבירר את פרטי, כמובן. במטה־הצעירים של המיפלגה עונה לי אמיר לינצ'בסקי. הוא שואל לפרטי האישיים. אני מבקשת לעזור להם לקראת הבחירות. אמיר, אחרי שרשם את שמי, מיספר־הטלפון שלי וכתובתי, מסביר לי שוב ושוב שאין לו צורך בעזרתי.

אחרי תחנונים אינסופיים הוא מפנה אותי לאופיר פינס ממטה־הגימיקים. אופיר לא נמצא. שואלים אותי לפרטי האישיים ומבטיחים שאופיר יתקשר מיד כשיגיע. אופיר לא מתקשר. לא מיד ולא בכלל. כל־כך צעירים ומלאי־גימיקים וכבר למדו איך להבטיח ולא לקיים, איך לזלזל בכל מי שנתפס בעיניהם כסתם אדם מן הרחוב.

כנס רכזי־סניפים ביום חמישי בצה־ריים: 70 עסקנים, שחלקם מתנדבים וחלקם שכירים, מתכנסים במלון ימית בתל־אביב כדי ללמוד איך לשכנע מתלבטים להתאהב במערך.

יותר משהם מתעניינים בסיבלות המערך, מגלים הרכזים עניין כהנאו־תיהם הקטנות. הנשים לבושות בהידור, הגברים חושקים בהן במבטים בלתי־מיפלגתיים, השולחן בקצה האולם מלא בכל־טוב: קפה ריחני, תה, מים מינר־ליים ועוגות בטעמים שונים.

בינתיים מתרכזים הרכזים בזלילה גדולה, נהנתנית. כמו תלמידי בית־ספר ממושמעים הם עומדים בתור הא־רוך המצטופף סמוך לשולחן. איש אינו מוותר על מנתו.

וביניהם, זחוח, מרוצה מהחיים ומה־כנס, מסתובב מיכה חריש, יו"ר מטה־המתנדבים. זו שעתו הגדולה והוא מו־צץ את תהילתו בחדווה מופגנת. רכזים אלמונים מחיפה, אשקלון וכפר־סבא מביטים בו ביראת־כבוד, לוחצים את ידו בשימחה. בעוד חודשיים אף לא יטרח להביט בהם, והם יודעים זאת ממש כמוהו.

אל הבימה הקטנה עולה ישראל עוז, מנהל המיבצע „מאתרים ומסבירים פנים". נמרץ. מלא ביטחון עצמי.

„הליכוד בהיסטריה," הוא מכריז. „אני יודע שהם מנסים להשיג את הר־שימות שלנו שערכן לא יסולא בפז. עשינו מיבצע גדול. עד עכשיו התקש־רנו ל־600 אלף אנשים. אולם הכל יירד לטימיון אם לא נביא את המיבצע הזה לידי גמר מוצלח.

„בקרוב נעביר את רשימת הקולות הצפים לרכזי הסניפים. מטעמים של שמירת צינעת הפרט אין להפיץ חומר זה ויש לשמור מכל מישמר לבל יאבד ולבל יפול לידיים זרות.

„בכל יום חמישי נחלק לכם רשימות של צפים נוספים שאותרו במהלך אותו השבוע. אתם תצטרכו לארגן את ביקורי־הבית. סדר העדיפויות של הביקורים:

עדיפות א' — לע — מתלבטים בין ליכוד לעבודה.

עדיפות ב' — שע — מתלבטים בין שמאל לעבודה.

עדיפות ג' — מתלבטים ללא כיוון.

„הטיפול במתלבט אינו מסתיים בתום הביקור בביתו. יש לבחון ולציין על הכרטיס אם דרוש טיפול המשכי, כגון: הזמנה לחוג־בית, מישלוח חומר."

עוגת־השוקולד נגרסת במהירות לקיבותיהם השוקקות של הרכזים. הם אף אינם טורחים להעמיד פנים כאילו הם מקשיבים לעוז. מיכה חריש נעלם. כך גם פרוסותיה האחרונות של העוגה. מיד ניצבת אחרת תחתיה, ועוז ממשיך ומספר כמה מוצלח מיבצע־הטלפונים של המערך.

לראייה הוא שולף מתוך הקהל ג'ינג'י נמרץ כמוהו, מלא ביטחון וקופ־צני, ארי שלף, „מנהל־שיווק המסייע באירגון המיבצע," הוא מכריז.

בשפה נרגשת מתאר שלף את הצל־חת המיבצע ומספר בהתפעמות כיצד איש לא האמין כי אכן יצליח לארגן מיבצע כזה, וכיצד כולם נותרו פעורי־פה כאשר הבינו כי הוא, שלף, ביצע את הבלתי־ייאמן.

את ההתלהבות הזו קוטעת רכזת אלמונית. „אתם כל־כך בטוחים שאתם מוצלחים ולכן קשה לנו, לעובדי השטח, לעבוד איתכם," היא צועקת. „אתם מזלזלים בכל תלונה שלנו וטוענים שאין בה אמת, שזו פרובוקציה של הליכוד ולא שגיאה שלכם."

עוז ושלף מביטים בה בסלחנות ומתעלמים מדבריה. מורדים ומחבלים

(המשך בעמוד 16)

רציתי בכרזה

רציתי כרזה של המערך. דבר פשוט שהפך למיבצע מסובך.

בצהריים התקשרתי לבית־המיפלגה. פקידה קיצרת־רוח ממחלקת־ההסברה ביקשה ממני לשוב ולהתקשר אחרי־הצהריים, אל קלמן נחושתן.

התקשרתי אחרי־הצהריים. נחושתן הבטיח כי יתן לי כרזה אם אבוא לבית־המיפלגה עד השעה 8 בערב.

הגעתי בשעה 7.15. השומר בבניין הודיע לי כי נחושתן יצא וכנראה לא יחזור. ומה עם הכרזה? הגעתי מרחוק ואני זקוקה לכרזה הזו.

השומר מושך בכתפיו. הוא אינו יכול לעזור לי.

בכניסה, על לוח־המודעות, תלויה כרזה כמו זו שהובטחה לי. אני מבקשת מהשומר שיתיר לי לקחת אותה. הוא מסרב.

מאחד החדרים מגיח יוסי ביילין. הוא שואל מה קורה. אני מספרת לו. הוא מבקש מהשומר להניח לי לקחת את הכרזה.

בעוד אני מורידה את הכרזה מלוח־המודעות מגיח מאי־שם חיים רמון. „מה את עושה?" הוא שואל־כועס. ביילין מסביר לו. רמון מתרצה. הכרזה אצלי.

אתה והשקל

מאת יגאל לביב

שערוריית המיכרזים במס־ההכנסה

נציבות מס־ההכנסה רוכשת מדי שנה אצל המדפיס הממשלתי קובצים של דיני־המס (קד"מ) ומחלקת אותם לפקידי־השומה.

השנה החליטה, משום־מה, שלא לרכשם אצל המדפיס הממשלתי, והוציאה מיכרז להספקתם. הוצאת רונן הגישה למיכרז הצעה לספק תצלומי הקד"מ של המדפיס הממשלתי, ועליה נכתב כי היא ערוכה בידי **אוסקר אבו־ראזק** ו**רמי מנדולה**, שניהם עובדי מס־ההכנסה. רונן זכתה במיכרז, בלי קשר לעובדה כי שני בכירים במס־ההכנסה עורכים את הקובץ המוצע.

אולם מיכרז זה היה כסף קטן (25 אלף שקל כל המיכרז) לעומת מיכרז שני שבו זכתה הוצאת רונן. זהו מיכרז לאספקת והפצת ענייני־מס במשך שלוש שנים בין כל עובדי מס־ההכנסה, והיקפו כחמישה מיליון שקל.

מתחרים של הוצאת רונן, שניגשו למיכרז ושביקשו לדעת מדוע זכתה רונן, מה היו תנאיה והצעותיה לעומת אלה שלהם, לא נענו.

יושב־ראש ועדת המיכרזים היה חשב מס־ההכנסה **יוסף לוין**.

דובר־האוצר טען כי המיכרזים נעשו לפי כל הכללים.

אגב, אבו־ראזק ומנדולה מנהלים בית־ספר ליועצי־מס באיזור מס־ההכנסה, למרות שאחד מהם חיבר בעבר את השאלונים לבחינות ליועצי־המס.

מנסים לחטוף את יורם גיל

מוקה קריגר

פושט־רגל גיל

חטיפה בדרך לפאלמה

קבוצה עיסקית ש**יורם גיל** חייב לה כספים שכרה חבורת קשוחים, הכוללת ישראלים, כדי להביא את גיל לישראל בכל דרך אפשרית. החבורה גילתה כי גיל נוהג לנסוע כל כמה שבועות מציריך לאי פאלמה לנוח, והתכוונה לשים עליו יד בדרכו לפאלמה.

גיל עצמו יודע על התוכנית.

"קנון" עושה כספים בדרום־אפריקה

למרות החרם האמריקאי, הסנקציות האמריקאיות והבידוד של העולם, ממשיכות כמה חברות־סרטים להפיק בדרום־אפריקה, בגלל ההטבות הרבות שמעניקה מדינה זו למפיקי־סרטים.

בין הבולטות במפיקות היא החברה האמריקאית קנון, בבעלות חלקית של **מנחם גולן** ו**יורם גלובוס**, כך מסר היומון וראייטי.

בין הסרטים שקנון מפיקה בדרום־אפריקה: הנינג'ה האמריקאית; מסע למרכז האדמה; שכירי־החרב ועוד.

קנון מפיצה עוד ארבעה סרטים שהופקו בדרום־אפריקה.

מנהל־ההפקות בדרום־אפריקה ונציג קנון שם הוא הישראלי **אבי לרנר**.

רוני פורר מוכר את הווילה בהרצליה

נער־השעשועים **רוני פורר** החליט למכור את הווילה שרכש בהרצליה. הווילה היתה של שגריר־קובה בישראל, והושקעו ברכישתה, יחד עם השיפוצים, כארבעה מיליון דולר. הסיבה הרישמית למכירה היא הפיכת האיזור לאיזור־מלונות. השכן של פורר, ממשפחת רקנאטי, מכר אף הוא את הווילה מסיבה זו.

פורר התפרסם לפני שלוש שנים, כאשר הפסיד בשוקי הסחורות העתידיות ובקאזינו בניצה כ־15 מיליון דולר. אחרי סיכסוך חריף, שלווה בניתוק־יחסים עם אביו, כיסה האב את ההפסדים מכספי ירושת סבו של פורר, איש־עסקים עשיר שנפטר בשווייץ.

נער־שעשועים פורר

רמת־חיים גבוהה בלונדון

האב, **מונדק**, עוסק במיסחר־מתכות מחוץ לישראל. בעבר היה בעל חברת הלפור (בשותפות עם **הלר**) שנמכרה לכור.

פורר מקיים רמת־חיים גבוהה בלונדון, שבה רכש בית מפואר בהשקעה של מיליוני דולארים. הפרשה פורסמה לפני שנתיים בהעולם הזה, ולא ברור מדוע פירסם חדשות ביום השישי האחרון חלק ממנה, ובו גם עובדות שגויות, תוך העלמת שמו של פורר.

בשעתו סירבו רוני פורר ואביו, שעימם שוחחתי, להגיב.

התצליח "כלל" להראות רווחים?

שנת 1987 היתה עבור כלל שנה שבה בקושי רב הראתה רווחים. מקורם היה בעיקר מפעילות הקונצרן בבורסה.

שנת 1988 היא שנה מתה בבורסה, ושוב לא תוכל כלל לבנות עליה.

כלל־תעשיות היא במצב חמור, וכמעט כל השקעותיה, להוציא מיפעלי־המלט, מפסידים. עיסקי ההוצאה־לאור של כלל, קבוצת כתר, כושלים.

מנכ"ל כלל, **אהרון דוברת**, עשה את שגיאת־חייו כאשר החליט לרכוש את קבוצת פולגת. בעל פולגת, **ישראל פולק**, הוא גם יושב־ראש כלל וידיד אישי ותיק של דוברת. פולגת אינה סאיטקס, ודוברת לא הצליח עד כה להבריאה.

במצב כזה קשה לראות את כלל מראה מאזן ריווחי, אלא אם־כן יישבר שר־האוצר ויעשה פיחות.

זוסמן ב־460 שקל

לפני 20 שנה יצאה לאור המהדורה הרביעית של סדרי הדין האזרחי של המנוח, השופט העליון **יואל זוסמן**. הספר אזל מהשוק, והפך מאז לאורים־ותומים בתחומו.

בימים אלה הוציאו בניו, **אמיר ואמנון**, מהדורה המעודכנת על־ידי השופט העליון **שלמה לוין**. הספר כולל קצת יותר מ־1000 עמודים, והוא נמכר ב־460 שקל.

ספר המקביל לו בתחום הפלילי, של פרופסור **שלמה פלר**, אף הוא בן יותר מ־1000 עמודים, ונמכר ב־360 שקל.

"בנק ישראל" חוקר את פרשת ז'ק נאצר

זום 77

מיליונר נאצר

תגובה לאחר בדיקה

"מחלקת־הפיקוח של בנק ישראל בודקת את החומר בעניין **ז'ק נאצר**, וכאשר תסיים את הבדיקה תמסור תגובה מוסמכת," אמר דובר הבנק. הדובר אישר כי אכן קיבל את החומר בעניין נאצר, ששלחתי לו, לבקשתו.

מאבקי שליטה במת"ת

מישפחת **יעקב** ו**אודי זיידמן** מנסה להשתלט על מת"ת, חברה ציבורית בעלת רכוש רב.

עד כה נשלטה החברה על־ידי מישפחת **שימעון קדם**. נגד אוייב משותף זה מנסים עתה האחים שימעון ו**אורי קדם** להגיע להסכם ביניהם מחוץ לכתלי בית־המישפט.

קדם היה שותף בעבר עם זיידמן בשורה של עיסקות, ועתה נותרו שותפים רק בחברות מת"ת ומנרית.

זיידמן היה פעיל בעבר בעיסקי־הובלה, ויצא לחו"ל בגלל חקירה של **בנימין זיגל** על מעורבותו בהעלמות כספי מישרד־הביטחון בענייני הובלה. הוא חזר ארצה רק אחרי שחלפו יותר מ־10 שנות־התיישנות.

בנו **אודי**, שהיה בעסקים עם קדם, יצא לחו"ל בעיקבות חקירת הרשות־לניירות־ערך על הרצת מניות.

הזיידמנים מאשימים את קדם בהדלפת מידע עליהם לעיתונאי, וכדי להזים טענה זו אירגן קדם פגישה בלונדון בין העיתונאי לזיידמן, שבה יכחיש העיתונאי את הטענות.

תוספת בנייה לנאות רחל

שני פיסקי־דין של בית־המישפט העליון יאפשרו תוספת בנייה רבה לשכונת־המגורים נאות־רחל בחולון, הידועה בצפיפות הרבה שבה.

בהתאם לתקציר פיסקי־הדין (הר־צאת נוח סביר) היו החברות רובינשטיין ושות' וחברת מרכז תל־אביב בעלות שטח מאושר לבנייה בנאות־רחל. רובינשטיין בנתה ראשונה מיספר רב של דירות, וניצלה את העובדה כי באותן שנים לא נהגו לכלול את שיטחי־המירפסות בשיטחי הבנייה המותרים לבנות. היא בנתה בכל דירותיה מירפסות ששיטחן היה יותר מהשטח המאושר.

כאשר רצתה חברת מרכז תל־אביב לבנות, החליטה הוועדה המחוזית לנכות משיטחי־הבנייה שלה את החריגים של רובינשטיין, שהרי שתיהן בונות במיסגרת תוכנית־בנייה אחת.

בית־המישפט העליון החליט להתיר למרכז תל־אביב לבנות, מאחר שאת העיוות יצרה הוועדה המחוזית. אולם כדי לא להרבות בצפיפות תבנה החברה דירות ללא־מירפסות.

בגין אותו עניין הגישה חברת רובינשטיין עתירה לבג"ץ נגד הוועדה המחוזית, שסירבה להתיר לה לבנות מיגדל־מישרדים בשכונת נאות־רחל. נימוקי הסירוב הם שהיתה טעות של הוועדה המקומית, שהתירה בנייה של 30% מעל המותר (פרשת המירפסות), ובכך יצרה צפיפות־מגורים גדולה בשכונה. הוועדה המחוזית נימקה את הסירוב בכך שברעתה להכין תוכנית־בנייה אחרת למקום.

בג"ץ קבע כי כל עוד קיימת התוכנית הנוכחית, חייבים לנהוג לפיה, ואין אפשרות לסרב להוציא רישיון־בנייה לתוכנית התואמת את התוכנית הקיימת.

המרכזיות הללו...

כל המחייג לחברה שיש לה מרכזיה חדישה עובר על בשרו את יסורי־ההמתנה, תוך האזנה למוסיקת־רקע, עד שהוא מועבר ליעדו. לעיתים קרובות אורכת ההמתנה דקות ארוכות ויקרות.

במרבית המרכזיות, מוסיקת־הרקע מתוכנתת על־ידי יצרנית המרכזיה, והיא לרוב משהו בנאלי וחסר־צבע.

נמצא לפחות חריג אחד: מישרד עורכי־הדין נשיץ־ברנדיס הקפיד כי מוסיקת־הרקע אצלו תהיה ממיטב הקלאסיקה.

היתי מתנדבת

(המשך מעמוד 15)

במישטר יש בכל מקום, אומרים מבטיהם.

"היא צודקת ואנחנו עומדים להפסיד את הבחירות," אומר בלחישה אחד הפירסומאים העובדים למען המערך.

ואז קם על רגליו עמע מורג מחיפה. "זו הפעם השלישית שאתם מטריחים אותי לתל־אביב וכל הזמן אתם סתם מקשקשים ולא עוזרים לי בכלל בעבודת השטח," הוא מרעים.

"העברתם לי רשימות של 140 מתנדבים שאותרו במיבצע הטלפונים המוצלח כל־כך. התקשרנו לכולם. התברר כי רק שישה אכן מוכנים להתנדב. כל מיבצע־הטלפונים הזה הוא חסר־חשיבות אם לא יימצאו מתנדבים שילכו לבתיהם של הצפים וינסו לשכנע אותם להצביע למערך."

בובה מקורית

העב"מיות המיפלגתית מתגלה במיטבה. עוז נוטה להתעלם מדבריו הנרגשים של מורג. "נלך ונשתפר," הוא מבטיח בחיפזון ומציע כי כעת יצפו כולם בסרט־הדרכה המסביר איך לבצע את ביקורי־הבית בצורה הטובה ביותר.

גיבור הסרט, איך לא, הוא הג'ינג'י שלף. הוא משקיף במישקפת אל בתים שונים שבהם מבקרים המתנדבים ומעיר הערות. מתנדב אחד היסטרי מדי. הוא מפשפש ללא הרף בניירותיו ואינו ממהר לשלוף תשובות לשאלות המתלבטים.

אחר מתפרץ לבית, מתנהג בחוסר־נימוס. מסבירה חמודה, שהג'ינג'י כמעט ומתאהב בה, אינה יודעת איך להקשיב לצרכי המתלבט.

שתי מסקנותיו העיקריות של הג'ינג'י ושל הסרט: "לא תמיד מודע המתלבט לצרכיו. עליכם לעזור לו להבין מה הוא באמת רוצה.

"ככל שתצליחו ללקט פרטים רבים יותר על המתלבט כך תגבר אמינותכם."

שלף יורע שלא כולם יהיו שבעי־רצון מהסרט הזה. "כבר שמעתי הרבה הערות. למשל: למה אני לובש עניבה. זה לא מתאים למערך." והוא צוחק.

למרות זאת הוא מבקש להקרין את הסרט בסניפים, לצפות בו בכל הזדמנות.

אווירה דומה, של עליזות וביטחון עצמי, מאפיינת גם את מטה־הגימיקים.

הגימיקנים מסונפים למטה־הצעירים. בראש המטה עומד אורי אור. מישרדו נמצא ברחוב פרישמן בתל־אביב. הפועלים, אלה שעושים את המלאכות השחורות, ממוקמים ברחוב הירקון, מול בית מיפלגת־העבודה. תפקידם הרישמי: להמציא פעלולים ורעיונות שיגרמו לבוחרים לחשוב ולהגיע למסקנה שהמערך זו מיפלגתם האהובה.

ביום ראשון בבוקר הציג המטה לראווה את אחד מהגימיקים: שלוש בובות־עץ בדמות יצחק שמיר. האחת מכסה את עיניה בידיה, האחרת סותמת את אוזניה והשלישית משלבת את ידיה. ולמעלה כתובת מקורית: לא רואה, לא שומע, לא עושה.

לכבוד הגימיק הזה עולים לירושלים 10 צעירים תל־אביבים, רובם תיכוניסטים. במיניבוס הם משוחחים על הגימיק הקודם: חתימה על הסכם לבחירות לא־אלימות שנחתם בין צעירי הליכוד למערך כמה ימים לפני־כן.

באמצע טכס החתימה שפך אחד מפקידי המיפלגה קנקן־מים על החותמים. הפעילים הצעירים צוחקים ומספרים כי ח"כ שבח וייס ברח מהמקום, כמוהו שאר המכובדים.

בירושלים, על מדרגות גן הוורדים, מול מישרד ראש־הממשלה, ממתין לבאים אופיר פינס, מראשי מטה־הצעירים.

הבובות מורכבות במהירות. צלמים שהוזמנו מבעוד יום מצלמים את הגימיק. אופיר מקפיד לחבק את בובות־העץ כל אימת שמגיע למקום צלם־עיתונות.

צוות־טלוויזיה מצלם אף הוא את הגימיק. זהו צוות של המערך. אחר־כך תוקרן הקלטת לפני ראשי־המיפלגה,

במחצית סכום פידיון המניות הבנקאיות ניתן להציל את החקלאות והתעשייה. לולא הנטל במימון ניתן להפחית את הריבית הרצחנית לרמה אירופית ולהציל את המשק. מי מרוויח מחורבן המשק?

שיגעון הבנקאיות

שר־האוצר ניסים
0.8% מכלל הפירמות מחזיקות ב־33% מכלל הבנקאיות שבידי פירמות

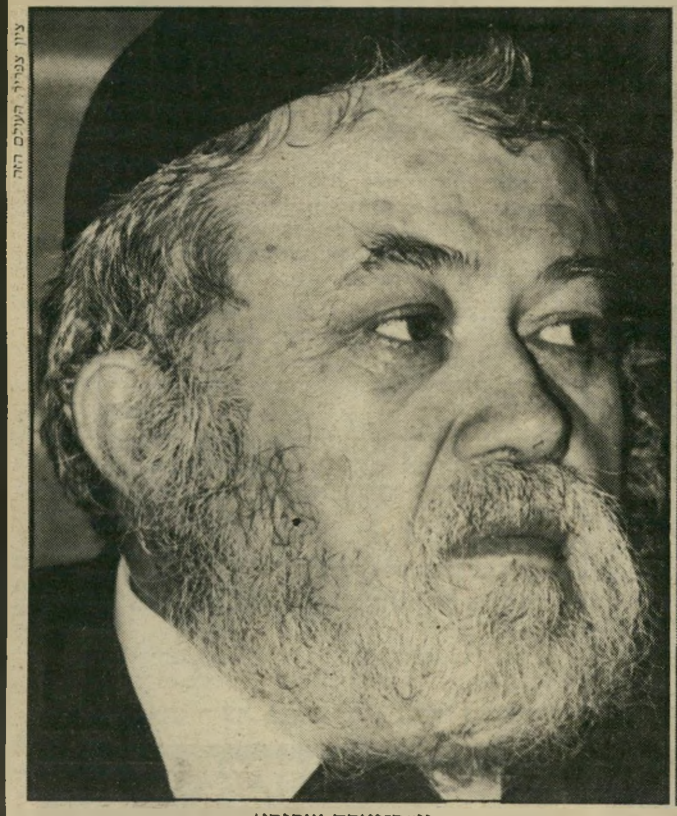

יו"ר־ועדה שפירא
1.3% מכלל המחזיקים יש להם 40% מכלל הבנקאיות שבידי פרטים

שאלה: התנועות הקיבוציות האמינו לתעודות־הפיקדון של הבנקים, שנתן להן דויד בלס. ביום הפקודה התברר כי הבנקים הונו אותן, והתעודות לא שוות כלום. הן הפסידו 150 מיליון דולר. האם הן זכאיות לדרוש ממדינת־ישראל החזרת הכס־פים?

שאלה: כאלף איש האמינו למיש־פחת אילין, יבואנית־הרכב, ושילמו תמורת מכונית שלא קיבלו. הם קיבלו אישורים על כך שהכספים ניתנו למכס ולרשויות־המס השונות. האם הם זכאים לדרוש ממדינת־ישראל החזרת כספים?

שאלה: כמה עשרות אלפי אנשים, המשחקים בבורסה, נפגעו כאשר המנ־יות שקנו נפלו. האם הם זכאים לדרוש ממדינת־ישראל החזרת הכספים?

מי שיצביע על ההבדל בין שלושת סוגי המשקיעים — יקבל פרס. אז מדוע החליטה ממשלת ישראל לממן את הפס־די המשקיעים בבורסה?

מיעוט זעיר!

באוקטובר 1987 נפלה הבורסה בניו־יורק. ההפסדים שם היו כמו ההפסדים למפולות בבורסה כאן. האם מישהו העלה על דעתו באמריקה לבקש מממשלת ארצות־הברית לכסות את ההפסדים?

מי שמשקיע בבורסה יודע כי הוא יכול להרוויח או להפסיד. מי שרכשו מניות בנקאיות עשו בשנתיים, שקדמו למפולת, 3% ליום! היתה זו ההשקעה הטובה ביותר בישראל. מי שרכשו בנקאיות אחרי המפולת, עשו לפחות 18% לשנה צמוד לדולר. היתה זו ההשקעה הטובה ביותר בישראל.

מדוע על משלם־המיסים למ־מן את הפסדי בעלי הבנקאיות?

כדי לנסות להבין כיצד החליטה הממשלה על כך, חשוב לדעת מי הם מחזיקי־הבנקאיות:

מכלל שיבעה מיליארד הדו־לר של הבנקאיות המובטחות על־ידי הממשלה, כמחצית נמ־צאות בידי הבנקים וקופות־גמל. מהיתרה, שני שלישים הם בידי אנשים פרטיים, ושליש בידי פירמות.

מכלל הפרטיים, 0.1% מהמחזיקים יש להם 18% מכלל הבנקאיות שבידי הפרטיים: יותר מ־700 אלף דולר לכל בורר.

עוד 1.2% מהמחזיקים יש להם 22% מכלל הבנקאיות שבידי הפרטיים: כ־100 אלף דולר לכל בורר.

יוצא כי 1.3% מכלל המח־זיקים יש להם 40% מכלל הבנ־קאיות שבידי הפרטיים. ל־90% מכלל המחזיקים יש בממוצע עד 3000 דולר ליחיד.

חלוקה רומה לגבי הפירמות. שלוש פירמות מחזיקות ב־13% ממניות־ההס־דר של הפירמות. עוד 30 פירמות מחזי־קות ב־20% מכלל הבנקאיות שבידי הפירמות.

יוצא כי 0.8% מכלל הפיר־מות מחזיקות 33% מכלל הבנק־איות שבידי הפירמות, ועוד 3.2% מכלל הפירמות מחזיק בעוד 30% מכלל הבנקאיות שבידי הפירמות.

המסקנה:

חלק־הארי של הבנקאיות ש־בידי הפרטיים והפירמות מרו־כז בידי מיעוט זעיר. מיעוט קטן זה הוא גם בעל השליטה בכלכלה, בפוליטיקה ובתיקשו־רת, והצליח לכפות את ההסדר על הממשלה והציבור כולו.

כדי לאפשר לבנקים לממן את אחז־קת הבנקאיות שברשותם, דבר שעולה להם 250 מיליון דולר ריבית לשנה, מקיים האוצר ובנק ישראל ריבית רצח־נית במשק, שתאפשר לבנקים מימון הבנקאיות מחר והצגת מצג יפה במאז־נים, כדי ששערי מניותיהם יעלו והן תהיינה מושכות.

ריבית רצחנית

ריבית רצחנית זו היא שגרמה למשבר בחקלאות ובתעשיה, ופו־געת ישירות במשק היצרני.

דוגמה: משקי הקיבוץ הארצי הם אחד הגופים היעילים במשק. התפוקה לעובד היא 181 אלף שקל, כמו באמ־ריקה. הערך המוסף הוא 30% מהתפוקה (למרות שחיקת הדולר).

בשנתיים האחרונות ירדה רמת־הח־יים והשכר במשקי הקיבוץ הארצי ב־15%, תוך הגדלת התפוקה ב־16%. כל אלה לא יכולים להוציא את הקיבוץ הארצי מהבוץ, בגלל סיבה אחת: הרי־בית הרצחנית מהווה השנה כ־40% מה־ערך המוסף!

יוצא כי ככל שתגדל התפוקה, יגדל נטל הריבית, ללא מוצא.

אם כך הדבר במשק למופת, מה הפ־לא כי מאזן כור מראה שהוצאות המי־מון תורמות ל־41% מההפסדים, לעומת 23% בלבד שתרמו החריגות בשכר ופי־צויי פיטורים?

את הסדר הבנקאיות עשו באישון־לילה שר־האוצר יורם ארידור, סגן־ראש־הממשלה דויד לוי ויו"ר ועדת־ה־כספים ח"כ אברהם שפירא בממשלת־ליכוד טהורה.

ניתן בקלות לטעון כי הממ־שלה אישרה את ההסדר, וכך גם ועדת־הכספים, על סמך נתו־נים כוזבים, שכן לא ידעו את גודל הסכומים שהיא מתחייבת לממן.

בגלל נימוקים כאלה רוצים עכשיו לבטל את הסדר־הפיצויים של בכירי־בנ"ל. אם מותר להפר החלטה של דירקטוריון־בנק בגלל נתונים כוזבים, למה אסור לבטל החלטת־ממשלה?

אם, למשל, יוחלט כי כל מי שמחזיק יותר מ־10 אלפי דולר בנקאיות לא יבוטח, והממשלה תבטח רק עד סכום זה, ייפגעו פחות מאחוז אחד ממחזיקי־המניות. אבל הממשלה תחסוך שני שליש משיבעת מיליארד דולר, ותוכל בכספים אלה לממן את הבראת החקלאות והתע־שיה.

באמריקה, למשל, האוצר מבטח את פיקדונות הלקוחות בבנקים רק עד סכום של 10 אלפים דולר.

אולם המיעוט המחזיק במרבית הבנ־קאיות מוסיף עכשיו חטא על פשע, והוא המארגן את המסע העיתונאי למ־ען פיחות. הסיבה: הבנקאיות צמודות לדולר מאז ההסדר באוקטובר 1983. הדולר נשחק מאז בעשרות אחוזים. כל פיחות יגדיל את שווי המניות ואת שווי הפדיון באוקטובר.

על־ידי ביטול ההסדר לגבי מי שמח־זיק יותר מסכום מוסכם, ישתחרר האו־צר מנטל וסיוט. הבנקים יצטרכו להב־ריא את עצמם בניהול נכון, ולא בכספי הציבור ועל חשבון ריבית ההורסת את המשק.

למשק היצרני תינתן הנשמת חמצן על־ידי הורדת הריבית בשני שליש, ושר־האוצר יוכל להוכיח כי הוא לא מייצג את ספסרי־הבורסה אלא את היי־צור.

יגאל לביב

למען יראו כמה שנונים הם צעירי המיפלגה.

מלבד הצעירים והצלמים איש אינו רואה את הגימיק הזה. ביום ראשון בבוקר אין איש בגן הוורדים. גם המידרכה המקיפה את מישרדי־הממ־שלה אינה אתר־טיולים הומה־אדם. כשפינס נשאל מדוע בחר להציב את הבובות דווקא במקום כל־כך שומם הוא משיב שרצה כי שמיר יראה את הבובות. אם כך, מדוע לא באו מוקדם יותר, לפני ששמיר הגיע למישרדו? על כך אין לאיש תשובה.

טרום־בכורה

אחרי חצי שעה של צילומים מחליט אופיר לסלק את העיתו־נאים מהשטח. הוא מבקש מכמה תלמידי־תיכון שיפרקו את הבובות. הצלמים מסתלקים ואופיר שולף את הגימיק הבא: לוח־עץ ועליו שלט גדול: „שמיר! נותרו לך עוד 66 יום."

„רק בשבוע הבא נחשוף את הגימיק הזה לתיקשורת," מכריז אופיר. עכשיו זוהי הצגת טרום־בכורה.

לפתע מגיח, רכוב על אופנוע, עי־תונאי ירושלמי. נחפז ונלהט הוא יורד מהאופנוע, ממהר אל אופיר. אופיר לוחש לחבריו שיקפלו את השלט. בעדינות הוא מרחיק את העיתונאי מהמקום, מספר לו כי לפני כמה דקות הסתיימה הצגה של גימיק מוצלח ועכשיו חוזרים כולם לתל־אביב.

העיתונאי רושם את תמצית דבריו של אופיר ומסתלק. „סוף־סוף נפטרנו מכל העיתונאים," נאנח אופיר בהקלה ומחליט לערוך את הגימיק הסודי מול ביתו של ראש־הממשלה.

הציוד מועמס על המיניבוס וכולם נוסעים לשכונת רחביה, אל ביתו של ראש־הממשלה.

צלמי־הטלוויזיה נרגשים. אני מקווה שהשומרים יסלקו אתכם מהמקום, אומר אחד מהם לאופיר. אז יהיה לך גימיק בתוך גימיק, משהו מוצלח מאוד.

אכזבה: השומר בשער הוא סטודנט, מזכיר תא הסטודנטים של מיפלגת־העבודה. לא רק שהוא אינו מסלק את אופיר, הוא אף לוחץ את ידו.

הצלמים מתגברים על האכזבה ומחליטים לערוך את הטכס למרות הכל.

הטכס, פרי תיכנון ממושך של המחלקה היצירתית במטה־הגימיקים, מזכיר חגיגה חביבה של כתה א' מוצלחת במיוחד. השלט: „שמיר! נותרו לך עוד 66 יום" נפרש על הגדר. התיכוניסטים, ובראשם אופיר, מסתד־רים בשלשות. מישהו קורא בקול דרא־מתי: לטכס הורדת דגל הליכוד נא לעמוד נוח.

„ועכשיו תרסקו לגזרים את השלט של הליכוד," קורא אופיר. שני תיכו־ניסטים מקפלים את השלט ועליו המילה: „ליכוד."

האחרים, עומדים מאחור, מצחקקים במבוכה. לא העליתי על דעתי שיעשו כאן מין דבר כזה, אומרת אחת.

במקום השלט של הליכוד מונף דגל ישראל. צלמי הטלוויזיה מצלמים ללא הרף. זוג קשישים מביט במחזה בתד־המה משועשעת.

זהו הגימיק הסודי. ואולי כדאי שיי־שאר כזה, לפחות עד למחרת הבחירות.

במיניבוס החוזר לתל־אביב צץ ועולה רעיון חדש. להניף את דגל המערך ליד דגל ישראל. מהו דגל המערך ובאילו צבעים ייצבע? בשאלות אלה מתחבטים הגימיקנים ארוכות.

רק דבר אחד מציל אותי מהשיעמום הנורא, האופף את המטה הצעיר הזה: שיח־האהבה המתנהל בין נהג־המי־ניבוס לחברתו. היא מלטפת אותו ואומרת שהיא כועסת בגלל איזו מריבה שהתרחשה ביניהם בבוקר. יש לה מיבטא זר והיא שואלת אותו אם הוא רוצה לשוחח עכשיו על מה שקורה ביניהם או לחכות עד שהנוסעים יירדו.

הנהג, שמכיר את נוסעיו, רומז לה שאפשר לשוחח עכשיו. הם ממילא אינם מקשיבים לו, עב"מים שכמותם, מקשיבים רק לעצמם, שותים מיץ תפוזים ואוכלים כריכים שנקנו מכספי משלם־המיסים.

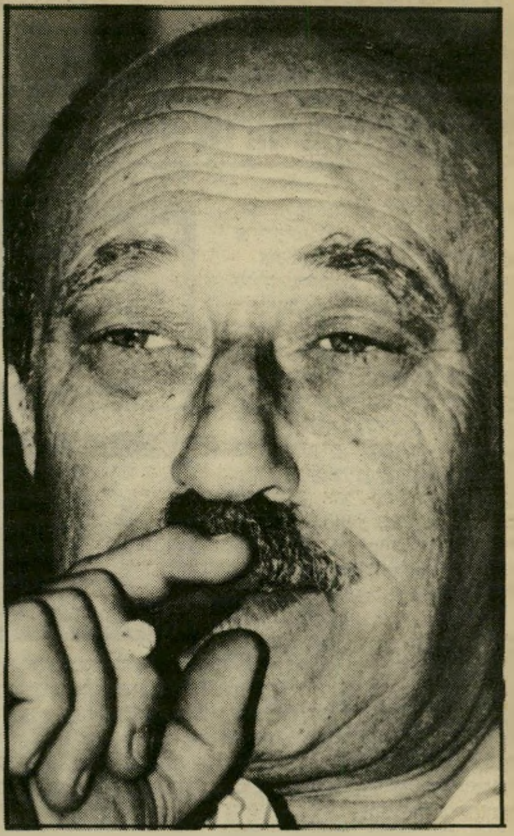

מוסקו אלקלעי:

„היו צריכים לבקש מגילה אלמגור רשות להתנדב!"

האמנים שהשתתפו בערב לאיסוף כסף ליאיר הורביץ ז"ל קיבלו לפני ימים אחדים מיכתב מיו"ר אמ"י, מוסקו אלקלעי, שבו הוא מודיע להם כי לא היו בסדר כשהופיעו בהתנדבות מבלי לבקש רשות מאיגוד־אמני־ישראל. במיכתב, שאחדים מן האמנים רואים בו מיכתב־נזיפה, נאמר שכדאי שהם יזכרו שיש גם „עניי עירנו".

פניתי אל השחקן מוסקו אלקלעי וביקשתי הסבר למיכתב, שנראה תמוה בעיני האמנים שאיתם דיברתי.

אני לא מבין מה תמוה במיכתב. זה דבר ידוע שהאמנים מת־בקשים להופיע בהתנדבות בתדירות גבוהה מאוד, ועל כן פנו אלינו האמנים והגענו להסכם בלתי־כתוב בינינו שאנחנו נעזור להם לסרב כשירצו לסרב. אומרים לפונה שיפנה אל אמ"י, ואנחנו כבר עוזרים.

● זה בסדר. אם אמן אינו רוצה להופיע בהתנדבות עבור מישהו, תפקידכם לעזור. אבל אם האמן חושב שהסיבה היא טובה, אני לא מבינה מדוע אסור לו להופיע בהתנדבות.

אנחנו לא אמרנו לאסור. אבל לפי הנוהג, צריך לפנות לגילה אלמגור, הממונה על העניין הזה, ולקבל ממנה אישור.

● זה בדיוק מה שאני לא מבינה. למה צריך אי־שור?

כי זה לא יתכן שיפנו אלינו רק כשלא רוצים, צריך לפנות ולקבל אישור גם כשרוצים להופיע בהתנדבות.

● מה שאתה רוצה, בעצם, זה קצת יותר נימוסים?

אמנים

כן. למה לא?

● ומה בעניין „עניי עירכם"? מה זה קשור ליאיר הורביין? הוא לא עניי עירכם?

אני, כמובן, מדבר על שחקנים שמצבם רע מאוד, ואנחנו תומכים בהם כל הזמן. הנוהג הוא להפריש אחוז מסויים מכל ערב בהתנדבות עבור הנצרכים שלנו, כלומר השחקנים.

● עכשיו הבנתי. מה שהפריע לכם הוא שלא ביקשו רשות, וכך גם לא הפרישו סכום־כסף, מתוך ההכנסות ליאיר, לטובת שחקנים נצרכים.

נכון. יש לנו קרן לעזרה לאמנים, ויש המון פניות לעזרה.

● אבל במיקרה של יאיר לא נאסף אפילו הסכום שהיה דרוש!

אז אולי במיקרה הזה, שהיה פיקוח־נפש, היתה גילה אלמגור מוותרת על התרומה. אבל היה צריך לבקש ממנה רשות.

(דניאלה שמי)

אהרון („דקס") דקל:

„מלצרית מתחילה מרוויחה 1300 ש"ח, אוכל ומגורים!"

בצפון ובמרכז הארץ מתמוטטים מיפעלים, והעובדים מפוטרים מהיום למחר. זה רק חלק אחד מבעיות־התע־סוקה. החלק השני הוא הנוער המסיים את שרותו הצבאי ואין מי שיציע לו עבודה.

אבל כמה מאות קילומטרים דרומה, בעיר אילת, משוועים לעובדים. פגשתי את אהרון („דקס") דקל, יו"ר התאחדות בתי־המלון באילת, שסיפר לי כי נכון לעכשיו הם מחפשים בין 400 ל־500 עובדים לבתי־המלון בעיר.

● נשים או גברים?

חצי נשים וחצי גברים.

● ומדוע אתם מעוניינים דווקא באנשים מצפון הארץ?

אנחנו מאוד מעוניינים שנשים אילתיות יצטרפו למעגל־העבו־רה בעיר, אבל כשאין די עובדים, אנחנו מחפשים גם בצפון.

● מה אתה יכול להציע היום לבחורה צעירה או לבחור צעיר ללא מיקצוע, הבאים לאילת ורוצים לעבוד?

קודם כל אני מציע להם קורס בענף שבו הם רוצים לעבוד. מלבד זאת אני מציע להם משכורת, כלכלה, ואם צריך — גם מגורים. הפרדוקס הוא שבגלל התנאים הטובים שאני נותן להם, באים הצעירים לאילת כדי לחסוך כסף, וכשחסכו הם ממשיכים הלאה. זאת גם הסיבה לכך שאני מאוד מעוניין באילתים וב־אילתיות. אצלם אני יודע שהעבודה אינה ארעית.

● איזה סוג עבודה אתה יכול להציע לנשים?

כמעט כל עבודה במלונאות. כמובן, מתחילים מלמטה. אבל בהחלט אפשר לטפס למעלה.

אילת

● כמה למעלה הגיעו נשים בענף המלונאות באי־לת?

יש היום שף שהוא אשה במלון קיסר, יש מנהלת־הזמנות במלון סונסטה, יש מנהלת־לילה במלון מוריה, ומנהלות־משק, ועוד ועוד.

● אבל מנהלת־מלון עדיין אין?

עדיין אין, אבל אני יודע שהדרך פתוחה.

● כמה מרוויחה, נניח, מלצרית צעירה במלון?

הבה נקרא לאחת מהן ונשאל. (קראנו למלצרית ששירתה או־תנו, ושאלנו אותה מה התנאים שלה. „אני מרוויחה 1300 ש"ח משכורת, אוכל במלון, ויש לי מגורים שהמלון מספק לי.")

● מה תעשה אם בעיקבות הקטע הזה בעיתון תהיה לך הצפה של עובדים הרוצים לעבוד באילת?

תאמיני לי שאנחנו נסתדר. רק שיבואו עובדים ועובדות!

(דניאלה שמי)

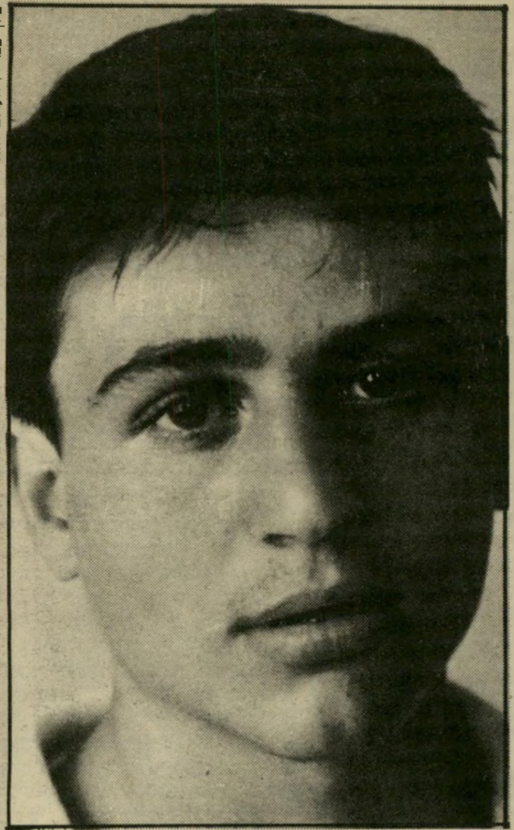

ציון צפריר, העולם הזה

אורי רווח:

„לנוער יש כוח ויש גם ביצים לעשות דברים!"

גוף פרלמנטרי לנוער קורם עור וגידים ממש בימים אלה, ובשבוע הבא כבר תיערך האסיפה הראשונה. מטרתו הראשונה של הגוף היא מילחמה לחופש־הביטוי לנוער. עם יוזם הרעיון והמארגן, אורי רווח, תיכוניסט וכתב־נוער צעיר, דיברתי.

● מה לך ולחופש־הביטוי לנוער?

אני נפגעתי אישית, ולכן אני רוצה לפעול בעניין. במשך שנתיים הייתי העורך הצעיר של זה מה יש, עיתון־נוער שראה אור בבאר־שבע. ניסינו לכתוב על בעיות־נוער, וביניהם אהבה, מין. העיתון מאוד הצליח, אבל היה מי שהיה בעירייה, שאהבה בין המינים נראתה לו כ„תועבה", והתחילו הלחצים.

בהתחלה ניסינו להשביע את רצונם של המתלוננים, ובמקום צילומי נערות בבגדי־ים הכנסנו רק צילומים של נערות עם בגד־ים ועליו חצאית. אבל ראינו שגם זה לא עוזר. הכתבים הצעירים הפסיקו לכתוב על מה שבאמת מעניין את הנוער, מאחר וידעו שיפסלו להם את החומר.

● מי יפסול?

העורך האחראי, שהוא מנהל אגף־החינוך בעירייה ושעליו לחצו-להצר את צעדינו. אני כתבתי מיכתב לעורך האחראי, ואחרי המיכתב הושעיתי מתפקידי כעורך צעיר. העיתון של הנוער בבאר־שבע הפסיק לצאת.

● וכיצד אתם הולכים להילחם במה שגדולים וחכ־מים מכם ניסו ולא כל־כך הצליחו?

התקשרתי עם הרבה כתבי־נוער ברחבי־הארץ. אנחנו מתכוונים לשלוח מיכתבים לגורמי־חינוך, אנחנו מבקשים פגישה עם שר־

נוער

החינוך, אם צריך גם נצא להפגנות. יש לנו הרגשה שאם נעשה רעש גדול, ישימו לב אלינו.

לנוער יש כוח, ויש לו גם ביצים לעשות דברים שהמבוגרים אולי לא יעשו. יש לנו, אולי, נאיביות, שאצל המבוגרים כבר קהתה, ועם הנאיביות הזאת והרצון לשנות דברים אני מקווה שנצליח.

אני לא מבין מדוע כל אזרחי־ישראל לא קמים על הרגליים ונלחמים בהגבלות חופש־הביטוי — הרי כולם יודעים שככה נוצרת מדינת טוטאליטארית. ואת זה, אני מניח, אף אחד לא רוצה.

● אתם רוצים להקים גוף שבו יהיו חברים רק כת־בי־נוער? כמה זה במיספר?

לא. אנחנו רוצים להקים גוף שבו יהיו חברים תיכוניסטים שאיכפת להם מהנושא, ושמוכנים לצאת למילחמה.

● ואיך יגיעו אליכם התיכוניסטים?

שיכתבו אלי: אורי רווח, רח' יצחק שיפר 5/17, באר־שבע, וביחד נשנה דברים מהותיים.

(דניאלה שמי)

לתקן את הזקן

דויד בן־גוריון ישב בחוג יועציו לפני הופעתו בטלוויזיה בתש־ריר־בחירות של מיפלגתו.

„הממם," פלטה המאפרת הראשית, ובחנה אותו בעיניים בי־קורתיות. „הקמטים האלה ליד הפה. זה נותן לך הבעה רעה. נו טוב, נוריד את זה בשיכבת־איפור."

„השערות הן בסדר," אמר הספר בהיסוס. „אבל כדאי לתת להן גוון קצת אחר. בואו נראה. משהו לבנבן־כחלחל, אולי. ואולי כדאי גם להקטין קצת את הקרחת באמצע. נסרק את השערות פנימה ונדביק אותן בספריי."

„הבאתי לך עניבה וז'קט," אמר המלביש. „כדאי שתיראה כאחד מן היישוב. צווארון פתוח כבר לא הולך. זה נראה — איך אומרים — אולד־פשנד."

„וגם את החולצה כדאי להחליף," אמר עוזרו. „צווארון רחב כזה זה כבר לא הולך עכשיו. כדאי לעבור לסטייל אחר."

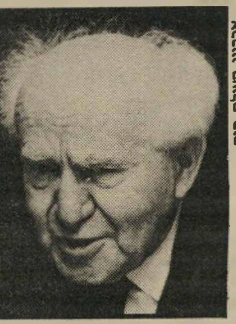
ארכיון העולם הזה

בן־גוריון

יועץ־הקול תפס מקום ליד הזקן, ודיבר אליו בעדינות. „תר־אה, בקשר לדיבור. אני יודע שיש לך סיגנון משלך, מאוד יי־חודי, עם העליות והירידות הא־לה באמצע המישפט. זה היה ב־החלט בסדר באסיפות־עם שהיו פעם. אבל תבין, בטלוויזיה זה לא עובר. אולי נעבור על ה־טקסט שלך."

הזקן נטל את הנייר והתחיל לקרוא: „נגשים שלוש משימות הציונות: ביטחון, עליה והפרחת השממה."

„זהו העניין," אמר היועץ, „א־תה צועק את המילה ,עליה'. כדאי להוריד את הקול. שזה יעבור חלק. ככה." הוא הדגים: „ביטחון, עליה והפרחת־השממה."

„ממילא אין עליה," התלוצץ היועץ השני.

„בכלל," אמר היועץ הראשי, „הסקרים האחרונים מראים כי הפרחת־השממה כבר לא מדברת אל הקהל. זה בשביל ערבים, חה־חה־חה. אולי כדאי לדבר במקום זה על רמת־המחייה. בואו ננסה. ,נגשים את שלוש...' סליחה. ,נגשים שלוש משימות הציו־נות: ביטחון, עליה ושיפור רמת־המחייה.'"

„ואולי במקום עליה נגיד מילחמה באינפלציה," הציע העוזר.

בינתיים סיימו המאפרים את מלאכת־האיפור, ובדקו את התו־צאות במוניטור. „הוא נראה קצת זקן," אמרה המאפרת הראשית לעוזרת שלה, „אני לא בטוחה אם לא כדאי בכל זאת להכהות את השערות. בואו ננסה."

„העניבה לא טובה," פסק המלביש. „רציני מדי. אנחנו לא הולכים להלווייה. אנחנו רוצים להגיד שאנחנו מיפלגת הדור הצעיר, יעני, מיפלגת העתיד. אז אולי עניבה ורודה..."

יועץ־הקול לא היה מרוצה. „אנחנו מוכרחים לעשות משהו בנוגע למיבטא הפולני הזה. אתה אומר ,נגשם' במקום ,נגשים'. אם תחזור על המילה כמה פעמים, נתקן את זה. אל תשכח שאנחנו פונים גם לבוחרים מצפון־אפריקה. אולי אתה יכול לבטא את הח' בביטחון, והע' בעליה?"

„ומה שנוגע לציונות," הוסיף עוזר ב'. „אנחנו יודעים שאתה ציוני גדול, וכו' וכו'. כל הכבוד. אבל בימינו המילה הזאת מעו־ררת התנגדות. זה נשמע משעמם. יש בזה ריח של העבר. אז אולי נגיד ,שלוש משימות העתיד...' זה נשמע יותר טוב, מה?"

כך זה היה נשמע אילו חי בן־גוריון בימינו. למזלו מת לפני כן.

המיפלט האחרון

פרשת דן קווייל אינה מפתיעה אותי. לגמרי לא.

קווייל הצעיר (41) הוא סנאטור ימני, לוחם אנטי־קומוניסטי קשוח, חסיד נלהב של חיזוק עוצמתה הצבאית של ארצות־הב־רית, מתנגד תקיף לפירוק־הנשק. נץ.

עכשיו מתברר שכאשר הגיע תורו להתגייס לצבא ארצות־הב־רית ולהישלח לוויאט־נאם, בשיא המילחמה שם, לא בא לו ללחום. אילו היה ישראלי, היה יכול לגדל פיאות ולהודיע שהוא בחור־ישיבה. בארצות־הברית זה לא הולך, אז הוא הפעיל קשרים מישפחתיים ומצא מיקלט בטוח ב„מישמר הלאומי". זהו צבא של חיילי־עופרת, הכפוף למושל של כל מדינה, מין חיל־מילואים של מחנות־קיץ, הנשלח לחזית רק במילחמת־עולם.

אז מה? לא נורא. בארצות־הברית, כמו בישראל, אין הרבה בחורים עשירים, לבנים (=אשכנזים), צאצאי מישפחות־צמרת, המגיעים ליחידות קרביות.

השאלה היא: מדוע צריך דווקא בחור כזה להיות נץ, שוחר־מילחמות, דמגוג לאומני קיצוני?

זוהי תיסמונת הידועה בעולם כולו, וגם בישראל. מרבית השרים של הליכוד הם בעלי עבר קרבי מפוקפק מאוד־מאוד.

לא כל הדמגוגים הלאומניים היו משתמטים, ולא כל המש־תמטים הופכים דמגוגים לאומניים. אך ריבוי המיקרים האלה אומר בכל זאת דרשני.

מה גורם לזה?

האם ההשתמטות משרות קרבי מעוררת בלב המשתמטים רגשי־אשם ובושה, המוצאים להם ביטוי בהשקפה ניצית־קיצו־נית?

האם כך הם מפצים את עצמם על מה שהחסירו? האם הלוחמ־נות המילולית הקיצונית מעניקה להם, בדיעבד, הרגשה נעימה של פייטרים?

ואולי ההסבר הנכון הוא ציני יותר: אותה הסתגלנות הקא־ריירסטית, שגרמה להם להתרחק ממקומות שבהם שורקים כדו־רים, מביאה אותם אל הדמגוגיה הלאומנית, שיש לה תמיד שוק טוב?

הד"ר סמואל ג'ונסון, הוגה־הדיעות הבריטי, אמר שהפטריו־טיזם הוא המיפלט האחרון של נבל. יתכן שאמר זאת, בשנת 1775, אחרי שנתקל בג'נטלמן שהטיף לדיכוי המושבות האמריקאיות, אחת ולתמיד, אך שלא התכוון להתגייס בעצמו למילחמה הצפוייה.

מילחמת איתנים

אני מכיר את עמוס קינן ודן בן־אמוץ זה הרבה שנים. כאשר החלה מילחמת־האיתנים ביניהם, הייתי בטוח במשך זמן רב שזהו סיכסוך מפוברק, טכסיס היתולי, גימיק כדי לעורר עניין אצל הקוראים.

זה הזכיר לי תמיד את הסיפור על העיירה האמריקאית, שבה הופיעו שני שבועונים — סירפד ועקרב. הם תקפו זה את זה מדי שבוע, בזעם גובר והולך, תוך השמצות הדדיות פרועות.

באחד הימים החליט הגביר של העיירה שזה לא יכול להימשך ככה. מוכרחים לעשות שלום. על כן שיגר לעורכי שני

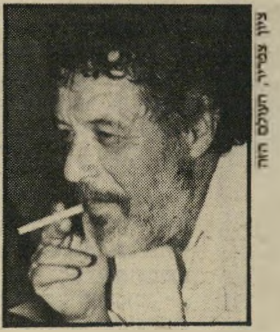
ציון צפריר, העולם הזה

בן־אמוץ

רחל אבנרי, העולם הזה

קינן

השבועונים הזמנה לארוחת־ערב בטירתו המהודרת, ביום הראשון הבא, בשעה 8 בערב.

ביום הראשון, בשעה 8 בדיוק, צילצל הפעמון בדלת. האורח היה איש קשיש, אפור, בעל הבעת־פנים עצובה. בעל־הבית קיבל אותו בברכה, הושיב אותו בכורסה, הגיש לו כוס־ויסקי והמתין.

עברה רבע שעה, עברה חצי שעה, והאורח השני לא בא.

„תסלח לי," פנה בעל־הבית לבסוף אל אורחו, „האם אתה עורך את סירפד או את עקרב?" „את שניהם," השיב האורח.

קול פה, קול שם

הפרופסורים האלה משגעים אותי. הם יודעים את הכל, ואין להם מושג על שום־דבר.

השבוע התראיין הפרופסור עימנואל גוטמן במשך כמה דקות לפני חצות. הפרופסור, איש חשוב מאוד במיקצועו, נשאל על הרשימות הקטנות המתייצבות בראשונה בבחירות.

בשיטה הקיימת, הוא הסביר, קל לרשימות קטנות להצליח. רשימה כזאת יכולה להשיג קול פה וקול שם. „דרושים היום 20 אלף קולות (כדי לעבור את אחוז־החסימה). זה לא קשה לגרד..."

מכיוון שהייתי ראש הרשימה החדשה הראשונה בתולדות הכ־נסת שהצליחה להשיג די קולות כדי לעבור את אחוז־החסימה, זה הצחיק אותי מאוד.

אילו היתה לי טלוויזיה דו־סיטרית, הייתי אומר לפרופסור הנכבד: „אתה יודע מה? תנסה! תתחיל לגרד ונראה לאן תגיע!"

האיש מברית שלום

ההיתקלות הראשונה שלי בארנסט סימון היתה בראשית 1939, ואולי בסוף 1938.

הייתי אז חבר חדש באצ"ל, בן 15. הוטל עלינו להפיץ כרוזים בעיר.

בימים ההם לא נהגנו להדביק כרוזים על הקירות. היינו מתערבים בהמון, במקומות של התקהלות — ביציאה מבית־קולנוע, למשל — וזורקים את חבילת הכרוזים כלפי מעלה, כך שהם היו מתפזרים מעל לראשי הקהל. היינו מתכופפים מייד ומרימים כרוז מהארץ, כדי להיראות כעוברי־אורח תמימים.

באותו ערב זרקתי את הכרוזים ליד השעון בכיכר־מוגרבי, בין שתי הצגות־הקולנוע. היו הרבה אנשים. אבל שוטר יהודי חשד בי וקרא לי. התעלמתי ממנו והתרחקתי, תוך כדי קריאת הכרוז. השוטר לא היה, כנראה, בטוח שאני הזורק, והניח לי להסתלק.

אותו כרוז הכיל התקפה פרועה על קבוצת ברית שלום, ש־פירסמה קריאה נרגשת תחת הכותרת „לא תרצח!" אצ"ל הניח אז פצצות בשוקים ערביים הומים, כתגמול על פיגועים של הערבים. נהרגו גברים, נשים וילדים. סימון נמנה עם חותמי הקריאה.

אילו נאסרתי אז הייתי נמסר לטיפול הבולשת הבריטית („לחץ גופני מתון").

סיפרתי זאת לסימון, כאשר היכרתיו בראשונה כעבור 10 שנים. הוא חייך את חיוכו העדין.

אז כבר הייתי בחופשת־הבראה, אחרי פציעתי, אך לבשתי עדיין מדים. באותה עת פירסמתי בהארץ כמה מאמרים, ובהם קראתי להשתלבות ישראל במרחב השמי, לברית עם התנועה הלאומית הערבית ולכינון מדינה פלסטינית לצד ישראל. הוז־מנתי לפגישה עם אנשי ברית־שלום, שקראו אז לעצמם (כמדו־מני) „איחוד". הם קיבלו אותי בשימחה.

ראש הקבוצה היה מרטין בובר, בעל הסמכות המוסרית הכבי־רה. סימון היה מס' 2.

המוראל של הקבוצה היה ירוד אחרי המילחמה (מילחמת־העצ־מאות). אבד הכלח על תוכניתה להקמת מדינה דו־לאומית. חברי הקבוצה, כולם קשישים, חשבו שהגיעו לקצה הדרך. אך הנה הופיע איש צעיר, חייל פצוע, והטיף לשלום ולברית־שלום ישר־אלית־ערבית. הם קיוו, בוודאי, שאני הסנונית הראשונה של אביב.

סימון

אי־אפשר היה שלא לאהוב את סימון. הוא היה איש אידיא־ליסטי, נעים־הליכות, רך־דיבור, בעל חוש־הומור ותערובת של חוכמה ותמימות.

נקודות־המוצא שלנו היו שו־נות לגמרי. סימון וחבריו היו אחרוני המוהיקנים של היהדות הגרמנית ההומאניסטית, שופעת האידיאליזם, שתפיסתה היתה על־לאומית. ואילו אני טענתי שהשלום דרוש מטעמים לאומ־יים דווקא, כדי לאפשר לישראל החדשה לזנק ולתפוס את מקומה במרחב גדול, שיפתח לפניה אפשרויות מדיניות וכלכליות עצומות. למרות ההבדלים בגישה, הגענו למסקנות דומות.

מאז חתמנו ביחד על הרבה קולות־קוראים ועצומות. הופענו ביחד באסיפות. לא־אחת תמך ברשימות־בחירות שבהן הופעתי כמועמד. עד לאחרונה, כאשר היה כבר חולה וזקן, היתה תמיכתו בכל עניין מתקדם ושוחר־שלום מובטחת. כמעט ולא היה צורך לשאול.

בשבוע שעבר נפטר בגיל 89. לא יהיה שני כמוהו.

ילד בן 80

האם שימעון פרס ויצחק רבין הם מבוגרים?

שאלה טיפשית. בוודאי שהם מבוגרים. אלא מה, הם ילדים?

בגרות היא, לפי יהודה גור, „יציאה מתקופת הילדות וביאה לתקופת האיש." ואכן, כתוב במקורות „בגרות מוציאה מידי האב" (קדוש' ל"ט ע"א).

מתי יוצאים מידי האב? בגיל 18, כשהולכים לצה"ל. אולי קצת לפני כן, אולי קצת אחרי כן.

אולם בשנים האחרונות השתרש בארץ שימוש אחר במילה זו. „מבוגר" פירושו זקן, קשיש, ישיש.

ברדיו מדברים על „נשים מבוגרות שעברו את גיל הלידה". ואני, לתומי, חשבתי שהנשים דווקא נכנסות לגיל זה עם התבגרותן.

כרגיל, כאשר משתבשת המשמעות של מילה, יש לזה סיבה. ובמיקרה זה: נוצר מצב שאין לו הגדרה.

פעם, כאשר אורך־החיים הצפוי של אדם היה בסביבת ה־40, ומצב הרפואה היה כפי שהיה, אדם בן 60 היה קשיש, ובן 70 היה זקן מופלג. אולם מאז השתנה המצב, והשתנו גם המושגים. שימעון פרס, בן 65, הוא בשיא הכושר שלו. איש לא יגדיר את יצחק רבין, הקשיש ממנו, כאדם „קשיש". רונלד רגן, באמצע שנות ה־70 שלו, רחוק מלהיות „ישיש". יש המתלוצצים על קומתו של יצחק שמיר, אך לא על גילו.

אם כן, איך קוראים לאדם בן 65, המקבל על פי חוק „קיצבת זיקנה", והנאלץ להתפטר ממישרות רבות, למרות שהוא בשיא הכושר השיכלי שלו, וגם במצב גופני טוב? איש „בגיל העמידה"? מצחיק. קשיש? מגוחך.

וכך בא השכל העממי והחליט לעצב מחדש את המילה „מבוגר". כל אדם מעל 60 הוא „מבוגר".

תחילה זה היה דיבור־סלאנג, אך בהדרגה זה חדר ללשונם של אמצעי־התיקשורת. זה יוצר מישפטים מצחיקים, כמו „נותרו רק מבוגרים מעטים בצה"ל," או „אין די מקומות למבוגרים בבתי־אבות."

שימוש בלתי־מדוייק במילים יכול לגרום לשיבוש המחשבה. למשל: „בעיית המחלות של המבוגרים." למה הכוונה?

התופעה עצמה מעניינת. לא נעים לקרוא למישהו „זקן". כשיש למילה מסויימת צליל שלילי, מחפשים מילה חדשה. „בית־כסא" הופך ל„בית־שימוש", ואחר־כך ל„שרותים". „סרטן" הופך ל„מחלה ממארת", ואחר־כך ל„מחלה קשה".

אסור לקרוא לילד בשמו. בייחוד כשהוא בן 80.

גם זה... וגם זה... וגם

הצבא צועד על קיבתו

המפקד הוא מפקד־הב־סיס שבו משרת הזוכה, סגן־אלוף גבה־קומה ויפה־תואר, הלך ישר לשולחן המטעמים של יהודה כהן ואכל תוך כדי חיוך. הוא יודע שהזוכה יחזור לבסיס.

מיד אחרי מסיבת־עיתונאים על אוכל דיאטתי ואכילת ארוחה בת 450 קלוריות, לקחו אותנו שילטונות־הצבא לתחרות אשף־המיטבח הצה"לי בצריפין.

דווקא נחמד היה לחזור למקום שבו לא הייתי מאז הטירונות, אבל לזכור המאכלים שאכלנו אז בצריפין לא כל־כך הבנתי מה הקשר בין אשפי־מיטבח למחנה הצבאי הגדול.

בדרך שאל מישהו אם יגישו לנו כמנה ראשונה כדורי־גומי ברוטב גריז, אבל זה לא היה יותר מצחיק מהאוכל הזכור לנו מימי שרותנו בצבא — חצילים, תירס מקופסה ו...תפוחי־אדמה.

בתוך צריפין בדקו אותנו היטב, ביקשו וקיבלו אישורי־כניסה, ואז התחלנו להסתובב ולחפש את מקום האירוע. בינתיים קראנו את הסיסמות הכתובות על קירות הצריפים והבתים: **„החרד לדורות — מחנך בני־אדם"** או **„בבטיחות זילזלת — בגופך פגעת"**, ואפילו **„תדע כל אם עיבריה שמסרה גורל בנה לידי מפקדים הראויים לכך"**.

כשמצאנו את חדר־האוכל של הק־צינים, שבו התקיים האירוע, היינו — צלם־המערכת ואני — ראשונים, ואף אחד לא הבין בדיוק מה שני אנשים עושים בבגדים אזרחיים בין חיילים וטבחים במדיהם הלבנים. אבל אחר־כך הגיעו שאר העיתונאים, ורב־סרן יפה ונחמדה אמרה לנו שיהיה בסדר, עוד מעט זה יתחיל.

על אחד השולחנות עמדו כמה מגשים, ועליהם משהו שנראה כמו מיטבחו של אחמד וסלים — סלט־חצילים, טחינה וחצילים מטוגנים וסלט תורכי. קצת התאכזבנו מהתפת־חותו של צה"ל בעניין זה מאז שהש־תחררנו אנחנו, אבל אז התחילו להגיע מבעד לדלת טבחים לבנים, בעלי כובעים לבנים, ובידיהם מגשי־ענק עמוסים במה שנקרא „כל טוב". כל טבח שם על אחד השולחנות את יצירותיו הקולינאריות, ולידן דף־נייר ועליו שמו ושמות המאכלים.

חדר־האוכל התחיל להראות כמו חדר־אוכל של מלון, ורק החיילים במדים והעיתונאים בלי מדים, שהס־תובבו בין השולחנות, וחוסר מיזוג־האוויר, הזכירו לנו שאנחנו בצה"ל.

כשגבר הבלגן, וכולם הסתבכו בכור־לם, הגיע סגן־אלוף גדי קינן, שהוא ראש מדור־מזון, כלומר השף של הצבא, וסיפר לנו בקצרה מדוע נאס־פנו. „בצה"ל יש הרבה מאוד טבחים," הוא אמר, „אני לא יכול להגיד את המיספר (בטח סוד צבאי!), 70 טבחים הגישו את מועמדותם לתחרות ולשלב הגמר הגיעו שמונה.

„מתוך השמונה האלה נבחרו היום שלושת הטבחים הכי טובים בצה"ל, ועוד מעט יבוא קצין־תחזוקה־ראשי ויחלק את הפרסים." עוד סיפר השף קינן כי כל המטעמים שהוכנו לתחרות נעשו מהמיצרכים הרגילים שכל מיטבח צה"לי מקבל, אלא שהפעם הושקעו יותר מאמצים ויותר דימיון ביצירות.

היו שם מגשים עם תפוחי־אדמה רוכסית, בשר־בקר אפוי בפיטריות, סלט־ניסואז, עוף מאודה בזיתים, פשטידות מוקצפות, חזה־עוף ממולא, עוף בשזיפים ברוטב מישמש, ועוד ועוד.

כשהבלגן בחדר־האוכל המשיך לה־תגבר, וכולם הזיעו וניגבו את המצח, נעמדו בפתח כמה קצינים בעלי־פלאפלים רבים, והאולם כמעט עבר לדום. קצין־התחזוקה־הראשי הגיע, והחלק החיילי של האולם השתתק כמו לפי פקודה. קצין־התחזוקה נתן הרצאה קצרה על הנושא „השבעתו של החייל בצה"ל", ואחר כך עבר לעיקר. במקום השלישי: סמל ראשון רון מוטי — מחיאות־כפיים סוערות. לחיצת־יד, תעודה ומתנה. במקום השני: הטבח פרץ שלמה — מחיאות־כפיים, לחי־צת־יד, תעודה, ומתנה.

ובמקום הראשון: פאוזה ו...רס"ר כהן יהודה. לחיצת־יד, המון זיעה, נדמה לי שגם דימעה קטנה, ומתנה גדולה מאוד — מיזוודה ובה כלי־עבודה למיטבח.

תם הטכס. כל המשתתפים רצו לעבר יהודה כהן, חיבקו ונישקו ושמחו, ורק העיתונאים התקרבו לאט־לאט לעבר מגשי־האוכל, וביד עדינה חטפו וטעמו והביטו וזללו, וכל הח־יילים שאלו את כל העיתונאים אם זה טעים, וכל העיתונאים אמרו שזה נהדר, אבל למה לא ראו אף פעם אוכל כזה כששירתו בצה"ל.

מישהו אפילו אמר שכנראה מוכרים את האוכל הזה לצבא הבריטי, ולצה"ל משאירים חצילים ותירס מקופסה. אבל הרב־סרן היפה אמרה שזה לא נכון, שהאוכל בצבא נורא השתפר בשנים האחרונות, ושאם נתגייס לצבא נראה את זה בעצמנו.

החלטנו שיותר טוב להאמין מאשר להתגייס שוב לצבא, ובכלל — למה שלא נאמין, הרי עמדנו כולנו מול מגשי־הענק וזללנו והיה טוב.

כשכל המגשים היו ריקים, הבנו שטכס בחירת השף הצה"לי תם ונשלם, ואמרנו תודה ושלום לכולם, וביציאה מחדר־האוכל שמנו לב לכך שעל הבניין כתוב באותיות ענק: **„הצדק הוא מרכז, ואין העולם מתקיים אלא בצדק"**.

וואו — איזה צבא נאיבי יש לנו! חשבנו לעצמנו, ונסענו לתל־אביב, שם הצדק הוא לא מרכז, ובכל זאת כולם מתקיימים איכשהו.

צילם: ציון צפריר ■

רובה ואוכל לא עזרה להם, לחבר'ה, הש־מירה על האוכל. בסוף הנאו־מים וחלוקת־הפרסים התנפלו כולם על מגשי־הענק וטרפו בכל פה, כשהם אומרים זה לזה בפה מלא „לא רע, לא רע," וכולם יודעים שכאשר עיתונאים אומרים „לא רע" הם מתכוונים לטוב מאוד ואף ליותר מזה.

הטבח צועד על הבטן שלו היא התשובה לאימ־רה הידועה „הצבא צועד על קיבתו". המעניין הוא שכולם מוכנים להישבע שהם לא אוכלים כלום, אבל טועמים. טעימה פה וטעימה שם ותוספת מלח ושוב טעימה, והם לא מבינים איך מכמה טעימות קטנות גדלה להם בטן כזאת גדולה. חידה, כנראה. העיקר הוא שככל שכרסם גדלה, גדלה גם עוצמתו של צה"ל.

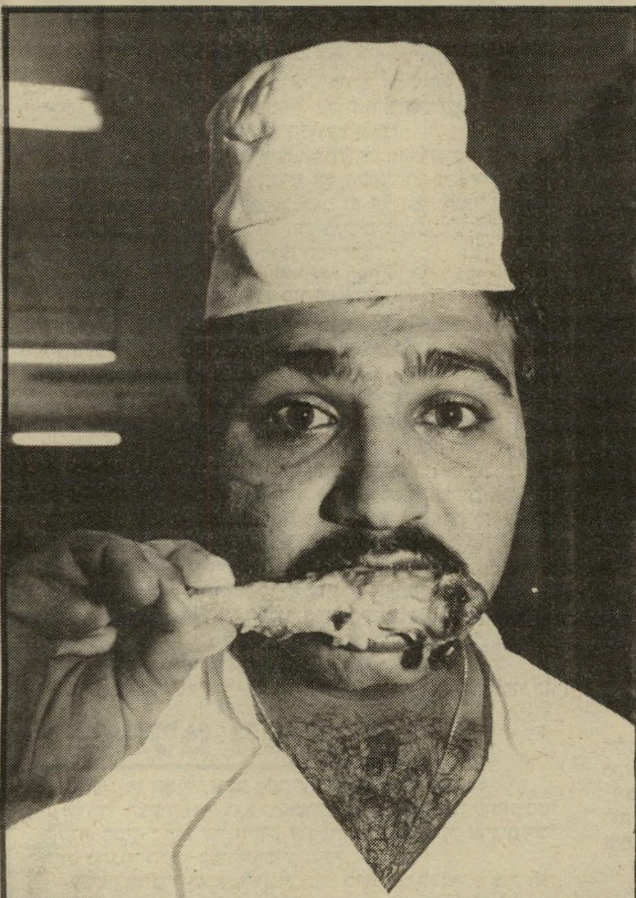

הזוכה בתחרות רס"ר יהודה כהן מהצנחנים. התרגשות, המון זיעה וגם דימעה. לפי מחיאות־הכפיים שלהן זכה הוא, כנראה, הביא לחדר־האוכל חיילים שאוכלים באופן קבוע את האוכל שלו. העיתונאים ניגשו אל הזוכה, טעמו מהמט־עמים ואחדים אף ביקשו מתכון, אבל לפי הסבריו של אשף המיטבח הצה"לי ניראה כאילו הוא מסתיר את סודותיו המיקצועיים. אמנם טבח, אבל גם חייל ובצבא לימדו אותו לא לתת אינפורמציה אם לא מוכרחים.

ליליאן קורנפלד היתה בין עדת העיתונאים והצלמים האזרחיים. מחברת סיפרי־הבישול והעיתונאית הוותיקה לא מחסירה שום אירוע קולינרי־עיתונאי ואפילו עד לצריפין טרחה והגיעה. היא טעמה מהמאכלים ונראתה מרוצה.

שמעתי, ראיתי וחשבתי...

חברה שלי הגיעה לביקור מניו־יורק. היא אמרה שמזג־האוויר פה הוא גן־עדן לעומת ניו־יורק. מה שבאמת שיגע אותה זה שרוב המוניות בארץ ממוזגות. בניו־יורק לא.

● ● ●

שני אנשים עמדו בתור לאוטובוס ודיברו. האחד אמר לשני: „הפנסיה זה המפתח של הקבר." השני הסתכל עליו בעיניים עצובות ואמר: „אתה יודע מה — אתה צודק." אחר־כך בא האוטובוס ולא שמעתי יותר מה הם אמרו.

● ● ●

פעם, כשהייתי רואה על מסך־הטלוויזיה את הציור הזה של הפיל, הייתי הולכת להכין לעצמי קפה או לכסות את הילדים. הקטטות בין הרפובליקאים לדמוקרטים הם בעיה פנים־אמריקאית וממש לא בעניין שלי.

אבל בזמן האחרון התחילו להראות במיסגרת הפיל כל מיני דוגמניות בלונדיות מלאות־איברים, האומרות שהסגן של ג'ורג' בוש הציע להן להיכנס איתו למיטה.

ואז מביאים את הסנטור המכובד בעצמו, שאומר שהוא לא הציע לאף אחת להיכנס איתו למיטה, ואחר־כך מופיע עורך־הדין של הבלונדית ואומר שהסנטור דווקא הציע לה.

אז מי אמר שאצלנו זה הכי מגעיל? יש לנו עוד מה ללמוד מן האמריקאים.

● ● ●

עיתונאית נחמדה אחת התלוננה לפני על הקידמה שפרצה לעיתונות. פעם, לפני המחשב — אמרה לי — ידעתי באופן מוחלט שיש לי שני קוראים, הסדר והמגיה. היום עם המיפלצת הזאת אין סדר ואין מגיה, יש רק משכתב שלא קורא כלום, רק מחפש שגיאות.

● ● ●

כל הכבוד ליצחק בוכובזה מאור יהודה. מעט מאוד פוליטיקאים ישראלים מוכנים לעשות דברים שקשה לעשות. הרבה יותר נוח לנשק ילדים קטנים ולחייך למצלמה. אפילו הנשיא הבין את זה.

● ● ●

הרשימה המתקדמת מבקשת לפסול את רשימתו של מאיר כהנא מלהיכנס לכנסת. מפ"ם רוצה לפסול גם את התחיה ואת צומת. ר"ץ מתלוננת על מולדת. התחיה רוצה לפסול את הרשימה המתקדמת. לפי דעתי לא צריך לעצור את ה־שוונג. צריך להמשיך. שכולם יפסלו את כולם וסוף־סוף יהיה שקט בארץ הזאת.

בשבוע הבא

הייתי נורא עייפה. התיישבתי לי על הכורסה, לקחתי ביד את הגליון האחרון של העולם הזה והתחלתי לקרוא. לא היו טלפונים, מישפחתי בילתה מחוץ לבית, רוח נעימה נשבה לי בגב והתמכרתי לקריאה. קראתי עוד כתבה ועוד כתבה ועוד מדור ואז הגעתי להורוסקופ.

אני מוכרחה להודות שבדרך־כלל אינני קוראת הורוסקופים, אבל הפעם, מתוך איזה כיף של קריאה ללא הפרעות, החלטתי לקרוא גם את ההורוסקופ. מצאתי את המזל שלי.

הנה מה שהיה כתוב:

הקסם האישי שלכם רב בימים אלה (אני חשבתי שתמיד היה לי קסם) ואי־אפשר לסרב לבקשותיכם (עורך נכבד, אני יוצאת לחופשה בת שבועיים ובהורוסקופ כתוב שאתה לא יכול לסרב). ב־28 וב־30 בחודש תוכלו לשכנע את הנוגעים בדבר למלא את מבוקשכם בכל הנוגע לעבודה ולקאריירה (או שיורידו לי עבודה או שיעלו לי את המשכורת).

הנושא המיקצועי מקשה עליכם (באמת כבר אין לי כוח לכתוב — מתה מעייפות), אך אין ברירה אלא להיאבק על רצונותיכם (למה אני צריכה להיאבק אם הממונה עלי לא יוכל לסרב לי?). מישהו יסייע לכם מאחורי הקלעים (תתחילו לעבוד, בבקשה).

נסיעה עלולה להיות מסוכנת בין ה־25 ל־27 בחודש, הזהרו (זה קטע מעצבן ממש, כי באמת אני נוסעת לצפון בתאריכים האלה, ואם יקרה לי משהו, תדעו שמרים בנימיני אשמה).

חיי־האהבה מלבלבים (אמרתי את זה לבעלי, כדי שגם הוא ידע). הופעתכם מושכת וקשרים חדשים יתחילו בקרוב (אמרתי גם את זה לבעלי, והוא אמר שאני לא אפריע לו כי יש עכשיו ספורט בטלוויזיה).

זהו. סידרתי לי את השבוע, חוץ מעניין הנסיעה שמדאיג אותי, אין לי דאגות. מהיום, כל שבוע אני אסתכל בהורוסקופ ולא יהיו לי יותר הפתעות.

אפשר לכתוב בשבוע הבא משהו על התאריך שבו הילדים שלי יתחתנו ויעזבו את הבית? תודה.

שיחת חולין

(עם זבנית)

אפשר לראות שפתון בצבע חום בהיר?
בבקשה.
זה חום כהה?
תנסי את זה, זה יותר טוב בשבילך.
אני לא אוהבת את הצבע הזה.
תנסי, תנסי, זה יפה.
(מרחה לי על השפתיים).
את רואה שזה יפה?
לא מוצא חן בעיני.
כי את לא מאופרת.
אני אף פעם לא מאופרת.
אז תתאפרי קצת, לא יזיק לך.
אני לא רוצה להתאפר, תני לי שפתון חום בהיר בבקשה!
הנה קצת סומק (מרחה לי), טיפה כחול בעיניים (רחפה מיברשת לעין).
מה את עושה?
הנה, תסתכלי בראי, כבר קיבלת קצת צורה. עוד קצת מייק־אפ ותראי בן־אדם.
גברתי, את לא חושבת שאת מגזימה קצת?
מה, נעלבת?

כל המקדמים הרי זה משובח – כנראה

הנה זה מגיע — המכה הזאת, שלא כתובה בתורה, שקוראים לה גם ‚החגים'. רק שלחנו את הילדים לבית־הספר אחרי חודשיים, וכבר הבומרנג חוזר, כל ההורים מכל הצדדים באים לבקר, וגם האחיות והאחים, ואיזה גיסה רחוקה והדודה, שנשארה לבד, קופצת לביקור קצר, ובמקום לנוח בחג, האשה (כן, שמעתי שגם גברים — אבל לא ראיתי) נכנסת למיטבח לכמה שעות טובות כדי להכין ארוחת־בוקר יפה במיוחד לגיסה ולבעלה ולשני ילדיהם וארוחת־צהריים חגיגית להורים ולדודה שנשארה לבד, וארוחת־ערב לזוג חברים מחוץ לעיר שתמיד באים בחגים.

אז נכון שאם מתאמצים אפשר לברוח מהבית ולהיות אורחים במקום מארחים, אבל אז באה המכה השלישית: המתנות. מה לקנות? למי לקנות? איפה אפשר להשיג? כמה זה עולה?

שנה אחת ניסיתי לא להביא מתנה לאף אחד. חשבתי להפיץ את הנוהג בקרב המישפחה שלי וחברי הקרובים, אבל כל הצלחתי הסתכמה בזה שבאותה שנה כולם עשו לי פרצופים חמוצים, אז הצטרפתי לרוב הדומם והמשלם.

ומתי שולחים מתנה לראש השנה? שבוע לפני החג, שלושה ימים לפני החג, ביום החג עצמו?

מה פתאום? התחרות כבר החלה. פעם התחרו בגודל המתנה, עכשיו, כנראה, מתחרים מי ישלח את המתנה הראשונה. אני כבר קיבלתי את המתנה הראשונה — משהו כמו שלושה שבועות לפני המועד.

עץ הבונסאי

מה לקנות? למי? כמה זה עולה?

אגב, המתנה שקיבלתי היא עץ מיניאטורי מסוג בונסאי שפעם היו יקרי המציאות ממש, ואפשר היה להשיג אותם רק במשתלות רחוקות. היום אפשר לקנות בסופרסל. כמה עולה? לא יודעת — לא שואלים כמה עלתה מתנה.

הנה, הזכרתי לכם שהחגים מתקרבים (בהחלט לא באשמתי) ותנסו להסתדר לבד. אם לא ילך, אז כמו תמיד, יבוא העולם הזה לעזרתכם ברגע האחרון.

החיים בטעם הליים

תמורת 3.30 ש"ח לק"ג אפשר לקנות עכשיו במקומותינו את פרי הליים (דומה ללימון ירוק ועדין יותר בטעמו).

כדי שתדעו מה לעשות עם הליים שקניתם הנה 2 מתכונים:

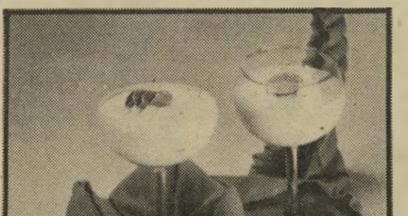

מוס ליים

עדין יותר מהלימון

צלי ברווז ברוטב ליים ודבש

החומרים ל־4 מנות:

ברווז. כפית דבש. שתי כוסות מרק עוף צח. מיץ משני ליים. קליפת ליים מגוררת. חצי חבילה מרגרינה.

אופן ההכנה:

מניחים את הברווז בכלי חסין־אש ואופים כ־35 דקות מכל צידיו עד שיהיה פריך. מניחים את הברווז על צלחת־הגשה למשך 40 דקות, עד תום בישול הרוטב. מסירים את שיכבת־השומן שנוצרה בכלי־האפייה, ומוסיפים למיצי־האפייה דבש, מיץ מליים אחד וקליפת ליים.

מבשלים את הרוטב עד ריכוזו כדי מחצית הכמות. מסירים את הרוטב מן האש ומוסיפים את המרגרינה. מערבבים בעדינות. מתבלים במלח, סוכר ומיץ מליים אחד. יוצקים את הרוטב על כל מנת ברווז ומגישים.

מוס ליים

החומרים ל־8 מנות:

מיץ מחמישה ליים. קליפה מגוררת משני ליים. כוס יין לבן יבש. חמש כפות ג'לטין, שתי שקיות שמנת מתוקה להקציף יחד. חמש כפות סוכר.

אופן ההכנה:

מערבבים בסיר מיץ ליים, קליפת ליים, יין לבן, חמש כפות סוכר וג'לטין. מחממים באיטיות על אש קטנה (40°).

מקררים את התערובת. מקציפים שמנת מתוקה וסוכר.

מגישים קר בכוסות זכוכית.

תמונת השבוע

אלי דסה, העולם הזה

אי־אפשר לדבר עם המכונית, להסביר לה, לשכנע אותה! במישטרה הזאת תיכף דוחפים.

דניאלה שמי

מכובדים אוהבים מתנות ★ מיטת־כושר

למי בכלל איכפת?

מועדון הסטפס נשכח באחרונה. מאז נהפך למקום הבילוי הפופולרי ביותר של היפים והיפות הוא עבר שינויים רבים. הזדמנות נוספת לכל מי שחושבים את עצמם להתחכך עם מי שמקשטים את טורי־הרכילות ניתנה לפני ימים אחדים, כשחברה, העוסקת ביבוא מכשירי־כתיבה, הזמינה הרבה יפים ויפות למסיבה שהיא ערכה.

את המקום קישטו הרבה בנים ובנות של מפורסמים, כמו **דני ליבאי**, בנו של חבר־הכנסת **דויד ליבאי**, שהגיע בחברת הדיסק־ג'וקי **בנצי**. כן נראתה במקום **יפעת מור**, בתו של העסקן הפוליטי ואיש־העסקים מסביון **דויד מור**, שסבה היהלומן, **שלמה יובל**, מוכר בחוגי הבליינים הוותיקים יותר. מור היפה גנבה את ההצגה בהופעתה. מהבוגרים בלטה הדוגמנית **נילי פלד**, חברתו־לשעבר של השחקן־המפיק **יהודה ברקן**.

נילי פלד (משמאל) חברת... שנפרדה ממנו לפנ... החדש רוני סובוטקה, אך רקדה עם ח...

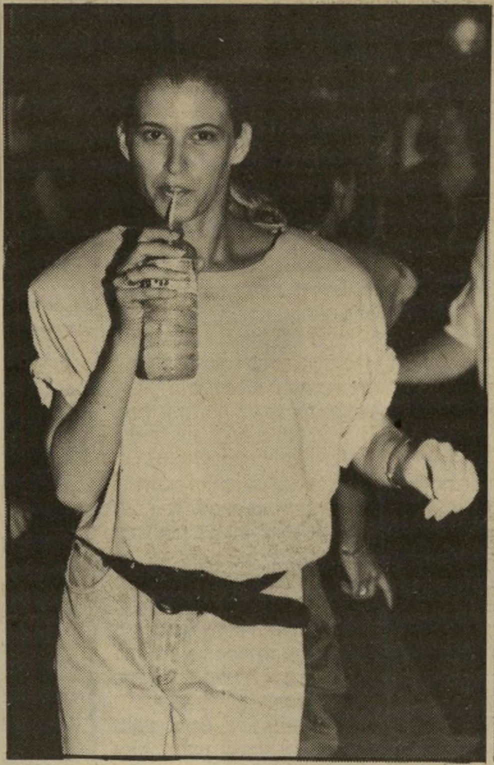

איריס שר בת ה־21 מסיימת את שרו־תה הצבאי. שר בחולצת־טריקו ומיכנסי־ג'ינס הפגינה נשיות. היא עוסקת בדוגמנות ובעבר ליוותה את הזמר צביקה פיק באחד משיריו.

יפעת מור בת ה־17 בחליפת־מיכנסיים ב־סיגנון ספרדי, היתה האלגנטית ביותר מבין החוגגים. היא היתה מלווה בחברה, אך מצאה עצמה מוקפת במחזרים רבים ונלהבים.

יש לנו עניין עם פועלי בימה

המחזמר סאלח שבתי מצליח לאחד את השחקנים והזמרים המופיעים בו, לא רק על הבימה, אלא גם לאחר שעות ההצגה. כמעט כל שבוע חוגג מישהו מאנשי־הצוות אירוע כמו יום־הולדת או שימחה אחרת. הפעם היה זה תורה של השחקנית **נירה רבינוביץ** שחגגה את יום־הולדתה ואת הצגת ה־100 למחזמר.

היה זה גם הלילה שבו ירד המחזמר מבימת היכל התרבות לנמל־הבית הבימה. פועלי־הבימה לא יכלו להגיע למסיבה, כי הם היו עסוקים בפירוק ובמעבר, ונירה רבינוביץ הוריעה שיש כבר סיבה נוספת למסיבה, והפעם בשיתוף עם פועלי־הבימה שנשארו כדי לעסוק בהעברת התפאורות. רבינוביץ, שעברה באחרונה טיפולים רפואיים רבים, נראתה מאוששת להפליא ושמ־רה על מוראל גבוה במהלך כל הערב.

עזר־כנגדה היה הבעל **אסף**, ש־הביא עימו את ילדיהם.

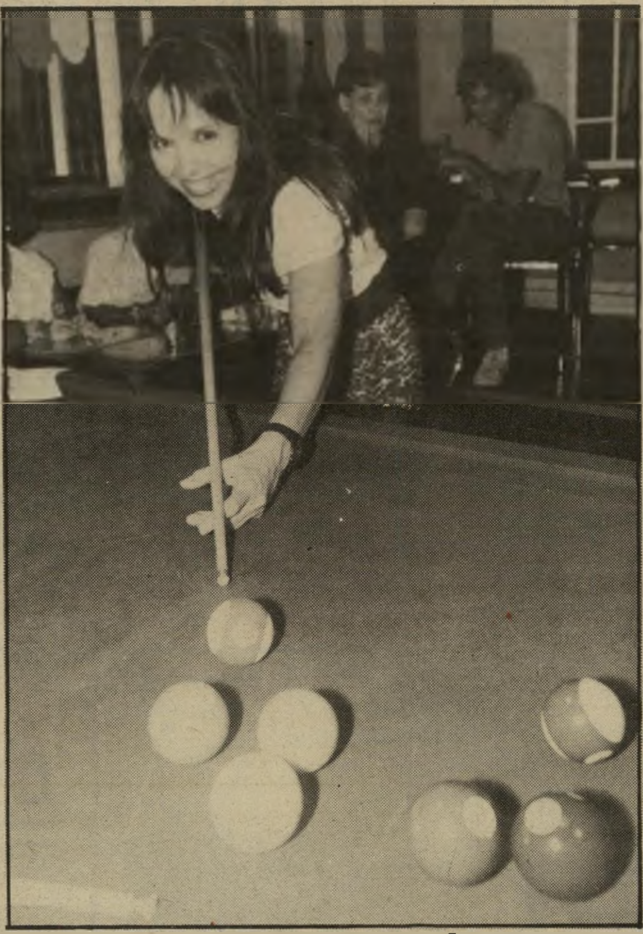

ניצה שאול השחקנית המתגוררת עם בעלה המוסיקאי בלונ־דון, הדהימה את הנוכחים בהופעתה הצעירה. שאול בת ה־40 ניסתה כוחה בביליארד. נירה רבינוביץ (בצילום למטה).

רבינוביץ, במיכנסי־ג'ינס הדוקים ובחולצה ארוכה, קיבלה את פני האורחים וגם את המתנות הרבות שהוענקו לה על־ידי חבריה. את ההצגה גנבה המתנה שהוענקה לה על־ידי השחקן **ג'ורג' כהן** בשם צוות־השחקנים. הוא העניק לה מיטת־כושר שבנה במו ידיו. במהלך הערב נדבקו האורחים בחיידק הביליארד ואף התחרו ביניהם. מי שהפגין בקיאות ממשית במישחק היה השחקן **זאב רווח**, שנשאר צמוד לשולחן עד השעות הקטנות של הבוקר. הזמרת־השחקנית **שולה חן** הגיעה בחברת בעלה **אבי קורן** כשהיא לבושה בשימלה בעלת מחשוף נועז, מה שמנע ממנה להתכופף לצורכי המישחק והקשה עליה לקלוע.

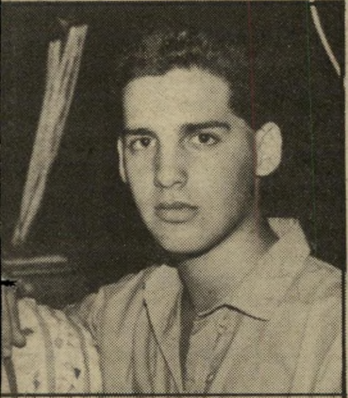

דני ליבאי בנו של חבר־הכ... סת דויד ליבא... מתכנן פלישה סוערת לחיי־הליל...

שוקי לוי מעצב־האופנה, בעלה... שלומית אמיר, שלצו... עמד השחקן יוסי טימן כשהוא לבו...

גאולה נוני מופיעה במחזמר סאלח שבתי בתפקיד האמא של חבובה. בגירסה המקורית היא הופיעה בתפקיד חבובה עצמה. השחקן זאב רווח לימד אותה את רזי המישחק.

מיכל בקר (מימין) אשת־החברה הנשואה לאיש־העסקים הגרמני חיים בקר, באה בבגד עשוי תחרה צמוד לגוף שהבליט את חיטוביה. לצידה עמדה אנט פלאטו־שרון (משמאל) בשימלת־ערב נוסח אלכסיס. במשך דקות ארוכות חיפשו השתיים מקום־ישיבה, כי מקומותיהן היו תפוסים. אנט פלאטו־שרון עומדת להפתיע כשתהיה כוכבת תצוגת־אופנה מפוארת שתערך בעוד חודשיים.

...בר של השחקן־המפיק יהודה ברקן, ...מן לא רב, באה בחברתו של בן־זוגה ...תה הדוגמנית יהודית ארדיטי (מימין).

בושם חדש לכל דורש בבקבוקים מלאים במים

זה היה ללא ספק אחד האירועים היותר־נוצצים שהיו באחרונה בארץ.

קהל, שמנה כ־1000 איש, גדש את מדשאות מלון אכדיה. תפאורת־ענק נוסח הוליווד נבנתה בבריכת המלון. נשים בשמלות־ערב נוצצות ובגדי־קוקטייל וגברים בחליפות־ערב ומערכות־לבוש אלגנטיות מילאו את הרחבה. הבלגאן התחיל ישר בהתחלה. אורחים רבים לא מצאו מקומות־ישיבה וזה גרם למריבות. נשות יחסי־הציבור נדרשו לפשר ולהשקיט את הניצים, ממש כמו בגן־ילדים. הדוגמנית **חני פרי** לא מצאה מקום־ישיבה מתאים ועזבה את המקום בכעס.

כשניתן האות הסתערו כולם על מיזנוני־האוכל שהגישו בשרים בגריל ותוספות שונות. הכל חיכו להמשך, ואז, בשעה המצופה, נפתח המופע הגדול שנועד להציג את הבושם ג'ורג'יו־בברלי־הילס בבימויה של הכוריאוגרפית **דרי שי** והמפיקה **נאווה לוי**. המופע היה מרשים והוא האפיל על כל התקלות שהיו לכל אורך הערב. המופע כלל תצוגת־אופנה של **גידעון אוברזון**, בהשראת בברלי־הילס.

קרול דייבי, סגנית־נשיא חברת ג'ורג'יו־בברלי־הילס אמרה שזוהי המדינה ה־13 שבה היא משיקה את הבושם, ולדבריה היה זה האירוע המרשים מכולם, וברעתה להראות את סרט־הווידיאו שהוסרט באירוע לבעלי החברה. לאירוע הגיעה הישר מפאריס, שם הושק הבושם בנוכחות השגריר האמריקאי בפאריס והרבה אנשי חברה וקולנוע, אך האירוע בפאריס נעדר את השיק והזוהר של האירוע שנערך בארץ.

דקות ספורות לאחר שנגמרה התצוגה החלה הסתערות ההמונים על הבושם שחולק באריזות־שי ביציאה ממקום האירוע. אנשים מכובדים רבים לא היססו לבקש ולדרוש מתנות נוספות. הפופולריות האדירה של הבושם גם גרמה לתקריות מבדרות. על השולחנות הונחו בקבוקי־ענק של הבושם והאפטר־שייב לצרכי קישוט. הבקבוקים הכילו מים ציבעוניים, אך רבים מהאורחים הנכבדים חשבו שמדובר בבושם המקורי. כשהם הגיעו ליציאה הבהירו להם אנשי־הביטחון שהבקבוקים שייכים לחברה המארחת, ושהם נועדו לשימוש כמוצגים בחלונות־ראווה של פרפומריות. מיותר לציין את הרגשתם של אלה. 32 בקבוקי־ענק כאלה הוחזרו לבעליהם, כשהם גורמים למבוכה למי שלקח אותם, מרביתם בשוגג וחלקם במתכוון.

טל ברודי איש־הספורט־לשעבר וחברתו חגית פורת בחברת העיתונאית דיאנה לרנר. האופנאי עודד גרא (בצילום מימין) מגיש צלחת לדיתה רוז'נסקי, קונסול־הכבוד של מונאקו בישראל.

...של המפיקה נאווה לוי, פגש בדוגמנית ...האירוע הולבשה כאלכסיס. מאחוריה ...כבלייק קרינגטון, מכוכבי „שושלת".

כתב: זוהר אוהליאב. צילם: אלי דסה

לא על המוקד

לפני כמה חודשים התאלמנה הסכסולוגית **רות חוצ'נר**. בעלה, איש־העסקים **רוני חוצ'נר**, נפטר בגיל 34.

הזוג, שהתגורר בהרצליה־פיתוח, היה מוכר בקרב חוג המצליחנים בארץ. היא בתחום הסכסולוגיה, ובעלה בתחום העסקים. הפרוייקט האחרון של הבעל היה ייבוא קלטות־וידיאו על ענייני האופנה.

מאז עברו כמה חודשים, ובאחד הערבים ראיתי אותה במיסעדה בארוחת־ערב חגיגית לאחר מידידיה, כשהיא צמודה לחתיך גבוה, שישב לצידה ושפינק אותה במשך כל הערב.

אז מובן שהפעלתי את השפיונים שלי, ועוד לפני שהם הספיקו להחזיר לי תשובה החלטתי לעשות לה דרינג־דרינג קטן.

„שלום רות חוצ'נר. זאת המרחלת. אני פונה אליך ישירות. אני מאוד מסוקרנת לדעת מי זה החתיך שהיה צמוד אליך במסיבה."

„קוראים לו **אולי רשף**, והוא בן 38 ועוסק במישחק בבית לסין, ועכשיו גם בפסטיבל עכו."

„מה מצבו המישפחתי?"

„הוא גרוש."

רות חוצ'נר עם אולי רשף

„יש אנשים שהיו רוצים לראות אותי עולה על המוקד יחד עם בעלי, כמו בהודו..."

„ואת לא חוששת ממה שיגידו? משהו בנוסח ,האלמנה העליזה'?"

„תראי, אני יודעת שיש אנשים שהיו רוצים לראות אותי עולה על המוקד יחד עם בעלי, כמו שעושים לאלמנות בהודו. אבל אני לא אתן להם את הסיפוק הזה."

מה אגיד לכם אחרי הצהרה כזאת? גם אני לא אתן להם את הסיפוק הזה!

מתחתנים, מתחתנים

מאיר משל, בנו של ירוחם, התחתן השבוע עם רינה שוהם, שופטת־שלום בתל־אביב. משל הבן, באמצע שנות ה־40 שלו, גרוש ואב לבן ובת. שוהם היא בערך בת גילו ורווקה. השניים הכירו לפני שנתיים בערב פנויים ופנויות. החתונה התקיימה בסביון, בביתו של יגאל נאמן, מנכ"ל תדיראן, **שהוא חבר־ילדות של מאיר.**

★ ★ ★

אבי קרוננפלד (25), **מי שהיה בין שמונה הנח"לאים שנפלו בשבי אש"ף במילחמת־לבנון, והיה שבוי במשך שנה וחצי, התחתן ביום שלישי בנהריה. הוא סיים בינתיים את לימודיו בטכניון בתעשייה ובניהול, ועובד במיפעל** פלוטארום **ליד עכו. רעייתו היא חגית לוי, חיילת חיפאית בת 19. הרומאן נמשך שנה וחצי.**

איך להנחות בטן

דן כנר הוא אחד המנחים הפופולריים, לא רק בקרב המאזינים והצופים, אלא בעיקר בקרב הצופות והמאזינות. הרבה מעריצות יש לו לדן כנר, הנשוי כבר הרבה שנים עם **דפנה**, דיילת אל על, ולהם יש שני ילדים. כל כמה שנים משתרבב שמו של דן כנר ברומאן זעיר, ויש פיצוץ, ולאחר־מכן הוא חוזר לזרועותיה של אשתו האוהבת, וחוזר חלילה. זה כבר בגדר פרפטואום מובילה.

אז מובן שחיכיתי לראות מה קורה לשדרן־מנחה, כמה זמן הוא יוכל להחזיק מעמד מבלי לפזול לעבר חתיכה.

אז לפני כמה ימים הוא הינחה אירוע גדול, ושם הוא הכיר את רקדנית־הבטן **גילה פינחס**. ותאמינו לי, לפי המבטים, החיוכים והקריצות שעפו ביניהם, הם נראים כאילו שהם מכירים כבר מימים ימימה. אני סקרנית לדעת לאיזה כיוון יובילו הקריצות האלה.

אלי דסה, העולם הזה

גילה פינחס

— חיוכים

אשה חזקה

לפני שנה וחצי היא הגיעה לארץ, ומיד ידעתי שהיא תיהפך לאטרקציה לפחות בהתחלה. עם נתונים כמו שלה, זה באמת לא קשה.

דניאלה דנצל בת ה־21, אלופת אירופה באיגרוף תאילנדי. היא היתה במשך שלוש שנים החברה הפרטית של **עודד בלומנפלד**, גרוש

דניאלה דנצל ועודד בלומנפלד

החבר הטוב —

כבן 40, שחי בגרמניה זה 15 שנה. השניים הכירו זה את זה במסיבת־עיתונאים לזמר־רוק ידוע, שדנצל שימשה לו כשומרת־ראש.

מיד אחרי ההיכרות ידעה הבלונדית המוצקה הזאת שהיא תקשור את גורלה עם הישראלי, המבוגר ממנה כמעט ב־20 שנה.

הם חזרו ארצה, והיא ניסתה את כוחה כדוגמנית. היא הצליחה מאוד, לפחות על המסלול, וגם קיבלה תפקיד קטן בסרט המתיחות של הבטלנים, ופה ושם הזמינו אותה לקשט כל מיני אירועים ולהפגין את כישוריה.

לחבר שלה לא הלך כל־כך כמו שהוא ציפה. הוא ניהל מיסעדה, ולאחר מכן פאב, וקיווה לימים טובים יותר. היו לו גם צרות מגרושתו, שטענה שאינו משלם לה את דמי־המזונות, המגיעים לה לפי החוק.

לפני שבועיים היתה תצוגת־אופנה גדולה

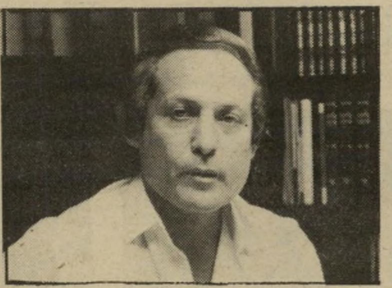

מאיר זיו

— של החבר

בחיפה. ונחשו מי בא לאסוף אותה מאחורי־הקלעים? לא החבר האוהב, אלא החבר הטוב של החבר, עורך־הדין **מאיר זיו**, דמות מוכרת בבתי־המישפט ובמסיבות.

אם התחיל רומאן בין השניים איש לא יודע, אך דניאלה מכחישה זאת מכל וכל, וטוענת שהם ידידים בלבד.

אך לפני שבוע היא החליטה שהיא אינה יכולה להמשיך עוד ברומאן עם עודד בלומנפלד במתכונתו הנוכחית, והודיעה לחבר הקבוע שהרומאן ביניהם נגמר. בעוד כמה ימים היא חוזרת לגרמניה, וכשהיא תחזור יתחיל פרק נוסף. בינתיים יהיו כמה בירורים בין שני החברים הטובים, עורך־הדין זיו וידידו בלומנפלד, ואני פשוט מצפה להמשך.

רומאן מתוק

הוא גבוה, הוא מרשים. הוא חתיך וגם צעיר. והוא בן למישפחה מיוחסת בארץ, ויש לו הרבה כסף.

אבל בכל זאת יש לו חיסרון. אין לו חברה.

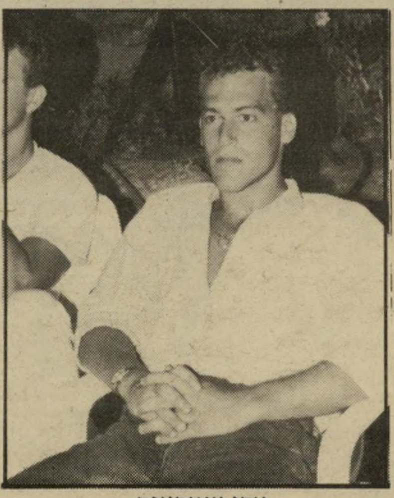

עדי שטראוס

כל הרומאנטיקה —

ליאת רון

— והמתיקות

בעצם, עכשיו אולי כבר יש לו. זהו **עדי שטראוס**, בנו בן ה־21 של התעשיין, איל־הגלידות־והגבינות **מיקי שטראוס**. באחרונה הוא צמוד חזק לדוגמנית **ליאת רון**, שמאז הרומאן שלה עם הדוגמן איש־הקאראטה **מוטי הורנשטיין**, לא נקשר שמה בשום רומאן רציני.

אז השניים נראים ביחד, והוא כזה ג'נטלמן ונחמד שאני ממש נזכרת בסרטים המתארים את וינה של **יוהאן שטראוס**, עם כל הרומאנטיקה והמתיקות. אני מקווה שהפעם הרומאן הזה יחזיק מעמד.

קחי קורס למזכירות!

ממש צחקתי בליבי כשהיו בעיתונות המקומית פירסומים על כל המנהלים הבכירים במשק, המרוויחים סכומים אדירים, וכל המדינה רעשה וגעשה איך זה קורה ואם באמת מגיע להם כל־כך הרבה כסף.

אז למה ללכת כל־כך רחוק? יש בארץ כמה נשים, שלפחות כמו שהן חיות הן מרוויחות כמו מנהל בכיר, למרות שהן רק מזכירות אישיות.

אז יש לנו **אורה בהרב**, מזכירתו הוותיקה־מאוד של איש־העסקים **מרדכי מאיר**, שניהלה אורח־חיים ראוותני ומנקר־עיניים, וכל זאת ממשכורת של מזכירה. כיום, לפחות, הכל יודעים, ואני מקווה שגם היא מודה בזה שהיא הידועה־בציבור של מרדכי מאיר, הנשוי עדיין עם **ריבקה מאיר**.

יש עוד מזכירה, אם כי יותר צנועה, והיא **קלרה חורי**, מזכירתו האישית של איש־העסקים **שמואל פלאטו־שרון**, שבין שאר ההטבות יש לה זכות למשיכת־יתר בסכום העלול לגרום לכם לסיבובי־ראש במשך כמה דקות ארוכות.

ואם אתם רוצים עוד דוגמה, אז יש **מירה גרף** בת ה־35, מזכירתו האישית של איש־העסקים הבינלאומי **רובי צימרמן**, גרושה ואם לשניים, שמאז שהתחילה לעבוד אצל הבוס שלה היא מתלבשת בשמלות של גדולי האופנאים בפאריס, וגם הספיקה לרכוש דירת־ארבעה־חדרים ברמת־השרון.

בקיצור, מה שאני מנסה להסביר לכן זה דבר אחד פשוט: גם אם אין לך בכלל כישורים, ואת ממש לא יודעת מה לעשות בחייך האומללים, כדאי שתיקחי קורס למזכירות. את עלולה למצוא עצמך מסתובבת ברחבי־עולם, לבושה בבגדים היפים ביותר, ענודה בתכשיטים יקרים, ועוד ועוד.

תארו לעצמכן שכל המזכירות האישיות האלה יתאחדו באחד הבקרים וידרשו העלאת־משכורת בגלל יוקר־המחייה. מה יהיה אז?

קולנוע

במאים

זפירלי נגד סקורסיזה

את פסטיבל ונציה, שנפתח השבוע, איימו לטרפד בגלל „הפיתוי האחרון של ישוע" שכמעט צולם בישראל.

כבכל אוגוסט בכל שנה, משנפתח פסטיבל ונציה (28.8), צפות גם השערוריות המסורתיות. לפחות במשך שלושת החודשים האחרונים מאיים מנהל הפסטיבל, מבקר־הקולנוע הידוע גוליילמו בידאגי, להתפטר אם לא יפסיקו את הלחצים הפוליטיים השונים המופעלים עליו.

השנה נוספו לכך כמה צלילים צורמים בהחלט: סירטו החדש של מרטין סקורסיזה, הפיתוי הא־אחרון של ישוע, תוכנן להקרנה כאירוע מיוחד, כשהוא כבר נושא אחריו שובל של שערוריות.

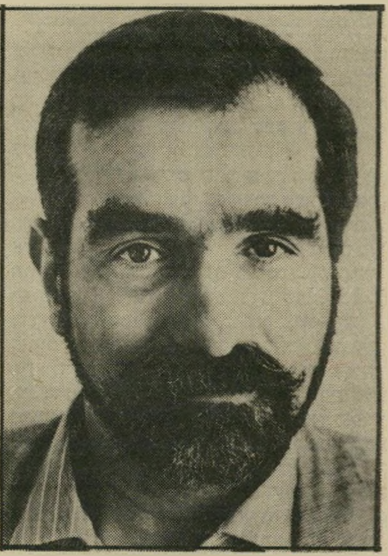

בימאי סקורסיזה
פאראמונט נסוגה

בימאי זפירלי
יוניברסאל השקיעה

חוגים דתיים, שנזעקו נוכח העובדה שסירטו של סקורסיזה מבוסס על סיפרו של ניקוס קאזאנצקיס ישו נצלב מחדש. עוד בטרם החלה הסרטתו, יצאו במסע מחודש עם הקרנתו לעיתונות בארצות־הברית, וכרגיל במיקרה זה רוב המתקיפים טרם ראו את הסרט.

למעשה החלה ההרפתקה של סקורסיזה ביש־ראל, לפני כמה שנים, כשרצה לעשות כאן את הסרט עם פאראמונט. ההכנות כבר נכנסו לשלב של טרום־הפקה כאשר פאראמונט וסקורסיזה התקפלו: החליטו לסגת מן הרעיון. הנימוק הרישמי — יקר מדי. עתה כבר ברור שפאראמונט התקפלה נוכח לחצים של חוגים בכנסייה ומפחד שמא, בסופו של דבר, ההשקעה לא תהיה כדאית.

אחרי לבטים רבים החליטה יוניברסאל להש־קיע בתסריט חדש, שנכתב על־ידי פול שרדר. לצד ויליאם (פלאטון) דאפו, המגלם את ישו, מו־פיעה ברברה הרשי כמריה מאגדלנה וסצינת ההתעלסות שלהם זיעזעה את רעת־הקהל עוד בטרם הוקרן הסרט בהקרנה מיסחרית.

משהחליטה ונציה להקרין את הסרט הודיע הבימאי פראנקו (רומיאו ויוליה, אותלו) זפירלי שיוציא את סירטו החדש טוסקאניני הצעיר מן הפסטיבל, במחאה על הקרנת סירטו של סקורסי־זה. הוא טען שהסרט הוכנס לפסטיבל במזימה ציונית של חברות־ההפקה ההוליוודיות. תשובת־הנגד של סקורסיזה לא איחרה לבוא.

זפירלי עשה חושבים והתרצה בינתיים לתחנו־ניו של נשיא הביאנאלה בוונציה. הוא יבוא. את טוסקאניני בוודאי אי־אפשר היה להאשים באנטי־שמיות. הוא ניצח על הקונצרט הראשון של התיזמורת הפילהרמונית.

בעיקבות המיזוודה

פרנטיק (רב־חן, תל־אביב, ארצות־הברית) – קשה להאמין שמישהו עלול להשתעמם בסרט הזה. הוא פשוט קיצבי כל־כך עד שאין מקום לפילוסופיה או לבדיקת הפרטים המעמיסים את העלילה. צריך רק לרוץ בעיקבות האריסון פורד והמיזוודה האבודה, לא לאבד את עיקבותיו וליהנות מכל דקה של ריצה.

למעשה המיזוודה האבודה אינה אלא מיזוודה מוחלפת, ומי שהלכה לאיבוד אינה אלא אשתו הנחמדה של רופא, ד"ר ווקר האמריקאי (פורד), הבא לפאריס לשאת הרצאה בנושא מחקר ומבקש לנצל את מסעו המיקצועי לבילוי ירח־דבש מחודש עם רעייתו.

התיקווה נבלמת כבר אחרי המיקלחת הראשונה, כשווקר מגלה לפתע שאשתו פשוט נעלמה לו, כאילו בלע אותה השטיח בלי רחש. מכאן והלאה הקהל הוא השבוי של רומן פולנסקי הבימאי, המטלטל את הד"ר ווקר שלו, אזרח אמריקאי בטוח ושאנן, בנבכי עולם הזר לו לחלוטין, ומאלץ אותו להפוך לגיבור, מה שכמובן איננו מטבע ברייתו.

המסע אל הגבורה (שאולי מוכר לפורד ממיבצעים אחרים אצל סטיבן שפילברג וג'ורג' לוקאס) אינו מוכר לד"ר ווקר. גם הסביבה, הדוברת צרפתית שאינה שגורה בפיו, המתייחסת לכל מי שאינו דובר אותה כאל חדל־אישים, המזלזלת בזרים ובמיקרה הטוב מגלה כלפיהם אדישות, אינה עוזרת הרבה. הוא משחק במיגרש זר, עם שחקנים שאינו מכיר, עם יריבים שהוא מגלה שכל אחד מהם עשוי להיות איום על חייו, והכל במטרה להחזיר אליו את הכדור שאינו אלא אשתו.

האריסון פורד: המסע אל הגבורה

המפתיע בסרט יותר מכל הוא פולנסקי שאינו פולנסקי. אין כאן שום פרוורסיות אנושיות או אנשים מעוותים, אין כוחות על־טיבעיים ומגע עם עולמות אחרים. יש דברים ארציים כמו עולם תחתון, סוכני־המוסד, מרגלים ערבים, ועובדי־מימשל אמריקאים. כל אחד מקבל את שלו במנה גדושה של הומור, לעיתים אף בוטה מדי, אבל מעניק לכל התעלומה מישקל קל, כאילו כל גוויה מלווה בקריצה. יש כאן אולי קצת יותר אלפרד היצ'קוק מאשר פולנסקי, אבל זה בוודאי אינו חיסרון לגבי סרט־מתח. התגלית הפרטית של פולנסקי, עימנואל סנייה בת ה־22, חושנית ונאה מאוד והאריסון פורד שונה ומרתק.

אמריקה מאמינה בנסים

מילגרו (טיילת, תל־אביב, ארצות־הברית) – אגדה קולנועית חביבה ומקסימה עם מסר חינוכי ואמירה חברתית: כל עוד נפש אמריקאי הו־מיה עין לצדק צופיה.

סיפור המעשה מתרחש בעיירה שכוחת־אל בניו־מכסיקו בשם מילגרו (משמעות השם בספרדית הוא נס, ואמנם יש לכך חשיבות) שדווקא אילי ההון והבנייה נזכרו בה והחליטו להפכה לאתר־תיירות משגשג. כמעט וכל תושבי העיירה, החיים בבטלה מאונס ובעוני נקי־כפיים, כבר בלעו את פיתיון הקידמה ורק אחד, ג'ו מנדרגון שמו, החליט שמתחשק לו להשקות את שדה־השעועית היבש, שירש מהוריו והורי־הוריו, במים שאין לו זיכיון עליהם, באשר הם נועדו להפרות את אתר־התיירות החדש.

מתחילה ברור שג'ו מנדרגון שובר כלים ועובר על החוק. אבל יש דברים, אליבא דג'ון ניקולס, הסופר, ורוברט רדפורד, הבימאי, החזקים הרבה יותר מן החוק. שהרי חוק הוא יציר־כפיו של האדם ומי אם לא האדם הוא הראשון להפר אותו, בעיקר כשמדובר בערכים כמו טבע, מסורת, ברכת האדמה, צדק עליון וקירוב לבבות.

בזכות ערכים אנושיים אלה יוצא מנדרגון לקרב נגד דחפור הקידמה והממון בעזרת בעלת־מוסך נמרצת, שהתנוונות הגברים בעיירה עולה לה על העצבים (סוניה ברגה), עורך־דין שהפך לעיתונאי מקומי ומוכן להפוך את עטו לסכין חדה (ג'ון הרד), התושב הוותיק ביותר בעיירה (קארלוס ריקלם הנפלא) וסטודנט שבא לחקור ונשבה בקסמי השדה (דניאל שטרן).

כמובן שזה נשמע תמים ונראה עוד יותר תמים על הבד. אבל אין זה חיסרון בוטה בהתחשב בסיגנון האגדי המרחף שרדפורד השכיל להעניק לסירטו. אמריקה, הוא אומר, כוחה בתמימותה ובאמונה שטבע האדם טוב מנעוריו ואלף שיבולים יצעידו שדה שלם נגד הרוח. וכך, עם הרבה הומור וידע מושלם בתחבולות קולנועיות, מצליח רדפורד להחזיר לקולנוע את אותה הילת־קסם חלומית שחסרה לו בסרטים בעלי מסר חברתי או תודעה פוליטית אחרים.

קארלוס ריקלם וחזירה: הילת־קסם חלומית

עוזרים לו הצלם רובי גרינברג, המעלה על הבד זריחות ושקיעות היכולות לשמש את מישרד־התיירות בניו־מכסיקו בלי אף מילה מיותרת, צוות־שחקנים מעולה, מוסיקה מקסימה של דייב גרוזין וחזירה חיננית שהיא בעצם שלוש חזירות שונות.

תדריך

חובה לראות:

תל־אביב: עיניים שחורות, בגלל המילחמה ההיא, הקיסר האחרון, קפה בגדד, אהבנו כל־כך, ליידי איב, נברת מס־הכנסה, כפר קטן שלי.

ירושלים: סרט מתוק, המיבצר הנסתר

חיפה: האחים בלוז, מוכת ירח, אהבנו כל־כך.

תל־אביב:

★ ★ ★ ★ **קפה בגדד** (דיזנגוף, גרמניה) — קומדיה רומאנטית, מוסיקלית בחלקה ומקסימה לכל אורכה. מארינה זאגברכט הענקית מתגלה כנשמה יתרה בדמות אשה בווארית הננטשת על־ידי בעלה אי־שם בערבות אמריקה. שם היא מעוודדת בעלת מיסבאה כושית, שבעלה מירר את חייה, מפיחה חיים חדשים במקום שכמעט הת־ייבש, ומשמשת השראה לצייר שהפסיק לצייר. בימאי: פרסי אדלון. הפתעה: ג'ק פאלאנס.

★ ★ ★ ★ **עיניים שחורות** (מוסיאון חל־אביב, איטליה־ברית־המועצות, מוצג גם באו־ריון־אור 3 ירושלים) — אחד מסירטי השנה הבודדים שאפשר להמליץ עליו בכל פה לכל קהל. בהשראת סיפוריו של אנטון צ'כוב, בעזרת מארצ'לו מאסטרויאני ואלנה סופונובה עשה הבימאי ניקיטה מיכאלקוב סרט מקסים המשלב את הנשמה הרוסית עם הרומאנטיקה האיטלקית.

★ ★ ★ **החבר של החברה שלי** (לב, צרפת, מוצג גם באורלי חיפה) — סרט צעיר של בימאי קשיש. רצוי להימנות על מעריציו כדי להעריך במלואו את קיסמו של סרט קטן זה. שני זוגות מחליפים פארטנרים. מבחוץ — הברקות וחיוכים, מתחת — פחדים וחרדות.

★ ★ ★ **הקלות הבלתי־נסבלת של הקיום** (שחף, ארצות־הברית מוצג גם בעצמון 2 חיפה) — הבימאי פיל קאופמן מתמודד בהצלחה בעיקר עם הצד האירוטי שבסיפרו של מילן קונדרה. הרבדים הפילוסופי והפוליטי נבלעים ברקע. ושתי שחקניות נפלאות שעוד ידובר בהן: לנה אולין השוודית וז'ולייט בינוש הצרפתיה. שיחזור של אירופה המיזרחית במצלמת הקסמים של סוון ניקוויסט.

הקרנות מיוחדות

★ ★ ★ **מסע לקיתרה** (טרום בכורה, סינמ־טק תל־אביב, שבת 3.9, 21.30) —גולה פוליטי שב לביתו שביוון אחרי שנים רבות בברית־המועצות, ונוכח שהוא תקוע בין שני עולמות, מנותק מעברו וחסר־קשר עם הסביבה האנושית בכפרו. אחד הסרטים המורכבים יותר של תיאו אנגלופולוס, אך כדאי לעשות מאמץ ולראותו יותר מפעם אחת.

עדנה פיינרו ■

צפריר גוטליב

עגנונידע '88

„השפעתם של אותם סופרים, השפעה שאין להכחישה, בעבר ובהווה, הופכת למשהו כה מובן מאליו עד שהיא תופסת את מקומה של יצירתם."
(מתוך יומני קפקא, 25.12.1911)

יגאל תומרקין, כמו הילד הקטן באגדה הנפלאה של הנס כריסטיאן אנדרסן, צעק „המלך עירום!" — בשעה שהכל מהללים, משבחים ומפארים את ש"י עגנון בשנת יובלו, יובל החל השנה, כבכל שנה.

הרי הילד של אנדרסן לא היה ילד של ממש אלא מטאפורה למי שאינו נכנע לדפוסי המחשבה השגורים והתכתיבים האופנתיים ומעז לבטא את שהוא רואה וחש באמת (בעצם, זו מטאפורה על האמנות).

בקנה־מידה של ספרות העולם עגנון הוא מה שמכונה בלעז: "mediocre", היינו, „בינוני", אך לא מובן של „לא מוכשר", או נחות, אלא כמי שפיסגת יצירתו נמוכה מהרכסים הנישאים, האוניברסאליים. אפשר להשוותו לאוסטרי אחר, הקומפוזיטור ברוקנר: יש אצלו כל מה שמאפיין קומפוזיטור גדול, גם שפע מעריצים, אבל זה לא הופך אותו עדיין לברהמס ובוודאי לא לבטהובן.

כמובן, ל„דתיים שנתפקרו" כתביו של עגנון הם עולם ומלואו, קרנות המזבח, מראה המשקפת נאמנה את נפשם, או ליתר דיוק, עולמם השסוע. אך בשביל מי שלמזלו גדל בעולם חילוני, כל עניין שבירת הטאבו, ההמתנה לכוכב ראשון, שעטנז ושאר הבלים אינם אלא שיירים בעלי ערך אנתרופולוגי, עבותות של פרימיטיביות וכבלי מסורת העשויים אולי לעניין את מפיקי הסרטים התיעודיים הבריטיים שהתמחו בכגון אלה.

עגנון הוא מוצר מובהק של תקופתו, תקופת המיסטיקה והמיסטיפיקציה, גרמניה של היידגר ושל בובר שבה הכל „שבים" תשובה כזו או אחרת אל הקדם־סוקראטי והקדם־מקראי, הקדם־השכלי־תי (החסידות) והקדם־חסידותי (הקבלה); כל אותם „אורים ותומים".

היום אנחנו יודעים, על כל פנים, שומה עלינו לדעת, כי אותו דור של „נפילים" היה קורבן הזעזוע והמשבר של מילחמת־העולם הראשונה באופן המקביל — עד כמה שניתן לעשות הקבלות כאלה — לזעזוע הדור שלנו ממילחמת יום־הכיפורים ולמשבר שפקד אותו בעקבותיה. הרי גם מי שנחשב, משום מה, ל„רציונליסט" שבאותה חבורה, גרשום שלום, כותב בפאתוס רליגיוזי אפוף קטורת („פעם אחת בהיסטוריה זכה עם שלם להתנסות מיסטית, והיא שכרתה ברית בינו לבין אלוהים. ואולם היסוד האלוהי האמיתי שבהתגלות זו, אותה **אל"ף נאדרה** [ההדגשה שלי. צ.ג.], לא די היה בה לבדה לשמש מבע לבשורה האלוהית, ולא יכלה העדה לשאתה. רק הנביא הוא שנקרא לפרש לעדה את משמעותו של אותו קול חסר־ההיגוי. הורתה ולידתה של הסמכות בהתנסות המיסטית"). (פרקי יסוד בהבנת הקבלה וסמליה, מוסד ביאליק, עמ' 35).

כאמור, מפתה, במיוחד עכשיו, להתרפק ולהתגעגע לאותם אורים (תרתי־משמע) ותומים, אך אין זה מומלץ. גם ההשוואה הנפוצה בין קפקא ועגנון מופרכת מיסודה, כאילו ניתן לצרור אותם יחד, כמו תד"ל ופק"ל בשמיכה הצבאית. הרי קפקא זכה בכל זאת בהכרה אוניברסאלית ועגנון לא זכה, למרות שקיבל מחצית פרס נובל (מחווה לא בלתי־זדונית).

אילו היו הערבסקות של עגנון מדברות לליבנו היינו אנו הראשונים לחוש בכך. אבל העובדה, שאינה מוטלת בספק, שר' עגנון היה תלמיד חכם, בקי בכל מיכמני השפה והמסורת וגם סופר מוכשר ופורה, מעמיק לאין־ערוך מבשביס־זינגר למשל (שקיבל פרס נובל שלם!), עובדה זו עדיין אינה הופכת אותו לכוכב עליון. היצירה הגדולה באמת פועלת עליך אחרת. היא מסירה שכבות של תיפלות, לא רק מהמציאות, אלא גם מעצמך, לא רק מהשקפותיך, אלא גם מה„אני" שלך. בשעה שאתה מאזין, לדוגמה, ל„קינת דידו", בביצועה של ג'אנט בייקר, אתה יודע שזו יצירת־מופת, לא משום שקראת 30 מאמרים ו־10 ספרים ששיבחו את הנרי פרסל, מחבר האופרה „דידו ואניאס", או את הזמרת בייקר; גם לא משום ההיסטוריה „מאחורי הקלעים", החביבה כל־כך על מלומדים ומומחים למיניהם שיספרו לך את תולדות ה„ליברטו" מוורגיליוס ועד נחום טייט; זו יצירת־מופת משום שאתה־ואתה־בלבד חש שהיא כזאת. היינו, שהקינה הזאת, בביצוע הזה, אינה מושרת „כמו באופרה"; שהיא גם, בעת ובעונה אחת, הקינה הפרטית שלך, הקינה הנסתרת, היינו, הנסתרת מעיניך שלך. כלומר, עוצמת המיפגש הזה עם עולם של רגש (ומחשבה) — האצור בך מבלי שידעת כלל שהוא קיים — היא נייר הלקמוס, המיבחן האמיתי, של היצירה, ומן הסתם, גם שלך. משום כך צודק תומרקין, הילד הניצחי, בהתקפתו על פולחן עגנון, גם אם מותר להסתייג מהאופן שבו הוא עושה זאת.

איני משלה את עצמי כי רשימה זו, או דומות לה, תזיז מרעתם את חסידיו, חסידיו האותנטיים, של עגנון. אצלם, כאצלו, המציאות הממשית היחידה היא המציאות החברתית, והיחיד נתפש או נגזר מתוכה ועל פי אמות־המידה שלה; לא להיפך. כל מעשי הלוליינות הלשונית והסיגנו־נית ושאר פעלולים, אין בכוחם לחפות על עובדה זו. הבעיות, בכלל זה הבעיות החריפות אשר עגנון שולה מן המצולה, לעיתים בעוצמה ובתיחכום יוצאים מגדר הרגיל, הן תמיד בעיות מתחום החברה והאמונה, הדת וההיסטוריה. היחיד אינו אלא כפיס־עץ שבו נחרט כל זה, מושא (אובייקט) של היהדות ושל העם היהודי.

מי שנפשו משתברת ומסתברת רק דרך אספקלריה זו לא יבין, אין לצפות ממנו שיבין, כי היצירה הגדולה דומה לאיזמל, או יתד, המשמש לביקוע גיזרי־עץ: היא ננעצת דווקא בקו־השבר, במקום שבו יש כבר סדק, אשר לאורכו „מתבקע" או נפרד היחיד מסביבתו — לא מהמסורת, האמו־נה, התנועה וכיו"ב — אלא בראש וראשונה מהסביבה הקרובה ביותר, מהמישפחה והחברים, עימם היה מאוחה קודם לכן.

תהליך מסוג זה מתרחש בנפשך בשעה שאתה קורא את לפני החוק של קפקא, אולי מבלי־משים, שהרי חודו של האיזמל חד כתער. אגב, זו אף הדרך הבדוקה להציל את קפקא **האמן** מידי שוביו, הפרשנים האינטלקטואלים והתיאולוגיים המנסים, כל אחד בתורו, לפרק את „הטכסטים" שלו, או להרכיבם מחדש, כאילו לא היה שמו האמיתי פרנץ קפקא אלא ארנו רוביק. אך זו כבר פרשה אחרת.

שושנה היימן

הרכס

שושנה היימן, מן הפסלות הידועות בישראל, מצטרפת לקבוצת אמנים המוזמנים ליצור את פיסליהם תחת כיפת השמיים ברכס שמול החצר העתיקה של תל־חי, לא הרחק מאנדרטת האריה השואג של מלניקוב. ביד אמן ובעט רגיש מתארת הפסלת את המיפגש עם ישראל כמעט לא מוכרת לה, רגעים של התרוממות־רוח וכישלון, יופי ועכברים ועל הכל – ההתמודדות עם הנוף ועם הסביבה: ארץ לא נודעת של ישראל ה„ראשונה" וה„שניה".

הרכס הקסום הרץ לאורך הוואדי, מחוספס, צימחיה לא סדירה, נותרים רק העקשנים, העין מרצדת, רק מעל השמים פתוחים, כחול מתמשך, אחיד, חובק.

אתה נזרק אל הוואדי, אמור להיות החוליה המקשרת בין העבר לעתיד, בין אגדות לזעקות יאוש. אתה אמור להיות היצור המשאיר אחריו את העקבות והיוצר את קו החיבור.

שילהי קיץ, חום יוקד, יבש, מייבש, שמש מסנוורת מבקשת להסיט אותך מדרכך. נחש מזדחל, מתחלק על קטע קיר סלעי, מאותת: כאן אני הוא השולט, אתה הוא הפולש.

עצי אורן, כליל החורש, ברושים, נאבקים קרב הישרדות, כמו קריית־שמונה, כמו החולה שיכלו לה, ונמחקה. הג'מוסים אשר הפכו לאגדה, כמו הביצות, כמו השומרים. נותרה השמורה, נותר האריה השואג, ושוק של יום חמישי בקריית־שמונה, שוק מיזרחי, סארי דקיק, שקוף, ססגוני, צפון־אפריקה, גרוזים, צ'רקסים, דרוזים, כל אחד והילתו, בואך ישראלה.

עומד לו הרכס בחיספוסו, כמעט ודוחה את המתקרב אליו, כאומר הנח לי, תן לי לנוח בבדידותי. כמו מתנזר המתחבא במערתו, הרחק מכל התרחשות חיצונית, כל כולו קשוב לזרם ההתרחשויות הפנימיות. כמעט מתחנן, אנא אל תשפצו, אל לכם ליפות, לרכך.

בצהרי היום נזרקתי אל הרכס, נאחזתי בו בנפשי ונקשרתי אליו כמו אל חבל הטבור, לאותו משהו הנעגן בין השמים מעל והסלעים מתחת, אותו משהו החותם את אנשי הגליל, הניצבים כסלעים שותקים, עיקשים ופועלים.

קריית־שמונה

קריית־שמונה, אשר נקלעתי אליה כמו פולש זר, במיקרה וללא כוונה, אשר היכתה שורש כמו עשב בר, אשר הרוח פיזרה את זרעיו בין הסלעים, וצימחה לו עלוה קורנת, כאילו בארץ האגדות.

חיים מעוגנים בתוך עצמם, הכיכרות הקטנות, החנויות, המיסעדות. בעל־הבית הנעזר בבניו, אחיו, והמושך את הזר בניחות מיטבחו, גאה בתבשיליו, מוסיקה מיזרחית מרחפת מעל, חוגגת, והערק חותם הכל. שאלוהים ישמור ולא יקח.

הכל איטי, איש אינו ממהר, אפשר להגיע לכל מקום, אף השמש כאילו הורידה מהלך. הכביש המרכזי, אט־אט חוצות אותו המכוניות, מתחת לגשר אשר נבנה לתפארת המיטיב עם העיירה, אשר לאיש אין חפץ בו, אך בלילה פנסיו מאירים כמו סרט משי ורוד בתלתלי ילדה מבויישת.

בלילה יושבים לאורך הכביש החוצה את העיירה, על המירפסת, המירפסות, ופנסי הגשר חוגגים מעל, כאות יחידות של טירונים אשר השלימו שלב זה או אחר באימוניהם, או כאלו אשר חזרו מגיחות אל מעבר לגבול הקרוב. קצוצי שיער, עור שזוף מתבקע, עיניים בורקות.

רק המטיילים אל אתרי השמורות אצה להם דרכם בחצותם את העיירה, כאילו נבעטים אל מחוץ לזרימה.

הניגוחות של העיירה, החיה לה חיים עצמאיים, רחוקים מכל מוקדי הרעשים במרכז הארץ. כמו ארץ אחרת, ארץ של גדרות־תייל, גדרות־ביטחון, וישובים היושבים על הגבול הצפוני. כל אחד והגדרות, שערי הברזל, הנעים למגע מתג אלקטרוני, השלווה הפרושה על הכל. ממרחקים נשמעים הדי התפוצציות, ציפצופים רחוקים וקרובים, כמו לא שייכים למקום, שייכים לכתובת אחרת. הקיבוצים לאורך גבול הצפון, התחפרויות קטנות, אינטימיות, חבוקים באותו סליל מרקד, דוקרני, חוצץ, מגן. גדר־הביטחון.

לאורך פלגי המים, זרימה מתחפרת, צמחיה

עבותה. לאחר פסק נשימות אחדות, שממת מורדות החרמון. מעטה סיפורי הגבורה אשר הפכו כמעט לאגדות מזמנים רחוקים, אחרים, ורק אלה נותרו לאחר קפידת חיי האנשים אשר ניסו בציפורניהם ובנפשם להיאחז במידרונות החרים האלה ולהדוף את הפולש שאיים לשטוף את צפון הארץ, אם לא יותר מכך.

פסלים

אל אותו רכס מחוספס, תל־חי, ואל הוואדי החוצץ בין הרכס והחצר העתיקה, נקלעו, במיקצבים שונים, כמה עשרות פסלים מכל קצות הארץ והעולם. הגיעו, שתקנים כדרכם של פסלים, כמו דבורים תרות אחרי הדבש, עולים ויורדים לאורכו ולרוחבו של הרכס, חשים את הסלעים, השמש היוקדת, מיכל הקל־קר ובו מים צוננים תמיד בהישג־יד, אחרת מתייבשים, כובע מצל על הראש, עד אשר מגיעים לנקודה שבה מישהו מאותת **עצור**. כאן מצטלבות ההזיות הצורניות האפשריות עם נכונותו של המיקצב על פני הקרקע, או מתחתיו, לקלוט אותן. לאים וסחוטים חוזרים אחר־כך אל הטבור, המיכללה. ובערבים — אל שיכוני הסטודנטים של המיכללה אשר בשולי קריית־שמונה. שורת בתי שיכונים תלת־קומתיים, חלקם נטושים, בחלקם נפערים חורים גדולים אל הירח המציץ, ספק הזנחה ספק פגיעת רסיסי קטיושה. האיזור מוכה עכברים. בבוקר הזריחה וההרים הסמוקים ממול, חשופים וחובקים. אני ממהרת אל המירפסת ומעל החורים הנפערים בגגות אשר ממול, אני מוקסמת מאופקם המסמיק של הרכסים החובקים את העיירה.

בלילה. גבוה־גבוה נוצצים מעליה אורות, כמו היישר מתוך השמים, אורות מנרה, מרגליות ומש־גב־עם, כמו יהלומים בכתר. השקט העצום, הרמ־מה, אשר מדי פעם מפלחים אותה התפוצציות, קולות ירי, ספק חילופי־אש, ספק אימונים, או קטיושות או היתקלות במסתננים.

בבוקר תוהים הזרים, שואלים על פשר הקולות — ולא קולטים שאולי הם עצמם מצויים במרכז ההתרחשויות. אנשי המקום מורגלים לקולות, ו־אין הדיהם שבמציאות דומים לאלה המכים בעי־תונות. אנשי המקום אינם מזדהים עם תיאורי הכתבים. הזרימה היומיומית נמשכת. בלילה, בדרך אל מרכז העיירה, לחטוף איזו פיצה או חומוס או מעורב על הגריל או בשר כבש, פולח פתאום קול כלי־הקשה רם וקול שירה מיזרחית את הדממה. ואנו, חבורת ישראלים וזרים אשר נפגענו על־ידי קסם המקום, נמשכים אל האורות והקולות. אולם־חתונות, רעש והמולה כמו ברחוב המסגר, רחוב החתונות התל־אביבי, ושולחנות עמוסי מאכלים וקטיפה וסרטים ועקבים גבוהים, והכל נוצץ. מה השימחה, שאלנו, והבחור יוצא אלינו, קולט את ציבור התמהוניים, פעורי העיניים אשר לפניו ומכריז: חתן נושא שתי כלות. הוא משקה אותנו ומקרב אותנו אל מרכז ההילולה והקרינה.

מסיבה

ממשיכים אל „המירפסת". שורת מיסעדות קטנות, עם ספסלים ושולחנות לאורכו של הכביש המרכזי החוצה את העיירה.

כאן נפגשים השבאב, לכאן מגיעות יחידות טירונים, חיילים החוזרים ממוצבים על הגבול, משתכרים ומתפרקים עם קולה ומיץ וחומוס וחמוצים. קולות גרוניים, לא ערבים, סרוקים, הבאים ממעמקים ומלכדים את החבורה.

ההולנדים והגרמנים שבינינו שותים בירה.

כוס אחרי כוס, פחית אחרי פחית מתבקעות באווירה המלכדת, חשים את התרוממות־הרוח מבלי לקלוט בדיוק את סיבתה, ומה עושים כאן כל־כך הרבה חיילים. לתוך השימחה נקלע סובוטניק אחר, רכוב על סוסו, לראשו מיגבעת קטנה והוא לבוש וענוב עניבה כמו הכין עצמו לשימחה, שיכור כלוט, מנווט בצהלה את סוסו במעלה המדרגות ובין השולחנות, וקשה להבחין אם הסוס מנווט את רוכבו או השיכור את סוסו. צוהל, הוא נדלק ומתחמם עוד יותר למישמע

מחיאות־הכפיים של הקהל העליז. שוב ושוב הוא עולה ויורד ודופק את ראשו המורם בברזילי הסככות המצלות. ההתרגשות הולכת וגואה, ומתח בה וחרדה. בטוב ליבו בי"ש שר גם הפרש וקורן, סמוק־לחיים. עולמות אחרים.

מאוחר בלילה, בדרכנו בחזרה אל המעונות, אנו פוגשים בו שוב, שעה שאחד מבחורי ה„מירפסת" מוליכו אל ביתו, בשולי היישוב, ליד המעונות שלנו. שקוע בתוך עצמו, ראשו שמוט.

בבוקר אני פוגשת בו שוב, הפעם יושב על עגלתו, לבוש במיטב מחלצותיו ותר אחרי פרנסה. כמו ארץ זרה, רחוקה, קורנת אלינו קריית־שמונה.

בבריכה הציבורית, לא רחוק מהמעונות, מצננים ההולנדים את גופם בצהרי היום ופוגשים בנערות המקום. יפות, עליזות. עוד באותו לילה הם מוזמנים לשמחות מקומיות. כהרף עין נוצרים

קשרים, המתהדקים לאורו של ירח מסמיק, וניתרים רק עם שובם של האורחים אל ארצם.

חלקם נעזרים בסרנות המשקים בסביבה ונשארים ללון במקום. כעבור שבוע מבקשים לצרפם אלינו, אל החבורה בשיכונים „הדפוקים", בשולי העיירה. חשו עצמם כגוף זר באווירת הקיבוץ, העסוק עם עצמו, עם עונותיו הבוערות.

שוב ושוב מגלים את קיבוצי הסביבה. יחידות לא גדולות, מוקפות גדר־ביטחון סבוכה, כמו מונחת על הצוואר בעניבת חנק. בפנים הכל פורח, שקט. בשער עליך להזדהות לפני החיילים, שומרי השער, לנקוב בשם החבר שאותו באת לבקר. כאן נוהגים סידרי בראשית שיישארו בעינם עד סוף הימים... או עד בוא השלום המיוחל... אינשאללה, כפי שאומר האיל הדרוזי.

החרמון, יואכים, אודו

ומעל לכל החרמון, בהדרו. רוב הזמן האוויר דחוס ורק רמז דק מורה על מקומו ברקע. בשעת חסד, לרוב אחרי הצהרים, הוא מתחיל להתגלות ומסיר מעל כיפתו את צעיפי הערפל, נחשף במלוא הדרו ומיסתוריותו.

תחתיו הכפרים מסעדה ומג'דל שאמס. בידינו מסייעת קבוצת פועלים ממסעדה, שתקנים, כדרך אנשי האיזור, מצטיינים בתבונת ידיים בטיפול באבן, באדמה, בבטון. חשים שהם חלק של העשייה, מורגלים ככר לאמנים עם הזיותיהם הצורניות המוזרות ואינם מרבים בשאלות. האיל הגדול, בעל הבית, והאיל הקטן, הבנאי הראשי ובן דודו של הראשון. מופיעים כל בוקר רעננים ומלאי מרץ — ומורים על מידרונות החרמון, לעבר הכפר מסעדה, ביתם, שאליו תוזרים בתום היום. יישובים רחבי־ידיים, פרושים באוויר הצח, בחלקו העליון של מידרון ההר. אנשים גאים וזאת ציפור נפשם. עולם אצילי, זקוף קומה, קרוב וכה רחוק, עיקש כעקשנותה של פיסגת החרמון.

תל־חי.

כל אחד מאיתנו מנסה להתמודד עם הרכס, לחוש אותו, את תכונותיו, את נכונותו להטמיע בתוכו עצם זר, או את חפצו לדחותו.

לנו, הישראלים, הנוף וחיספוסו מוכרים, משהו מהם נקלט גם בנו. חוסר תיחכום מסויים, שפת הזרים חלקה יותר, מלוטשת יותר מזו שלנו. וקיימת גם עגה אמנותית עכשווית, כמו אופנה המתחדשת עם כל עונה, וכך גם שפת הצורה משתנה במהירות הרוח.

חלקם של הזרים מופנם מאוד, כמו יואכים, אשר מערכת ביוגראפית ונפשית סבוכה מביאה אותו מגרמניה לתל־חי. אישיות מופנמת אשר חלום נעוריה היה להיות לנזיר קתולי. זיכרונות ילדות, מילחמת־העולם השניה, הבונקרים, ההת־חפרויות, כל אלה עדיין בגופו, בעצמותיו. ומעל או מתחת אותו תור שחור, השואה, שאנחנו מנסים לעקוף אותו, לא להתקרב, אולי רק רמז פה ושם. בעצם אי־אפשר לדבר על כך — אין מילים, רק זרימה תת־קרקעית אדירה, שמעליה אנשים מנסים לתמרן את מערכת־היחסים.

אודו שותק. גם הוא בא מגרמניה, מבווריה. אמנותו רגישה, מעודנת ביותר. עצמים, חומרים מהטבע — בטבע — עם הטבע. עמוק־עמוק בפנים אני מרגישה קרקע לא יציבה, צילומי האובייקטים רגישים מדי... הוא מגיע ומיד מתנפל על הרכס. הוא נדחה. אינו מוצא את נקודת־האחיזה שלו... יום אחרי יום, באי־שקט הולך וגובר, הוא שוב ושוב תוקף את הרכס החוזר ודוחה אותו בעקשנות הולכת וגוברת אף היא.

הקטלוגים שבידו והצילומים שבהם מורים על רגישות, כישרון, הישגים. כאן, משום מה, אינו מצליח להתרכז. זה כוחו של הרכס, אשר בעזרתו אתה חודר כמו בקרני־רנטגן עד לגרעין.

ותים, קונספטואליסט. כמעט ואיננו נוגע בחומר. מחדיר עצי זית דרך ספר־אבן, זה העם היהודי — מישהו שמע אותו אומר שאיננו אוהב יהודים...

אנחנו מתעלמים מן הדברים.

השמש, העכברים

השמש יוקדת, גל חום אימים, בלילה אי־אפשר לפתוח את החלונות בגלל העכברים, מכת עכברים. למרות החלונות המוגפים הם מצליחים לחדור אל החדרים ולהטריד. מגיעה מריל, מארצות־הברית. אני מציעה לה כוס קפה ומזהירה אותה מפני מכת העכברים. מריל מגיבה בשטף דיבור אשר לא ניתן לעוצרו, מדברת על קיפוח האשה, באמריקה בכלל, ובפיסול בפרט. לדבריה, הנשים מקופחות בתצוגות, במוסיאונים. אחר־כך היא מוציאה מארנקה חבילה קטנה ומחלקת לכולנו סיכות קטנות של אנדרטת החירות. כל מה שקורה לה, כל עיכוב בעבודה, באספקת החומרים, הכל נגרם לה באשמת היותה אשה....

לפנות ערב אני עולה למטולה. שותה קפה ליד הגדר „הטובה". משקיפה על עיירה מנומנמת מעבר לגדר, מרחק כמה מאות מטרים. מערכת אשר אינני מודעת לה. כל בוקר באים ואוספים כאן את העובדים הלבנוניים. מטולה מקושטת, ורדים פורחים לאורך כביש הכניסה. במלון שלג הלבנון טבח לבנוני, גם הבחורה מעבר לדלפק. הבניין זוכר את ימי המנדט הבריטי. החרמון קרוב, מעורטל מצעיפיו.

אצל דליה נפתח חלון ענק לעמק החולה. הלילה היו באיזור קטיושות, היא אומרת. אך באוויר יש עכשיו משהו מרגיע, משהו שמעבר למתחים. (המשך בגליון הבא)

ספרים

אמנון אחינעמי

סיפורו של מצביא

צבי הרמן
זכרונות חניבעל
זמורה ביתן

הרומאן ההיסטורי הוא צורה ספרותית הכוללת קשת גדולה מאוד של גישות ושיטות שונות. מיגוון אדיר של החלטות מצד הסופר בשאלות, כגון איזו מידה של חירות ייטול לעצמו בתיאור „מציאות" שבכל המיקרים אינו יכול אלא לנחש את פרטיה.

במיקרה של דמות כחניבעל, המצביא הפיניקי הגדול, שעליו נכתבו לא רק ספרים, כי אם סיפריות שלמות, קשה ההחלטה בהרבה. מה לא נאמר עדיין על דמות זו? מילחמותיו נותחו במשך 2000 שנה ויותר לפרטיהן הקטנים ביותר, מבחינה איסטרטגית, טקטית, לוגיסטית ומבחינת המטרות הפוליטיות והבינלאומיות של עירו, קרתגו. גם הצד הרומי נחקר, נותח והוסבר. אלפי הסברים ותירוצים ניתנו לעובדה שבמשך 16 שנים הסתובב מצביא זה בלב ליבה של האימפריה הרומית המתהווה, בראש צבא קטן מאוד, יחסית, מבלי שהרומים יצליחו להנחיל לו ולוּא מפלה קשה אחת. וזאת לזכור: מולו ניצבו הליגיונות הרומיים שהכניעו עד לאותה תקופה, ובמשך מאות שנים לאחר מכן, את כל אויביה של ארצם, כולל, כמובן, גם אותנו הקטנים.

צבי הרמן, מומחה לתולדות הספנות העתיקה, מספר לנו מדוע ישב לכתוב **עוד** ספר על חניבעל. הכל התחיל, לדבריו, בשיחה עם דויד בן־גוריון שהפציר בו לכתוב ספר על „המצביא **העברי** הגדול חניבעל". חניבעל כמובן לא היה „עברי" כלל — אף כי הפיניקים היו עם שכן, קרובים לעברים, ושפתם דמתה מאוד לשפה העברית.

צבי הרמן מתקומם, בצדק, כנגד „ייהוּדן" של דמויות היסטוריות, תופעה הנראית בעיניו גלותית, ומתגלה לפעמים גם בישראל. אבל עצתו של בן־גוריון לא נתנה לו מנוח. אחרי שחזר ללמוד את הספרות הכבירה בהיקפה על חניבעל, כולל ספרות רומית ומחקרים מאוחרים, הגיע למסקנה שדמותו של המצביא הנפלא הזה נראית לו באור חדש. לדבריו, ניצב חניבעל בעצם לפני בעיות פוליטיות וצבאיות ולחצים חברתיים הנראים להרמן אקטואליים ועכשוויים מאוד. הרי קיימים יחסים אנושיים וסיטואציות היסטוריות שאינם משתנים הרבה מפני שטבע האדם לא השתנה, כנראה, במשך אלפי השנים האחרונות.

לפי תפיסתו של הרמן, מצא חניבעל את עצמו במילכוד פוליטי. בעת ובעונה אחת נגזר עליו להילחם גם נגד האוייב הרומי וגם נגד אוייביו הפוליטיים בעירו קרתגו. זוהי מציאות קשה המאפיינת ומעצבת את דרכם ומהלכיהם של מצביאים ופוליטיקאים רבים עד עצם היום הזה.

חניבעל של הרמן מגלה במשך הזמן שמטרתה האמיתית של מילחמה אינה רק הניצחון, כי אם בעיקר השגת שלום מניח את הדעת. כישלונו הסופי של גיבורו הוא בכך, שאף שהוא מנצח בכל הקרבות, להוציא האחרון, אין הוא מצליח להתקרב למטרתו האמיתית, היינו: שלום, במשך כל 30 השנה שבהן נלחם או התכונן למילחמה. כל זה, במידה רבה מאוד, בשל אטימותם ואנוכיותם קיצרת־הראות של הפוליטיקאים בני ארצו. על כך יש להוסיף, כמובן, את אופיה המיוחד של החברה הרומית.

כיוון שזאת ראייתו של צבי הרמן — ואני ממהר להוסיף שהוא משכנע מאוד בטיעוניו — הוא מרשה לעצמו לעיתים קרובות הגיגים וניסוחים, המובאים כביכול בשם המצביא, בגוף ראשון, שספק אם חניבעל היה מסוגל להביעם, בעיקר בשל זרות עולמו התרבותי לזה שלנו.

אינני בטוח, למשל, שיחסו הספקני של חניבעל זה של צבי הרמן לדתו מבוסס על עובדות או שהמצביא הפיניקי מסוגל היה לכתוב כי השינאה שלוחת־הרסן של אביו את רומא היא בגדר „מחלת־נפש". ספק אם המושג ואופן־הראייה הכרוך בו היו קיימים בזמנו. וכאן ראוי לומר — אי־דיוקים היסטוריים מסוג זה הם עניין של טעם. למען האמת, לי אישית, אנאכרוניזמים ממין זה אינם מפריעים במיוחד.

מאידך גיסא, הפריע לי שהספר אינו אחיד מבחינת רמתו. חלקים בו יפים, רגישים ומקוריים. חלקים אחרים הם ממש ילדותיים. מזמן לזמן, למשל, מובאים קיטעי־שיחה בין חיילים. אלה נשמעים מעושים ורדודים, מיקצתם על רמה שלא הייתי מרשה בשידור תוכנית היסטורית לבית־ספר עממי. ההסברים לפעמים ארוכים מדי, חוזרים על עצמם, פשטניים ללא צורך.

לעומת זאת, חסרו לי מאוד תיאורי הקרבות. נראה שהמחבר נזהר מהם בכוונה, כיוון שלא רצה להסתבך בפלוגתות של מומחים צבאיים. ובכל זאת, הקרבות הם חלק מרתק והכרחי בחיין של האיסטרטג והטקטיקן הגדול חניבעל.

הדמות העולה מהספר היא דמות אדם עצוב, חכם, יוצא־דופן, בעל ראייה מיוחדת במינה של תקופתו. יש בהחלט מקום להרהר בהקבלות המתבקשות לימינו שלנו, ואפילו למה שמתרחש, מזה שנים, בארצנו.

חניבעל, למרבה הצער, אינו היחיד שהצליח לנצח במילחמות הרבה מבלי להתקרב כהוא־זה לשלום שכה נכסף אליו.

איתן קלינסקי

זעה שחורה

בְּפַרְדֵּסֵי הַשָּׁרוֹן
נוֹטֶפֶת זֵעָה שְׁחוֹרָה
זוֹלָה וּנְקִיָּה
מִקַּלְקִילְיָה וּמִטּוּל כַּרְם
כִּשְׂעִירִים עֲלֵי דֶשֶׁא
וְכִרְבִיבִים עֲלֵי עֵשֶׂב.

בְּפִגּוּמֵי תֵּל־אָבִיב
מְגִירִים זֵעָה שְׁחוֹרָה
זוֹלָה וּנְקִיָּה
מֵעַזָּה וּמֵחָאן יוּנֶס
כַּאֲפִיקֵי נְחֹשֶׁת לַמַּסָּד
וְכִמְטִילֵי בַּרְזֶל לַגַּג.

הֲלָנֶצַח
הַתַּפּוּחַ בַּשָּׁרוֹן
יָשִׂים אַגְמוֹן
בְּאַף קַלְקִילְיָה
וְיִקֹּב חוֹחַ
בִּלְחִי טוּל כַּרְם.

הֲלָנֶצַח
הַפִּגּוּם בְּתֵל־אָבִיב
יְמַלֵּא בְשֻׂכּוֹת*
אֶת עוֹר עַזָּה
וּבְצִלְצַל דָּגִים
אֶת רֹאשׁ חָאן יוּנֶס.

* איוב מ', 31.

ספרים עבריים נדירים

ספר הדקדוק העברי הראשון שנדפס בצפון־אמריקה ב־1735 הוא אחד מבין 200 פריטים נדירים מדפוסי אמריקה מהמאות ה־18 וה־19 המתייחסים ליהודים, שנרכשו באחרונה על־ידי בית־הספרים הלאומי והאוניברסיטאי שבאוניברסיטה העברית בירושלים. בין הפריטים גם הסידור השלם הראשון שנדפס בארצות־הברית ב־1826 וההגדה הראשונה שנדפסה בארצות־הברית ב־1837.

דפוסי אמריקה הקדומים, שהם ספרים וכתבים אשר הודפסו בצפון־אמריקה מאמצע המאה ה־17 ועד סמוך לסוף המאה ה־19, נחשבים לנדירים, והדפוסים המתייחסים ליהודים נדירים אף יותר. בסוף המאה ה־18 הגיע מספר היהודים בצפון אמריקה ל־3000. 200 הפריטים נרכשו על־ידי בית־הספרים הלאומי והאוניברסיטאי שבאוניברסיטה העברית מסוחר־הספרים הנדירים, יוסף גולדמן, ניו־יורק.

רוב הפריטים שבאוסף נדפסו בבוסטון ובניו־יורק, שבהן היו ריכוזים גדולים של יהודים וגם בתי־הדפוס במושבות. אך יש בו גם פריטים ממקומות לא־צפויים כמו כתב־עת יהודי מג'מייקה. מן האוסף משתקפים חיי המתיישבים היהודיים הראשונים בצפון־אמריקה וגם העניין שגילו שכניהם הנוצרים בחייהם ובתרבותם.

עורך נתן זך

תשבץ העולם הזה 2661

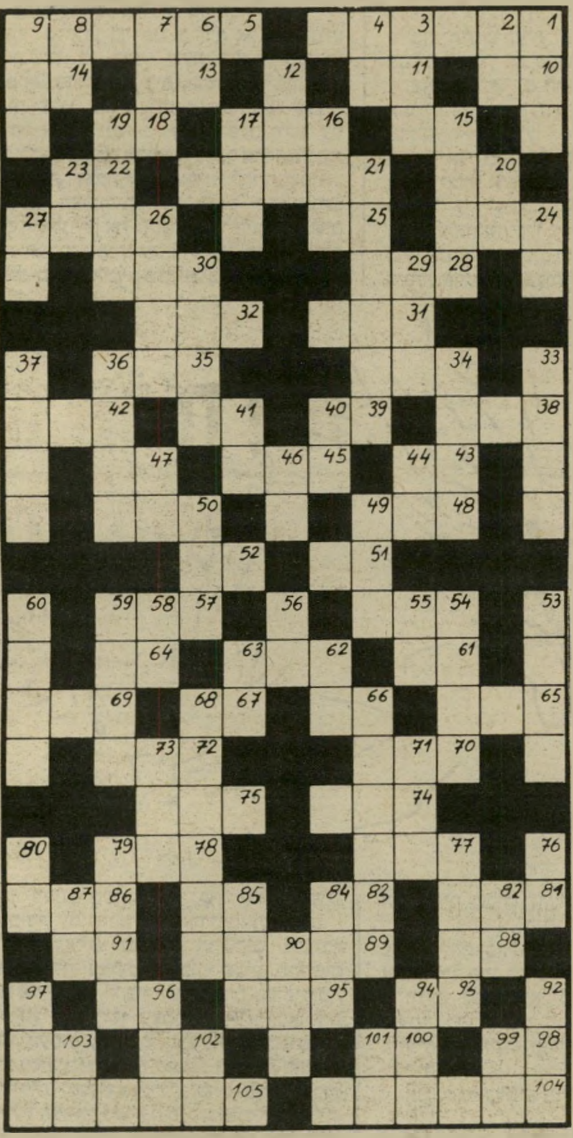

מאוזן:

1) עם 5 מאוזן — שם המופע של שלמה ארצי (2ח, 6,4); 10) להקה; 11) מדבר; 13) כח, גבורה — בהשאלה; 14) מרף על הקיר; 15) סורר, נוטה מדרך הישר; 16) בוז; 18) אחד מארבעה אבות נזיקין; 20) זז; 21) התכחשות למציאות דבר; 22) תשלום חובה; 24) מספר לא זוגי; 25) מילת המעטה; 26) כפל בשר מחלב ושומן; 28) הזדעזעות קשה; 30) חורבן; 31) מרחק של אלפים אמה; 32) בהם — נוסח פיוטי; 34) רום, גובה; 35) אזור מגורים סגור; 38) שתילים נטועים באדמה; 39) שובב; 41) מתחרה; 42) הרטב בנטיפים; 43) קריאת צער; 45) עם 29 מאונך, 62 מאוזן — (בסדר זה: 29 מאונך, 45 מאוזן, 62 מאוזן = 3,3,3) = שירו, שאלתו של יל"ג; 47) כנף; 48) קטנה, תלונה; 50) פרי השדה והעץ לפני העלאת תרומה; 51) תו מוסיקלי; 52) נקי, טהור; 54) עם 53 מאונך (53 מאונך + 54 מאוזן) = חדשי אדר ואלול, מועד כנוסם של תלמידי חכמים; 57) שליח צבור העובר לפני התבה; 61) מספר, מסאי מהגדולים בספרות העולם (ש"מ); 62) ראה 45 מאוזן; 64) בקשה; 65) נאר; 66) עוף טרף; 67) תורכי נשוא פנים; 69) נעל בעלת בית שוקיים נמוך; 70) יחידה בצה"ל; 72) רעיית נשיאנו הראשון (ש"פ); 74) בירה אירופית; 75) צמח ריחני; 77) נכרי שאינו מבני ישראל; 79) סבא של משה רבנו; 81) כלי חקיקה; 83) כתיב שמן של אלוהים במקרא; 85) פעוט; 86) מטבע קדום; 88) לא בן המקום; 89) אחד מאיי סוסייטא; 91) קיים; 93) בקשה; 95) אליל הכנענים; 96) במצב עמידה; 98) אסקופה; 100) אביון; 102) הגדול בנהרות הנופלים לנהר אוראנג' באפריקה; 103) גם; 104) פרובינציאלית; 105) ענבים שנשארו על הגפן אחרי הבציר.

מאונך:

1) מורה בחדר תימני; 2) בר־מינן; 3) קנה הבליעה; 4) רטוב; 6) אות הנצחון של מלחמה"ע ה־2; 7) ערף המידה; 8) כעוס; 9) דבק לחלונות; 12) אחד התיאטרונים הראשונים בארץ (ר"ת); 15) מדרך פרסות רגלי סוס; 16) ספוק רב; 17) משקל האריזה; 19) חיה יונקת טורפת קטנה; 20) כינוי לנפש האדם; 21) ישוב עירוני בגליל; 23) תרופה; 24) כאן; 26) כלי קבול לנר; 27) מילת הסכמה; 29) ראה 45 מאוזן; 30) בן ענת מן השופטים; 33) פרשה אחרי נח (2,2); 34) ארכה, זמן פנוי; 36) סופר — ארבעים הימים של מוסה דאג; 37) כסוי, התחפשות למי שהוא אחר; 40) עזוב את המקום, או הפרשה של 33 מאונך; 41) אוסף אניות רבות; 44) מספר העיקרים של הרמב"ם; 46) עמוד נוזלים; 47) מאורה (ח); 49) שם כולל לזוחלים ותולעים; 50) עמל קשות; 53) ראה 54 מאוזן; 54) כסוי ראש בצה"ל; 55) ישן; 56) נגמר; 58) נוזל; 59) צליל; 60) מה שקורה לחושד בכשרים; 62) אילן; 63) מקור כח החיים — בהשאלה; 66) תקופת האבן; 68) נכון, בדוק, הוגן; 71) תרנגול; 73) הפיק דבש מכוורת; 76) צדיק בדורו; 77) פסולת הזפת; 79) מושלם או נאיבי; 80) משקה; 82) סוד; 84) תוחלת — בהשאלה; 85) הרג; 87) בן־אדם; 90) כף אשפה; 92) גזר דין להלכה; 94) בסיס לרגלי עמוד או חלון; 96) מלוטש, נוצץ; 97) קפול שולי הבגד; 99) בן בקר; 101) אבי השיטה בתיאטרון (ש"פ); 102) מסמר; 103) מילת ברירה.

אביגיל ינאי

שעונים! שעונים! שעונים! שעונים! שעונים! שעונים! שעונים! שעונים!

מהיבואן לצרכן — המיבחר הגדול ביותר בארץ, במחיר הזול ביותר בארץ!

הבורסה לשעונים

* מיבחר שעוני FIORUCCI

עיצוב איטלקי, איכות שווייצרית

* מיבחר שעוני MADONNA

שעוני־המטבע היפים ביותר

* מיבחר שעוני SEIKO

חיש מהר, חיש גבוה, חיש רחוק, חיש־גד לאולימפיאדה.

מפעל הפיס

תן טרמפ לחייל

איתן עמיחי הדברת מזיקים בע"מ

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים, עירפול מיוחד לארועים למניעת יתושים וחרקים מעופפים.

1987

רמת־גן רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272, טל. 03-75-22-777

בשמירה על בריאותך ורכושך

אקורדיוניסטית

מארגנת שירה בציבור עם שיקופיות ומישחקי־חברה במסיבות

תוכנית מיוחדת לימי־הולדת

טלפון: 221017, תל־אביב

מרים בנימיני

מזל החודש: בתולה

הביקורת של הבתולה ושל יתר המזלות

אחת התכונות האופייניות ביותר לבני מזל בתולה היא הביקורתיות. בן מזל זה תמיד מעיר על כל דבר בעולם, בסביבה הקרובה, וגם לאנשים שהוא לא מכיר. דבריהם על בני המזל על פי רוב צודקים. אי־אפשר להאשימם בחוסר־דיוק, השאלה היא מדוע הם תמיד מעירים, אפילו אם הצדק עימם! עד כמה מפותחת הביקורתיות אצל שאר המזלות! האם יש עוד מזל המשתווה לבתולה בתכונה זו! האם יש מזל שבו תכונה זו אינה מופיעה!

טלה

קשה לכנותם אנשים ביקורתיים, את העבר הם נוהגים לשכוח, להווה כמעט אינם שמים לב, ומה שמעסיק אותם בעיקר הוא העתיד. ומי יכול לבקר את מה שיקרה פעם! בן טלה מעיר מייד כשמשהו לא נראה לו. הוא יכול גם לכעוס ולפגוע, ולהטיח את האמת בחוסר טאקט. אך אחרי שאמר את דברו הוא שוכח. הוא גם אינו מתכוון שמישהו יזכור, ייפגע ויקח ללב את דבריו.

שור

גם שור אינו ביקורתי במיוחד. כל זמן שהוא חש שקט ושלווה, ושום דבר לא מפריע למנוחתו ולנוחיותו, לא איכפת לו כל־כך, גם אם הדברים לא מתנהלים לפי עקרונותיו. אבל אם משהו יאיים על נוחיותו, הרגליו וסידרי־חייו הקבועים, הוא עלול להתפרץ בזעם, להעיר בגסות וללא התחשבות. ועד שלא יפרוק מעליו את כל מה שהפריע לו במשך שנים, הוא לא ישתוק.

תאומים

על בן תאומים ניתן לומר שהוא מאוד ביקורתי. אמנם הביקורת שונה מזו של בן בתולה, אך גם זו פוגעת לא־פחות. הוא אינו שבע־רצון בדרך־כלל, מתעניין בשטחים רבים, רוצה להספיק הכל, ולא להפסיד דבר. ומכיוון שיותר מ־24 שעות ביממה, גם הוא אינו מצליח למצוא, הוא לא מספיק לעשות את כל מה שמעניין אותו, וכך הוא נשאר בהרגשה תמידית שמשהו חסר לו. הוא ציני ולועג לאנשים פחות זריזים ופחות־מוכשרים ממנו. הוא אינו נוטר טינה, אלא מעיר ואחר־כך שוכח את כל העניין.

סרטן

בן סרטן לוקח כל דבר ללב. הוא רגיש ופגיע מאוד. לכן דברים הקורים בסביבתו חשובים לו. גם כאשר הם לא אמורים לפגוע בו אישית, הוא בכל זאת נפגע. הוא מוצא חסרונות כמעט בכל דבר, ולא מבין למה אי־אפשר לעשות הכל עם כל הלב. כשהוא רואה זילזול בעבודה, או חוסר־יחס הוא נעלב, לא סולח ולא שוכח. כשמעירים לו ומבקרים את מעשיו, הוא מתכנס בתוך עצמו, ומחכה להזדמנות שבה יוכל לשפוך כל מה שמעיק עליו, גם אם להזדמנות זו עליו לחכות שנים. הוא ימתין ובבוא היום יוציא את אשר בליבו.

אריה

בן מזל אריה אינו ביקורתי. הוא טוב וסלחן, ומוכן לקבל כמעט כל אדם כפי שהוא. בדרך־כלל הוא די שקוע בעצמו, והאחרים פחות מעניינים אותו. גם אם ימצא חיסרון אצל מישהו, הוא יעיר על כך בבדיחה עדינה, ומלאת התחשבות, ובעצמו יצחק יחד עם האדם שלו העיר. הוא מאוד זהיר וטאקטי, ובשום אופן לא ירצה לפגוע.

בתולה

בן בתולה ממש המציא את הביקורת, הוא פורט את החיים לפירטי־פרטים, רואה כל דבר שאינו בסדר. אינו מסוגל להתעלם משום דבר. הוא אוהב את השלמות, דורש מעצמו רבות. הוא לא מוותר לעצמו, גם אם קשה לו. הוא חסר־מנוחה, ולכן לעיתים קרובות הוא מערער את שלוותם של אלה

שחיים בקירבתו. לעיתים הוא ממש נכנס לנשמה, ומכניס את כולם לדיכאון בנבו־אותיו השחורות.

מאזניים

בן מאזניים אינו מעוניין למצוא פגמים בזולת. הוא מחפש את הצד הטוב והנוח, ומעלים עין מהפגמים. לא נוח לו להיכנס לעימות עם השני. הוא איש־שלום, אינו ביקורתי, וגם כאשר דבר־מה אינו בסדר, הוא מנסה לשכנע את עצמו שזה לא כך, ואולי בפעם אחרת זה יהיה שונה.

עקרב

ביקורתו של בן עקרב מעמיקה וחודרת לעומק הנשמה. הוא אינו מוצא פגמים חיצוניים, כמו בן בתולה למשל, ששם לב לתילבושת שאינה בסדר. העקרב ינסה להתחקות אחרי דרך מחשבתו של הזולת, וירצה להבין את המניעים להתנהגות זו או אחרת. לפעמים הוא ימצא או ימציא חסרונות שכלל אינם קיימים, על מנת להשפיל את הזולת, ולהראות עליונות.

קשת

בן קשת אינו ביקורתי לשם הביקורת, אך בגלל הכפילות הקיימת בו, קורה שהוא אינו שולט על תגובותיו, או הערותיו. הוא אומר כל דבר, ולא חושב שמישהו יכול להיעלב מהאמת. חלק מהאמת נראית לעיתים אכזרית ופוגעת ביותר, אף אם הוא לא התכוון לכך.

גדי

גדי ביקורתי כלפי עצמו בעיקר. הוא דו־רש מעצמו ורוצה להגיע להישגים. בדרך־כלל התוצאות אינן מספקות אותו ולכן הוא ממשיך בביקורת עצמית, שלעיתים מער־ערת את ביטחונו העצמי. הוא מבקר את עצמו ודורש גם מסביבתו הקרובה שתנהג כמותו.

דלי

בן דלי אינו ביקורתי במיוחד, הוא הומאני מאוד, אוהב אדם ואינו מעוניין למצוא חסרונות בזולתו. הוא מקבל את החולשות בהבנה, ואפילו מנסה לעזור לשני להתגבר עליהן. הוא יעיר ויכעס כאשר יראה התנהגות שאינה צודקת, או אם יראה שנעשה עוול למישהו. אז לא ינסה לברור את המילים שבהן ישתמש. הוא יידע להיות עוקצני ומעליב.

דגים

בן דגים ביקורתי מאוד גם בגלל שמזלו קוטבי למזל בתולה, וגם בגלל שעל־פי־רוב הוא אינו מרוצה. הוא רגיל להתלונן, שום דבר לא טוב דיו. הסיבה לכך היא, שבן דגים רגיל לחיות באשליות ובחלומות. וכאשר הוא מתפכח, הוא נוכח ששום דבר בפועל לא יפה ומוצלח כפי שהיה בחלום. החלום תמיד יפה מהמציאות, וכאשר המציאות טופחת על פניו, הוא מתאכזב ומבקר את המצב שאליו נקלע.

מצב־רוח רציני יישרה השבוע על בני מזל טלה. עניינים הדורשים יותר תשומת־לב ושיקול־דעת ימצאו פיתרון. כדאי להתייעץ עם בן־הזוג, או עם עמיתים לעבודה על הבעיות המטרידות – אצלם תימצא תשובה נכונה. הפיזור והבילבול ייעלמו, וכושר ריכוז יעלה – התוצאות תר־אינה בעבודה. למרות שרוב זמנכם יוקדש לקידום הקאריירה, המאמץ יהיה כדאי, מכיוון שאתם עומדים לפני קידומכם.

תקופה שבה חשים צורך להתחיל בדברים חדשים. חלק מבני המזל משנים את מקום המגורים וזתקלים בלא מעט בעיות עקב כך. מגורים אצל בני מישפחה עלולים להיגמר בסיכ־סוכים חיכוכים ומריבות, ועדיף להעזר בידידים שאינם מעורבים. לימודים חדשים יגרמו הנאה רבה, ויחדשו את החשק להכיר אנשים חדשים צפויות היכרויות מעניינות ומרשי־מות. כעת תוכלו להדק את הידידויות החדשות בתחום הכספי — יש להימנע מביזבוז מיותר.

תקופה שבה כדאי לתכנן את המהלכים הבאים. קשר שהחל לא מזמן גורם לכם לשקוע במחשבות ולע־שות חשבון־נפש. כדאי להתרגל לשינוי שחל בכם, בגלל היחס השו־נה אותו אתם חשים. את התוכניות שלכם יש לשמור בסודיות מוחל־טת ולהימנע מפליטות פה. מצב־הרוח אינו על הגובה ובסביבתכם הקרובה מתח רב. הטוב ביותר הוא להתרחק ולהתבודד, ולהמתין שהתקופה הזו תעבור. עיסקו באמנות.

מצב הבריאות מאוד רגיש באחרונה. עליכם להשגיח יותר על עצמכם ולנסות לעבוד פחות או לפחות להשקיע פחות מאמצים. לא תפסידו דבר. גם כך מעריכים מאוד את מסירותכם, ואיש לא יכעס אם תרשו לעצמכם מעט פינוק. הזמנה לנסיעה לחוץ־לארץ תוצע כנראה השבוע, ותביא אתכם ל־התלבטויות קשות. אין מה למהר במתן תשובה. ידי־עות שתקבלו מאדם קרוב השוהה שם, יגרמו לכם להתלהבות ולציפיה מהנה. עליכם לנוח ולא להתאמץ יותר מדי.

* * *

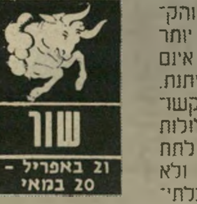

תוכניות לנסיעה רחוקה מתעכבות, ולפתע מתברר שהציפיות היו מעט גבוהות מדי. חיי האהבה מוסיפים לחמם את הלב. הידידים והק־רובים דורשים מכם יותר תשומת־לב, אך אינם כועסים כשזו אינה ניתנת. בעיות בריאותיות הקשו־רות למחזור־הדם עלולות להעסיק אותכם. יש לתת את הדעת על־כך, ולא לזלזל בתופעות בלתי־רגילות. ידיעה או מיכתב מחוץ־לארץ, או אפילו ביקורי קרובים, יוסיפו שימחה והתלהבות, ואולי אף יגרמו להפתעה.

הוצאות גדולות ובלתי־מתוכננות צפויות השבוע. יש להשתלט על יצר הביזבוז. עבודה רבה תהיה מוטלת עליכם השבוע, יתכן שתקבלו הצעה מעניינת בקשר לעבודה אחרת, או ללימודים בשטח מקדם. בן־הזוג מתכונן לדרך שונה מזו הרצויה לכם. כדאי לכם לקבל את הרעיון ולא להתנגד לרצונו. דאגה לבריאות של קרוב־מישפחה עלולה להציק, אך תוך זמן קצר, לאחר שיטפל בכך, העניין יסתדר בכי טוב.

הסתגלות לתנאים חדשים שנוצרו בסביבתכם הקרובה, מקשים עליכם בתקופה זו. המילחמות הקשות שאתם מנהלים נגד האנשים הקרובים אלי־כם ביותר, גורמות לכם בעיות ומרחיקות מעליכם את החשובים לכם ביותר. מיפגשים חברתיים עם ידידים טובים יפצו אתכם מבחינה חברתית. זה הזמן לבסס לעצמכם עמדה בקרב אנשים שבעתיד הקרוב יהיו מאוד קובעים עבורכם. קשר חדש עומד להתחיל, וזמן ההתחלה תלוי רק בכם. אל תחכו וקחו יוזמה.

היציאה מהשיגרה גורמת להרגשה טובה, אך מכניסה אתכם לסבך של בעיות כספיות שאינן קשורות אליכם ישירות. כדאי לברר מה קורה עם חסכונות וכספי ביטוח, כל אלה דורשים את מירב תשומת הלב שלכם בי־מים אלה. דבר שידאיג אתכם מאוד בתחילת השבוע, יסתדר לטובה בהמשכו. ידיעה שתגיע בקרוב תקל עליכם את ההרגשה ותוכלו להמשיך את הדרך שבה התחלתם ללא תקלות ועיכובים מיותרים.

* * *

יצר הביזבוז יגבר השבוע, נסו להימנע מקניות אימפולסיביות. גם קניות מתוכננות דורשות זהירות וביקו־רת. גם על כספים שיגיעו אליכם בדרך קלה יחסית, כדאי לכם להשגיח במיוחד. תוך זמן קצר יתברר, שכל פרוטה תהיה חשובה בעתיד הקרוב. בנסיעה קצרה שאתם עומדים לבצע השבוע, עלולה להיות תקרית לא נעימה, אך אל לכם לשקוע במצב־רוח קודר. התייעצו עם אדם שאתם סומכים עליו.

הדאגה לבן־הזוג שהעסיקה אתכם לאחרונה תחלוף. הוא חש עצמו שוב בסדר, ואתם תוכלו להרשות לעצמכם להי־רגע. אהבות שצצו באח־רונה, שלגביהן לא הייחם בטוחים, יפתיעו אתכם לטובה. אך לגבי קשרים ישנים יותר, ההפתעה תהיה פחות נעימה, ולכן חשוב לדעת להתפשר עם הישן ולהתרכז בבנייה של החדש. ענייני כספים מטרידים אתכם מאוד בתקופה זו. זה לא השבוע לקחת סיכונים בנושא זה, הגיע הזמן שתיקחו את עצמכם בידיים.

עניינים מיקצועיים מטרידים את מנוחתכם בתקופה זו. תוכלו לקדם את שאיפותיכם מהעבר, אך ישנם דב־רים אחרים שלוחצים, ומעכבים את ההתקד־מות. יש להפריד בין התחומים. חבל לוותר על האפשרות לשינוי במקום העבודה. מצד שני, כל מה שקשור לבן־הזוג כל־כך מציק, שכמעט אינכם מוצאים פיתרון שישביע את רצונכם. בענייני כספים אתם חשים בלחץ ופוחדים ללא סיבה. בקרוב ייפתרו הבעיות.

בימים אלה עליכם לצאת מעט מעצמכם ולנסות לפתח שוב קשרים חדשים שאותם הזנחתם באחרונה. לבן־הזוג תקופה לא טובה ועליכם מוטל התפקיד לבוא לעזרתו, ולוותר מעט על רצונותיכם וזמנכם למענו. מתנה קטנה או הפתעה אחרת עשויה לעזור לו לשיפור מצב־הרוח, ולכם, בני מזל דגים, האוהבים להעניק תולת, תהיה זו הנאה כפולה ומכופלת. במקום העבודה תזכו לבסוף בשבחים. שיחת טלפון חשובה מקרובי־מישפחה הנמצאים בחו״ל, תגיע השבוע.

אחרי שיצא סיפרו, מספר סולימאן חירבאווי, החבלן הדרוזי שהתעוור כשהתפוצץ מיטען של המחתרת היהודית, לרונן בר על ילדיו, אשתו, והחושך הסובב אותו

קורבן של ניבזה

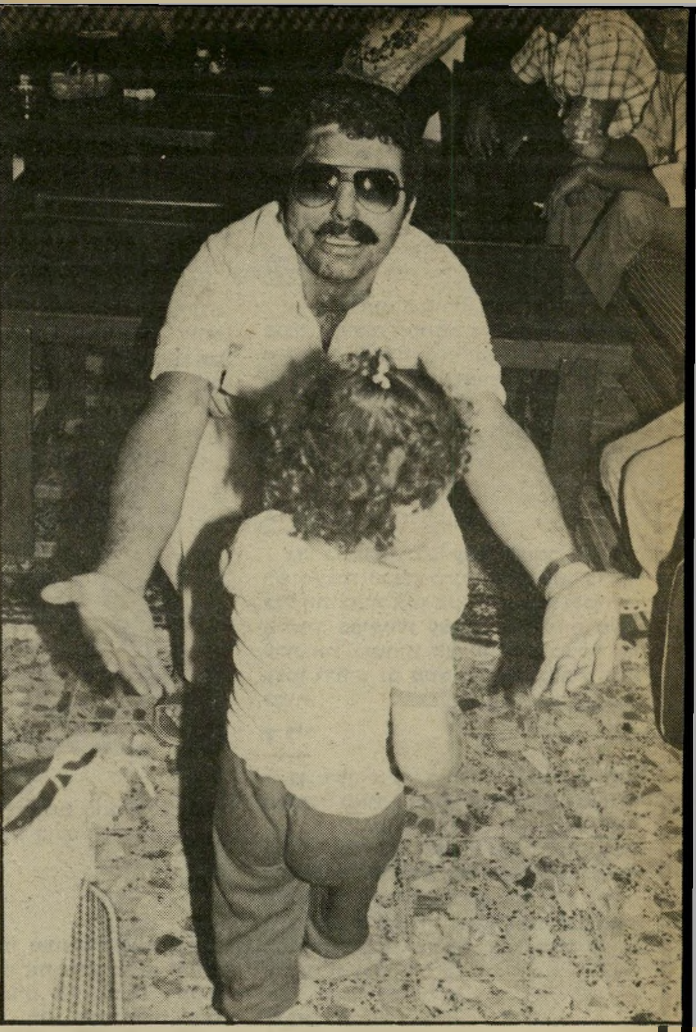

חירבאווי בביתו
„טוב עיוור־עין מעיוור־לב!”

זה היה ב־2 ביוני 1980. הבוקר זרח והגורל ארב. לא ידעתי מה שמתחבא מאחורי קרני־השמש היפות בשעות־הבוקר המוקדמות. הבוקר היה טוב. אז מהי המתנה היפה, שהתחבאה מאחורי קרני־השמש?

הנני בטוח שאין שום צורך להסביר לך, יקירי הקורא, כיצד מרגיש אדם, אחרי שעות ארוכות של עבודה רצופה בלי שינה ומנוחה. ב־7 בבוקר, כשהייתי תשוש מעייפות, שמעתי במכשיר־הקשר, בזמן ששתיתי כוס־קפה, שראש עיריית־שכם נפצע כתוצאה מהתפוצצות מיטען חומר־נפץ, שהוטמן במכוניתו. מיהרתי להתקשר עם החבלן שם, להזהירו ולייעץ לו כיצד להתנהג בשטח. החלטתי לצאת לסיור־בוקר ברמאללה ובאל־בירה.

כשהגעתי ליומן, הזעיקו אותי במכשיר־הקשר, והודיעו לי שגם ראש עיריית־רמאללה נפצע בהתפוצצות מיטען חומר־נפץ שהוטמן במכוניתו.

היה זה בשעה 07.30. הודעתי לממונים עלי וביקשתי מהסיור שהגיע למקום האירוע לסגור את השטח. ניגשתי לשם בעזרת קצין מישמר־הגבול, מפני שלא היכרתי את הדרך לביתו של ראש־העירייה.

כשהגענו, היה במקום המון אדם ונשמעו הרבה צעקות, קולות־בכי ויבבה. מכשיר־הקשר לא הפסיק לשדר.

אחרי שתי דקות הגיעו מפקד האיזור וראשי־הפיקוד. בעיקבות כמה בדיקות, הוצאת כף־רגלו של ראש עיריית־רמאללה מתחת לרכב וסריקה סביב הרכב, כדי לוודא שאין עוד איברים מגופו ליד הרכב, התקבלה ההחלטה: „אם נפצעו שני ראשי־הערים, אז יש לבדוק את מכונית ראש־עיריית אל־בירה.”

אמרתי לקצינים האחראים שאינני מכיר את מקום מגוריו של ראש עיריית אל־בירה, ואפילו לא את שמו, ואז ניגש אלי אותו קצין־מינהל, שהשתתף בישיבה אצל המושל הצבאי, רוני גילה, ואמר: „עלה למכונית, ואני אוביל אותך לביתו.”

יצאנו לדרך, כשמכשיר־הקשר ממשיך לשדר.

שאלתי את רוני לאן לפנות. הוא ענה בלחש, כשידיו מסמנות לכיוון. צורתו החיצונית לא מצאה חן בעיני באותה שעה. פניו החווירו, ונראה כאילו שהוא פוחד ממשהו, שעלול לקרות.

האמת היא, שדברים אלה לא עוררו את חשדי, ואפילו לא היה לי זמן לחשוד. היה עלי לשמוע אותו, ולשים לב לידו שסימנה לי לאן לפנות, ולמכשיר־הקשר, ולרחוב שבו נהגתי במכונית.

הגענו לעיריית אל־בירה, שאליה כיוון אותי. עצרתי שם והוא אמר: „חכה עד שאשאל אם ראש העירייה נמצא או לא.”

אחרי כמה דקות חזר ואמר: „הוא לא נמצא, נלך לביתו.”

נגשנו לשם. הוא העמיד אותי במקום אחר ליד הבית של גרושתו, וביקשני לבדוק. היתה שם מכונית קטנה. בבדיקה לא מצאנו דבר. הוא אמר לי: „נלך לביתו.” המשכנו בנסיעה עד לשם.

כשהגענו לבית, שמתי לב שרוני כולו רועד. הוא אמר: „זהו ביתו,” ועלינו לבדוק את כל השטח.

לבשתי את מדי־החבלן עם כובע־הפלדה והמישקפיים, ובאמצעות מכשיר־הבדיקה (דקר) התחלתי לסרוק את המקום. הגעתי לאחר הקירות של הבית, כשרוני היה רחוק ממני, עומד לצד מכוניתי.

התקרבתי לחלון, שהיתה בו חבילת־חוטים, והמשכתי בבדיקה.

אחרי כמה שניות — זה היה בשעה 07.50 — אירע פיצוץ חזק.

עפתי לגובה של שלושה מטרים, ולמרחק של 15 מטרים, ונפלתי ארצה, כשאני שותת־דם, צורח ובוכה.

זכור לי מאותם רגעים דבר אחר, שלא אשכח לנצח: שני אנשים, שאני יודע לתארם ולא מכיר את שמותיהם — אחד לבש חליפה שחורה ועניבה בצבעים אדום, כחול ושחור, והשני לבש חליפה אפורה ועניבה בצבע אדום — חשו אלי בזמן ששתתי דם, וקראו לעברי: „סולימאן, אתה הקרבת את חייך כדי להצילנו! אתה חי או מת?”

הם העבירו אותי למכונית. לא ידעתי אם זו היתה המכונית שלי או לא.

זכור לי עוד דבר: כשהגעתי לבית־החולים לקבל עזרה ראשונה, אמרתי מישפט אחד: „טאפש בני, כסה אותי, קר לי!”

אחרי־כן הרגשתי שאני על אלונקה, מועבר למסוק.

עד כאן סיפורו של סולימאן.

הוא הסביר איך להגיע לכפר שלו, ג'וליס בהרי הגליל, בדרך הזולה ביותר. היה חבל לו על הכיס שלי.

המונית הורידה אותי ליד פתח ביתו. הוא עמד שם וחיכה לי. איחרתי בשעה, והוא כל הזמן עמד וחיכה.

בסאלון־הענק של מישפחת חירבאווי הוא אומר: „באים אלי המון אורחים, אז החלטתי להרחיב את הבית.” הוא מבקש למשש את רשם־הקלטות המיניאטורי שלי, ומבקש, אגב הקלטה, לפתוח את הכתבה במילים: „הצדק בחשיכה, סיפורו של חבלן־המישטרה הדרוזי סולימאן חירבאווי. החבלן האמיץ הופך לחבלן מאומץ.”

חסר השתפכויות

לאורך כל השיחה שלנו, עוברים כחוט־השני יחסי־הציבור שהוא מנסה לעשות לספר שלו. סולימאן משוכנע שאנשים חייבים לקרוא את הספר, כדי לקדם את השלום והאחווה בישראל. אבל מי אנחנו, שנעביר עליו ביקורת?

יומיים לפני הראיון הוא שלח אותי לסטימצקי בחיפה לרכוש את הספר. בחנות שמחו על בואי, שכן הייתי הראשון שבא לבקש אותו מאז שיצא. איש אחד העיף מבט סקרן לעברי, הביט בתמונה שעל הכריכה, ניסה להיזכר מה השם.

כשלא הצליח להיזכר, הוא משך בכתפיו, מילמל משהו על סיפוריי־אגדות שמסתובבים היום בחנויות, וחזר לגליון פליי־בוי שבו עיין קודם לכן.

הספר אינו ארוך, ובכוונה לא נכנס להתפלפלויות מעמיקות על נפשו של אדם. אין זו דרכו של סולימאן. הוא חונך וגדל על טהרת ההווי הדרוזי, על טהרת הסוד הדתי. בספר חסרות לגמרי השתפכויות ריגשיות ארוכות. חירבאווי הציב לעצמו מחסום בנקודה ברורה מאוד, ומשם הוא נתן את רשות־הדיבור לדמיון הקורא.

10 פרקים בספר, שיצא בהשקעה עצמית ובהוצאה פרטית של סולימאן. מרגישים שהעברית איננה שפת־אמו. הסיגנון בספר ת"נכי־משהו, עם היתפסויות לפראזות גדולות.

המון פרטים חסרים. החינוך הסגור של הדרוזים לא נתן לסולימאן את האפשרות לספר יותר על עצמו כילד. הוא תיאר סצינה נרגשת: פגישה עם אביו, שחזר ממסע בן כמה שנים. האבא נוהג עכשיו בטרקטור, מוביל ילדים לכאן ולשם, מחייך לעברי בלבביות.

בסיפרו אומר חירבאווי: „היה זה ביוני 80'. הבוקר זרח, והגורל ארב... הבוקר היה טוב, אזי מהי המתנה היפה שהתחבאה מאחורי קרני־השמש?”

איך מתיישבת אצלו הסתירה שבין הבוקר היפה לבין הגורל האכזר? למה הוא קורא לפצצה מתנה משמיים?

סולימאן לוגם לגימה ארוכה מהקהווה שעל השולחן ונאנח: „אני גדלתי להיות מאמין נאמן באלוהים. הכל מן אללה. צריך לקבל את זאת כמו שזה.

„נשארתי מאמין ומסורתי אחרי הפיצוץ, ואפילו התקרבתי יותר לזרועות הדת.

„האל מחלק מתנות. לאחר הוא נותן אושר ולשני עושר; לאחר הוא נותן נחת ולשני בריאות. לי אלוהים נתן ניסיון. הוא רצה לבדוק אם אוכל להיות מאושר גם בחשיכה.

„האל, ברוך־הוא וברוך־שמו, זרק אותי לתוך ים השחור המוחלט.

„נישאתי לאשה מאמינה, אשה חדורת־אלוהים. ובעיקבות הפציעה החלטתי לחנך את ילדי על ברכי הדת. נראה לי שבתי הבכורה, סמיחה, תלך בעיקבות אשתי ותהפוך לאדוקה.”

חזר לדת

סולימאן מחייך. הפנים המצולקות נראות שלוות ובטוחות מתחת למישקפי־השמש הכהים. זו אולי הסיבה בגללה הצליח להתגבר על הפציעה. הוא מלא אמונה בצידקת הדרך שבחר. הוא מקריש זמנו לגידול ילדיו. ארבעה יש לו היום. מטאפש, הבכור, ועד יאר, בן השנתיים.

שלושה נולדו בריאים לחלוטין, וברביעי פגע בו הגורל שנית. יאר פיר־

חירבאווי בטכס לחבלן מצטיין
„הם לא אהבו חבלן לא־יהודי...”

בגין ליד מיטת חירבאווי (עם אביו) אחרי הפציעה
„הצדק הסתובב ופנה פרצופו לעבר החשיכה...”

חירבאווי עם בני־מישפחתו בבית־החולים
„אני רואה ברוחי את אשתי. פרח מלבלב...”

פר חודשים ארוכים בין חיים למוות. בהיותו בן שישה חודשים עבר ניתוח להוצאת עודפי נוזלים מתוך מוחו, ושנה לאחר־מכן עוד ניתוח, לפתיחת סתימה בעורק ראשי בגולגולת.

„היה זה ניתוח קשה, שגרם לי יסורים ומתח במשך ימים רבים. אך הוא יצא ממנו בריא ושלם, הודות לאלוהים ולאמו, העומדת לצידו עד עצם היום הזה.”

את הפציעה הקשה והעיוורון הוא מחלק לשני חלקים. יש החלק הדתי, איתו הוא שלם לחלוטין. השיקום שלו, לימוד כתב הבראייל, האחיזה המחודשת בעט (סולימאן כתב את כל סיפרו בעצמו, ללא עזרה, וגם הוסיף לי הקדשה בספר), כל אלה הגיעו מתוך השלמה ואמונה. „בכפר שלי לא מכנים אותי עיוור. אני רואה טוב כמו כולם. מעין אחת שלי נפרדתי ברגע הפיצוץ, ואת השניה נאלצו להוציא בניתוח בבית־החולים. אז למרות שיש לי שתי עיניים מזכוכית אני רואה ברוחי את הנסיכה שלי, את אשתי. פרח מלבלב שחיכה לשובי באותו ערב נורא,

„קיבינימאט, האם החיים שלי שווים 15 חודשי מאסר?”

ושהכין לי עלי־גפן ממולאים לפי בקשתי.

„אני רואה את ילדיי, ואני רואה גם את הטייפ שלך. איפה קונים אחד כזה?”

סולימאן חוזר עשרות פעמים על המוטו של חייו: ערך חיי־האדם מעל הכל. החשיבות של החיים, והקורבנות שהכל חייבים להקריב למען שמירה קיצונית עליהם.

סולימאן חי חיים קשים מאוד. כשלמד בבית־הספר היסודי הכין את שיעורי־הבית לאור נרות. למרות ההכשרה המיקצועית שרכש בבית־הספר עמל בקריית־חיים, לא אהב את עבודת המסגרות, והצטרף לקורס חבלני־המישטרה.

הוא התקדם במהירות וזכה להשתתף בטכס הוקרה למצטיינים שבחבלני־ישראל. לשאלת הנשיא יצחק נבון מדוע בחר במיקצוע זה, ענה שהוא רואה שליחות בהצלת חיי־אדם.

„האיש הנבזה הזה...”

החלק השני של תגובתו על הפציעה הוא פוליטי. החלק הזה הוא מר ונרגש.

ב־1984 נחשפה המחתרת היהודית.

„משהו פנימי אמר לי אז שזוהי היד הפושעת, שניסתה לגנוב ממני את חיי. לקטוע אותי מהחיים היפים האלה, ולא לתת לי להקים מישפחה כרצוני.

„יום לאחר מכן שמעתי ששני קצינים של המימשל הצבאי נעצרו, בחשד של השתייכות למחתרת.” קולו נחנק. „נזכרתי בפרצופו של הקצין

„עפתי לגובה של שלושה מטרים ונפלתי ארצה שותת־דם, צורח ובוכה”

רוני (סגן רוני גילה), והתחלתי לקשר את הדברים.

„ראיתי אותו מוביל אותי ממקום למקום במכוניתו, עד שהיגענו למקום הממולכד. ראיתי אותו מחוויר ומתרחק ממקום־הסכנה.

„לפיצוץ יש שלושה שלבים: הד, אבק ורעש. אני כבר לא שמעתי את הרעש, כי הייתי פצוע.

„רגלי נגעה בחוט־צמר, שחובר למילכוד, שנח חמישה מטרים לפני.

„עלו בי זיכרונות מהפגישה שלי עם רוני, חודשיים לפני המעצר. אחד מידידיי הוביל אותו אל ביתי. הבוגד בא לשחק את החבר הטוב, וטען שהוא עצמו נפצע בפיצוץ ואיבד את זיכרונו לחצי שנה.

„הוזמנתי להעיד במשפט בתור עד־תביעה ראשי. במשך שש שעות נחקרתי ארוכות על אותו יום, השני ביוני. לאחר־מכן ביקשתי מבית־המישפט רשות להגיד משהו משלי.

„במשך 35 דקות דיברתי ללא עזרת עורך־דין, וסיפרתי משהו על עצמי. ביקשתי מבית־המישפט לתאר לעצמו תסריט, שבו גזר־הדין יהיה לסגור את עיניו של גילה כשייוולדו לו בן או בת. נראה איך הוא ירגיש, כשלא יוכל לראות את הרך הנולד.

„לא ניסיתי להשפיע על החלטת השופט. הייתי מלא ביטחון במערכת־המישפט הישראלית. צר לי, אבל היא איכזבה אותי.

„בהתחלה הפרידו בין גילה ושלמה ליווייתן לבין שאר הנאשמים.

„היתה לי תקופה קשה מאוד בהמתנה לפסק־הדין.

„הוכיתי בתדהמה. רוני גילה, האיש הנבזה שבייש את מערכת־הביטחון, נשפט ל־15 חודשי־מאסר. מתוכם ירדו לו שליש על התנהגות טובה, עוד שלושה בחנינה, ואת היתר הוא ריצה בעבודות מישרדיות איפה שהוא במישטרה. היה חוזר פעם ביום הביתה, לראות את הילדים ואת האשה.”

חמש שעות ישבתי אצל חירבאווי, ורק בפעם הזאת שמעתי אותו מקלל: „קיבינימאט, האם החיים שלי שווים 15 חודש? רסיסי הפיצוץ לא היו רחוקים מהמוח שלי, ויכלו בקלות להרוג אותי!” קולו שוב נחנק, והוא מתאמץ לא לבכות.

הצדק עוטה שחורים

„השאלות של הילדים שלי התחילו להציק לי. מדוע בן־אדם, שהקדיש את חייו לזולת, צריך להיפגע בדרך זו? ומדוע לא מענישים את האשם?

„רציתי לספר להם את הסיפור בשלמותו. את האמת, ורק אותה. פסק־הדין רק חיזק בי את ההחלטה הזאת.

„רציתי להתריע על מעגל מסוכן, שאנו נכנסים לתוכו בארץ הטובה הזאת. קראתי לספר הצדק בחשיכה, והתכוונתי לחושך שעוטף אותי, ובעיקר לחושך שיעטוף אותנו אם ימשיכו להינתן פסקי־דין כאלה.

„הצדק הוא החשוב מכל, ובעיקר במדינה כמו שלנו. כרגע הצדק עוטה שחורים, ואני מקווה שהספר שלי יעזור לו לצאת לאיזור האור.

„שנה וחצי הקדשתי לו. כתבתי רק כשנחה עלי ההשראה. שמתי את כל העצבים במגירה, ושירטטתי אות אחרי אות. אין לי כוונה להפיק ממנו רווח כספי, למרות שהוא הולך לא רע בכלל.”

חירבאווי בטוח שהפצצה יועדה לו, ולו אישית. בסיפרו הבא הוא מבטיח לחשוף את הרשת ומניעיה. „הם לא אהבו לראות חבלן לא־יהודי מצליח בעבודתו. הם שתו יין באותו ערב, בגלל הצלחת המשימה.

„תשאל את המים, תשאל את הרוח, איך בן־אנוש, יציר־כפיו של אלוהים, מסוגל לעולל דבר שכזה!”

אילו היו נותנים לו אקדח ומעמידים מולו את רוני גילה, מה היה עושה?

„הייתי בשקט מניח את האקדח על הריצפה, ויוצא בשקט את החדר. אין בי שום רגשות־נקמה. לא הייתי שוכר מישהו כדי להרוג אותו. גם על ראש עיריית אל־בירה, שלא בא לבקר אותי, אינני כועס. צריך רק לנסות לתקן.”

ואגב תיקון, איפה הוא בפוליטיקה?

„גדול עלי! לא מתעסק עם זה!”

אומרים בציבור היהודי שהדרוזים, רובם ככולם, שונאים את הערבים. האם אין זה צחוק־הגורל שדווקא הוא נאלץ להקריב את מאור־עיניו למען ערבי?

„הצדק הסתובב...”

„אני חי בתוך מישפחה גדולה, שהיא הכפר שלי. השייח' הקשיש, אמין טריף, חי אצלנו בכפר, והוא היה מהבאים להתפלל ליד מיטתי בבית־החולים. הדרוזים אינם מאמינים בשינאה. אנחנו אוהבי־שלום, ומנסים תמיד להשתלב בסביבה שבה אנו חיים. אני הקרבתי משהו למען הארץ. לא צריך להסתכל על דת!”

רק אחרי לחץ הוא מספר על ריגעי־יאוש, התוקפים אותו מפעם לפעם, כשאינו מצליח למצוא את דרכו בחשיכה האבסולוטית. רגעי־יאוש של חוסר־אונים מוחלט, כשאינו יכול לעזור לילדיו בשעת־צרה. רגעים של בדידות או של זעם בלתי־ניתן לריסון. אז הוא נעצר לשנייה, ממלא את המצברים במיטען חדש של אמונה, וממשיך בתהליך האין־סופי הזה של שיקום.

חירבאווי ובנו טאפש על עטיפת סיפרו
„הצדק בחשיכה”

העתיד אינו ברור. בערגה הוא מדבר על השתלה של עין. „אולי, בעזרת אללה, הכל יחזור למקומו.”

סולימאן, בעל ידיים טובות, מבקש

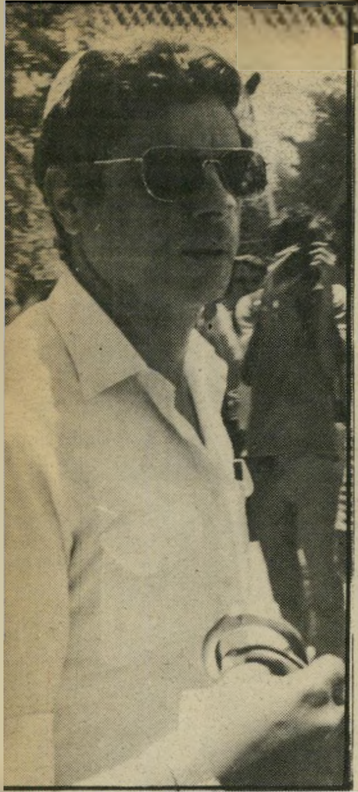

רוני גילה
„אני אוביל אותך לביתו...”

לפתח את הכישרון הזה. המישטרה ממשיכה להעסיק אותו, אולם נראה שאינו נהנה מתפקידו כטלפן. הוא לקח חופש ונסע לשבוע לים־המלח.

סולימאן מוריד את המישקפיים ומראה את פרצופו חרוש־הרסיסים. „לא נורא,” הוא אומר בבאס הנמוך והשקט שלו, „שום דבר לא קרה. רק שהצדק הסתובב ופנה פרצופו לעבר החשיכה.”

כשהוא נפרד ממני לשלום, הוא עומד על כביש־היציאה מביתו ומסביר לי את הדרך הטובה ביותר להגיע הביתה. אומר איך ואיפה לצלם אותו בפוזה הכי טובה. מדמה בעיני־רוחו את הכתבה לכשתתפרסם. קורא לבנו, טאפש, להצטלם עימו. הילד רואה באביו המוגבל את הדבר הטיבעי ביותר בעולם. כשהתעוור סולימאן, היה טאפש בן־שנתיים.

החבלן הדרוזי האמיץ הפך לבן מאומץ על־ידי מישפחתו והכפר שלו. מנפנף לי לשלום. ממש לפני הפרידה הוא עוד שואל אותי אם, במיקרה, רוצה מערכת העולם הזה לקנות 10־20 עותקים של הספר.

חירבאווי ובנו טאפש בפתח ביתם בגמר הראיון
„רגעי־יאוש של חוסר־אונים...”

אורלה זוהר בת ה־21 (למעלה) רוצה להרוויח כסף — ומהר. לכן עשתה דבר בלתי־רגיל לצעירה בגילה: היא פתחה מישרד לשכירת נערות־ליווי

ארכיון העולם הזה

היא לא ידעה בדיוק מה לעשות עם עצמה. היו לה אפשרויות אחדות: לחזור להיות דוגמנית, לחזור ליפאן, שם חיתה בחצי השנה האחרונה, לפתוח עסק כלשהו — בוטיק לבגדי־נשים או מישרד־ליווי.

אורלה זוהר, בת 21, בלונדית (צבע זמני), עיניים ירוקות, גובה 1.74 מטר, גוף חטוב, בחרה, לפני חודש וחצי, באפשרות האחרונה. „מישרד ליווי ואי־רוח", היא קוראת לעסק שלה. היא בחרה לו שם מתאים, בעל צילצול רומאנטי, שאותו היא מעדיפה שלא לגלות.

„אני חוששת מהטרדות טלפוניות," היא מסבירה. „אני רוצה שיצלצלו כדי להזמין בחורות, אבל לא רוצה שיטרידו אותי. אני בעלת־העסק, לא נערת־ליווי. בחורות שעובדות אצלי אומרות לי: ,כמו שאת נראית, את יכולה לעשות הרבה כסף.'"

אבל אורלה לא רוצה להיות נערת־ליווי, למרות העובדה שהיא מאוד אוהבת כסף. היא מעדיפה לעשות כסף כבוסית של מישרד־ליווי, לא כעובדת המישרד.

„כסף זה כוח," היא אומרת. „אני חושבת שחוץ מבריאות, כסף קונה הכל."

גם אהבה?

אורלה: „אהבה לא, אבל נישואין כן.

האם חדווה כץ (1960)
סגנית מלכת־המים

במדינה

נוער
מאצ'ו ישראלי

הוא פוחד להתחיל עם בנות. הוא נואש. אך הנה יש פיתרון

רונן בר

„זה נכון! אתה במסיבה, הגעת נרגש, כל השבוע חשבת על הערב הזה. אמרת לעצמך לפני המסיבה ,זהו זה, הפעם אעז להתחיל עם הבחורה שתמצא חן בעיני!'

„כל השבוע חשבת על־כך, והנה סוף־סוף אתה במסיבה. יש הרבה נע־רות, ואחת במיוחד שובה את ליבך. אתה מסתכל בה, חושב איך לגשת אליה ולא מעז. היא אפילו לא מבחינה בקיומך. וכך, כל מהלך המסיבה, אתה רוצה לדבר אליה, להתחיל איתה לא מעז.

„המסיבה נגמרה ואתה חוזר הביתה במפח־נפש, ,שוב לא הצלחתי,' אתה אומר לעצמך. ,מה לעשות? איך לצאת מהפלונטר?'

„ואז אתה מפסיק לחשוב, כי אתה אומר לעצמך זהו זה, זה המצב, אין פיתרון!

„אנו אומרים לך אל תתייאש, יש פיתרון! אל תגחך מתחת לשפם... יש פיתרון, והפיתרון הוא הקורס שלנו ,כיצד תפעיל קסם אישי'!"

נשים יהפכו למעריצות. קטע קצר ומצחיק מתוך פירסומת ארוכה ומצחיקה.

נוער הוא קהל־יעד מצויין לכל מיני מאכרים למיניהם. האיש העומד מאחורי המודעה מזדהה כצ'יקו רוז. מומחה לפיתוח גוף, פיתוח אישיות.

איך השניים הולכים יחד? פשוט מאוד. צ'יקו מציע לנער הישראלי (רק לזכרים) ערכה, הכוללת שיטת פיתוח־גוף וספר לקסם אישי. ערכה שתהפוך כל אחד למשאת־נפשן של בנות. הן פשוט ייפלו לרגליו, אם אך יסכים להשקיע אי־אלה עשרות שקלים בספ־רים.

בפירסומת מוצג נער חלש, שהחליט להזמין את השיטה של צ'יקו לפיתוח גוף ושרירים. השיטה עשתה אותו צ'יק־צ'ק מר־עולם, והוא מיד מצרף אליו חתיכה, האומרת: „הוא עשה זאת. איזה גבר!"

בתחום האישיות מבטיח צ'יקו שי־טה, שתכבוש לב כל נערה תוך חמש דקות בדיוק.

„נשים תהפוכנה למעריצות שלך. הן תסתובבנה סביבך, כאשר אתה מו־שא חלומותיהן. הביטחון העצמי שלך ישתפר, וחייך ישתנו לבלי הכר."

מומחים שוללים את השיטה לפיתוח גופני: „צורות־אימון כאלה מתבססות, בדרך־כלל, על העיקרון האיזומטרי. השרירים בנויים בעיקר ממים וייעלמו תוך זמן קצר מרגע הפסקת האימון."

חיפה
שירו של הנוער

בעיקבות רצח המורים קמה תנועה אנטי־גזענית. אבל השטחים „גדולים עליהם".

רונן בר

אומרים שהנוער שותק, אומרים שהוא אדיש, שלא איכפת לו.

לפני שנה וחצי נרצחו שני מורים מעפולה על־ידי צעירים מהשטחים הכ־בושים. הרצח הביא בעיקבותיו גל של מהומות גזעניות ומעשי־אלימות נגד ערבים, שעבדו בבירת־העמק.

על רקע זה, של כהניזם מתגבר, הח־

(המשך בעמוד 35)

שעונים! שעונים! שעונים! שעונים! שעונים! שעונים! שעונים! שעונים!
מהיבואן לצרכן — המיבחר הגדול ביותר בארץ, במחיר הזול ביותר בארץ!

הבורסה לשעונים

* מיבחר שעוני FIORUCCI
עיצוב איטלקי, איכות שווייצרית
* מיבחר שעוני MADONNA
שעוני־המטבע היפים ביותר
* מיבחר שעוני SEIKO

חיש מהר, חיש גבוה, חיש רחוק, חיש־גד לאולימפיאדה.
מפעל הפיס

טרמפ לחייל

סוכנות ליווי
צעירות חטובות
וסטודנטים אתלטיים
לבילוי דיסקרטי
לגברים ונשים
(+ דרושים/ות)
03-225574

הבוסית של נערות הליווי

אורלה כדוגמנית

„גברים לא רוצים בנשים מעל לגיל 27..."

אני יודעת על הרבה בחורות שהתחתנו, או עומדות להתחתן, או חולמות להת־חתן, עם גבר עשיר."

גם אם הן לא אוהבות אותו, או לא נמשכות אליו?

„כן," היא עונה.

והיא עצמה היתה מתחתנת עם כסף?

„בחיים לא! אני לא מוכנה להתחתן עם גבר, שאחרי כמה שנים יגיד לי: קניתי אותך, קניתי לך, עשיתי לך,

אורלה בין חבר־פרלמנט ושדרן־טלוויזיה ביפאן

וגם נהגת פרטית של איש־עסקים

הרמתי אותך למעלה. לא רוצה להיות בכלוב, גם לא בכלוב של זהב."

גם יפאני

לפני שנתיים היתה זוהר אחת המועמדות בתחרות על תואר מלכת־היופי. בכתר זכתה אז נילי דרור־קר. אורלה היתה מאוכזבת מהעובדה שהיא לא זכתה אף בתואר אחד. „אני בטוחה שהייתי בין היפות ביותר, ובין האינטליגנטיות ביותר," היא אומרת. „קראו לי לבוא להתחרות במיוחד מגרמניה. אני דוברת כמה שפות — אנגלית, צרפתית, יפאנית, קצת ערבית — ויכולתי לייצג את ישראל בכבוד."

המישרד שלה נמצא בצפון תל־אביב. חדר אחד, ריהוט מישרדי רגיל, כמה עציצים, וילונות, פפירוסים מיצ־ריים המקשטים את הקירות, שטיח מקיר־אל־קיר. לא כל־כך חשוב איך נראה המישרד, היא אומרת, הרי האנשים לא באים לשם. הכל מתנהל בטלפון.

לה, לדבריה, אין ניסיון בעבודה מעשית בנושא הליווי, רק ידע תיאו־רטי. אורלה: „הבחורות שעובדות בזה הן בחלקן סטודנטיות, על רמה. יש גם כמה דוגמניות. כולן נראות נהדר, דוברות כמה שפות, מבסוטות מהחיים, חיות על רמה גבוהה. לאחרות יש דירה משלהן, מכונית, בגדים יפים, תכשי־טים יקרים. הסטודנטיות מממנות את הלימודים, בלי בעיות.

„אני אוהבת להצליח במקום שאח־רים נכשלו. בנושא הזה היו כישלונות — היו מישרדים שנסגרו, אני לא יודעת למה. העסק שלי רץ כבר שישה שבועות, ויש לי הרגשה שזה יהיה עסק מצליח. זה עדיין לא־ריווחי, כיוון שהפירסום בעיתונים הוא מאוד יקר."

היו מישרדי־ליווי שנסגרו על־ידי המישטרה. האם אין היא חוששת?

אורלה: „לא חוששת. אין לי ממה לחשוש. אני הולכת עם החוק, מאמינה בחוק. אני משלמת מיסים בצורה מסו־דרת — מס־הכנסה, מס־ערך־מוסף."

יש מישרדי־ליווי המספקים הרבה יותר מאשר סתם ליווי. לא המישרד שלה, היא אומרת. „הבחורות שלי יוצ־אות לאירועים עם גברים כבנות־זוג, או משמשות בנות־לוויה לתיירים, מבלות עם הגברים במיסעדה טובה, בתיאטרון, נוסעות איתם לטיולים בארץ, וגם לחו"ל," היא מספרת. „זה לא קורה כל יום, אבל מדי פעם, מזמין לקוח של המישרד בחורה, המוצאת חן בעיניו, לטיול בעולם."

את הבחורות המלוות היא מוצאת בעזרת פירסום מודעות „דרושים" בעיתון. הבחורה חייבת להיות יפה, חטובה, אינטליגנטית, בת 19 עד 27.

מה לגבי המבוגרות יותר? אורלה: „אין דרישה לבחורות מעל לגיל 27. היו כמה בנות 40 שפנו אליי. לקחתי את מיספרי־הטלפון שלהן, שיהיה, אבל בינתיים אין דרישה לבנות הגיל הזה. גברים, בכל גיל, מעדיפים לצאת בחברת צעירות."

טיפול־שיניים בחינם

מי הגברים הפונים אליה? כולם בעלי רמה גבוהה, המבקשים ל־צאת עם משכילות?

„90 אחוזים מהפונים אליי מבקשים סטודנטיות. גבר רוצה שיהיה לו גם עם מי לדבר, לא סתם יפה וטיפשה. בין הפונים יש עורכי־דין, רופאים, חברי־בורסה, אנשי־עסקים. היו גם פוליטי־קאים, אבל לא ידעתי שהם כאלה כאשר דיברתי איתם בטלפון. שמעתי על כך רק מאוחר יותר, מהבחורות."

האם היה כבר רומאן־אהבה בין נערת־ליווי ללקוח?

„כן, יותר מפעם אחת. אני יודעת על אחת שהפסיקה לעבוד. היא נסעה עם הלקוח לחו"ל, לתקופה ארוכה.

„היתה אחת שיצאה ערב אחד עם רופא־שיניים, ואחר־כך הוא הזמין אותה לטיפול־שיניים בקליניקה שלו, בחינם. הרבה בחורות מקבלות מהג־ברים מתנות — בושם יקר, תכשיטים, דברים שנשים אוהבות."

האם הגברים מבקשים, בפנותם שוב למישרד, את אותה אחת שעימה יצאו קודם לכן?

„כן, זה קורה די הרבה. אני שואלת את הבחורה אם היא מסכימה, ואז הם יוצאים שוב יחד."

האם קרה שבחורה ראתה גבר, וסירבה לצאת איתו?

„כן, זה קרה פעם אחת. היא באה לפגישה, ראתה אותו, והחליטה שהוא לא ברמה שלה, למרות שבטלפון הוא דווקא נשמע לה בסדר."

איך נראים הלקוחות שלה?

„רובם בעלי הופעה מרשימה. מהב־חורות שמעתי אפילו על כמה גברים צעירים, בסוף שנות ה־20, שהיו יפים וחתיכים."

איזו סיבה יש לגבר כזה, למשל, להזמין נערת־ליווי?

„כנראה שמה שיש לו בבית לא נראה לו. הרי אומרים שהדשא של השכן ירוק יותר."

האם קרה כבר שלקוח לא התנהג יפה אל בחורה, התנפל עליה, העליב אותה, היה אלים?

„למזלי, זה לא קרה, ואני מקווה שזה גם לא יקרה בהמשך."

איך בא לה הרעיון לפתוח מישרד כזה?

„אני מכירה את זה מחו"ל. בפאריס זה עסק מאוד מכובד, מאוד על־רמה. היות ולא יכולתי לפתוח עסק כזה בחו"ל, עשיתי את זה כאן. טוב לי עם זה, אני נהנית מהעבודה הזאת, נהנית לעשות הכל: לענות בטלפון, לראיין בחורות, לשלוח את הבחורה המתאימה ללקוח, לשמוע אחר־כך שהלקוח מב־סוט."

האם היא עובדת קשה?

„כן, מאוד. אני מנהלת את המישרד בעצמי, נמצאת שם מ־11 לפני־הצה־ריים עד 1 אחרי חצות, ברציפות. היה לי שותף, אבל פיטרתי אותו. לא הסתדרנו."

ואין לה בכלל חיים פרטיים?

„אני אוהבת לעבוד קשה. בעתיד, כאשר אמצא מישהו, או מישהי, שאוכל לסמוך עליו, או עליה, אתחלק איתו, או איתה, בעבודה."

האם הבחורות שלה סיפרו לה על גברים שרצו לסיים את הערב במיטה?

„הבחורות חתומות אצלי על חוזה, שלפיו העבודה היא ליווי ואירוח בלבד, בלי שום תוספות."

מילים גסות

כמה עולה ליווי?

„המישרד מקבל 120 שקל עד שלוש שעות. יותר משלוש שעות — 120 שקל נוספים. את המחיר ללקוח קובעת הבחורה בעצמה בשיחה טלפו־נית מראש, בהתאם לאופי האירוע או הליווי. היא מקבלת את ההפרש."

האם יש לה הטרדות בטלפון?

„יש שמצלצלים ומוסרים כתובת או טלפון לא־נכונים. מנסים לעבוד עליי, אבל אי־אפשר. אני בודקת כל פרט בספר־הטלפונים או בשרות 14. אם הגבר מתחיל להתבטא בשפה זולה, במילים גסות, אני מייד מנתקת."

נעמי רזן

(המשך בעמוד 35)

אורלה בת 15 ובת 19

„בחיים לא הייתי מתחתנת בשביל כסף"

העולם הבא

בפעם האחרונה הבטחנו לכם שהמדור החדש העולם הבא יופיע כל שבועיים. אבל זה היה בצחוק. עובדה, עברו שלושה שבועות עד המדור הבא. והלאה! תלוי כמה מצחיק יהיה לנו וכמה עצוב. הכל בידי אללה. ביקשנו מכם לשלוח אלינו בדיחות, סיפורים מצחיקים, תמונות משעשעות וכל דבר שנראה לכם לא־רציני וקיבלנו בדיחה אחת. דווקא נחמדה הבדיחה, אבל בודדה, ועל כן נפרסם אותה בפעם הבאה כשיתווספו כמה נוספות. אל תתעצלו, אנחנו יודעים שחם בחוץ ואין כוח לכתוב ואין כוח ללכת לדואר ולשלוח מיכתבים – אבל לא אנחנו הבטחנו לכם גן של שושנים. תעשו מאמץ וביחד נוכל לחייך פה ושם. אנחנו חושבים שהמאמץ יהיה שווה.

אגב, שמעתם ש..... לא! הבדיחות שייכות למדור עצמו, לא להקדמה.

לא יהיה הסכם שלום עם הסורים

הנשיא אסד הודיע
כי הוא מסרב לקבל לידיו את רמת־הגולן
כל עוד מושבי הצפון לא יחזירו את כל החובות שלהם.

אותי זה אולי מצחיק

השבוע פנינו אל הסופר חיים באר ושאלנו אותו: מה הצחיק אותך?

אני יודע מה מצחיק? אני חושב שלפעמים החרשות בעיתונים מאוד מצחיקות, אבל הבעייה היא שאני קורא עיתונים רק 10 ימים אחרי שהם רואים אור. זה מפני שמצד א־חד אני רוצה ל־היות מעודכן במה שקורה בא־רץ ובעולם, אבל מצד שני אין לי זמן לספקולצי־ות כמו „האם ההכרזה ההיא תתגשם" או „האם הידיעה ההיא תתאמת". אחרי 10 ימים אני כבר יודע את כל החרשות, כולל ההתפתחות שלהן.

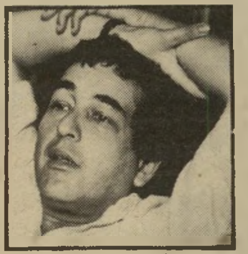

חיים באר

אז ממש אתמול קראתי ידיעה (מלפני 10 ימים, בערך) שעשר דליקות־יער בצפון פרצו עקב רשלנות של יחידות צה"ל. ואני רוצה לשאול: מדוע אף אחד בליכוד לא קם וצועק שצריך להדיח את הרמטכ"ל בגלל הצטרפות צה"ל לאינתיפאדה, או איך שקוראים לה היום?

עכשיו תגידו לי אתם, זה מצחיק או לא?

יש

„יש לך איזו בדיחה טובה לספר לי?"
„כן. שמירו!"
„נורא מצחיק. כאלה בדיחות יש לי 120!"

פמיניזם צרוף

אמריקאי אחד קרא בעיתון שבלונדון נעלמה ילדה מכוערת בת 12 מבית הוריה. יצא האמריקאי לרחוב, ראה ילדה נורא מכוערת בת 12, לקח אותה ביד, הביא אותה לנמל־התעופה, נסע איתה ללונדון ובא לבית ההורים. דפק בדלת, וכשפתחו לו אמר:

„אבדה לכם ילדה מכוערת, בת 12?"

„כן, אבל לא כל־כך מכוערת!" ענו ההורים המודאגים.

* * *

„כבר עשרות פעמים הציעו לי להתחתן," סיפרה מכוערת אחת לחברתה.

„מי הציע לך?" שאלה החברה הנדהמת.

„אבא שלי ואמא שלי," ענתה המכוערת.

„זוועה! זה בדיוק מה שמגיע לו!"

* * *

„ולמרות הכל, אני אתחתן דווקא עם שולה המכוערת, ולא עם דפנה היפה," אמר משה לחברו.

„מדוע?"

„כי כולם יודעים שהיופי חולף!"

* * *

תל־אביבי אחד קיבל הודעה מהבוס שלו שהוא מועבר לחיפה.

„אני לא רוצה לנסוע לחיפה," אמר התל־אביבי, „זו עיר איומה, חציה זונות וחציה שחקני־כדורגל."

„מאיפה אתה יודע את זה?" שאל הבוס.

„אשתי מחיפה!"

„אה, ובאיזה קבוצה היא משחקת?"

מים מינראליים שלנו
ללא כולסטרול
ללא חומר משמר
ללא צבע מאכל
להשיג בחנויות טבע
ובריאות

חידה צבאית

איך קוראים לאלוף החדש –
אלוף יָה יָה או אלוף יַה יַה?
בין הפותרים נכונה יוגרל יום־מילואים בשטחים.

צבא וביטחון

קבוצת עתודאים נשלחה לטירונות, וז'וז'ו המ"כ קיבל אותם לפיקודו. ב־3 לפנות־בוקר הסתבר לז'וז'ו כי החבר'ה שברו שמירה. הוא הקפיץ את כולם, העמידם בשלשות ושאל: „מי היה השומר האחרון?"

„אלכסנדר זייד!" צייץ קול מתוך השלשות.

„אלכסנדר זייד," צעק ז'וז'ו, „צעד צעד אחד קדימה!"

כל החברה התפקעו מצחוק.

„מה זה צריך להיות?" שאל ז'וז'ו.

„זה היה ספונטני," ענו לו החיילים החרשים.

„ספונטני!" התרגז ז'וז'ו, „תעלה על בגדי א' ותכין את עצמך למישפט לפני מפקד־הבסיס!"

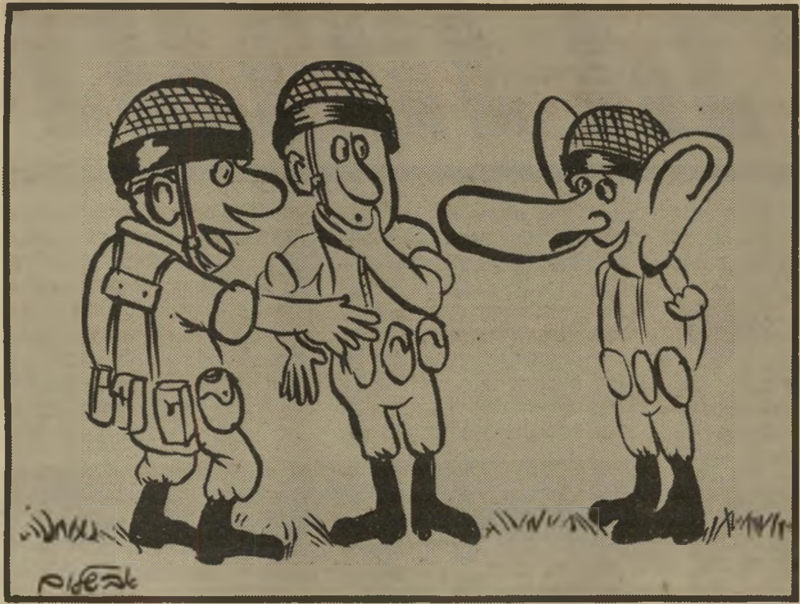

„זה הגשש החדש שצורף לקבוצה!"

לקראת בחירות

באסיפת־בחירות, רגע לפני שהשר לוי עולה לבמה לנאום, ניגש אליו עיתונאי ושואל:

„מה אדוני השר חושב על סיכויי הליכוד?"

„אין לי זמן לחשוב עכשיו!" עונה לו לוי, „אתה לא רואה שאני הולך לדבר?"

* * *

באסיפת־בחירות פונה הנואם לאיש בקהל ושואל אותו: „האם תסכים לתת את המכונית שלך ביום הבחירות?"

„כמובן, כל מה שאתה רוצה."

„והאם תיתן את ביתך לאסיפות בחירות?"

„לא."

„מדוע הבית לא, והאוטו כן?"

„כי האוטו שייך למיפעל," עונה האוהד השרוף.

* * *

„אולי סוף־סוף תגיד רק את מה שאתה חושב באמת?" צועק מישהו מן הקהל לשר הנואם באסיפת־בחירות.

„אילו כל השרים היו אומרים רק מה שהם חושבים באמת, היה משתרר כאן שקט נורא!" עונה לו השר.

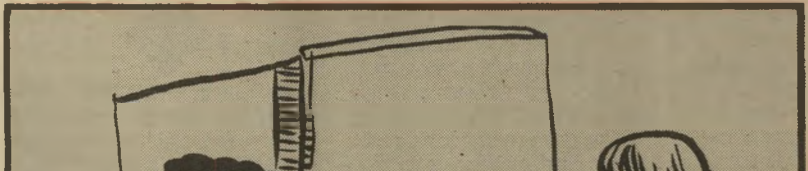

„הלילה יהיה לנו הרבה מה לקרוא, מותק!"

במדינה

(המשך מעמוד 32)

ליטה קבוצת בני־נוער מאיזור עפולה להתארגן ולהקים את תנועת „נוער שר שיר אחר".

שתי מטרות לתנועה: לעורר את הנוער למעורבות אקטיבית בנושאים אקטואליים, ולעשות ניסיון ליצירת דו־קיום בין ערבים ליהודים בתוך הקו־הירוק. בשטחים הכבושים אין הם מתעסקים. „גדול עלינו".

בתנועה חברים יהודים מהקיבוצים בעמק־יזרעאל וערבים מהכפרים בסבי־בה. לזכותם אפשר לרשום שורה ארוכה של פעילויות בנושא הדו־קיום: עצרות, כנסים ונאומים. מדי חודש הם מתכנסים לסוף־שבוע משותף, הכולל דיונים ודינאמיקה קבוצתית.

באו גם כהניסטים. לפני חצי שנה אירח אותם מועדון צוותא למרתון על ההתערות של הנוער במתרחש בארץ. אולם הם לא הצליחו ליצור מסורת בכנסים התל־אביביים.

„הנוער עדיין מנוון," אומר ארז אשרוב, מראשי התנועה. לסיום החופש הם אירגנו חפלה ענקית על גדות הכינרת.

האין הם חושבים, שהבאים לכנסים ולסופי־השבוע הם מי שממילא מסכי־מים לדו־קיום, ובכך הרי לא השיגו כלום?

ארז: „לא. באו גם כהניסטים וגם ערבים קיצוניים. שני הצדדים חזרו קי־צוניים הרבה פחות. אנחנו נעזרים בפ־סיכולוגים ובמומחים מעולים ליצירת קשר ודינאמיקה קבוצתית."

את התנועה מממנת הקרן החדשה לישראל, קרן של נדבנים יהודיים מארצות־הברית. האירגון רכש לו כבר שם עולמי, ושליחים שלו ייצאו הקיץ למסע־הסברה בצפון־אמריקה.

ים

מי אתה, סרג'יי?

שני סיפורים של נוסעים סמויים. אולם אחד היה סמוי פחות.

רונן בר

האוניה התורכית אוזן גולו, שעזבה ביום השני את הארץ, נשאה איתה שני סיפורים על נוסעים סמויים.

הראשון נגע לסיני בשם ואנג קא, שעלה על אוניית־המיטען בסין, כדי לצאת להרפתקה. מאז הוא משייט איתה במשך שיבעה חודשים.

כשהגיעה אוניית־המיטען לארץ, נכלא הצעיר משום־מה במישטרת־הגבולות בנמל אילת, ומשם הועבר, למורת־רוחו, לחיפה.

גיבור הסיפור השני היה רוסי, שניסה לעלות לאונייה בנמל־חיפה. אחד השומרים הבחין בו, והוא נשלח לכלא מישטרת־הגבולות בנמל, לשם חקירה.

האיש הודה בניסיון, טען ששמו סרג'יי ושהוא שוהה בארץ בצורה בלתי־חוקית. לדבריו רצה לברוח מהארץ ולנוס לחו"ל. הוא תיכנן לעצמו מסע בעולם הרחב, ושיער שאולי, בסופו של דבר, יחזור למולדתו.

חזרה למוסד. העיתונות המקו־מית הסתערה מיד על המציאה, והאר־צית לא פיגרה אחריה בהרבה. אולם המישטרה לא אישרה ראיון עימו מכיוון שהיה עצור, ורק העולם הזה הצליח, בסופו של דבר, להשיג אישור לראיון.

כשהיה הכתב בדרכו לראיון, נודעו לו לפתע הפרטים האמיתיים על.האיש, ששיטה בחוקריו במשך כל ימי מעצרו.

מתברר שלאמיתו של דבר הוא חו־לה נמלט מבית־החולים לחולי־רוח בטירת־הכרמל. האיש הוא אמנם רוסי במקורו, אולם הוא דובר עברית, ובוו־דאי שלא היה זקוק למתורגמן.

הנהלת בית־החולים ניסתה כבר זמן רב למוצאו, ולבסוף איתרה אותו כש־הוא על סף גירוש מן הארץ, בעוון שהייה לא־חוקית כאן.

החולה הוחזר למוסד.

נערות הליווי

(המשך מעמוד 33)

היה כבר לקוח שפגש אותה?

„לא, אין שום סיבה שאפגש עם הלקוחות."

והאם ניסו כבר להתחיל איתה בטלפון?

„ניסו. אמרו שאני נשמעת נחמד. שאלו איך אני נראית. עניתי שאני רק הטלפוניסטית, או המזכירה."

גבר שהוא גבר

אורלה זוהר נולדה ברמת־גן. השם המיוחד שלה היה רעיון של אמה — שיהיה לה אור. האם היתה בשנות ה־60 — אורלה אינה יודעת באיזו שנה בדיוק — מלכת־המים של העולם הזה. קראו לה אז חדווה כץ.

אורלה: „אמי היתה אחת הנשים היפות ביותר בארץ. היא יפה גם כיום. היא היתה דוגמנית, וויתרה על קאריירה לטובת המישפחה. לפי דעתי זו היתה טעות מצידה. אשה שמוותרת על הקאריירה שלה, מוותרת בזה על האישיות שלה."

אבא של אורלה הוא יהלומן („ממנו ירשתי חוש לעסקים וקליטה מצויינת לשפות"). יש לה שתי אחיות, בנות 18 ו־11 („שתיהן יפות").

„אנחנו מישפחה שחיה טוב," היא אומרת, „כל מה שאי־פעם רציתי — קיבלתי, או הישגתי. הייתי ילדה עצמאית מאוד. תמיד ידעתי שאעשה כסף. הייתי ילדה יפה ועקשנית. אהבתי להיות ראשונה בכל דבר, להופיע בהצגות בתפקיד ראשי."

בגיל 17 היא סיימה תיכון אקסטרני, והחליטה לנסוע לטייל בעולם. „גרתי בדירה שכורה, עם חברה. תוך כדי מישחק־קלפים אמרתי לה: ,מחר אני נוסעת!' למחרת הפלגתי באוניה ליוון, ומשם המשכתי לכל ארצות אירופה. שנה חייתי בפאריס. עבדתי כדוגמנית־צילום. אחר־כך טיילתי בארצות־הברית, ומשם המשכתי ליפאן. במשך חודש עבדתי כדוגמנית, ואחר־כך הייתי נהגת פרטית של איש־עסקים עשיר. חייתי שם שיבעה חודשים, התחלתי להתגעגע לארץ וחזרתי.

„אני אוהבת את יפאן, יותר מכל מקום אחר בעולם. הכל שם יפה, טוב. יש שם הרבה כסף. אני מתכוונת לטוקיו, שהיא עיר של עושר. לא רואים עוני ברחובות. חייתי במלון, מעין אכסניית־נוער, שמיועד לתיירים הנמצאים שם תקופה ארוכה. מקום לא־יפה במיוחד, ולמרות זה עולה 400 דולר לחודש עבור חדר מיסכן. אבל האווירה טובה, היו שם הרבה ישראלים.

„היה פעם קטע מרגש. קראו לי לרדת ללובי, אמרו שמקרינים בטלוויזיה סרט ישראלי. זה היה שתי אצבעות מצידון, בעברית, בתרגום יפאני. התחלתי לבכות מרוב התרגשות."

אורלה למדה קאראטה, והיא בעלת „חגורה כחולה". ביפאן היא עברה קורס בלוחמת־רחוב. „איתי לא כדאי להתעסק," היא אומרת.

התכונות החשובות לה בבן־זוג — „התכונה שחוזרת אצל כל החברים שלי — זה כוח. אם זה מבחינה פיסית, ואם זה הכוח, הביטחון, היידע להחזיק בחורה. גבר עם אופי. גבר שהוא גבר, שלא רק נראה גבר. היופי של הגבר לא חשוב בעיניי, גם לא הכסף. חשוב לי שיחד עם הכוח שלו הוא גם יהיה עדין, שיידע ללטף ולפנק."

יש לה חבר קבוע, היא אומרת, אבל היא מעדיפה, כרגע, לא לדבר עליו.

ומה אומר החבר על העסק שלה?

„הוא לא מרוצה, אומר שלא מתאים לבחורה לנהל עסק כזה. אבל הוא לא מנסה להפריע. הוא פשוט לא מתערב."

ומה אומרים ההורים?

„בהתחלה הם קיבלו שוק מהרעיון. אמרו: מה לך ולעסקים כאלה? היום הם רואים שזה עסק נחמד, יפה וחוקי, והם נרגעו."

מה הלאה?

„עד גיל 25 אני רואה את עצמי עם כוח, כסף, בעל ושני ילדים — שניים זה מספיק — ברדך."

ואולי יש לה עוד כמה סיפורים פיקנטיים על מישרד־הליווי שלה?

„את הסיפורים הכי פיקנטיים אוכל לספר כשאסגור את העסק הזה."

יום יום מבצעי הפתעות

מחול הבשרים לקראת החגים!

- גם אתם תוכלו להנות ממעדני הבשר והסלטים של חיים צור בחנות המפעל.
- לרשותכם מבחר גדול של כל סוגי הבשר והסלטים, נקניקים ומימרחים.
- 20 שנות נסיון באספקת בשר למיטב המסעדות ומפעלי הבשר בארץ, בפיקוח משרד הבריאות.
- אנו מקבלים ומכבדים כרטיסי אשראי
- מתקבלות הזמנות לבית הלקוח
- פתוח יום יום מ־9.00-19.00 יום א', ו' עד־14.00

- בשרים
- מעדני בשר
- נקניקים
- ממרחים
- סלטים

חיים צור בע"מ - מעדני בשר לכל אירוע

חנות המפעל: איזור התעשייה החדש • רמת השרון מורשה • רח' חרושת 17

STUDY ENGLISH IN AUSTRALIA

Intensive English-language courses for foreign students

Also special courses for high school and tertiary study in Australian colleges and universities.

Information on all English-language courses, terms of visas, university matriculation and professional opportunities are available from

Miss Gwyneth Acreman
Programmes Director
Box 340 G.P.O. Sydney,
2001, Australia.

תן טרמפ לחייל

יוסי עין־דור:

כאשר המערכת החוקית מתקרבת למצב של גוויעה ועלולה להפוך לגווייה, מתפתחת מערכת גבייה בשולי החוק, שבחלקה אף עוברת עליו

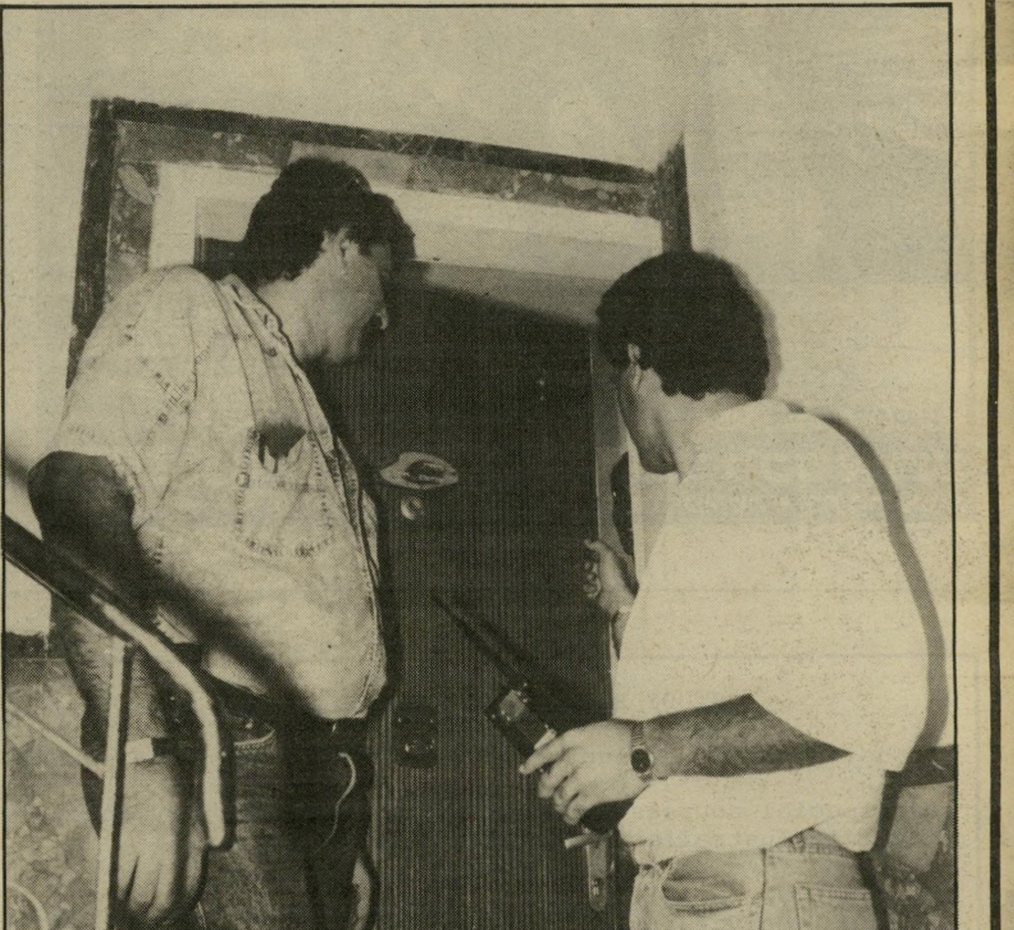

ציון צפריר, העולם הזה

גובים רינאווי ובירמן
4 נעצרו בעוון סחיטה ואיומים

הגבייה השחורה

„**לפי המצב** היום קיימת סכנה ממשית שתוך שנתיים ישתלטו אנשי העולם־התחתון על ענף הגבייה כולו, ואז הבעייה תהיה הרבה יותר חמורה מאשר היום," אומר בעל חברה העוסקת בגביית חובות מבעלי־חוב, כקבלן־מישנה מטעם לישכת ההוצאה־לפועל של בית־המישפט.

חברות־גבייה רבות פועלות כיום. ההשערה שלי: כ־20. שוטרים רבים שעזבו את המישטרה פנו לענף המוכר להם מתוקף תפקידם הקודם. ולהבדיל: עבריינים פנו לענף מתוקף ניסיונם הרב בתחום. אין בכוחה של לישכת ההוצאה־לפועל להתמודד עם הגידול הרב במיספר בעלי־החוב.

מעשה ברופאת־שיניים, עולה חדשה מקנדה, הנמצאת בארץ זה שמונה שנים, ובטכנאי־שיניים שבא לארץ מרומניה לפני 20 שנה. לפני שנתיים נלקח מהם כל הציוד הרפואי שלהם ממקום־עבודתם, על־פי צו של בית־המישפט, באמצעות קבלן של לישכת ההוצאה־לפועל. הפרשה כולה היתה רצופה באי־נעימויות, טרדות אינספור. נגרמו נזקים כספיים נוספים, שגרמו לשניים להכריז השבוע בבית־המישפט על פשיטת־רגל.

הסתבכויות בשוק האפור

זמן קצר אחרי עלייתה ארצה, פתחה הרופאה מירפאת־שיניים פרטית. במהלך עבודתה היא סיפקה לטכנאי עבודות רבות, ונוצרו ביניהם קשרי־ידידות ומערכת־אמון הדדית.

כעבור שנתיים רצה הטכנאי להרסיף ציוד ולשפץ את המעבדה שברחוב אלנבי בתל־אביב. לשם כך נזקק לסכום־כסף שלא היה לו. הבנק דחה את בקשתו להלוואה, משום שלא הביא את הערבויות הנחוצות. הוא החליט לפנות ל„שוק האפור", והרופאה שימשה כערבה לכסף שלווה.

זמן קצר אחר־כך הבין שהסתבך. גובה ההלוואות הגיע בכל פעם ל־3000 דולר, בריבית של 10 אחוזים לחודש. הטכנאי נאלץ לקחת הלוואה ממקור אחד, כדי להחזיר למקור אחר. תמיד היה חייב כספים, גם כשהחזיר מדי חודש סכום של 10 אלפים דולר. חובו טפח מ־17 אלף דולר ל־151 אלף דולר.

כשהטכנאי התמהמה בהחזרת חובותיו, פנו המלווים לרופאה, שהיתה חתומה על שטרות־הערבות. במשך שנתיים וחצי היו השניים נתוני לאיומים ולהטרדות מצד הנושים.

בתחילת 1986 הגיעו למירפאתה של הרופאה גובים מטעם חברת חקירות ואבטחה, העוסקת גם בגבייה, הנקראת המדור המרכזי. בעל־החברה הוא אלי דרון, לשעבר שוטר במחלק־הבילוש של מישטרת תל־אביב. שם־החברה מזכיר את שמה הישן של „היחידה המרכזית" — יחידה מובחרת של המישטרה, שנקראה בעבר בשם „המדור המרכזי". מי שאינו בקי בשמות היחידות המישטרתיות, יכול בקלות לחשוב שהמדובר באותה יחידה מישטרתית מפורסמת, בעלת המוניטין, ששוטריה אינם ידועים כסמל־העדינות.

אחד האנשים שעברו אז בחברה היה כרמל והבה, אף הוא שוטר לשעבר. והבה הוא שקיבל על עצמו את הטיפול בגבייה מהרופאה ומהטכנאי באמצעות

לישכת ההוצאה־לפועל בחיפה.

והבה, ועימו כמה גובים נוספים, הגיעו לביתה של הרופאה ובידם צו־עיקול־מטלטלין. הם רוקנו לחלוטין את הדירה על כל תכולתה, ובכללה הציוד הרפואי שהיה בה. הטכנאי והרופאה התחייבו להחזיר את חובם, ובתיווכו של אלי דרון הוחזר הציוד. הרופאה נאלצה אף היא לקחת הלוואות ב„שוק האפור", כדי שתוכל לשלם את הערבויות שנתנה לטכנאי.

בגלל מצבם החליטו הרופאה והטכנאי לעבוד באותו המקום, כדי לחסוך בהוצאות. הרופאה עברה למעבדה של הטכנאי.

באפריל 1986, בשעות הערב, הגיעו אנשי חברת־הגבייה שוב, יחד עם אחדים מהנושים. „הם צעקו עלי וניסו להפחיד אותי," אומרת הרופאה.

בידי הגובים היה צו־עיקול מבית־המישפט בחיפה. היו שם והבה ודרון עם אחדים מעובדיהם. כשהגיע הטכנאי למקום וראה שחלק מהציוד כבר נמצא מחוץ למעבדה, רצה לקרוא ל־מישטרה. לדבריו אמר לו דרון: „בשביל מה להזמין מישטרה? אנחנו המדור המרכזי!" דרון הזמינם למישרדו, כדי לסדר את נושא התשלומים. כשהגיעו למישרד ברחוב סוקולוב בתל־אביב, התפעלו מכמות המכשירים המצויים שם, ושוכנעו שאכן מדובר במישטרה. בשעה ששוחחו, רוקנו הגובים את כל המירפאה.

בפי אלי דרון סיפור שונה: „התיק הזה היה שייך לוהבה. אני רק עזרתי לו. הדברים שהיא אומרת פשוט מצוצים מהאצבע. אני ניסיתי למנוע את הוצאת הציוד. בזכותי היא קיבלה אותו חזרה. לקחתי אותם למישרד שלי כדי להרגיע אותם וכדי להגיע להסדר־תשלומים. מעולם לא הצגתי עצמי כאיש־מישטרה אחרי פרישתי.

„בידי והבה היה צו עיקול על המטלטלין בדירתו של הטכנאי, ואני מנעתי את ביצוע העיקול. ריחמתי עליו משום שאשתו חולה. מכספי הפרטי אני קניתי להם לאכול, ונתתי דמי־כיס לבנו החייל."

בנוכחותי טילפן דרון לרופאה, וזו אמרה שנגדו אין לה כל טענות. לדבריה, כל טענותיה מופנות לוהבה.

הרופאה התלוננה בבית־המישפט בחיפה על דרך ביצוע העיקול. ב־3 במרס 1987 קיבלה מיכתב־תשובה: „לאור הממצאים שנמצאו בתיק וצויינו לעיל... העיקולים שבוצעו ב־10.9.86 וב־1.2.87 בוצעו לפי הוראות דין."

בהמשך נכתב: „באשר לתלונה כי נחקרתם ,ונאסרתם' במשך כל הלילה על־ידי מישרד־לחקירות מדור מרכזי, ונאלצתם לחתום על הסכם בלית־ברירה, נושא זה יש להפנות לטיפול במישטרה."

על החתום: שימעון דרון, מבקר־פנים בכיר, מחוז חיפה והצפון.

עד היום לא הוגשה שום תלונה למישטרה.

גובה דרדון
„אנשי העולם התחתון ישתלטו על הענף"

מכות בחדר האחורי

פרקליטות מחוז תל־אביב הגישה לפני חודש כתב־אישום לבית־המישפט המחוזי נגד אלון הררי (28) מהוד־השרון וגואל רצון (30) מפתח־תיקווה. השניים מואשמים בסחיטה בכוח, עבירה על־פי סעיף 427 (א) לחוק העונשין, תשל"ז־1977, ובתקיפה שגרמה לחבלה של ממש בנסיבות מחמירות, עבירה על־פי סעיף 380 לאותו חוק־העונשין. לשניהם עבר פלילי.

הררי ורצון הועסקו על־ידי מישרד־החקירות העוסק גם במתן שרותי שמירה וגבייה. בעלי המישרד הם אבי בללי ועודד ציפורי, שניהם שוטרים לשעבר.

הררי ורצון שימשו בצוות קבלני־מישנה לגביית צ'קים מטעם בללי וציפורי.

ב־5 ביולי בשעות־הצהריים התקבלו במישרד שני צ'קים על־סך 19 אלף שקל כל אחד. הלקוח היה עובד בחנות למחשבים בפתח־תיקווה, שביקש לגבות את הצ'קים הללו ממרדכי גרסטנר, בעל חנות לווילונות בבני־ברק.

ציפורי מסר את הצ'קים לידי הנאשמים, כדי שיגבו את הכסף מגרסטנר או שיגיעו עימו להסדר כלשהו לתשלום החוב.

רצון הוא מורה לחינוך גופני, בוגר מכון וינגייט, ועובד המועצה המקומית. רק שבועיים לפני המיקרה פנה למישרד החקירות כדי לעבוד כגובה.

הררי משמש כמדריך בהתנדבות בבית־ספר תיכון.

עורך־דינם, דויד לוי, ציין ש„הם ללא עבר פלילי במשך ארבע השנים האחרונות."

על־פי כתב־האישום, ב־6 ביולי בשעות־הצהריים, הופיעו השניים בפתח חנותו של גרסטנר.

„הנאשמים המתינו בפתח החנות עד שאחרון הלקוחות עזב את המקום, נכנסו לתוך החנות וסגרו את דלת־הכניסה. באותה שעה היו בחנות המתלונן (גרסטנר) ואשתו בלבד."

בבקשת המעצר של השניים, שהגישה המישטרה, צויין שאחרי שסגרו אחריהם את הדלת, דחף רצון את אשת המתלונן ואמר לה שזה לא עיסקה. הררי דחף את גרסטנר לתוך חדר פנימי. השניים לא הזדהו, ותקפו את בעל החנות ואשתו כדי להניע אותו לשלם את סכומי הצ'קים.

„התקיפה החבלנית והשימוש בכוח על־ידי שני הנאשמים התבטאו בכך שהנאשם מס' 1 (הררי) תפס את המתלונן בחוזקה בכתפיו, דחפו לתוך החלק הפנימי של החנות, המוסתר מעיני עוברי־אורח ברחוב שבחזית החנות, היכהו וחבל בו בכל חלקי גופו. פצע את שפתיו, בעט במיפשעתו והפילו ארצה.

„באותה עת תפס הנאשם מס' 2 (רצון) את אשת־המתלונן, דחפה לעבר פנים־החנות והחזיקה שם בכל העת שהנאשם מס' 1 היכה את המתלונן, כמתואר לעיל, ומנע ממנה להזעיק עזרה או לטלפן למישטרה."

בבקשת־המעצר הוסיפה התובעת המישטרתית, רס"ר תיקי קוצר: „בעימות שנערך בין החשודים לבין המתלוננים, בנוכחות השוטרים, פנו החשודים למתלונן בנימה מאיימת ביותר."

על־פי כתב־האישום עולה ששני הגובים באו ללא צו בית־מישפט, ולא כקבלנים של לישכת ההוצאה־לפועל. השניים פעלו בניגוד לחוק.

מכיוון שאין חוק הדן בענייני גובים (למשל: מי רשאי לעבוד כגובה) אין כל בדיקה לגבי עברם של העוסקים בגבייה.

שוטרים בשכר

כיום קיימים 58,300 חשבונות־בנק מוגבלים. אלה הם חשבונות שבהם לפחות 10 המחאות היו ללא כיסוי. כלומר: יש לפחות 600 אלף נו־שים. אולם כשמדובר בחייבים, מדובר גם במי שלקחו סחורה ולא שילמו עבורה, ובמי שלא פינו מקום ששכרו בזמן שנקבע, ובעוד דברים דומים. מכאן שמיספר החייבים גדול יותר.

למישרד־גבייה ממוצע יש כ־5000 תיקים בטיפול. ככל שהמצב הכלכלי במשק נעשה קשה יותר, כך עולה ופורח ענף הגבייה הפרטית. מה שלישכת ההוצאה־לפועל עושה במשך שנים, עושות חברות־הגבייה בשבועות אחדים, תוך הפעלת לחץ מאסיבי על החייבים — לעיתים בדרך חוקית, כמכשיר בידי לישכת ההוצאה־לפועל, ולעיתים קרובות בדרכים העוברות על גבול־הדימדומים הדק בין חוקי ולא־חוקי.

כל הדרכים כשרות, כל עוד נמנעים מהסתבכות עם החוק, ומישרדי־הגבייה יודעים היטב מהו החוק. גם כשאנשי חברות־גבייה מסויימות עוברים על החוק, מעטים פונים למישטרה ומתלוננים. הבושה המתלווה להיותם בעלי־חוב, הרצון להגן על המישפחה, הפחד מגברתני־גבייה, מותירים את מי שנפגעו חסרי־הגנה. הם נתונים לחסדי הגובים שאינם ידועים דווקא בטוב ליבם, שכן חברות־הגבייה גובות עבור השרות שהן מעניקות 20 אחוזים מגובה החוב, ולעיתים אף 30 ו־40 אחוזים.

זהו שוק פרוץ, ללא פיקוח של מישרדי המישפטים והמישטרה, ואפשרות לעשות כסף קל ובמהירות.

בדפי־זהב מופיעים תחת הכותרת „גבייה־שרותים" שמות של חמש חברות־גבייה. בירור טלפוני קצר מעיד שמבין החמש, רק חברה אחת עדיין קיימת.

גם בעיתונים מתפרסמים שמות של חברות־גבייה שכבר אינן קיימות. „הבעייה היא שמישרדים לגבייה נפתחים כפיטריות אחרי הגשם, אולם אין להם שום כיסוי. רובם נסגרים אחרי שעשו את המכה הראשונה," אומר בעל אחת מחברות־הגבייה הגדולות.

היו מישרדים שעסקו בגביית־חובות, אולם לא העבירו את הכספים שגבו ליעדם. כל חברת־גבייה לוקחת חמישה עד שיבעה אחוזים מסכום החוב עם קבלת התיק. לעיתים יש בסכום הזה די כדי להרוויח, מבלי לעשות אחר־כך כל פעולה לגביית החוב. את הסכום ששולם מראש אין מחזירים למזמין.

חברת בק־צ'ק ידועה במעלליה כנושא ובעליה אף נעצרו השבוע בחשד למעורבות בניסיון להוציא במירמה שני מיליון שקל ממס־ערך מוסף. מנחם פאר, ליאון רם, אלכס קופרשטיין, שימעון אורן ורפי רבין, נחשדו בתרגיל מסוכן ביותר, שניים מהם תוך שימוש בתעודות־זהות מזוייפות, כדי לקבל במירמה סכום־עתק שהגיע לחברת אגרקסקו. לפאר ולרבין עבר פלילי.

לפני שנה נתפסו בלונדון שני גובים ישראלים, בן־דויד וגבע, שבאו לגבות שם חובות. הם הוחשדו בסחיטה ובאיומים. משבו לארץ, המשיכו לעסוק בגבייה בשיטות דומות.

בחודש מרס השנה פנה עורך־הדין אברהם אורן לבית־המישפט בתביעה לעקל את רכושו של בנימין צלניק. על־פי כתב־התביעה „החייב הציג עצמו כגובה־חובות לפני הזוכה (שמואל ברוידא), ובתור שכזה קיבל על עצמו לגבות מצד ג', שהיה חייב לזוכה כסף, ואף גבה מאותו צד ג' כספים, אך שילשל אותם לכיסו. החייב חב לזוכה את הכסף, הואיל וגבה עבורו כסף מצד ג' ולמרות שנתן לו הצ'ק (על־סך 24 אלף שקל), הוא דוחה אותו בלך ושוב, והזוכה אף נאלץ להתלונן על־כך במישטרה."

יש שתי דרכים לגביית חוב. האחת היא באמצעות הליך מישפטי, דרך לישכת ההוצאה־לפועל. זו אמורה לבצע את כל השלבים החוקיים, החל בשיגור מיכתב־טזהרה וכלה בעיקול מטלטלין ואף הוצאת פקודת־מעצר.

מבצעי־העיקולים מטעם לישכת ההוצאה־לפועל הם שוטרים. המישטרה היא האחראית לביצוע החלטת בית־המישפט, אולם המישטרה סובלת ממחסור חמור בכוח־אדם. משום־כך מבצעי־העיקולים הם שוטרים העובדים בהוצאה־לפועל אחרי שעות־עבודתם הרגילות. כלומר: שוטרים בתשלום. הסדר כזה מעודד את ביצוע העבודה רק בשעות אחרי־הצהריים והערב, ופוגע בהליך־גבייה מסודר.

„הליך של הוצאה־לפועל יכול להתארך עד לכמה שנים טובות, למעשה עד שאחד הצדדים נשבר," אומר המישפטן יגאל וייס, המטפל בגביית־חובות באמצעות ההוצאה־לפועל.

לישכת ההוצאה־לפועל נעזרת בעבודתה בקבלני־גבייה פרטיים, המקבלים הרשאה מבית־המישפט. „בתל־אביב יש מאפיה רצינית. קשה מאוד לחברות־גבייה חדשות לקבל תיקים לגבייה. בתל־אביב הכל נעשה לאט מאוד, יש להם זמן. יש להם מחשב שתמיד קל להאשים אותו בעיכוב הגבייה," אומר בעל חברת־גבייה.

על־פי רוב משתדלים הצדדים להגיע להסדר. אולם הסדר יכול להתאפשר רק אחרי שהחייב אותר. כשמדובר בסכומי־כסף גדולים, בעלי־החוב נוהגים להיעלם. וכך מגיעים לדרך הגבייה השנייה — באמצעות חברות־גבייה פרטיות.

„לשבור ראש וידיים"

אחת מחברות־הגבייה הגדולות, והראשונה שבהן, היא חברת א. בירמן את רפי. חברה זו קיימת מאז 1979, ובעליה הם אהרון בירמן ורפי רינאווי, שני אנשי־מישטרה לשעבר. רינאווי היה בעבר קצין־המודיעין של מישטרת־עזה, ומשום־כך התמחתה החברה, עד לתחילת האינתיפאדה, בגביית חובות בשטחים הכבושים.

רינאווי מחלק את עבודת־הגבייה לשני מישורים. האחד באמצעות ההוצאה־לפועל — אז מסתכם תפקידו כקבלן מטעמה לצורך ביצוע עיקולים

חשוד פאר
תעודות־זהות מזוייפות

חשוד רבין
שני מיליון שקל

חשוד אורן
חשבון על שם כוזב

(המשך מעמוד 37)

— והאחר, היותר מקובל אצלו, הוא „המישור האישי", כהגדרתו.

הכוונה היא לגבייה מבעל־חוב אחרי שלקוח פונה ומוכיח שחייבים לו כסף. תהליך הגבייה אינו עובר דרך בית־המישפט, כי אם נעשה בדרך בלתי־אמצעית, כלומר בפנייה ישירה לבעל־החוב באמצעות הגובים העובדים בחברתו. 85 גובים מעסיק רינאווי, וארבעה עורכי־דין בשכר.

רינאווי מתאר את הליך־הגבייה: „לפני שמונה חודשים הוצאתי הוראה שלא להשתמש באלימות, אלא רק במיקרים שחייבים. כשמישהו מרים יד על הגובים שלי או מאיים עליהם, אז יש הוראה ממני לשבור את הראש והידיים."

הוא יודע היטב שעיסוקו חייב להישאר במיסגרת החוק, ועל־כן הוא נזהר כל־כך. יחד עם זה הוא יודע שכדי להצליח לגבות את החובות יש להיות קשוחים. לפני שנה נעצרו ארבעה גובים מטעמו באשמת איומים וסחיטה.

מבין 85 הגובים שמעסיקה החברה — 15 הם אסירים־לשעבר. הוא רואה זאת כתהליך לשיקומם, אולם הם אינם בדיוק יוצאי יחידות מובחרות, כפי שכתוב בכרטיס־הביקור של החברה.

גם רינאווי עצמו מכנה את „הגבייה האישית" כ„גבייה שחורה", כלומר גבייה המלווה לעיתים קרובות בהטרדות בלתי־פוסקות את בעל־החוב והבאתו למצבים מביכים, הן בחברה, הן במישפחה.

המטרה היא לגבות כמה שיותר כסף, שהרי החברה עובדת על־פי אחוזים. רינאווי גובה 20 אחוזים, מתוכם שיבעה אחוזים מראש. את הסכום הזה אינו מחזיר, גם אם אינו מצליח לגבות את החוב.

השבוע עצרה המישטרה את ירון ספיבק, אחד מגובי החברה, והיא עדיין מחפשת אחרי אהרון בירמן, אחד מבעלי החברה. השניים חשודים שהיכו את איש־העסקים אחרי שהגיע למישרד החברה כדי לבקש את 9000 השקלים שנתן להם לפני שנה על חשבון סכום של 80 אלף שקל שיגבו עבורו.

לטענת איש־העסקים, לא עשתה החברה דבר במשך שנה, ומשום כך ביקש את כספו חזרה. בירמן וספיבק סילקו אותו ממישרדם, היכו אותו ואיימו עליו בבקבוק שבור. לאחר מכן רדפו אחריו במכונית ואיימו שאם יתלונן נגדם במישטרה, הם „יסגרו איתו חשבון."

חוקר המישטרה רב־סמל ראשון שבתאי גיל, טען לפני השופטת אסתר קובו שבמישטרה הצטברו תלונות רבות נגד החברה, הפועלת באיומים ובמכות כדי לגבות צ'קים.

במצבים שבהם לא כדאי לבעלי חברות־גבייה מסויימות להפעיל את עובדיהן, יש המשתמשות באנשי העולם התחתון כדי לגבות חובות. רינאווי אינו אומר שכך נוהגת חברתו, אולם הוא מודה שהתופעה קיימת בקרב חברות־גבייה רבות.

האחים אלפרון פתחו אף הם חברת־גבייה. כשהם מציגים עצמם, החוב משולם במהירות.

רבים העוסקים בגבייה מציגים עצמם כעובדים של האחים אלפרון כדי להרתיע, אף שאינם עובדים מטעמם. כמה מבני מישפחת אלפרון מוכרים כעבריינים בעלי עבר פלילי עשיר.

שלא כמו רינאווי, אומר דדון שחברתו עוסקת בגבייה רק באמצעות בית־המישפט. „אני לא רוצה להגיע למצב שבו יוכלו לטעון נגדי שהשתמשתי באיומים או בסחיטה כדי לגבות כספים. אני הולך עם צו בית־מישפט ומבצע את המוטל עלי."

עבודתה של חברת־גבייה אינה מסתכמת רק בגבייה. על־פי רוב מתנהלת חקירה מקיפה על בעל־החוב ואיתור הרכוש שברשותו לפני ביצוע הגבייה. מכיוון שהליך ההוצאה־לפועל לוקה באיטיות, מספקות חברות הגבייה לבית־המישפט את כל הנתונים הנדרשים על בעל־החוב, כדי לזרז את ההליכים.

גבייה אלגנטית

ס וג אחר של גבייה מייצגת חברת־הגבייה מ.ג.ל.

בעל החברה הוא זאביק, שהיה בצבא חוקר פלילי, ושהגיע לתחום זה מעולם־העסקים.

„עסקתי בעבר באספקת ציוד־בניין. לגבי 40 אחוזים מהמחזור הכספי שלי היה צורך בגביית־חובות. רבים מהחייבים היו חברות־בנייה גדולות, שנמצאו בקשיים כלכליים. גם אצל קבלנים פרטיים היו בעיות־נזילות קשות."

כשחיפש את החייבים, השתמש בשירותיה של חברת־חקירות, כדי שתבצע עבורו את כל הפעולות הדרושות לעיקול מטלטלין. חברת־החקירות נדרשה לספק ללישכת ההוצאה־לפועל את כל הנתונים הדרושים על בעל־החוב. מכיוון ששרותי לישכת ההוצאה־לפועל ניתנים בעצלתיים, נאלץ לפנות גם לחברות־גבייה. 10 אחוזים מהמחזור השנתי שלו הוציא על תשלום לחברות־גבייה. שתי חברות־גבייה שהעסיק נעלמו עם החובות שגבו עבורו, אחרי ששילם להן את שיבעת האחוזים מראש.

זאביק פרש מעסקי־הבנייה והחליט לפתוח חברת־גבייה בעצמו. אין הוא מעסיק גובים, את כל הגבייה הוא עושה בעצמו, ונעזר בשרותי חברת־החקירות שעימה עבד בעבר. „אני מנסה לתת גוון אחר לגבייה. אני מודע לשם הרע שיצא לחברות־הגבייה."

אין לו תעריף אחיד לכל העבודות. התיקרה היא 20 אחוזים.

נקודת־המוצא של זאביק היא ש־90 אחוזים מהחייבים רוצים להחזיר את חובותיהם, אולם אין הדבר ביכולתם. את תפקידו הוא רואה כמתווך, שתפקידו הוא לגשר על הפערים בין הצדדים. הוא מנסה להביאם לידי הסדר־תשלומים שיהיה מקובל על שני הצדדים, ושבעל־החוב יוכל לעמוד בו.

„הביורוקרטיה השילטונות דוחפת את האנשים לפנות לשרותים של חברות־הגבייה. דרוש חוק מיוחד בעניין הגבייה. צריך להעניק תעודות מיוחדות לגובים, וצריך לדרוש שיוענקו רישיונות מיוחדים למי שעוסקים בגבייה," מציע זאביק.

אין הוא היחיד המשמיע טענה זו. גם דדון וגם רינאווי אומרים שיש למסר את הגבייה כדי למנוע מגורמים פליליים להשתלט על הענף הזה.

במצב הנוכחי יכול כל אדם המעוניין בכך לעסוק בגבייה. השתלבותם של גורמים פליליים בענף מביאה את ענף־הגבייה להתנהל בשולי החוק, והמרחק בין שמירה על החוק לבין העבירה עליו הוא כפסע.

שרותינו ניתנים בתחומים שונים, 24 שעות ביממה, 7 ימים בשבוע, ע"י צוות אנשים מקצועיים ומהימנים, יוצאי היחידות המובחרות, שרותי ביטחון, צה"ל משטרה, כולם יחד ישמחו לעמוד לשרותכם, להסרת כל דאגה עיסקית מליבכם.

קטע מפרוספקט של „א. בירמן את רפי"

„יוצאי יחידות מובחרות" — 15 אסירים לשעבר

הגובה היה למלווה

ז' ילבר סבן הוא בעל מספרה בתל־אביב. לפני שנה הסתבך בחובות כספיים גדולים. בעיקבות זאת הוצא נגדו בבית־המישפט צו־פינוי מדירה שהיתה ברשותו בדמי־מפתח, ברחוב בר־כוכבא. שווי הדירה היה כ־50 אלף דולר, והוא נאלץ להגיע להסכם באמצעות בית־המישפט, לפיו תימכר הדירה לבעל־הבית בסכום של 15 אלף דולר בלבד. מרבית הכסף הועברה לבעל־הבית שלו היה חייב ז'ילבר כספים, והיתרה הועברה לנושים אחרים.

בתחילת השנה לווה ז'ילבר מידידה סכום של 3200 שקל. במשך חודשים אחדים ניסתה לגבות את החוב בדרכי־נועם, אך סבן לא החזיר לה את הכסף. ב־24 במרס נפתח נגדו תיק בלישכת ההוצאה־לפועל. ב־28 במרס קיבל אזהרה מבית־המישפט שעליו לשלם את חובו. החוב עלה מ־3200 שקל ל־3616 שקל, שכללו אגרת בית־מישפט ושכר־טירחה לעורך־דין.

באפריל הגיע למספרה עמי מרקוביץ, העובד אצל אלי דדון, הציג עצמו כשבידו צו־עיקול. סבן הסכים להחזיר את החוב, בתנאי שהתשלום יתפרס על־פני שלושה חודשים. בכל חודש ישלם ריבית של שני אחוזים בחודש. גם בהסדר זה לא עמד סבן ולא החזיר את הכסף.

„ניסינו להגיע איתו להסדר־תשלומים משום שהוא בכה שאין באפשרותו להחזיר את כל הסכום. הלכנו לקראתו בכל המובנים," אומר דדון.

בתחילת יולי הגיעו שלושה גובים מטעם דדון, כדי לעקל את המטלטלין במספרה. בידם היה צו לביצוע תפקיד מלישכת ההוצאה־לפועל בחדרה. הפעם היה רשום שהזוכה הוא אלי דדון, והסכום שהיה רשום היה 4164 שקל.

מדוע אלי דדון? „אני שילמתי לבחורה, שפנתה אלי, את החוב שסבן היה חייב לה, מאז היה לו עסק איתי, ולא איתה. אני הפכתי להיות הזוכה."

כדי למנוע את העיקול, שאל סבן אם יוכלו לסדר לו הלוואה. מרקוביץ, שהיה במקום, אמר שיבדוק זאת עבורו. ב־7 ביולי נערך הסכם בין דדון לסבן, שלפיו ילווה דדון 4000 שקל לסבן, ללא ריבית. בתמורה היה צריך סבן לתת שני שטרות־ביטחון, על־סך 2000 שקל כל אחד.

מכיוון שסבן לא הצליח להביא ערבים לא נחתם ההסכם, ומשום כך הוציאו עובדיו של דדון מהמקום ארבעה ארגזי־קרטון מלאים בציוד־עבודה. דדון התחייב להחזיר את כל הציוד לכשישולם החוב.

כעבור שבוע הצליח סבן להביא ערב אחד לשטרות־הביטחון שניתן, אולם דדון לא החזיר לו את הציוד עד שישולם החוב.

בסוף יולי הגיע מועד־הפרעון של השטר הראשון על־סך 2000 שקל. סבן הודיע שאין בכוונתו לשלם את הכסף, אם הציוד לא יוחזר. בחוריו של דדון הגיעו שוב למספרה, כשבידם צו־עיקול. שתי לקוחות שהיו במספרה נתנו לדדון סכום של 2500 שקל בתמורה לשטר־החוב. דדון התחייב להחזיר את הציוד ואת שטר־הביטחון.

באותו מעמד נכתב זיכרון־דברים נוסף בין סבן לדדון, שלפיו התחייב סבן לשלם עוד 2000 שקל עד סוף אוגוסט.

מדוע עוד 2000 שקל, נוסף על ה־2500 שכבר קיבל? הרי דובר על 4000 שקל ללא ריבית!

„אם בכל פעם שבאתי אליו הייתי בא דרך בית־המישפט, הוא היה צריך לשלם בכל פעם שכר־טירחה לעורך־דין ואגרות. מלבד זאת הייתי צריך לחייב אותו גם על הובלת הציוד שעוקל ממנו. את עבודת הסבלים אני שילמתי מכיסי," מסביר דדון.

עתה עומד השטר השני לפני פרעון, ולא מן הנמנע שיהיה סיבוב נוסף בין שני הצדדים. בעל־חוב הוא בעל־חוב. „כדאי לאנשים להיות חייבים. הם יודעים שדרך בית־המישפט זה יקח שנים עד שיבואו אליהם. להיות חייב זה יותר טוב מאשר לקחת הלוואה בבנק," אומרים במישרדי־הגבייה.

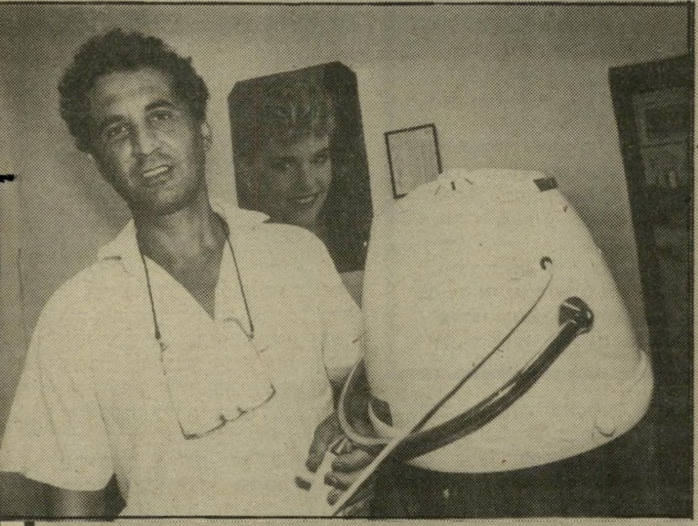

ציון צפריר, העולם הזה

ספר סבן

„לא אחזיר את החוב!"

„כפי שמעידה המציאות העגומה..."

נ דמה שמישרד־המישפטים והמישטרה מתעלמים לגמרי מהנושא הזה, ההולך ומחמיר.

יש חוק המסדיר את עבודת החוקרים הפרטיים, ובו גם סעיפים לגבי חברות־שמירה. הכנסת חברות־הגבייה תחת קורת־הגג של „חוק החוקרים" דורש תיקון החוק הקיים. עד אז יהיה תחום־הגבייה בבחינת פירצה קוראת לגנב. יותר איומים, יותר סחיטה באמצעות הפעלת לחץ פיסי ונפשי, יותר גבייה מבלי שהכסף יועבר לייעדו.

בתחילת מאי השנה התקיים בלישכת היועץ המישפטי לממשלה דיון על חברות־הגבייה, בעיקבות פנייתו של יושב־ראש ועדת־חוקה־חוק־ומישפט של הכנסת, ח"כ אלי קולאס. בתום הדיון התפרסמה ההודעה הבאה: „הוברר כי למישטרת־ישראל אין די תקני־שוטרים לביצוע עשרות אלפי פקודות ההוצאה־לפועל, המגיעות אליה. היועץ המישפטי לממשלה עמד על־כך כי ביצוע יעיל ומהיר של פקודות ההוצאה־לפועל חיוני לקיום החוק והסדר... אנשים יעשו דין לעצמם, ועל גביית החובות ישתלטו בעלי־זרוע וגורמים מפוקפקים, כפי שמעידה המציאות העגומה."

דוברת מישרד־המישפטים, אתי אשד: „אכיפת פיסקי־דין היא תפקיד ההוצאה־לפועל ומישטרת־ישראל, והם בלבד אחראים לנושא. מישרד־המישפטים שולל כל גישה המציעה להעביר את הנושא לחברות פרטיות. אין צורך לטפח תופעה זו, אלא לשפר את מיסגרות האכיפה הממלכתיות."

מישרד־המישפטים יודע שקיימת בעייה קשה בלישכות ההוצאה־לפועל, ובכל זאת הוא טומן את ראשו בחול כבת־יענה.

ואיך מנסה המישטרה למנוע את השתלטות העבריינים ואנשי העולם התחתון על ענף־הגבייה? „אנחנו מתערבים כאשר מוגשת תלונה על חשד־לכאורה של עבירה מצד חברה, או אדם המועסק מטעמה, ומטפלים בתלונה כמתחייב," אומר עדי גונן, דובר־המישטרה.

„אין ברשותנו נתונים סטאטיסטיים על תלונות נגד מישרדים אלה. ידוע לנו שהיו באחרונה מיספר מיקרים שטיפלו בהם."

המישטרה אינה מתייחסת ברצינות הראויה לנושא זה, ופוטרת עצמה בתשובות סתמיות. כנהוג בארץ, ממתינים עד שהאדמה תבער מתחת לרגליים - ולא ירחק היום שבו זה אכן יקרה.

מאות אלפי תיקים

בלשכות ההוצאה־לפועל ברחבי־הארץ יש מאות אלפי תיקים, שהטיפול בהם עלול להימשך גם 10 שנים ויותר. מדי שנה מתווספים רבבות תיקים לגבייה, והמערכת אינה מסוגלת לעמוד בעומס. הצעה להעביר את הגבייה לרשות פרטית, שתהיה תחת פיקוח בית־המישפט, נפלה מיד אחרי שהועלתה.

השוואה בין מיספר התיקים שנפתחו ב־1986 ומיספר התיקים שנפתחו ב־1987 מצביעה על גידול משמעותי, ומעידה על המצוקה שבה מצויות לשכות ההוצאה־לפועל.

ב־1986 נפתחו בתל־אביב 49,727 תיקים. ב־1987 נפתחו 71,620. בחיפה — ב־1986 נפתחו 21,101 תיקים, וב־1987 נפתחו 35,114 תיקים. בירושלים — ב־1986 נפתחו 12,911 תיקים, וב־1987 נפתחו 16,203. בבאר־שבע — ב־1986 נפתחו 9,648 תיקים, לעומת 13,224 ב־1987.

הרצל אביטן — נוקם ונוטר, אבל —
לא מיפלצת!

ציון צפריר, העולם הזה

אביטן אחרי הלכידה: מה רצה להשיג בבריחתו? מדוע סיכן את חייו?

הרבה **אנשים** נשמו לרווחה כאשר נודע על תפיסתו של הרצל אביטן, 48 שעות לאחר בריחתו מה־כלא. לכמה וכמה אנשים היו סיבות טו־בות לחשוש כי אביטן ינצל את שהותו בחוץ כדי לנקום בהם. חלקם של אנשים אלה היו שופטים, תובעים וקציני־מישטרה, ואחרים היו פושעים ואנשי העולם התחתון. כולם הצליחו בשנים האחרונות להרגיז את האסיר המפורסם.

שתי שופטות נזקקו לשמירה מיש־טרתית כאשר נודע על בריחתו של אביטן. השופטת בדימוס מרים בן־פורת ביטלה את זיכויו של אביטן מרצח רוני ניצן, ומצאה אותו אשם בבית־המישפט העליון. מאסר־העולם הנוסף שהוטל עליו בגלל הרשעה זו הרגיז מאוד את אביטן. הוא צעק לשופטת שהוא חף מפשע ושלח לעברה מיספר מילים שהנייר אינו סובל אותן.

גם נשיאת בית־המישפט המחוזי בתל־אביב, השופטת חנה אבנור, נזקקה לשמירה צמודה. במשך השנה האחרונה ישבה השופטת בראש ההרכב שדן את אביטן וחבריו שמעיה אנג׳ל ויעקב שמש, על רצח חיים שושן.

השופטת, אשה קשוחה וחכמה, לא נתנה לנאשמים להתפרע במהלך המי־שפט. אביטן הביע את חוסר התע־ניינותו בנעשה ואת חוסר אמונו בצדק, הוא השתולל מדי פעם כדי שיוציאו אותו מהאולם ויורידו אותו למרתפי בית־המישפט.

גם התובעת פנינה דבורין, שגרמה להרשעתו של אביטן ברצח רוני ניצן

מאת

אילנה אלון

ושוד קרן־אור, נשמרה על־ידי המיש־טרה. היה מי שחשש כי אביטן לא סלח לה על מאסר־העולם הכפול שהנחיתה עליו במישפט זה.

אבל עיקר המאויימים היו דווקא חבריו לשעבר של אביטן מקרב העולם־התחתון. כמה עדי־מדינה שהעידו נגדו או נגד חבריו הטובים שיקשקו בבתיהם מפחד.

משה כהן, שעזר לאביטן לתכנן את רצח רוני ניצן והפך אחר כך לעד־מדינה נגדו בתיק זה, לא ישן בוודאי בלילות האחרונים. כהן פגש את אביטן לפני עשר שנים בכלא. הם התיידדו, וכאשר שוחרר כהן, ביקש אביטן מחברתו, אורית ארביב, לעזור לכהן להשתקם.

כאשר ברח אביטן מהכלא בפעם הקודמת, סיפק כהן את מכונית־המילוט. כאשר הסתתר אביטן מפני המישטרה בבריחה הקודמת עזר לו כהן לתכנן את רצח רוני ניצן. בזמן המיש־פט הפך כהן לעד־המדינה העיקרי בתיק, והוא שהפליל את אביטן ויתר חבריו.

בעולם התחתון אין מתועב יותר מעד־מדינה או מלשין, וכהן יודע על כך.

גם ישראל ישורון ונחום („מנדו") קלימון שהיו עדי־מדינה נגד שמעיה אנג׳ל ואשתו שרה אנג׳ל בתיק הרצח הכפול, חששו מאביטן. אביטן הוא חברו הטוב של אנג׳ל, וגם ברצח חיים שושן הסתבך עקב ידידותו עם אנג׳ל. ישורון ומנדו זכרו היטב כי סניגוריו של אביטן טענו כי השניים הם שרצחו את מפקד

לא מיפלצת!

(המשך מעמוד 39)

בית־המעצר, וכהן חברם, העליל זאת על אביטן.

גם רוני הררי, צעיר בן 22 מפרדס־כץ, חי בפחד בימים האחרונים. רוני התפרסם לפני שנה, כאשר הצהיר כי הוא החבר החדש של אורית ארביב שהשתחררה אז מהכלא. השניים נתנו ראיון להעולם הזה, הצטלמו יחדיו והצהירו על אהבתם. רבים תמהו אז מה תהיה תגובתו של אביטן, אבי בנה של אורית ארביב, על הרומאן החדש שלה.

ואמנם תגובתו לא איחרה לבוא. חודשיים אחרי שהתפרסמה הכתבה, קלטה המישטרה שיחת־איומים של אביטן, שאמר כי הוא מעדיף שאורית תמות. המישטרה ראתה בכך איום על חייה של חברתו לשעבר.

משכין שלום ידוע

אין כל ספק שאביטן הוא גבר מסוכן. הוא פיקח, חסר־פחד, בעל מעוף וכושר תיכנון. הוא גם בעל השפעה גדולה בעולם התחתון. יודעי־דבר מספרים כי בגלל השפעתו הרבה של אביטן בבתי־הכלא במדינה, יש לו גם השפעה רבה על עבריינים.

„כל עבריין יודע שיום אחד יגיע לכלא, והוא גם יודע שכאשר יגיע לשם יהיה תחת שליטתו של אביטן. לכן הוא חושב פעמיים כאשר הוא מתבקש לעשות משהו עבור אביטן.” יחד עם שמעיה אנג'ל היה אביטן מלך העולם התחתון בישראל שנים ארוכות, ולמרות שהוא נמצא בכלא כבר שמונה שנים רצופות לא איבד את תארו זה.

יש לו עדיין מעריצים רבים בכלא ומחוצה לו. הם נשמעים לו ומוכנים לעשות את דברו, אפילו תוך סיכון עצמי. אולם למרות תדמיתו של אביטן הוא אינו צמא־דם. גם בבריחתו הנו־כחית לא פגע בבני־הערובה, והתנצל לפני הסוהרים כאשר נפלטה יריה מנשקו.

את כוחו הגדול של אביטן בכלא אפשר לראות כאשר עוקבים אחרי כלי־הנשק שהתגלו בתאו. למרות שהוא נמצא כל השנים בבידוד, וכל מבקר המגיע אליו עובר שבע בדיקות גופ־ניות, הגיעו לידיו סכינים מאולתרים בזמן רצח חיים שושן.

במישפט, שהסתיים לא־מזמן בבית־המישפט המחוזי (פסק־הדין אמור להינתן בימים הקרובים), לקח על עצמו שמעיה אנג'ל את האחריות לרצח. הוא אמר כי שושן קינטר אותו והעליב את אשתו, על כן שלף סכין וניסה לדקרו, וכי אביטן, הידוע בכלא כמשכין־שלום ומתווך בין יריבים, ניסה רק להפריד בין הניצים, ונחתך בידו מהסכין.

לפני זמן קצר, כאשר שהה אביטן בבית־המישפט בתל־אביב, נערך חי־פוש בתאו. בתוך מנורת־הלילה שלו נמצאו אקדח ומחסנית טעונה. השבוע ברח מהכלא בעזרת אקדח חדש שקיבל בשבועיים האחרונים, מאז הועבר לבאר־שבע מכלא שטה.

מעלליו של אביטן גודשים עמודים רבים של העולם הזה ב־10 השנים האחרונות. אביטן הוא יליד שכונת העוני נווה־שרת שבמבואות תל־אביב. מקורה של מישפחתו הענפה בצפון־אפריקה. אביו הקשיש של אביטן בא לארץ כשהוא נשוי לשתי נשים. השתיים חיות בשלום ובאחווה וגרות בדירות צמודות באותו הבניין. האב מבלה לילה אחד בביתה של האחת ולילה שני בבית האחרת.

לכל אחת מהנשים ילדים רבים. אמו של הרצל, מסעודה, אשה חביבה וקשת־יום, נהגה לבוא לבית־המישפט בכל מישפטיו של בנה. גם צרתה, אשתו השניה של האב, נהגה לבוא מדי פעם לבית־המישפט. השתיים הביאו אוכל להרצל ועודדו אותו מרחוק. עד לפני שנים אחדות עבדה אמו של אביטן כמנקה בבית־חולים.

אביטן גדל במישפחה חמה ומרובת־ילדים. מגיל צעיר הסתבך עם החוק בעניינים קטנים, גניבת נעליים ותפו־זים. הוא אהב לשחק כדורגל והעריץ את שייע גלזר. מאז הוא מכונה „שייע”, על שמו של שחקן־הכדורגל שהיה נערץ עליו.

בנעוריו הכיר את אורי וולף, בנו של רופא מצהלה השכנה. השניים תיכננו יחדיו שוד ונעצרו. רק כאשר קרא אבי־טן את פרוטוקול המישפט גילה כי חב־רו הטוב ושותפו לפשע התכוון להעיד נגדו ולהפוך לעד־מדינה. למראית־עין סלח אביטן לחברו, אבל למעשה תיכנן נקמה מתוקה.

אורית ארביב, ילידת נווה־שרת גם היא, היתה בת 16 כאשר הכירה את וולף והתאהבה בו. השניים תיכננו להתחתן עם שיחרורו של וולף מהכלא ואורית מילאה את כל זמנה בכתיבת מיכתבים אליו. כאשר השתחרר אביטן, חודשים אחדים לפני וולף, מיהר לבקר את אורית וכבש אותה. בעודם שוכבים במיטה כתבו אורית והרצל מיכתב לוולף בכלא והודיעו לו על מה שקרה. אביטן כתב: „אולי עשיתי בגידה בין חברים, אבל ככה זה כשבחור מתלבש על בחורה.”

תעודת־זהות מכובסת

הרומאן, שהחל כנקמה, הפך לאהבה לוהטת, שנמשכה 10 שנים. אורית העריצה את אביטן והיתה מוכנה לעשות עבורו הכל. כאשר תיכנן אביטן יחד עם אורי וולף ואברהם קשאני את שוד הבנק ברמת־אביב, חשדה המישטרה כי אורית נהגה באחת ממכוניות־המילוט של השודדים. היא נעצרה, אולם הדבר לא הוכח. במישפט זה הפך וולף לעד־מדינה, והפליל את חבריו. בית־המישפט דן את אביטן ל־15 שנות־מאסר. הוא המשיך לצעוק עד הרגע האחרון כי הוא חף מפשע, וכי וולף הפליל אותו כנקמה על שלקח ממנו את אורית.

שנה לאחר המישפט, ביקש אביטן רשות לבקר את אביו החולה בבית. האב היה במצב קשה ואביטן לווה לביתו על־ידי שני סוהרים. בבית היתה גם אורית ארביב, ששוחחה עם הסוהרים והסיחה את דעתם כאשר אביטן נכנס לש־רותים.

לאחר שעבר זמן מה והוא לא יצא, פרצו הסוהרים לאמבטיה ומצאו אותה ריקה. אביטן נמלט דרך החלון. הבריחה היתה מתוכננת היטב בידי אורית וחבריו של אביטן. משה כהן, צעיר שהורשע בהריגת גיסו והיה מעריץ גדול של אביטן מהכלא, הכין את מכונית־המילוט שחיכתה ליד הבית. אביטן נסע מיד לדירה שהוכנה לו בשיכון ג'סי כהן בחולון. אחרי זמן מה הצטרפה אליו אורית למקום מחבואו ושם נכנסה להריון. גם בבריחתו זו טען אביטן שהוא מבקש מישפט חוזר מכיוון שהורשע על לא עוול בכפו.

אביטן עבר מדירה לדירה, כדי להטעות את המישטרה. באחת הדירות הללו הצטרף אליו יעקב שמש, שגם הוא ברח אז מהכלא. השניים ישבו ושוחחו על חייהם ועל בתי־הסוהר שב־הם ישבו. „שוחחנו על הסבל שסבלנו בבית־הסוהר מהסוהרים ומרוני ניצן בפרט.” העיד משה כהן בבית־המישפט.

„אני כאופן אישי לא סבלתי מרוני ניצן, אבל כעסתי על התנהגותו לא־סירים אחרים. הוא עשה בהם חוקנים ומעשים מגונים וגם נהג להרביץ להם. הרצל סיפר שהוא שנא אותו. הרצל אמר שניצן עשה לו חוקן, אבל הוא הסכים. הוא אמר שצריך לרצוח את רוני ניצן. כי אם יחזור פעם לבית־הסוהר הוא יוכל לחזור בראש שקט.”

וזה היה אמנם מיבצעם הפלילי הראשון של הבורחים, רצח מפקד בית־המעצר. יש להבין כי אביטן וגם שמש בחרו בחיי פשע, וידעו שהם עתידים לבלות חלק גדול מחייהם בכלא. לכן

אבי ולדמן, העולם הזה

אביטן (למעלה באמצע) ושמעיה אנג'ל (למטה באמצע) במישפט רצח שושן*
בגלגלם סגרו את רקפת

** למעלה מימין: עורך־דין יוסי זיל־ברברג, אביטן, עורך־דין אבי עמירם. למטה: עורך־הדין דויד יפתח, אנג'ל, עורך־דין משה מירוז.*

הוא עשה טובה למדינה

הרצל אביטן עשה למדינה טובה גדולה. זאת לא היתה כוונתו. אבל זאת היתה התוצאה.

■ ■ ■

קודם כל, הוא הצביע על המצב בשרות בתי־הסוהר.

כפי שאמר חיים בר־לב, השר האחראי: אילו זה קרה ביפאן, היה השר מבצע חאראקירי. אבל, כפי שציין בר־לב, כאן זה לא יפאן.

כאן זה גם לא ברית־המועצות. כאשר נחת צעיר גרמני במטוס קל בכיכר האדומה במוס־קבה, עף שר־הביטחון, מרשל של ברית־המו־עצות. כך גם ראש המערכת הסובייטית העצו־מה להגנה אווירית.

יכול להיות שהשר אינו אחראי. אבל נציב שרות בתי־הסוהר בוודאי ובוודאי אחראי, וכך גם כל שרשרת הקצונה עד למפקד הכלא.

זאת לא היתה תקרית חד־פעמית, מן הסוג היכול לקרות בכל מקום. כאן היה מחדל מח־פיר, המעיד על הזנחה כללית. היתה ידיעה מוקדמת, היה ידוע כי האיש מתכוון לברוח. אך האיש קיבל נשק והצליח לברוח בקלות, בדרך הפשוטה ביותר.

אבל איש אינו אחראי. לפי המושגים שהש־תרשו בישראל, מושג האחריות האישית כלל אינו קיים עוד. מחכים למסקנות איזושהי וע־דה. תמיד יש ועדה.

לבסוף ייםצא כי אחראי קצין זוטר. התיס־מונת של הש"ג מליל־הגילשונים שולטת בכיפה.

■ ■ ■

שנית, אביטן עזר להצביע על התנאים השוררים בבתי־הסוהר בישראל.

יום לפני הבריחה הוקרנה בטלוויזיה כתבה של אורי כהן־אהרונוב על כלא באר־שבע דוו־קא.

כתבה כזאת, באישור שילטונות הכלא, יכו־לה להיעשות רק אחרי ניקוי הכלא וקירצופו מהריצפה עד התיקרה, תחת עינו הפקוחה של הסגל המקומי. למרות זאת היתה התמונה מח־רידה. הצפיפות נוראה, התנאים תת־אנושיים. כלא בלב המידבר, בלי מיזוג־אוויר. האסירים המוחזקים בבידוד, מסיבה זו או אחרת, חיים כמו בעלי־חיים בגן־חיות מיושן. האוכל מוגש להם בחריץ מתחת לדלת.

לא חשוב אם הרצל אביטן עצמו חי בתנאים כאלה, או שנהנה מתנאים טובים קצת יותר. חשוב שבמדינת־ישראל מוחזקים אנשים בתנ־אים כאלה, המתאימים לימי־הביניים.

הכתבה עצמה לא עשתה רושם עמוק בצי־בור. הציבור נוטה להעלים עין מעובדות לא־נעימות כאלה. נדמה לו שזה לא נוגע לו. מה גם שמפקד־הכלא הודיע בגאווה כי אין זו מטרתו שהכלא שלו יידמה ל„מלון חמישה כוכבים”.

המנהל־המאצ'ו בוודאי לא העלה על דעתו כי תוך כמה שעות יוצג לעיני המדינה כולה עירום ועריה. גם על כך יש להודות להרצל אביטן.

■ ■ ■

אסור שלכידתו של אביטן תביא לסיום העניין ולהורדת המסך על המצב בבתי־הסוהר.

יש לדאוג לכך שהחרפה, אחרי שהתגלתה, תחוסל – ולא תכוסה במליצות.

המצב בבתי־הכלא הוא אחד המדדים של הרמה התרבותית של חברה. חברה, המחזיקה את פושעיה בכלובים של גן־חיות, אינה חברה תרבותית. מקומה בין העמים המפגרים.

גם בגני־החיות המודרניים אין מחזיקים עוד את חיות־הטרף בתנאים כאלה. נעשה ניסיון ליצור עבורם האביטאט טיבעי ככל האפשר, שאפשר לחיות בו. כמו בסאפארי של רמת־גן, למשל.

הסאפארי הזה הוא חלום בעיני האסירים של כלא באר־שבע ובתי־הכלא הדומים לו.

בחברה נאורה, שלילת חרותו של אדם אין פירושה הפיכת חייו לגיהינום.

אין שום סיבה לכך שאסיר לא יחיה חיים נורמליים ככל האפשר, שלא יהיה לו מרחב־מחייה מינימלי, שלא יתייחד עם אשתו או חברתו, יקבל את פני ילדיו בנסיבות אנושיות, ייהנה מפעילות גופנית סבירה, יקרא ספרים ועיתונים, יצפה בטלוויזיה, ידבר בטלפון. מי שאינו נהנה כיום מתנאים כאלה, חייב לקבלם. צריכה להיפתח לפניו דרך לחיים טובים יותר, אור בקצה המינהרה.

מכיוון שכל האנשים האלה יחזרו לחברה, ביום מן הימים, הרי ההוצאה הכרוכה בכך כדאית. אחרת תיאלץ החברה להוציא בעתיד סכומים הרבה יותר גדולים על הרחבת המישטרה והחזרת האסירים לכלא, אחרי ביצוע פשעים נוספים.

■ ■ ■

הרצל אביטן בוודאי אינו נושא מתאים להערצה.

אמנם, אילו היה שבוי־מילחמה והיה מבצע מיבצע כזה, היה זוכה בצל"ש.

קשה להתרעם על אסיר, על כי הוא מנסה לברוח. זה טיבעי. בצרפת אין מוטל עונש על ניסיון כזה.

למרות כל המעשים הנוראים שעשה, נדמה כי הציבור לא התייחס אליו השבוע בשינאה. דרישותיו, כפי שהושמעו כאשר היה חופשי, לא היו מופרכות או מוגזמות במיוחד.

הוא הוכיח שוב את הצורך הדחוף ברפורמה כללית של בתי־הסוהר בישראל. כל עוד לא תתבצע, יהיו בריחות נועזות נוספות – ולא תמיד יסתיימו בלי קורבנות, כפי שהסתיימה בריחה זו.

אורי אבנרי ■

דאגו מראש שתנאי הכלא יהיו סבירים עבורם.

המטרה השניה היתה להשיג כסף כדי לממן את הבריחה מהארץ. לשם כך תיכננו את שוד מיפעל־התכשיטים קרן־אור. אורית, שהיתה כבר בחודש השני להריונה, ערכה את בדיקת המקום מראש, ולמחרת הגיעו לשם השודדים, שאיימו בנשק על העובדים. בעת הבריחה ירו לעברו של דויד אשורי, קצין־הביטחון של המיפעל. הוא מת מפצעיו אחרי ימים מיספר.

השלל חולק בין המשתתפים על־ידי אורית, והיא גם שהכינה את הדרכון המזוייף לאביטן. תעודת־זהות של אדם בשם יצחק כהן כובסה במכונת־כביסה עד שתמונתה נשחקה. אורית הלכה למישרד־הפנים עם התעודה הבלוייה ותמונה חדשה של אביטן, וביקשה תעודת־זהות חדשה. אחר כך כבר היה קל מאוד להוציא דרכון וגם רישיון־נהיגה בינלאומי בזהות החדשה. אביטן עזב את הארץ לצרפת כשהוא נעזר בדרכון המזוייף.

החזיר תכשיטים

ה מישטרה עקבה אחרי אורית ארביב ותפסה אותה בנמל־התעופה, בדרכה לצרפת. בכיסה היה רישיון־הנהיגה על שם יצחק כהן, וכפינקס בארנקה היה מיספר טלפון שהביא את המישטרה לחדרו של אביטן בפריז.

אביטן חי בצרפת בזהות מושאלת של אזרח ספרדי. הוא הכחיש בכל תוקף את זהותו האמיתית, וטען כי הוא איש אש״ף המבוקש על־ידי מדינת־ישראל. אלא שכל זה לא עזר לו, והוא הוסגר לישראל.

בריחה מהכלא אינה בגדר עבירה בצרפת, ועל כן, כאשר הוסגר לישראל, נאמר בכתב־ההסגרה כי יעמוד לדין בישראל רק על רצח רוני ניצן ושוד קרן אור. אבל לא על בריחתו מהכלא.

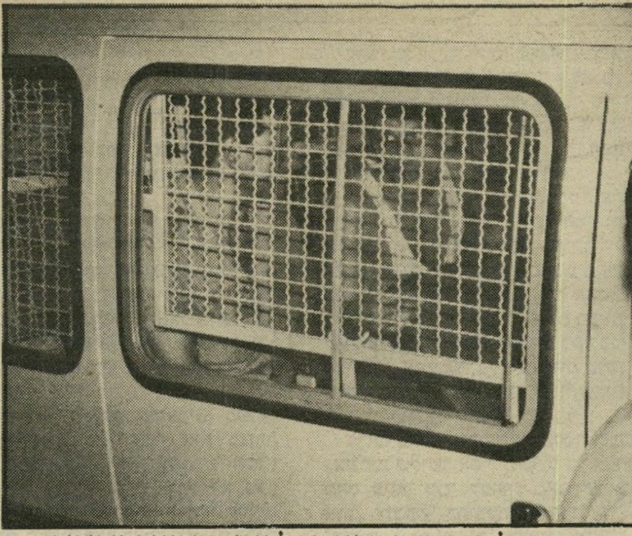

ציון צפריר, העולם הזה

אחרי הלכידה: אביטן (גופיה לבנה) במכונית־אסירים
כותב שירים בכלא

וכך היה.

אורית, שנאשמה יחד איתו בשוד קרן־אור, לא הואשמה ברצח השומר. היא היתה אז בהריון מתקדם וילדה את בנה גורל־אדם בכלא. עקב עיסקת־הטיעון שעשתה התובעת פנינה דבורין עם הסניגור דויד יפתח, נידונה אורית לשמונה שנות מאסר בלבד. כדי להקל עוד יותר בעונשה, הבטיח אביטן להחזיר למישטרה את התכשיטים שנגנבו בשוד קרן־אור, והוא אמנם החזיר אותם.

הרצל זוכה מרצח רוני ניצן מכיוון שבית־המישפט המחוזי לא מצא סיוע לעדותו של משה כהן, עד־המדינה. הוא הורשע רק בשוד קרן־אור ורצח השומר.

התובעת עירערה על זיכויו של אביטן מרצח ניצן והסניגור, דויד יפתח, עירער על ההרשעה ברצח השומר. לפני חצי שנה הרשיע בית־המישפט העליון את אביטן גם ברצח רוני ניצן וכך זכה לשני מאסרי־עולם.

הצלחה עם נשים

מ אז 1982, כאשר הוסגר לישראל, הוחזק אביטן בבידוד מוחלט. הוא זכה אמנם להטבות הרגילות של אסירי־עולם, ובתאו יש טלוויזיה, וידיאו, ווקמן וקומקום לקפה, אבל 23 שעות ביממה הוא נמצא בחברת עצמו בלבד, בתוך תא שגודלו הוא שני מטר על שני מטר.

גם אינטלקטואל גדול יותר מאביטן היה משתעמם ומגיע לסף השיגעון בתנאי בידוד כאלה. אביטן מבלה את רוב זמנו בצפייה בטלוויזיה, בקריאת רומאנים ובשיחות־טלפון. בתאו בבאר־שבע יש טלפון פרטי, וכאשר הוא רוצה לטלפן הוא מבקש קו ומטלפן. ביתר בתי־הסוהר שבהם שהה הוא השתמש בטלפון הציבורי. כאשר היה מבקש לטלפן היו כולאים את יתר האסירים בתאיהם והוא היה הולך לטלפון הציבורי בליווית סוהר.

אביטן גם כותב שירים. העברית שלו אמנם אינה רהוטה, ובשיריו יש שגיאות־כתיב רבות, אבל אנשים שקראו את שיריו, בעיקר את שירי־האהבה שלו, טוענים שיש בהם כנות ורגש אמיתי.

אחרי שסיימה אורית את ריצוי עונשה, היא יצאה מהכלא ולקחה את בנה אליה. במשך כל השנים ששהתה בכלא התגורר בנה אצל אחותה, לואיזה. בזמן האחרון התחתנה לואיזה עם עבריין בשם דויד ארביב וילדה לו בן, לכן התקשתה לטפל בבנה של אורית.

משך כל חייו היתה לאביטן הצלחה רבה אצל נשים. עוד לפני הרומאן שלו עם אורית היו לו רומאנים עם בחורות שונות ונשים נשואות, ששימשו לו אליבי בעת השוד ברמת־אביב. במשך השנים הארוכות שבהן היה נאמן לאורית, ניסה להתחתן איתה ולהתייחד איתה בכלא, אולם הדבר לא הותר להם. כאשר השתחררה אורית היא ביקשה שוב הזדמנות להתייחד איתו, וגם הפעם לא אופשר לה הדבר.

לפתע, לפני שנה, הודיעה אורית מעל דפי העולם הזה שיש לה גבר חדש. היא הצטלמה עם צעיר בשם רוני הררי, וטענה כי הרצל שיחרר אותה מקשריה איתו, לאחר שהורשע ברצח רוני ניצן. „הוא אמר לי שאני יכולה לבנות לי חיים חדשים,” הצהירה והתחבקה עם הגבר הצעיר החדש שלה.

שני גברים וילד

ב ינתיים לא טמן אביטן את ידו בצלחת ומצא לעצמו חברה חדשה. דרך אחות של אסיר שביקרה בכלא הכיר אביטן צעירה בת 18 ממרכז־הארץ, וקשר איתה רומאן של כמה חודשים. היא ביקרה אצלו מדי שבוע ושיחות־טלפון רבות נוהלו בין השניים.

אחריה הכיר אביטן גם את מיכל עבאדי, הפורצת שהפכה לדוגמנית

אילן מאירי

אביטן אחרי הבריחה הקודמת (על כבש־המטוס, עם הסגרתו)
הכחיש את זהותו

אמא יש רק אחת

ציון צפריר, העולם הזה

לואיזה וגורל־אדם
„לא כדאי שיסגיר אותו!”

למסעודה אביטן היתה טענה אחת, בשעות שבהן חיפשה מישטרת־ישראל את בנה, הרצל: „דיברת עם דויד יפתח (פרקליטו של אביטן). אז תגידי לי – למה, למה הוא מדבר ככה? מה זה, ככה? מדבר לא יפה על הרצל! אני יודעת, סיפרו לי, איך מלכלך. למה, מי עשה אותו כזה גדול, אם לא הרצל? מי הביא לו את כולם? איך? איך מדבר ככה? לא יפה!”

מסעודה נשמעה סחוטה מההתפתחויות: „אני נוסעת מחר מפה. לאן? נוסעת למקום, לנוח. אני עייפה, כואב לי הראש,” אמרה ביום הראשון בערב, יום לפני לכידת בנה. „אין לי כוח לזה. אני נוסעת לשלושה ימים, אולי. הכי חשוב, תגידי לדויד יפתח מה אני אמרתי, שזה לא יפה!”

לרינה ארביב אין כוח להתמודד עוד עם צלמים, עיתונאים וסתם סקרנים. רינה, אמה של אורית ארביב – אחת הפושעות המפורסמות יותר בארץ – התעייפה מקצב האירועים בחייה.

„אין כוח,” אמרה ביום השני, מייד אחרי שנודע על־כך שהרצל אביטן, אבי נכדה גורל־אדם, נתפס על־ידי המישטרה. „כמה אפשר?”

בעבר היתה רינה פעילה יותר. כשהשתחררה בתה, אורית, מכלא נווה־תירצה, ניסתה „להחזיקה קצר” ולשמור עם מי היא מתרועעת. רינה קיוותה אז שאורית תסתדר בעבודה קבועה, תשכור דירה בקירבת מקום מגוריה (נווה־שרת) ותגדל את גורל־אדם, ילדם המשותף של אורית והרצל אביטן. האירועים יצאו משליטת רינה, ואורית שבה לכלא.

אומרת רינה:

רק עכשיו חזרתי מארצות־הברית. לא הייתי פה ארבעה חודשים וחצי. טיילתי. הבן שלי יוסי נמצא שם, בניו־יורק. הוא נסע לפני כמה חודשים. הוא בכלל לא רוצה לחזור ארצה. הוא כל־כך אוהב אותי, לא יכול לחיות בלעדי. הוא הכי קטן.

אדם (גורל־אדם) חזר לפני ארצה. פשוט היה לו משעמם, היה בלי חברים.

הרצל דרש שיחזור אחרי שלושה חודשים? מה פתאום? זו הפעם הראשונה שאני שומעת על כך! בכלל, אני הייתי שם! מה איכפת לי, מה דרש? יכולתי לעשות מה שאני רוצה!

עכשיו אדם אצלי. איך הוא מגיב? אנחנו לא מספרים לו כלום. הוא ראה בטלוויזיה... אמר: „סבתא, אני הולך לישון.”

בשביל מה שאני אדבר איתו? בשבוע הבא הוא הולך לבית־הספר. אולי נביא לו מומחה שיסביר לו, שידבר איתו. אני לא מדברת כל־כך טוב עברית – אני מדברת, והוא (אדם) מתקן... שאמא שלו (אורית ארביב) תדבר איתו...

מה זה, היא בכלא? אבל יש ביקורים!

אני? לא ראיתי אותה הרבה – הייתי בחו״ל. היא בסדר...

הילד מבין. הוא לא שואל שאלות. הוא הבין שמדובר באבא שלו. כששמע ברדיו שאבא שלו רוצה להסגיר את עצמו, אמר: „לא כדאי שיסגיר אותו! יעשו לו גרוע יותר...”

כנראה הוא יודע את המצב של אבא שלו. הוא הולך לראות אותו בכלא פעמיים בשבוע.

אני? השתגעתי? לא הולכת לבקר? לא הייתי שם כבר שנה! הוא הולך עם מסעודה (אמו של הרצל). אין לי קשר איתה.

כשאני מדברת על אבא שלו, הוא לא שומע. הילד עושה את עצמו שהוא לא מבין. זה, כנראה, פוגע בו.

אם ידעתי שלהרצל יש חברה חדשה (הדוגמנית־פושעת־בעבר מיכל עבאדי)? חברה חדשה? לא! אני לא יודעת מכלום, לא רוצה לדעת! מה איכפת לי? מה שיהיה, יהיה. אני גם לא יודעת מה קרה שם עם דויד (ארביב, בעלה של בתה לואיזה, שנשפט לחמש שנים בשבוע שעבר, בעוון השתתפות בשוד מזויין). דויד ארביב הוא בחור טוב.

עכשיו לואיזה נשארה עם שלושה ילדים. קודם, לפני שחזרתי, גם אדם היה אצלה. היא בחורה טובה. זה הגורל, זה גורל, מה אני אגיד לך?

דפנה ברק ■

לא מיפלצת!

(המשך מעמוד 41)

ויצר קשר גם איתה. אלא שאורית ארביב לא יצאה לגמרי מחייו. למרות שהצהירה על הגבר החדש בחייה, נתפסה אורית לפני חצי שנה, כאשר היא מנסה להבריח אקדח לאביטן בכלא באר־שבע.

אורית שוחררה ממעצרה בגלל טיעוניהם המבריקים של סניגוריה, עורכי־הדין דויד יפתח ויוסי זילברברג. אלא שהיא הפרה את תנאי השיחרור וניסתה לנסוע לבקר את אביטן בכלאו. היא נעצרה שוב, והפעם לא הועילו טיעוני הסניגורים. מאז היא נמצאת במעצר בכלא נווה־תירצה.

כאשר ברח השבוע אביטן מכלאו ביום שבת, הוא עשה זאת בצורה מתוחכמת, תוך ידיעה של נוהלי הכלא ובעזרת אקדח חריש. הוא לא פגע בבני־הערובה שלקח איתו, והוריד אותם בשלום בלב באר־שבע. גם בבני־המישפחה שאצלה התגורר יום תמים לא פגע. הוא אמנם ביקש מהאב והילד שיתלוו אליו בדרכו להוד־השרון, שם תוכנן עבורו מיקלט, אבל הדבר היה רק כדי להתחמק ממישמרות המישטרה הרבים שבדרך, שחיפשו גבר בודד ולא שני גברים וילד.

לוא היה אביטן רוצח צמא־דם, יכול היה להוסיף לרצוח ולשדוד ללא כל חשש. כרגע מוטלים על אביטן שני־ מאסרי־עולם שטרם נקצבו. פירושו של דבר שלמאסרו הנוכחי אין גבול, והוא עלול לשבת בכלא כל ימי חייו.

בדרך־כלל קוצב נשיא־המדינה את עונשם של אסירי־עולם אחרי חמש או שש שנות מאסר, ומעמיד אותו על 25־27 שנים. מאותו רגע מחשבים את השליש, ומתחילים לזכות את האסיר בחופשות והטבות שונות. אולם מכיוון שעירעורו של אביטן הסתיים רק לפני חצי שנה, ומישפטו על רצח חיים שושן טרם הסתיים, הוא אינו זכאי עדיין לקיצוב עונשו.

נראה כי במישפט רצח שושן, שבו נאשמים שלושה אסירים שעל כל אחד מהם מוטל כבר לפחות מאסר־עולם אחד, תבקש התובעת, עורכת־הדין יהודית אמסטרדאם, להטיל עליהם עונש של מאסר־עולם מצטבר. הדבר יגרום להם להרגיש החמרה בעונשם, כי עד כה היו כל מאסרי־העולם חופפים זה לזה. אולם אם מאסר־העולם הנוסף יהיה מצטבר, יש סיכוי רציני כי השלושה לא יראו יותר לעולם את החופש.

נראה כי אביטן וגם שני חבריו, אנג'ל ושמש, ערים לאפשרות זו. ולכן חשובים להם כל־כך תנאי חייהם בכלא. אולי זוהי גם הסיבה שאביטן העמיד בראש דאגותיו את בקשתו להיות חופשי בכלא ולאפשר זאת גם לשני חבריו. שהרי לא יתכן כי סיכן את חייו רק כדי לצאת לחופשה של 48 שעות.

מניסיון העבר ברור שאביטן יודע לתכנן מראש את צעדיו ומכין לעצמו מקומות־מיקלט, עוזרים ומכוניות. הפעם נתפס בטרם הצליח להתחיל בחופשתו. אבל האם החזרה אל התא־הבודד, אל מכשיר־הטלוויזיה ואל הקירות־החשופים הוא הפיתרון הנכון? האם יכול אדם לראות את עתידו כולו מתמצה בארבעת קירות תא־המאסר?

אגף רקפת בכלא איילון, נתן פיתרון אנושי לבעיית הבדידות של אסירי העולם. הם שהו כולם יחדיו באגף, נשמרו בשבע עיניים ובטלוויזיה במעגל סגור, קיבלו את התנאים המי־נימאליים ולא שהו בבדידות. אמנם גם בכלא זה הצליחו השלושה לרצוח את חיים שושן, אולם אין זה ברור כלל כי חיסולו של אגף רקפת והעברת אסירי העולם לתנאי־בידוד מוחלט הוא הפיתרון הנכון.

כל אנשי אביטן

בדרך־כלל, כשאדם עולה לכות־רות ולא ניתן, מסיבות טכניות, לראיינו, רצים הכל ל„אנשיו". במיקרה של הרצל אביטן, היה די קשה להגיע לאנשים הקשורים עימו קשר מישפחתי. מדוע?

● אורית ארביב, השודדת שהשתחררה לפני שנה מהכלא, אחרי ניכוי של שליש עבור התנה־גות טובה, נעצרה בשנית בחודש אפריל, בחשד שניסתה להבריח אקדח לתוך בית־הכלא שבו ישב אביטן, אבי ילדה גורל־אדם.

בעוד שבועיים (15.9.88) אמור אביטן לשמש עד־הגנה במישפטה של ארביב. לטענתה, לא ניסתה ארביב להבריח את האקדח, אלא מצאה אותו בתוך שקית־ניילון והחביאה אותו, ואילו אביטן בי־קש ממנה להביא את השקית „לצורך בדיקה". אלמלא נלכד אביטן, היתה ארביב העצורה נו־תרת בלי עד־ההגנה הראשי במיש־פטה. צרה זו נמנעה ממנה.

● דויד ארביב. שם־המישפ־חה שלו, ארביב, הוא מיקרי לחלו־טין, ואינו מעיד על קשר מישפחתי עם אורית ארביב. דויד נשוי ללו־איזה, אחותה הבכירה של אורית שהתאלמנה. מבעלה הראשון נות־רו לה שני ילדים.

דויד ארביב הוא הגבר במיש־פחת ארביב, ונראה היה שאורית סרה למרותו. באחרונה ילדה לו לואיזה בן.

מישפחתו של ארביב התנגדה לנישואיו עם לואיזה, עקב „ייחו־סה" המישפחתי. המישפחה, בוו־דאי, לא תיארה לעצמה שבקרוב יהיה גם לה ייחוס דומה: בשבוע שעבר נשפט ארביב לחמש שנות מאסר בעוון השתתפות בשוד מזו־יין במלטשת־יהלומים בפתח־תיקווה. במהלך השוד היו פצועים. זה היה השוד הראשון של ארביב, אולם הוא החזיק ביהלומים אחרי השוד.

על השוד עלתה המישטרה לגמרי במיקרה. היא צותתה לט־לפון בביתם של לואיזה ודויד ארביב, שם בילתה אורית ארביב חלק מזמנה, וכך עלתה על השוד. „הלכו לחפש אתונות ומצאו מלוכה..." מסביר עורך־הדין דויד יפתח, שסירב לייצג את ארביב בשוד. בינתיים גם ארביב בכלא.

● רוני הררי. באחד הימים הופיעה אורית ארביב במערכת העולם הזה בחברת צעיר צנום, בגופיה. כשנשאלה „מה שלום הר־צל?" השיבה בהתחמקות.

הצעיר בחברתה היה רוני הררי, שהודיע כי המישטרה חושדת שהוא מלווייתני־הפשע של תל־אביב, ולכן מתנכלים לו ולחברתו החדשה, אורית ארביב.

הצעיר שענד שרשרות על הצ־וואר, שנעל נעלי־עקב ושהפליג בסיפורי גדולתו (כפושע), סיפר על האזנה במכוניתו, בדיקה בתוך ריפוד המכונית, אקדחים, שוטרים וגנבים. הכל התייחסו לכך כאל שיגעון ילדות או גדלות.

לפני חודשיים נעצר הררי, והוג־דר כאחד מלווייתני־הפשע של תל־אביב. הררי היה מבקר, לדב־ריו, את אביטן בכלא והתיידד עימו. הוא תיאר את אביטן כאיש טוב, חם, חברי.

אביטן היה פחות חם וחברי, כשקרא מעל עמודי העולם הזה, שארביב, אם ילדו וחברתו־לחיים, מפתחת קשר עם הררי. בשיחת־טלפון עם אחותה לואיזה הוא איים להרוג את אורית. השיחה הוקלטה על־ידי המישטרה. אחר־כך נרגעו הרוחות.

הררי, על כל פנים, עצור בכלא.

● גורל־אדם, ילדם המשותף של אורית והרצל אביטן, שנולד בכלא נווה־תירצה, שב כעת מחופ־שה בת שלושה חודשים בארצות־הברית. הילד נסע עם סבתו רינה, אמה של אורית, לביקור אצל אחיה. אביטן הוצרך לאשר בכתב את יציאתו מהארץ, על־פי דרישת מישרד־הפנים, והיתנה זאת בכך שישהה שם במשך שלושה חוד־שים בלבד, וישוב בעוד מועד כדי להתחיל ללמוד בכיתה א׳. בינ־תיים, גדל הילד אצל לואיזה, המטופלת בארבעה ילדים, והמח־זיקה את בית־המלאכה לתיקון־פנצ'רים שבבעלות בעלה, המרצה עונשו בכלא.

דפנה ברק ■

אורית ארביב ורוני הררי
המישטרה צותתה

שעונים! שעונים! שעונים! שעונים! שעונים! שעונים! שעונים! שעונים!
מהיבואן לצרכן — המיבחר הגדול ביותר בארץ, במחיר הזול ביותר בארץ!

הבורסה לשעונים

* מיבחר שעוני FIORUCCI
עיצוב איטלקי, איכות שווייצרית

* מיבחר שעוני MADONNA
שעוני־המטבע היפים ביותר

* מיבחר שעוני SEIKO

חיש מהר, חיש גבוה, חיש רחוק, חישגד לאולימפיאדה.
מפעל הפיס

תן טרמפ לחייל

מאה חמש עשרה מילים על ברווז אחד

北京烤鴨

材料 鴨1隻6斤 滾開水1杯

八角3朵 五香粉1小匙 糖半1杯

製法

鴨洗淨拭乾水份把五香粉放入

鴨肚內用滾開水燙淋鴨身多次把

八角糖汁滾淋在鴨身上盡量淋勻

鴨皮將細打結鴨頸然後吊在涌風

處乾6小時用烤箱以180°烘烤1小時

即可取出

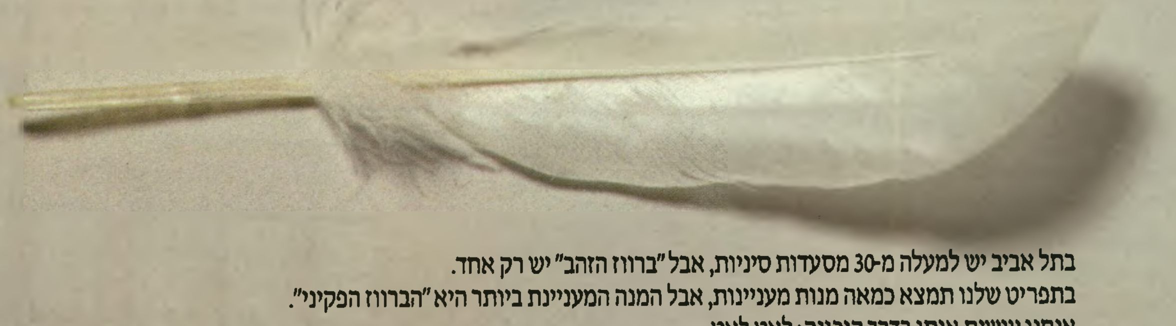

בתל אביב יש למעלה מ-30 מסעדות סיניות, אבל "ברווז הזהב" יש רק אחד.
בתפריט שלנו תמצא כמאה מנות מעניינות, אבל המנה המעניינת ביותר היא "הברווז הפקיני".
אנחנו עושים אותו בדרך הנכונה: לאט לאט.
איך נהנים מברווז פקין?
או שמכינים אותו בבית לפי ההוראות המדויקות שבמודעה, או שמרימים את הטלפון 03-491-873 ומזמינים מקום.
אגב: את הברווז הפקיני חייבים להזמין לפחות 24 שעות מראש, לשולחן של לא פחות מארבעה איש.
להשתמע.

ברווז הזהב
THE GOLDEN DUCK

ישראלפרס ידידי

ברווז הזהב, מסעדה סינית רח' משה סנה 93 (דרך הרצליה, רמת השרון). טל. 491873. ליד הכפר הירוק לפני שדרת הברושים ואחרי עצי הבננה (בתחנת הדלק טופז)

שנה 52 המחיר: 5.00 שקלים (כולל מע"מ), באילת: 4.35 שקלים
י"ח באלול תשמ"ח, 31.8.1988 מיספר 2661

העולם הזה

צעירה בת 21 מפעילה רשת של יפהפיות

אורלה זוהר

הבוסית של נערות הליווי